

Bulletin advokacie
1956-2016

držitel prestižního ocenění
Právníký časopis ČR
2011, 2012, 2014 a 2015

od 2014
RECENZOVANÝ
ČASOPIS

1-2 2016

Bulletin advokacie

Novela zákona na ochranu spotřebitele zavedla nové povinnosti pro advokáty • Povaha bodového systému podle zákona o silničním provozu ve světle aktuální judikatury • Zkoumání platnosti rozhodčí doložky ve vykonávacím řízení ve světle práva na soudní ochranu • Nabytí vlastnického práva k obchodnímu závodu •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

**Galavečer Právníka roku 2015
v Brně** – vše o něm najdete na stranách 5-12.

**BULLETIN
ADVOKACIE
SLAVÍ 60!**
Čtěte na str. 21.

Nová podoba komentářových děl

- komplexní obsah jednotlivých svazků, kromě základního předpisu vždy obsahují i komentované související předpisy
- vyčerpávající výklad s judikaturou a literaturou
- atraktivní podoba a praktická velikost umožňuje snadnou manipulaci a přenosnost

V ŘADĚ PRAKTICKÝCH KOMENTÁŘŮ VYŠLO

Řízení nesporné

*Zákon o zvláštních řízeních soudních
Zákon o veřejných rejstřících*

Exekuční právo

*Občanský soudní řád (§ 251 - 376)
Exekuční řád*

Třídílný soubor civilních procesních předpisů zpracovaný hutným a srozumitelným způsobem kolektivem autorů pod vedením Petra Lavického.

Praktické komentáře se opírají o teoretický základ, z něhož vycházejí závěry autorů; od jiných komentářů se liší způsobem práce s judikaturou a přehledným zpracováním výkladu.

PŘIPRAVUJEME

Řízení sporné

*Občanský soudní řád (§ 1 – 250l)
Zákon o rozhodování některých
kompetenčních sporů*

Komentáře zařazujeme
také do systému ASPI

Objednávejte na www.wolterskluwer.cz/obchod

Bulletin advokacie

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČ 66 000 777)
v agentuře **impax**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Časopis zapsaný do Seznamu recenzovaných
neimpaktovaných periodik ČR.
Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla (1-2, 7-8).
Přetisk povolen jen se souhlasem redakce.

Adresa redakce:

Česká advokátní komora
Národní třída 16, 110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011, fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz, www.cak.cz
IČ: 66000777
DIČ: CZ 66000777

Redakce:

Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonné redaktorky: PhDr. Ivana Cihlářová,
JUDr. Hana Rýdlová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohlávek, Dr.h.c.,
prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc.,
JUDr. Vojen Güttler,
JUDr. Vladimír Jirousek,
JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.,
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,
doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
Mgr. Robert Němec, LL.M.,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,
JUDr. Michal Žižlavský

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:
ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč
kromě poštovného, balného a DPH. Advokátům
a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma.
S reklamací při problémech s distribucí
se obraťte na pí Dvořákovou, e-mail
dvorakova@cak.cz, tel. 221 729 045.

Inzertní služby

zajišťuje agentura
IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 244 404 555 nebo
na 606 404 953. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním
také na stránkách www.bulletin-advokacie.cz
a v právních informačních systémech
spolupracujících s ČAK.

Toto číslo vyšlo 12. 2. 2016 v nákladu
16 550 výtisků.

Obálka: Vítězové Právnicka roku 2015

Tisk: Impax, spol. s r. o.

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348

Úvodník

Martin Vychopeň: **Úvodník novoroční** 3

Aktuality

Řešení spotřebitelských sporů Robert Němec 4
Galavečer Právnicka roku vkročil v Brně do druhého desetiletí
Ivana Cihlářová 5
**Novela zákona na ochranu spotřebitele zavedla nové povinnosti
pro advokáty** Martina Doležalová 15
**První Bezplatná insolvenční poradna otevřena
v Českých Budějovicích** red. 18
Výroční rok Stanislav Balík 21
Evropský den advokátů 2015 v ČR a dalších evropských zemích 22
Aktuálně v právu Hana Rýdlová 24

z právní teorie a praxe

Články

**Povaha bodového systému podle zákona o silničním provozu
ve světle aktuální judikatury** Pavel Mates, Karel Šemík 25
Přípustné riziko ve sportu Jan Kocina 28
**Zkoumání platnosti rozhodčí doložky ve vykonávacím řízení
ve světle práva na soudní ochranu** Alena Macková 35
Nabytí vlastnického práva k obchodnímu závodu Kateřina Eichlerová 39
Poučovací povinnost a dokazování prováděné odvolacím soudem
Šárka Gondeková 44
**Otazníky nad presumpcí střídavé péče o nezletilé děti aneb vliv ESLP
na judikaturu Ústavního soudu** Monika Forejtová, Jana Grygerová 47

Z judikatury

Započtení odměny advokáta proti pohledávce klienta 54
Úhrada nákladů obhajoby 56
Náklady řízení – výzva k plnění 59
Pracovní poměr na dobu určitou – jeho pokračování 62
Odpovědnost poskytovatele zdravotnických služeb – poučení pacienta 66
Z judikatury ESLP 69

Z odborné literatury

Jiří Večeřa: **Zákon o soudních poplatcích a předpisy související.**
Komentář (Aleš Roztočil) 70
Jiří Spáčil, Dušan Hrabánek a kol.: **Sousedská práva podle nového
občanského zákoníku** (Michal Králík, Eva Dobrovolná) 71
Marie Stupková, Martin Klečacký: **Slovník představitelů soudní správy
v Čechách v letech 1849-1918** (Pavel Blanický) 72
Martin Rája: **V čele občanských elit. Advokáti a společnost
na Moravě v letech 1869-1914** (Stanislav Balík) 72
Bulletin slovenskej advokacie přináší... 73

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka

**Klesající obliba vzdělaných hlupeků a jiné projevy
klusismu-zemanismu čili festina lente** 75

Z české advokacie

Z kárné praxe Jan Syka 76

Limity obhajoby v kárné praxi České advokátní komory Jan Lata	80
Průběh a výsledky advokátních zkoušek, uznávacích zkoušek a zkoušek způsobilosti, konaných v II. pololetí roku 2015.....	82
Z jednání představenstva ČAK icha	83
Druhý ročník Vánočního poháru české a slovenské advokacie Veronika Sabolová	84

Z Evropy

Rozhodnutí o zákazu odposlechů advokátů v Nizozemí Jiří Novák.....	85
Nová pamětní deska v Martině připomíná sídlo „Advokátskej komory“ Petr Poledník	86

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	87
Pozvánka na seminář o aktuálních otázkách insolvenčního řízení	88
Pozvánka na 7. ročník Josefského symposia ve Křtinách.....	88
Pozvánka na semináře a přednášky Jednoty českých právníků v I. pololetí 2016.....	89
Výroční konference EELA 2016 v Praze Nataša Randlová	90
Rezoluce a Doporučení IBA pro advokátní komory o podnikání a lidských právech	90
Pozvánka na 10. ples právníků v Plzni	91
Pozvánka na jubilejní XX. ročník turnaje ve squashu a XV. ročník turnaje v bowlingu	91

Z právnické společnosti

Vzpomínka na kolegu a kamaráda Jirku Brátka Jan Camrda	92
--	----

Nakonec

Právníkovy zápisky.....	94
Kresba Lubomíra Lichého	95
Víte, že... Stanislav Balík	95
Obsah ročníku 2015.....	96
Inhaltsverzeichnis	101
Zusammenfassung/Summary	102
Table of Contents	103

ZIZLAVSKÝ

Insolvenční správci se zvláštním povolením

Testy insolvence

» příležitost ke spolupráci «

www.zizlavsky.cz

michal@zizlavsky.cz

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu
Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasílaných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložně, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky! Poznámky a vysvětlivky k textu tvořte výhradně pomocí funkcionality programu MS Word „Poznámky pod čarou“.

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasílané portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládějte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případně vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- čestné prohlášení, že článek nebyl dosud publikován
- svoji **barevnou** portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

Úvodník novoroční

Zase jsme o rok starší, hlavně, aby ten nový rok byl jen tak stejně špatný, jako ten starý, dobře už bylo, lepší už to nebude – slýchávám pravidelně od kolegů i klientů na přelomu kalendářních let. Většinou jde o prohlášení skeptická, pesimistická, provázená jen přáním zdraví a štěstí. V rámci novoročního úvodníku se pokusím rozehnat vaše chmury, pozvednout špatnou náladu a povzbudit optimismus.

Naši nejvýznamnější události byly v loňském roce oslavy 25 let obnovení nezávislosti advokacie. Oslavy se povedly a využívám této příležitosti k poděkování organizátorům. Advokacie dala najevo, že je svobodným, vnitřně konsolidovaným stavem, nezbytnou součástí fungujícího justičního systému a zárukou právního státu. Musím však nelibě komentovat naši slabou účast na dopolední, nesmírně zajímavé odborné části.

I v loňském roce jsme čelili opakovaným útokům na advokacii a na základní pravidla výkonu naší profese, provázenými urputnou mediální masáží laické veřejnosti o téměř obecné škodlivosti advokátů. Namátkou připomenu naprosto nepochopitelný „televizní“ výrok předsedy Ústavního soudu (advokáta s pozastaveným výkonem advokacie) o prání špinavých peněz advokáty, či nevybíravý slovní atak policejního mluvčího v jednom z případů trestně stíhaného advokáta. Jde o jev, na který jsme si už zvykli, což ale nemůže znamenat to, že se s ním smíříme! Mediálně se průběžně snažíme situaci zlepšovat, ale jde o běh na dlouhou trať.

Advokáti byli, jsou a budou terčem kritiky různého druhu. Je tomu tak proto, že naši práci je především zastupování klientů v právních, osobních, často existenčních problémech a v obhajování osob trestně stíhaných. Laici a často i novináři si lehce ztotožní advokáta s případem, leč je to nesprávné. Advokát zastupuje klienta, nikoliv kauzu. Naše povolání proto vždy bylo vděčným hromosvodem pro různé frustrace a terčem snadných útoků. S přihlédnutím k politické a fiskální situaci jsou nyní navíc v módě spíše termíny jako pořádek, represe, zvyšování trestů, kontrola, prověřování, dohled, sledování, hlášení, evidence a další. Termíny svoboda, nezávislost a odpovědnost se krčí vzadu.

Pozornost vzbudila iniciativa ČAK na úseku bezplatné právní pomoci. ČAK vyzvala advokáty, aby v rámci svých možností poskytli bezplatnou právní pomoc uprchlíkům, kteří se nacházejí na našem území. Jsme advokáti, kteří zastupují lidi. Vnější ochrana schengenských hranic a politické řešení uprchlické krize není naším úkolem. Ale jestliže je na našem území člověk, pak – a od Velké francouzské revoluce to v našem civilizačním prostoru snad stále platí – jsme si všichni rovni. Jsme-li si všichni rovni, pak každý má nárok na základní právní pomoc. Na základě této výzvy (kterou někteří advokáti dost kritizovali) se vytvořila dobrovolná skupina asi 35 advokátů, kteří poskytují základní bezplatnou právní pomoc v detenčních zařízeních.

Nakonec stručně zmíním naše nejdůležitější plány pro rok 2016. Samozřejmě součástí je soustavná legislativní práce. Mnohokrát jsem si stěžoval na ničím neodůvodněnou neochotu Ministerstva spravedlnosti zařadit námi připravený návrh novely zákona o advokacii do legislativního procesu. Vyhodí-li nás dveřmi, vlezeme oknem. Iniciativně se vnučujeme do legislativních prací zejména na novém trestním řádu i občanském soudním řádu i bezplatné právní pomoci. Je to sice trochu ponižující, leč nutné. Vedle toho jsme pečlivě připravili rekonstrukci komplexního informačního systému Komory a letos by měla proběhnout jeho realizace. Stávající systém je totiž nevyhovující, zastaralý a neodpovídá potřebám advokátů ani povinnostem, jimž musí ČAK dostát na úseku výkonu státní správy advokacie. Spolu s tím bychom v letošním roce chtěli vyřešit stavebně technické problémy nádvorní budovy a průchodu našeho historického domu, neboť konečně disponujeme všemi potřebnými povoleními. Nudit se rozhodně nebudeme.

Jak se sluší a patří na závěr, dovolte mi, kolegyně a kolegové, abych vám všem popřál pevné zdraví, hodně štěstí, úspěchy v práci a mnoho spokojených a platicích klientů.

JUDr. MARTIN VYCHOPEŇ,
předseda ČAK

Řešení spotřebitelských sporů

V PRVNÍ ŘADĚ NÁM DOVOLTE JMÉNEM PŘEDSTAVENSTVA POPRÁT VŠEM KOLEGŮM A KOLEGYNÍM VŠE NEJLEPŠÍ DO NOVÉHO ROKU 2016.

Ve dnech 14. a 15. prosince 2015 se konala 24. schůze představenstva ČAK. Na svém zasedání se představenstvo mimo jiné zabývalo dopady novely zákona o ochraně spotřebitele (zákon č. 378/2015 Sb.) na činnost advokátů a ČAK. Tato novela mimo jiné ukládá advokátům nové informační povinnosti, (viz též článek Martiny Doležalové na str. 15-16). Představenstvo se

zejména zabývalo otázkou mimosoudního řešení spotřebitelských sporů.

Podle novely má spotřebitel právo na mimosoudní řešení spotřebitelských sporů ze smluv o poskytování služeb, který se dle názoru ČAK vztahuje i na smlouvy o poskytování právních služeb, uzavřených mezi advokátem a spotřebitelem.

Již v průběhu legislativních prací se ČAK podařilo prosadit do novely zákona ustanovení, které umožňuje profesním komorám s povinným členstvím, aby v oblasti své působnosti mohly být pověřeny mimosoudním řešením spotřebitelských sporů. Představenstvo ČAK je přesvědčeno, že

spotřebitelské spory mezi advokáty a spotřebiteli by měly být řešeny před orgánem ČAK, neboť jinak by tyto spory řešila Česká obchodní inspekce nebo jiný pověřený subjekt, což zejména s ohledem na povinnost mlčenlivosti považujeme za nežádoucí. Představenstvo proto rozhodlo o podání příslušné žádosti na Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Domníváme se, že možnost mimosoudního řešení sporů mezi advokáty a spotřebiteli na půdě ČAK lze vnímat pozitivně. Věříme, že velkou část potenciálních soudních sporů se podaří vyřešit smírnou cestou, pokud budou strany sporu dostatečně poučeny o svých právech a povinnostech, k čemuž může právě přispět zkušený advokát.

Vzhledem k tomu, že v současné době nelze kvalifikovaně odhadnout, jak časté a časově náročné bude mimosoudní řešení spotřebitelských sporů mezi advokáty a spotřebiteli, rozhodlo představenstvo z důvodu efektivity využít k řešení těchto sporů stávající organizační strukturu a advokátní smírčí řád a uložilo legislativnímu odboru, aby na příští jednání představenstva předložil ke schválení příslušnou novelu advokátního smírčího řádu. Podle pracovního návrhu bude smírčí řízení vedeno advokátem, pověřeným předsdou ČAK podle advokátního smírčího řádu. Příjmem a evidencí návrhů na zahájení mimosoudního řešení a plněním informačních povinností vůči Ministerstvu průmyslu a obchodu bude pověřeno kontrolní oddělení.

Mgr. ROBERT NĚMEC, LL.M.,
člen představenstva ČAK

inzerce

ZÁKONÍK PRÁCE (5656)
prováděcí nařízení vlády a další související předpisy s komentářem k 1. 1. 2016

Kolektiv autorů

Tato publikace obsahuje výklad změn zákoníku práce a úprav dalších souvisejících předpisů, k nimž došlo v uplynulém roce, a to formou uceleného souboru téměř čtyř desítek aktualizovaných úplných znění právních předpisů opatřených komentáři vyjadřujícími právní názory a zkušenosti osvědčeného týmu autorů. Publikace je určena především pro každodenní činnost zaměstnavatelů, zaměstnanců, a personalistů ve firmách, může však sloužit i jako užitečná pomůcka pro odbornou i laickou veřejnost.

1272 stran, vázaná se stužkou

979 Kč

DAŇOVÉ ZÁKONY V ÚPLNÉM ZNĚNÍ (2594)
K 1. 1. 2016 S PŘEHLEDY ZMĚN

Ing. Pavel Běhounek

Kniha přináší aktuální znění všech důležitých daňových zákonů s vyznačením legislativních změn, které platí pro rok 2016, např. úpravu kontrolního hlášení v § 101c a násl. zákona o DPH nebo rozsáhlou novelizaci zákona o dani z nemovitých věcí účinnou od 1. 1. 2016. Kniha zachycuje legislativní změny, které nastaly v průběhu roku 2015 – zejména dílčí novelizace zákona o daních z příjmů a zákona o rezervách (změny týkající se příspěvku na likvidaci solárních panelů jsou použitelné již pro období roku 2015), atd.

336 stran, brožovaná, formát A4

99 Kč

EXEKUCE SRÁŽKAMI ZE MZDY 2016 (5673)

JUDr. Jan Breburda

Nová publikace pro rok 2016 reaguje na výkladové posuny v oblasti dohod o srážkách ze mzdy podle občanského zákoníku, jež vedou k žádoucím sjednocení pravidel jednotlivých druhů srážek ze mzdy. Čtenáři jistě ocení rozšíření publikace o komplexní sérii příkladů k specifické exekuci vedené současně u několika plátců mzdy, v níž exekuční orgány regulují výši uplatňovaných nezabavitelných částek.

448 stran, brožovaná

419 Kč

ZÁKONÍK PRÁCE 2016 (5670)
(sešitové vydání)

Mgr. Zdeněk Schmied

JUDr. Ladislav Trýlč

Publikace obsahuje především aktuální znění zákoníku práce k 1. 1. 2016. Nespornou její předností je vedle paragrafového znění tohoto základního pracovněprávního předpisu též stručný a přehledný doprovodný komentář strukturovaný podle jednotlivých ucelených oblastí pracovněprávní úpravy.

168 stran, brožovaná, formát B5

129 Kč

Galavečer Právnicka roku vkročil v Brně do druhého desetiletí

I KDYŽ SE TO ZDÁ K NEVĚŘE, CELOJUSTIČNÍ SOUTĚŽ PRÁVNÍK ROKU VSTOUPILA JIŽ DO DRUHÉ DESÍTKY LET. JEDENÁCTÝ SLAVNOSTNÍ GALAVEČER SE KONAL 29. LEDNA 2016 V BRNĚ JIŽ POPÁTĚ, A JIŽ POČTVRTÉ V BOBYCENTRU, NYNÍ ZNOVU OTEVŘENÉM A ČÁSTEČNĚ ZREKONSTRUOVANÉM (PŘEDCHOZÍ BRNĚNSKÝ GALAVEČER PRÁVNÍKA ROKU SE KVŮLI UZAVŘENÍ BOBYCENTRA KONAL V HOTELU INTERNATIONAL).

Soutěži, jejími organizátory jsou Česká advokátní komora a společnost EPRAVO.CZ, již tradičně poskytl záštitu ministr spravedlnosti a také, letos již potřetí, předseda vlády.

11. ročník Právnicka roku byl vyhlášen v květnu 2015 a až do konce října mohla odborná veřejnost navrhnout kandidáty v sedmi odborných kategoriích; z těchto nominací pak odborná porota vybrala vítěze. Kromě odborných kategorií se tradičně vyhlašují i tři kategorie speciální, a to Pro bono, v níž se oceňuje bezplatná právní pomoc potřebným, dále kategorie Talent roku, v níž se hodnotí předložené písemné práce mladých právníků do třiatřiceti let, a samozřejmě Právníká síň slávy, do které letos vstoupil advokát s více než padesátiletou praxí, bývalý vynikající krasobruslař a významný sportovní funkcionář **Gerhardt Bubník**.

Jedenáctou, zvláštní cenu svatého Yva, obdržel za svoji práci zejména na poli advokátní legislativy českobudějovický advokát, dlouholetý člen představenstva a donedávna i místopředseda ČAK, **Vladimír Papež**, který převzal

tradiční skleněnou plastiku z dílny akademické malířky JUDr. Květy Slavíkové a uměleckého skláře Aleše Ložinského z rukou expředsedy ČAK Vladimíra Jirouska.

Kromě šeků pro tři mladé právníky, kterým porota udělila první až třetí místo v kategorii Talent roku, byly během večera předány další dva šeky na bohumilé účely – sto tisíc korun získala Nadace Naše dítě od advokátní kanceláře Havel, Holásek & Partners a jejich Nadace Havel, Holásek & Partners, druhý šek na sedmdesát tisíc korun obdržel od společnosti Postele Saffron projekt Světluška Nadačního fondu Českého rozhlasu.

Jelikož motivem letošního ročníku Právnicka roku 2015 se stal stylizovaný James Bond (tasičí ovšem místo koltu paragraf), rozhodli se organizátoři v této stylizaci pokračovat i během galavečera, ovšem typicky českým způsobem, neboť vyhlašování jednotlivých kategorií oddělovaly filmové ukázky ze skvělé parodie na špiónážní filmy režiséra Václava Vorlíčka z roku 1967, nazvané „Konec agenta W4C prostřednictvím psa pana Foustky“, kde agenta v podání Jana Kačera zlikvidoval obyčejný účetní pan Foustka se svým psem Pajdou.

Moderátorem slavnostního galavečera pro dva tisíce právníků všech profesí – advokátů, soudců, státních zástupců, notářů, exekutorů, podnikových právníků, akademiků, ústavních soudců, mezi nimiž bylo možné objevit i nějakého poslance či poslankyni, senátora či senátorku, případně ministra či exministrku, byl letos herec **Martin Dejdar**.

Za to, že se galavečer Právnicka roku 2015 vydařil, se sluší poděkovat i partnerům obou pořadatelů. ČAK pak jmenovitě děkuje společnostem: pojišťovacímu makléři WI-ASS ČR, Unicredit Bank, SynopsIS, Generali pojišťovně, firmě Blažek Praha, nakladatelství Wolters Kluwer, pojišťovacímu makléři Renomia a společností Atlas Consulting, De'Longhi Praha, Praetors Systems, Prokonzulta a Konkursním novinám.

Fotogalerie z galavečera je již tradičně k dispozici na webových stránkách Právnicka roku www.pravnikroku.cz.

právnickroku²⁰¹⁵

Svatého Yva za rok 2015 obdrželi:

◀ V kategorii **OBČANSKÉ PRÁVO (hmotné, procesní)** **JUDr. Roman Fiala, místopředseda Nejvyššího soudu**, specialista na dědické právo a spoluautor několika komentářů z této oblasti občanského práva.

Fiala, potomek dirigenta a matematicky, se podle svých slov rozhodl studovat právo, protože přináší smysl pro řád, vyžaduje invenci a přitom dává svobodu. Jak dále řekl, cenu svatého Yva chápe jako uznání celého oboru dědického práva, které dává naději v právo do budoucnosti a je inspirací proti hydře politické korektnosti, která rdousí svobodu.

◀ V kategorii **TRESTNÍ PRÁVO (hmotné, procesní)** **Mgr. Lenka Trešlová, vrchní radová oddělení trestněprávní legislativy Legislativního odboru Ministerstva spravedlnosti**, kde působí již od roku 2003. Ve své legislativní práci se zaměřuje především na zajištění slučitelnosti české právní úpravy s právem Evropské unie v oblasti mezinárodní justiční spolupráce, a dále na změny trestního řádu a trestního zákoníku zejména v oblasti legalizace výnosů z trestné činnosti, korupce a efektivního zajištění, správy a odčerpávání výnosů z trestné činnosti.

Do státní správy vstoupila hned po ukončení studií a na dotaz moderátora, zda opravdu během let sdílela kancelář s alkoholičkou, kleptomankou či schizofreničkou, jen suše poznamenala: „V devadesátých letech? To byl typický vzorek!“

◀ V kategorii **OBCHODNÍ PRÁVO** **prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc., emeritní profesor Právnické fakulty UK v Praze**, přední český odborník v oblasti mezinárodního práva soukromého a práva mezinárodního obchodu, z jehož učebnic se učí celé generace právníků (a též dlouholetý člen redakční rady Bulletinu advokacie).

Protože pan profesor bohužel není aktuálně v dobré fyzické kondici, přebírala za něho cenu jeho dcera, RNDr. Dana Nachtigallová.

právnickroku²⁰¹⁵

▲ V kategorii **SPRÁVNÍ PRÁVO** JUDr. Stanislav Kadečka, Ph.D., advokát, řídicí partner advokátní kanceláře KVB v Pardubicích.

Představitel „nové vlny“ českého správního práva souběžně působí i v akademické sféře a v různých legislativních i exekutivních orgánech, včetně Legislativní rady vlády. Autor mnoha desítek publikací v posledních letech rozvíjí i mezinárodní aktivity. Jak řekl, jeho velkým přáním je, aby práva ubylo, neboť se stává stále nesrozumitelnějším a nerozumí mu už ani právníci, natož lidé, kterým je primárně určeno.

Stanislav Kadečka je teprve pátým laureátem ceny svatého Yva v kategorii Správní právo, po místopředsedovi Nejvyššího správního soudu Michalu Mazancovi, předsedovi Nejvyššího správního soudu Josefu Baxovi a dvou pedagogích katedry správního práva a správní vědy Právnické fakulty Univerzity Karlovy, Dušanu Hendrychovi a Josefu Vedralovi.

▲ V kategorii **PRÁVO DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ** JUDr. Irena Holcová, advokátka a odborná asistentka Ústavu práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, která se významnou měrou podílela na koncepci a podobě autorského zákona z roku 2000 i na úpravě licence v novém občanském zákoníku. Orientuje se nejen v tradičním „uměleckém“ autorském právu, ale i v jeho novodobých podobách, jako jsou počítačové programy, databáze či internet.

Ve své řeči doktorka Holcová vzpomněla především jména nestora novodobé teorie autorského práva, prof. Karla Knapa, u kterého před lety na fakultě začínala a za jehož pokračovatelku je dnes označována, i svých kolegů, profesora Jana Kříže a doktorky Veroniky Křesťanové (ta získala cenu svatého Yva v kategorii Právo duševního vlastnictví za rok 2014), se kterou Holcová již dvacet let úzce spolupracuje a publikuje.

▲ V kategorii **INSOLVENČNÍ PRÁVO** JUDr. Ing. Zdeněk Strnad, Ph.D., místopředseda Krajského soudu v Českých Budějovicích, insolvenční soudce a též autor životaschopné části novely insolvenčního zákona, která si klade za cíl zbavit soudy zbytečné administrativy v oddlužení a může celkově zlepšit fungování insolvenčních soudů u nás. Mezi jeho zásluhy patří boj s nedovolenou činností oddlužovacích agentur, které škodí účastníkům insolvenčních řízení a zatěžují insolvenční soudy. Rovněž se sám aktivně podílí na mediální osvětě oddlužení směrem k laické veřejnosti.

Nejnověji měl na starost unikátní projekt Bezplatné insolvenční poradny, určené dlužníkům, jimž hrozí tzv. osobní bankrot. Ta byla otevřena letos v lednu v Českých Budějovicích (BA o tom přináší článek na str. 18 a 19). Na projektu se kromě Krajského soudu v Českých Budějovicích podílí i Česká advokátní komora, Spolek insolvenčních správců, Probační a mediační služba České republiky a Krajský úřad Jihočeského kraje.

Všechny tyto Strnadovy aktivity jistě přispěly k tomu, že ho rodina příliš nevidá; to by se ale nyní mělo změnit, protože před sálem plným právníků přislíbil oběma dcerkám, Terezce a Kristýnce, že už bude víc doma.

Cena svatého Yva v kategorii Insolvenční právo se udělovala teprve potřetí. Jako první ji obdržel při gala večeru Právníka roku 2012 soudce Nejvyššího soudu Zdeněk Krčmář, o rok později ji získal místopředseda Krajského soudu v Ostravě Rostislav Krhut.

▲ V kategorii OBČANSKÁ A LIDSKÁ PRÁVA A PRÁVO ÚSTAVNÍ cenu svatého Yva získal docent JUDr. Jan Kysela, Ph.D., vedoucí katedry politologie a sociologie Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, významný český ústavní právník a odborník v oboru státovědy a politologie, autor řady publikací, který spolupracuje rovněž se Senátem Parlamentu České republiky a s Legislativní radou vlády.

Velký potlesk sálu vyvolala Kyselova poznámka, že od sňatku nikdy nic *cenného* nezískal, a proto si *ceny* svatého Yva tak váží, všeobecné veselí pak přiznání, že jeho oblíbenou činností jsou fakultní výjezdní semináře z ústavního práva, kdy se chodí po horách a poslouchají se studentské referáty.

▲ V kategorii PRO BONO Mgr. Jiří Klega, advokát z advokátní kanceláře Jakovidis, Klega, Partners z Rychvaldu. Jak on, tak advokátní kancelář, v níž působí, je dlouhodobě zapojena do aktivit Pro bono aliance, cenu svatého Yva však získal především za nezištnou několikaletou pomoc jednomu staršímu muži, méně psychicky zdatném a v životě méně zběhlém, jemuž během let získal zpátky střechu nad hlavou, o níž byl podvodným způsobem připraven, zastavil a zůřadoval hrozící exekuce a nyní mu s kolegyní koncipientkou zařídili i jednoduché zaměstnání.

V poslední době se magistr Klega zabýval i problematikou ustanovování obhájců *ex offio* v soudním okrese Karviná a podařilo se mu dosáhnout, že advokáty kontaktují telefonicky pouze soudní osoby, a to ze dvou konkrétních a předem určených telefonních čísel. (Klegův článek k této problematice najdete v čísle 11/2015 BA.)

Předseda ČAK Martin Vychopeň, který cenu v této kategorii vyhlášoval, si vysloužil potlesk celého sálu, když těsně předtím s úsměvem prohlásil na adresu přítomného ministra spravedlnosti Roberta Pelikána, že „pro bono“ nevyhyne, i když bude advokátům snižovat tarif.

▲ V kategorii TALENT ROKU obsadil 1. místo Mgr. Daniel Maroušek, advokátní koncipient v pražské advokátní kanceláři Rakovský & Partners, za práci nazvanou „Právo na zákonného soudce ve světle spojení souvisejících věcí“, kterou čtenáři najdou jako obvykle v BA č. 3/2016. Autor v práci dochází k závěru, že princip zákonného soudce je nadřazen principu hospodárnosti a rychlosti řízení, jelikož záruky nezávislého rozhodování jsou samotnou podstatou moderního soudnictví tak, jak ho nyní známe.

Kromě skleněné plastiky svatého Yva, kterou tradičně v této kategorii předává ministr spravedlnosti, letos tedy Robert Pelikán (na snímku vlevo), převzal autor vítězné práce (uprostřed) z rukou předsedy ČAK Martina Vychopně (na snímku vpravo) i šek na sto tisíc korun, jenž věnovala Česká advokátní komora. Jednalo se tak trochu o setkání deštníku a šicího stroje na pitevním stole, protože, jak magistr Maroušek poznamenal, za deset dní ho čekají advokátní zkoušky a jeho zkoušejícím z oboru advokátních předpisů bude právě doktor Vychopeň.

Kategorie Talent je určena mladým právníkům jakékoliv právnické profese do třiatřiceti let věku, kteří musejí pro souěž vypracovat autentickou písemnou práci, odbornou či literární, s justiční tematikou. Zatímco první cenu věnuje Česká advokátní komora, cenu druhou a třetí ve výši padesát tisíc korun a dvacet pět tisíc korun věnují dohromady Notářská komora ČR, Soudcovská unie ČR, Exekutorská komora ČR a Unie podnikových právníků ČR.

Do Právnícké síně byl letos uveden JUDr. Gerhardt Bubník, LL.M., advokát, bývalý vynikající krasobruslař, dlouholetý mezinárodní rozhodčí a významný čínovník v tomto olympijském sportu, který vloni v létě oslavil v plné svěžesti osmdesáté narozeniny.

Jako první Čechoslovák absolvoval v roce 1969 práva na Harvardově univerzitě. Stal se uznávaným odborníkem na mezinárodní obchodní transakce, mezinárodní obchodní arbitráž, joint-ventures, privatizaci, investice, autorské a sportovní právo. Dlouhá léta působí také jako rozhodce Rozhodčího soudu v Praze a rozhodčích soudů ve Vídni, Paříži, Curychu a Lausanne. V roce 1990 založil renomovanou pražskou advokátní kancelář Bubník Myslíl & Partners, kde působí dodnes.

Vedle své profesní činnosti se tento mladší bratr hokejového reprezentanta Václava Bubníka od dětství věnoval krasobruslení. V letech 1956 a 1957 byl druhý na mistrovství republiky za Karolem Divínem, pak začal působit jako mezinárodní rozhodčí a jako organizátor mezinárodních krasobruslařských závodů. Byl významným funkcionářem jak mezinárodního, tak československého a posléze i českého krasobruslení. V letech 2000 až 2012 byl předsedou Rozhodčí komise Českého olympijského výboru, která je odvolacím orgánem v dopingových věcech. Pod jeho vedením vytvořila rozhodnutí této komise první judikaturu ve věcech aplikace a výkladu Světového antidopingového kodexu.

▲ I když obvykle předává tuto cenu vítěz z minulého roku, ten loňský, předseda Ústavního soudu Pavel Rychetský, byl v době galavečera bohužel mimo republiku. Cenu proto předávali představitelé organizátorů soutěže, tedy předseda představenstva vydavatelství EPRAVO.CZ Miroslav Chochoła (na snímku s kyticí) a předseda ČAK Martin Vychopeň.

Viditelně dojatý Gerhardt Bubník, kterému tleskal ve stoji celý sál, ve své řeči vyjádřil svoji vděčnost nejprve rodičům, prostým lidem, kteří si ale byli vědomi hodnoty vzdělání, a zařídili, aby mohl již jako malý chlapec docházet na výuku angličtiny a následně pak vystudovat anglické gymnázium v Praze, což zásadně určilo jeho další profesní dráhu. V druhé řadě pak poděkoval těm starým, ještě prvo-republikovým advokátům, u kterých se učil a kteří mu podle jeho slov předali nejen své odborné zkušenosti, ale ovlivnili jeho život i po stránce etické. „Přál bych generaci dnešních koncipientů, aby se i jim dostalo takové výchovy,“ řekl.

Vítězné soutěže Právník roku 2015

Právnícká síň slávy

JUDr. Gerhardt Bubník, LL.M.,
advokát v Praze, bývalý vynikající krasobruslař a mezinárodní sportovní čínovník

Občanské právo

JUDr. Roman Fiala,
místopředseda Nejvyššího soudu

právníkroku²⁰¹⁵

Trestní právo

Mgr. Lenka Trešlová,
vrchní radová oddělení trestněprávní legislativy Legislativního odboru Ministerstva spravedlnosti

Obchodní právo

prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
emeritní profesor Právnícké fakulty Univerzity Karlovy v Praze

Správní právo

JUDr. Stanislav Kadečka, Ph.D.,
advokát, řídicí partner z advokátní kanceláře KVB v Pardubicích

Právo duševního vlastnictví

JUDr. Irena Holcová,
advokátka v Praze a odborná asistentka Ústavu práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního PF UK v Praze

Insolvenční právo

JUDr. Ing. Zdeněk Strnad, Ph.D.,
místopředseda Krajského soudu v Českých Budějovicích

Občanská a lidská práva a právo ústavní

doc. JUDr. Jan Kysela, Ph.D.,
vedoucí katedry politologie a sociologie PF UK v Praze

Ocenění pro bono

Mgr. Jiří Klega,
advokát z advokátní kanceláře Jakovidis, Klega, Partners z Rychvaldu

Talent roku

1. místo
Mgr. Daniel Maroušek,
advokátní koncipient v advokátní kanceláři Rakovský & Partners v Praze

Zvláštní cena svatého Yva

▲ I když Právník roku 2015 měl sedm odborných a tři speciální kategorie, skleněných plastik s patronem právníků bylo předáno letos jedenáct. Zvláštní cenu svatého Yva získal JUDr. Vladimír Papež, českobudějovický advokát, který jen dva dny po galavečeru oslavil čtyřicet let svého působení v advokacii, dlouholetý člen představenstva a dalších orgánů Ko-

mory a donedávna i místopředseda ČAK, za svou práci zejména na poli advokátní legislativy.

▲ Cenu mu předal expředseda ČAK Vladimír Jirousek, který sám získal tuto zvláštní cenu před šesti lety za výjimečný přínos k rozvoji soutěže. „Výkon advokacie je individuální, ale správa advokátních věcí je kolektivní záležitost. Advokacie není jen byznys, silná nezávislá advokacie jako součást nezávislé justice je garantem právního státu,“ vzkázal doktor Papež budoucí správě věcí advokátních s viditelným pohnutím na závěr svého poděkování.

Ocenění pro další „Talenty“

Během galavečera bylo vedle jedenácti svatých Yvů na pódiu předáno i pět šeků.

Kromě již zmiňovaného stotisícového šeku pro vítěze kategorie Talent roku obdržel šek na 50 tisíc korun za 2. místo v této kategorii Mgr. Jan Semík, advokát z advokátní kanceláře Mesthene & Partner v Praze, a to za svoji práci „Advokátní mlčenlivost a aspekty bezpečnosti informací“ (BA ji uveřejní v čísle čtyři), 3. místo obsadil a šek na 25 tisíc korun si odnesl Mgr. Ondřej Novák, advokát z AK Janíková, Novák a partneři z Frýdku-Místku za práci „Civilní proces jako hra sui generis“, kterou čtenáři BA najdou v čísle pět.

▲ Podle tradice vyhlašuje všechny tři úspěšné „talenty“ vždy ministr či ministryně spravedlnosti, jak o tom svědčí i otevřené obálky v rukou Roberta Pelikána na obou snímcích. Šek za druhé místo pro Mgr. Jana Semíka předávali prezident Notářské komory Radim Neubauer (na snímku vpravo) a první viceprezident Soudcovské unie Tomáš Novosad; šek za třetí místo pro Mgr. Ondřeje Nováka pak prezidentka Exekutorské komory Pavla Fučíková (na snímku též zcela vpravo) a viceprezidentka Unie podnikových právníků Denisa Bellinger, tedy představitel stavovských organizací, které peníze na tyto dvě ceny věnovaly.

◀ Ondřej Novák, jinak též basketarista alternativně-punkové kapely Cod Livers, ale kromě šeku dostal navíc i nehmotný dárek – zahrát si během hlavního koncertu večera jednu písničku se skupinou Žlutý pes. Aby na to nezapomněl, dostal od Martina Dejgara krásného plyšového žlutého psa. Mohu jen potvrdit, že žlutý pes svoji úlohu podpory paměti splnil na jedničku, takže magistr Novák si úspěšně zahrál se Žlutým psem a s legendárním Ondřejem Hejmovou jejich slavnou píseň „Modrá je dobrá“.

právníkroku 2015

Dva šeky pro charitu

Poslední dva z pěti šeků, předaných během večera, šly na charitativní účely. První šek na sto tisíc korun obdržela Nadace Naše dítě od tradičního štědrého dárcce, Advokátní kanceláře Havel, Holásek and Partners a jejich Nadace Havel, Holásek and Partners.

▼ Symbolický šek přebírala zakladatelka a ředitelka Nadace, a nyní i senátorka, Zuzana Baudyšová z rukou řídicího partnera kanceláře Jaroslava Havla. Získané peníze půjdou podle slov Zuzany Baudyšové na pomoc dětem zneužívaným, týraným a handicapovaným. Baudyšová jmenovitě poděkovala i všem advokátkám a advokátům, kteří za podpory ČAK již deset let bezplatně pomáhají na Lince právní pomocí, provozované Nadací Naše dítě.

▲ Druhý charitativní šek na 70 tisíc korun věnovala společnost Postele Saffron na projekt Světluška Nadačního fondu Českého rozhlasu.

Od generální ředitelky společnosti Postele Saffron Michaely Štědrové symbolický šek převzal ředitel Nadačního fondu Českého rozhlasu a projektu Světluška Přemysl Filip. Jak vysvětlil, získaná částka půjde na pomoc nevidomým lidem, kterým se projekt Světluška snaží dlouhodobě pomáhat a ulehčit jim život.

„Vždyť osmdesát pět procent všech informací získáváme zrakem,“ zdůraznil Přemysl Filip.

Po předání všech cen a šeků večer příjemné zábavy teprve začínal...

▼ Někdo se uchýlil do Cafe de Paris, kde hrála skupina Rhythm Desperados, vedená Borisem Urbánkem (na snímku tradičně u kláves),

neboť u jejich příjemného soulu, fanku, jazzu či blues se dá nejen hezky tančit, ▼

ale i dobře si povídat s kolegy. ▼

▼ To během vystoupení skupiny Rolling Stones Revival Brno v La Grottě se dalo spíš jen divoce křepčit.

▼ Kdo se ale uchýlil do salonku Chateau, kde hrála mladá brněnská cimbálová muzika Májek, mohl lehce tančit a zpívat s kapelou skoro až do rána.

▼ Spoustu lidí ale samozřejmě přilákal do Laser Show Hall koncert skupiny Žlutý pes v čele s Ondřejem Hejmov.

▲ Úžasná byla i následující šestiminutová laserová show, jež plně využila všech možností, které přinesla nedávná modernizace tohoto sálu; poté následovala ještě hluboko přes půlnoc tradiční diskotéka.

◀ Ale nakonec všechno jednou skončí a je třeba odejít...

Na shledanou v roce 2017 v Praze!

✦ PhDr. IVANA CIHLÁŘOVÁ

✦ Foto BORIS STOJANOV a JAKUB STADLER

NOVINKA C. H. BECK

Furek/Rothanzl/Jirovec

Zákon o svobodném přístupu k informacím a předpisy související Komentář

- komentář je určen především povinným subjektům, ale využijí jej i žadatelé o informace
- autoři, kteří pracují ve veřejné správě nebo svůj profesní život ve veřejné správě začínali, poskytují ucelený výklad zákona s ohledem na praktické problémy, s nimiž se aplikující orgány mohou setkat či již setkaly
- výklad vychází z judikatury správních soudů i z dostupné odborné literatury
- součástí publikace jsou vzory úkonů povinných subjektů a rozsáhlý citační aparát relevantních soudních rozhodnutí

*2016, vázané, 1 264 stran
cena 1990 Kč, obj. číslo EKZ169*

Objednávejte na www.beck.cz

Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., Jungmannova 34, 110 00 Praha 1, tel.: 273 139 219, e-mail: beck@beck.cz

Hledáme nové kolegy na pozici odborný referent/právník

Pro pozice právníků nabízíme:

- zodpovědnou práci nejen při tvorbě legislativy a stabilní zázemí státní instituce. Spoluvytváříme právní řád České republiky a o svoje zkušenosti se s Vámi rádi podělíme
- práce našich kolegů si vážíme – za kvalitní pracovní výkony poskytujeme odpovídající plat a výkonnostní odměny
- nabízíme možnost spolupracovat na nejvýznamnějších úkolech při tvorbě i novelizaci právních předpisů i v rámci stáží u tuzemských i zahraničních ústředních správních orgánů a institucí

Od nových kolegů očekáváme:

- schopnost správně analyzovat právní problémy
- velmi dobrou orientaci v právních předpisech
- ochotu spolupracovat, vzdělávat se a věnovat se pečlivě zadaným úkolům

Upozorňujeme, že se jedná o pozici v režimu zákona č. 234/2014 Sb. o státní službě, obsazovanou v souladu výběrovým řízením postupem stanoveným v tomto zákoně.

Kontaktní údaje:

Ministerstvo spravedlnosti ČR, Vyšehradská 16
Odbor rozvoje lidských zdrojů
Kontaktní osoba: Kateřina Moravová, tel.: 221 997 466
e-mail: kmoravova@msp.justice.cz
portal.justice.cz/justice2/ms/ms

! Novela zákona na ochranu spotřebitele zavedla nové povinnosti pro advokáty

Od 28. 12. 2015 přibyly advokátům nové povinnosti ze zákona č. 634/1992 Sb., na ochranu spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.

O co jde:

Dne 28. 12. 2015 byla vyhlášena ve Sbírce zákonů novela zákona na ochranu spotřebitele – zákon č. 378/2015 Sb. **Tato novela nově zahrnuje advokáty do plné působnosti zákona na ochranu spotřebitele.** Novela implementuje evropské směrnice:

- č. 2013/11/EU, o alternativním řešení spotřebitelských sporů;
- č. 2005/29/ES, o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu;
- umožňuje adaptovat nařízení Evropského parlamentu a Rady EU č. 524/2013, o řešení spotřebitelských sporů on-line.

Uvedený zákon se vztahuje rovněž na regulované profese (§ 2g zákona), čímž se rozumí fyzická či právnická osoba jednající za účelem výkonu jejího svobodného povolání. Tento závěr potvrdil i rozsudek Soudního dvora Evropské unie (Rozsudek SDEU C- 421/12).

Co se novelou zákona zavádí aneb co se ukládá podnikatelům (advokátům) dnem vyhlášení zákona (28. 12. 2015):

- **Uvádět informace o ceně za služby, a to v rámci tzv. obchodních sdělení.**

Obchodní sdělení uvádí informace o službě a ceně a umožňuje spotřebiteli uskutečnit koupi služby. Neuvádění ceny za službu **by mohlo být považováno za tzv. klamavé opomenutí (klamavá obchodní praktika) dle § 5a zákona.** Uvedení ceny je podstatnou informací pro spotřebitele spolu s uváděním platebních podmínek a právem na odstoupení nebo ukončení závazku, pokud tato práva existují, a podmínky jeho uplatnění. K otázce ceny bude Komora podávat výkladové stanovisko; bude předmětem na únorovém jednání představenstva. Sledujte web ČAK a Bulletin advokacie.

- **Na žádost spotřebitele je advokát dále povinen vydat doklad o poskytnutí služby s uvedením data poskytnutí služby.**

V případě reklamace služby je povinen vydat písemné potvrzení o tom, kdy spotřebitel právo uplatnil, co je obsahem reklamace a jaký způsob vyřízení reklamace spotřebitel vyžaduje. Při komunikaci s klientem lze používat v souvislosti s uzavřenou smlouvou veřejnou komunikační síť, nesmí využívat pro tuto komunikaci telefonní číslo s vyšší než běžnou cenou.

Dnem 1. února 2016 nabývá účinnosti další část zákona (III-V) a podnikatelům se ukládá další nová povinnost týkající se mimosoudního řešení spotřebitelských sporů (§ 14 zákona), a tou je informační povinnost podnikatelů (advokátů) o mimosoudním řešení spotřebitelských sporů – viz dále bod 4:

1. V prvé řadě se zavádí **nová varianta řešení spotřebitelských sporů**, která bude rychlejší a pro podnikatele (advokáty) i spotřebitele méně finančně náročná. **Spotřebitelským sporem se rozumí pro oblast advokacie spor mezi klientem spotřebitelem (= fyzická osoba jednající mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo samostatného výkonu svého povolání) a jeho advokátem.**
2. Jakých konkrétních sporů se bude mimosoudní řízení mezi advokátem a klientem zejména týkat, ukáže až praxe. Obecně lze říci, že se **jedná o spory vzniklé v souvislosti se smlouvami o poskytování právních služeb** – lze si např. představit spory o výši odměny advokáta. **Náklady na mimosoudní řízení si každá strana ponese ze svého, proces samotný je pro strany bezplatný.** Smírce (konciliátor) bude mít činnost hrazenou z rozpočtu instituce, která mimosoudní řízení provozuje (tedy z rozpočtu ČAK, pokud ČAK získá licenci pověřeného subjektu, viz bod 5 níže).
3. Zavádí se **povinná účast podnikatele (advokáta) v tomto mimosoudním řízení**, pokud jej spotřebitel zahájí.
4. Zavádí se **povinná informační povinnost advokáta o možném mimosoudním řešení spotřebitelských sporů**, která představuje určité zvýšení nákladů – bude například nutné doplnit webové stránky nebo zavést nová ustanovení ve smlouvách, kde bude muset být poučení o mimosoudním řešení sporu výslovně zmíněno. „*Obchodníkům má být uložena povinnost jasným, srozumitelným a snadno dostupným způsobem informovat spotřebitelskou veřejnost o jejich závazcích při zapojení do alternativního způsobu řešení sporů se spotřebitelem.*“ Tento bod bude Komorou vyjasněn poté, co bude Komora znát výsledek své žádosti o status tzv. pověřeného subjektu mimosoudního řešení sporů (§ 20f zákona), kterou je třeba podat u Ministerstva průmyslu a obchodu ČR – viz bod 5 níže.
5. Vzniká **nový subjekt mimosoudního řešení sporu**; obecným subjektem ADR (= mimosoudního řešení sporu), který tyto spory bude řešit, je **Česká obchodní inspekce**. Ta má spory projednávat a řešit svými zaměstnanci, a to metodou conciliace. Conciliace je ČOI definována tak, že „*úzce souvisí s mediací, jde však o formalizovanější proces, než je mediace, kdy se konciliátor snaží právními radami dosáhnout smíru za současné přítomnosti stran sporu. Na základě hodnocení skutkové a právní okolnosti věci konciliátor vypracuje nezávislý a nezávazný posudek, který stranám předloží zejména k pochopení stavu věci.*“ Lze využít i on-line prostředky. Výsledkem bude v ideálním případě dohoda mezi stranami. Pro advokáty by však tato situace s ČOI znamenala **přímé ohrožení jejich mlčenlivosti** – specifíkem poskytování

právních služeb v oblasti advokacie je v první řadě povinnost mlčenlivosti advokáta, kterou má uloženu zákonem o advokacii ve vztahu ke skutečnostem, o nichž se v souvislosti s poskytnutím služby dozvěděl. Těto povinnosti jej může zprostit pouze klient a k jejímu prolomení může dojít pouze v zákonem stanovených případech určených výhradně na obranu advokáta před orgány profesní samosprávy, které jsou rovněž vázány povinností mlčenlivosti. Proto by bylo nelogické svěřovat mimosoudní řešení takových sporů orgánu veřejné moci, který nemá v dané oblasti dozorovou pravomoc, a zejména, před nímž nemůže dojít k prolomení povinnosti mlčenlivosti advokáta, a tedy ani k probírání skutečností, které jsou jejím předmětem. Mechanismus mimosoudního řešení sporu by tak postrádal svůj efekt. Z uvedeného důvodu považovala Komora za nutné navrhnout svěřeni procesu mimosoudního řešení sporů právě profesní komoře, jež je z pohledu řešeného sporu garantem zachování ochrany povinnosti mlčenlivosti advokáta a zároveň zajištění rovnosti stran sporu.

Proto chce Komora využít možnosti, kterou zákon předvídá v § 20f zákona, tj. zažádat u Ministerstva průmyslu a obchodu ČR o tzv. status pověřeného subjektu mimosoudního řešení sporu, kdy by spory mezi advokáty a jejich klienty řešila výlučně Česká advokátní komora. Navíc ČAK má zkušenosti se smířím řízením (mezi advokáty) a má vyškolenou širokou platformu advokátů mediátorů. Administrativní podporu by mělo této činnosti poskytovat kontrolní oddělení ČAK dle rozhodnutí představenstva ČAK z prosince 2015.

6. **Dozorovým orgánem nad plněním povinností stanovených zákonem na ochranu spotřebitele pro uvedenou oblast je ze shora citovaného zákona Česká advokátní komora (§ 23 odst. 16 zákona), která bude zjištěná porušení postihovat podle příslušných ustanovení zákona o advokacii.**
7. Ne všechny problémy se ale podařilo při projednávání zákona vyřešit. Specifickým problémem je **obrácení důkazního břemene**. Dozorový orgán bude oprávněn požadovat po prodávajícím, aby prokázal správnost skutkových tvrzení v souvislosti s obchodní praktikou, jestliže se takový požadavek s ohledem na oprávněné zájmy prodávajícího a kteréhokoli účastníka řízení jeví vzhledem k okolnostem daného případu jako přiměřený. Pokud prodávající nepředloží požadované důkazy, nebo nebudou považovány za dostatečné, **považují se skutková tvrzení za nesprávná.**
8. **K procesní stránce zákon pouze uvádí, že návrh na řešení sporu může podat jen spotřebitel, pokud se nepodařilo stížnost vyřešit s prodávajícím přímo bez asistence třetí osoby. Návrh může podat nejpozději do jednoho roku ode dne, kdy kontaktoval druhou stranu za účelem řešení sporu.** Prodávající (advokát) bude mít povinnost se k návrhu do patnácti dnů vyjádřit. Zákon upravuje např. náležitosti návrhu na zahájení mimosoudního řešení, otázky doručování, způsoby ukončení atd. Lhůta pro ukončení mimosoudního řešení by u většiny případů neměla překročit devadesát dní.

9. **Spory se nedotknou kárné odpovědnosti.** Lze konstatovat, že se zákon nedotýká stávajících zaběhnutých kontrolních či kárných mechanismů na Komoře. Jde pouze o bonus navíc, jak vyjít vstříc klientovi tím, že se mu nabízí spor řešit dohodou. Pokud např. k dohodě v rámci mimosoudního řešení sporu nedojde, lze projednat stížnost u kontrolního orgánu ČAK. Rovněž působnost kárné komise ČAK zůstává nedotčena.

10. **Směrnice počítá s tím, že v každém členském státě bude jmenován orgán, který bude odpovědný za sledování fungování subjektů mimosoudního řešení spotřebitelských sporů.** Tento příslušný orgán bude mj. posuzovat, zda subjekty mimosoudního řešení spotřebitelských sporů splňují požadavky kvality, a bude pravidelně zveřejňovat zprávy o vývoji a fungování subjektů mimosoudního řešení spotřebitelských sporů. Tímto orgánem je v ČR Ministerstvo průmyslu a obchodu.

11. Subjekty alternativního řešení sporu by měly zveřejnit všechny systémové nebo závažné problémy, které se objevují často a vedou ke sporům mezi spotřebiteli a obchodníky, a doporučení, jak je vyřešit.

12. V evropském měřítku bude vytvořena též **on-line platforma pro mimosoudní řešení sporů, což je interaktivní webová stránka dostupná zdarma ve všech jazycích Evropské unie.** Prostřednictvím formuláře pro podání stížnosti, který v ní bude k dispozici, bude spotřebitel moci iniciovat proces mimosoudního řešení sporu s podnikatelem z kterékoliv země EU. Rovněž o on-line platformě budou muset podnikatelé, kteří nabízejí své zboží a služby on-line, spotřebitele řádně informovat.

13. **Zákon dále předpokládá následující institucionální zajištění shora uvedených kompetencí mimosoudního řešení sporů v České republice:**

Ministerstvo průmyslu a obchodu jako příslušný orgán odpovědný za fungování spotřebitelského ADR (mimosoudního řešení sporů) v ČR, jeho koordinaci, kontrolu a za komunikaci s Evropskou komisí;

Český telekomunikační úřad pro oblast elektronických komunikací a poštovních služeb, **Energetický regulační úřad** pro oblast energetiky a **Finanční arbitř** pro řešení sporů v oblasti finančních služeb jako specializované subjekty ADR;

Česká obchodní inspekce jako obecný subjekt ADR (pro ostatní tzv. zbytkové spory, které neřeší specializované subjekty). Ta má zajistit přímý výkon řešení spotřebitelských sporů prostřednictvím nově přijatých cca 34 nových pracovníků, zaměstnanců.

14. Z uvedených návrhů zákonů vyplývá, že všechny citované subjekty mimosoudního řešení sporů s výjimkou ČOI spory rozhodují, pouze u ČOI zjevně končí řízení pouze dohodou.

♣ JUDr. MARTINA DOLEŽALOVÁ, vedoucí sekce ADR při ČAK

Linka právní pomoci vyzvání (a advokáti pomáhají) už přes 10 let

Rozchody, rozvody, exekuce, spory o dítě. Advokáti na lince sice většinou radí rodičům, ale hlavním cílem je pohoda a klid jejich dětí.

Linka právní pomoci Nadace Naše dítě obdržela cenu Právník roku 2006 v kategorii Rodinné právo.

„Linka právní pomoci, Nadace Naše dítě, dobrý den,“ zrychlená mluva, dech a šum z ulice rámuje naléhavost, s jakou se obrací volající na advokáta, který právě zvedl sluchátko. Je středa 14 hodin a jeden z devíti profesionálů – advokátů, kteří už přes 10 let pomáhají rodinám v krizi, je opět čtyři hodiny „na drátě“.

Řešené problémy mají v drtivé většině smutného společného jmenovatele – dítě. I proto se JUDr. Lucie Trnková, advokátka z Prahy, rozhodla před 3 lety spolupracovat s Nadací Naše dítě a být nápomocna lidem, kteří v krizi vytočí číslo 777 800 002. „Je to akční forma pomoci. Lidé často volají přímo z ulice a já jim mohu poradit s tématy, která se ke mně do kanceláře v běžné praxi moc nedostanou,“ zdůvodňuje mimo jiné Lucie svou pomoc bez nároku na honorář.

Možnost požádat bezplatně o radu advokáta využilo za rok 2015 doposud přes 200 lidí, většinou matky. Jednu čtvrtinu volajících tvoří otcové. Spory na pozadí rozvodu, exekucí, změny péče o dítě, bránění ve styku s ním i na mezinárodní úrovni, určení - popření otcovství, pěstounství a osvojení. Tato témata, více či méně překvapivě, řeší stále více i prarodiče, kteří jsou třetí nejpočetnější kategorií v počtu volajících. „Volají často. Vidí, co se děje v rodině s vnoučaty a chtějí pomoc jim i rodičům, jejichž vztahy krachují,“ potvrzuje advokátka Lucie, která je na telefonu nejen pohotovým právníkem, ale občas i psychologem. Odhadnout volajícího prý není, zase tak těžké. Během hovoru obratně zjistí, s jakým úmyslem kdo volá, a s potížisty, kteří sami chtějí škodit a někomu se mstít, rozhovor rázně utne.

Naopak o to ochotněji naslouchá lidem, pro které je Linka právní pomoci důležitým zdrojem informací. A zpětná vazba? „Některé kauzy se vyvíjí. Takže lidé volají znovu a jsem ráda, když se případy hýbou správným směrem,“ říká mladá advokátka. Bliží se šestá hodina večerní, tak ještě vyřídit pár e-mailových dotazů a balíme. Příští středu ji vystřídá někdo další z týmu špičkových advokátů a advokátek České advokátní komory se specializací na rodinné právo.

Zastavte se na chvíličku a zamyslete se, zda byste v rámci PRO BONO pomoci potřebným dětem nemohli pomáhat s námi? Nadace Naše dítě naléhavě potřebuje rozšířit tým advokátů, kteří by chtěli a uměli na střední lince právní pomoci pomáhat radou a vlídným slovem – třeba jedenkrát v měsíci. Přijďte na Linku právní pomoci a svými radami přispějte k vyřešení problémů, které se vždy točí kolem dětí!

Nadace Naše dítě a její Linka právní pomoci děkují všem advokátkám a advokátům, kteří již pomáhají, děkují vedení České advokátní komory za veškerou podporu od doby svého vzniku, a těší se na nové spolupracovníky.

Nadace Naše dítě

Ústavní čp. 95, 181 02 Praha 8
e-mail: i.dvorakova@nasedite.cz
tel. 266 727 966 / mob. 603 274 791

PRÁVNÍ POMOC DĚTEM A RODINÁM V KRIZI.

777 800 002
lpp@nasedite.cz
(středa od 14–18 hod.)

Bezplatné rady od advokátů –
speciálistů na rodinné právo.

Linku právní pomoci provozuje
Nadace Naše dítě.

*Hovor je zpoplácán jako běžný hovor dle volání tarifu.

www.nasedite.cz

První Bezplatná insolvenční poradna otevřena v Českých Budějovicích

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA SE ZAPOJILA DO PROJEKTU BEZPLATNÉ INSOLVENČNÍ PORADNY. PORADNA BYLA PRO DLUŽNÍKY, KTERÝM HROZÍ TZV. OSOBNÍ BANKROT, OTEVŘENA DNE 14. 1. 2016 V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH.

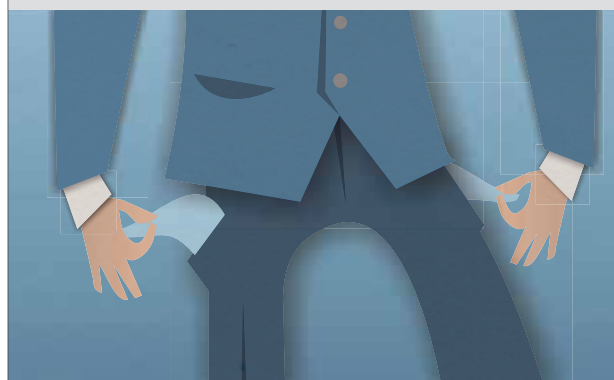
◀ Slavnostního otevření poradny dne 14. 1. 2016 se zúčastnili (zleva doprava) Milan Tripes, předseda Krajského soudu v Českých Budějovicích, Andrea Matoušková, pověřená zastoupením funkce ředitelky Probační a mediační služby, Ivana Stráská, první náměstkyně hejtmana Jihočeského kraje, a Jan Kubálek, advokát a předseda Spolku insolvenčních správců.

V rámci České republiky se jedná o zcela ojedinělý projekt, který je jedním z výstupů Kulatého stolu oddlužení, organizovaného Krajským soudem v Českých Budějovicích v květnu loňského roku v reakci na nežádoucí činnost tzv. „oddlužovacích agentur“. Poradna je zároveň dokladem možné spolupráce veřejného a soukromého sektoru. Aktivně se na tomto projektu totiž od počátku podíleli Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský úřad Jihočeského kraje, Probační a mediační služba České republiky, Česká advokátní komora a Spolek insolvenčních správců. Podporuje jej i Ministerstvo spravedlnosti ČR.

„Oddlužení se dnes týká velkého množství osob. Představuje více než 90 % veškeré soudní agendy v insolvencích. Jeho reputace se tak logicky přenáší i na celou justici. Dobrý obraz insolvencí je proto důležitý pro zvyšování autority soudnictví ve společnosti, o což usilují celý život. Jsem rád, že projekt Bezplatné insolvenční poradny přispívá k naplňování těchto idejí,“ uvedl k otevření poradny předseda Krajského soudu v Českých Budějovicích Milan Tripes.

Česká advokátní komora – Regionální středisko Jižní Čechy již na samém počátku podpořila myšlenku zástupců jihočeské justice na realizaci projektu poradny jako kontaktního místa pro lidi, kteří mají zájem svoji dluhovou situaci řešit podáním návrhu na povolení oddlužení. „Myšlenka bezplatné pomoci lidem v nepříznivé situaci pro nás není nová. Již dlouhodobě sami provozujeme jednou týdně bezplatnou advokátní poradnu. Když nám vedení krajského soudu svůj záměr představilo, s podporou jsme neváhali. Idea poskytnout dlužníkům profesionální a odbornou radu nás nadechla. Je ostatně zcela v souladu i se stanoviskem České advokátní komory k činnosti tzv. oddlužovacích

BEZPLATNÁ INSOLVENČNÍ PORADNA

**NEZVLÁDÁTE SPLÁCET DLUHY?
VYHNĚTE SE ODDLUŽOVACÍM AGENTURÁM!
PORADÍME VÁM!**

KDE ▶

v sídle Probační a mediační služby
České Budějovice na adrese: Karla IV. 12,
370 01 České Budějovice (vchod z ul. Kněžské, I. patro)

KDY ▶

každý čtvrtek od 13,30 do 15,30 hod.

CO S SEBOU ▶

listiny dokládající vaše majetkové a sociální poměry
- majetek (mimo běžné vybavení domácnosti)
- dluhy
- vaše příjmy za poslední 3 roky
- osobní stav a vyživovací povinnost
- další rozhodnutí, rozsudky, smlouvy, výzvy, písemnosti...

PARTNERI PORADNY:

Krajský
soud v Českých
Budějovicích

Spolek
insolvenčních
správců

Jihočeský kraj

agentur," uvedl František Smejkal, jihočeský regionální představitel a místopředseda České advokátní komory.

Spolupráce na provozu poradny byla nabídnuta všem advokátům působícím v jižních Čechách, jakož i insolvenčním správcům z jihočeského Spolku insolvenčních správců. Účast následně potvrdily necelé tři desítky z nich. Všichni byli poté krajským soudem proškoleni v problematice oddlužení a seznámeni s insolvenční procedurou i pravidly, kterými se bude provoz poradny řídit.

Poradna by měla fungovat jako rozcestník pro lidi, pro které se jejich dluhová situace stala již neřešitelnou. Kdo bude splňovat předpoklady pro řešení své situace oddlužením, tzv. osobním bankrotem, mohl by se následně s žádostí o sepsání návrhu na povolení oddlužení obrátit buď na obecně prospěšnou společnost Jihočeskou rozvojovou, nebo na některého z advokátů či insolvenčních správců, kteří se na provozu poradny podílejí. Všechny tyto osoby se zavázaly dodržovat cenu za sepsání návrhu na povolení oddlužení v maximálním rozpětí 5 000 až 7 500 Kč (to v případě manželů), tedy zcela v intencích připravované novely insolvenčního zákona. Dlužníci budou mít samozřejmě možnost obrátit se, dle své volby, i na kohokoliv jiného.

Přípravu celého projektu měl na starosti místopředseda Krajského soudu v Českých Budějovicích Zdeněk Strnad. Při příležitosti otevření poradny stručně vysvětlil důvody, které k myšlence jejího otevření vedly: „*Za největší nešvar insolvencí dnes považují tzv. oddlužovací agentury. Přesněji řečeno – subjekty, které si z oddlužení udělaly vlastní byznys. Pokud někdo kazí u veřejnosti insolvenčním pověst, jsou to právě ony. Parazitují na nepříznivé životní situaci druhých. Nutí je před soudem lhát. Nestydí se obírat je o jejich poslední prostředky. Své služby navíc často poskytují bez odpovídajícího vzdělání a zřejmě i „načerno“. Penězi to u nich ale nekončí. Dlužníci jim často – patrně v tísní – podepisují směnky na vysoké sumy (směnka na 170 000 Kč je zřejmě zcela mimo realitu!), slibují splátky po skončení oddlužení, zastavují jim své nemovitosti. Za vrchol hyenismu pak považují případy, kdy od dlužníků, kteří již nemají ani na úhradu minimální splátky, berou do zástavy rodinné cennosti či předměty osobní potřeby. Omlouvám se za ten výraz, ale mám pocit, že „šmejdí“ od hrnců a vysavačů přešli k insolvencím. Jsem proto rád, že se postupně daří realizovat většinu myšlenek a nápadů z našeho Kulatého stolu oddlužení, který jsme uspořádali právě ve snaze zlepšit činnost zmíněných agentur poznamenané insolvenční klima. Jedním z hmatatelných výstupů této platformy je právě projekt Bezplatné insolvenční poradny, která by měla sloužit všem, kteří se snaží řešit své problémy s dluhy a potřebují jen dobrou radu. Poradna by měla být profesionální, poctivou a férovou alternativou k nejružnějším „oddlužovacím agenturám“, které dlužníkům naslibují i nemožné, jen aby od nich vyinkasovaly tučné odměny. Přál bych si, aby tento projekt byl úspěšný a aby inspiroval i jiné regiony. Držím mu proto palce! A dlužníkům doporučuji, aby se ve vlastním zájmu „oddlužovacím agenturám“ vyhýbali...“.*

Své služby poradna dlužníkům nabízí každý čtvrtek v době od 13.30 do 15.30 hodin v sídle Probační a mediační služby České Budějovice na adrese Karla IV. 12. Hned první týdny provozu poradny ale ukazují enormní zájem o její služby. Již nyní proto participující strany uvažují o možnostech, jak na poptávku ze strany dlužníků odpovídajícím způsobem reagovat. A jak pro tento nápad nadchnout i jiné kraje.

✿ red.

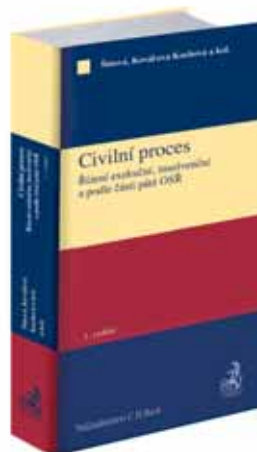
Šínová/Kovářová Kochová a kol.

Civilní proces

Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ

- Publikace se zabývá exekučním právem v jeho obecné podobě, jakož i konkrétními právními normami upravujícími nucenou realizaci výkonu práv.
- Kniha je vhodnou pomůckou při zpracování odborných analýz týkajících se insolvenčního či exekučního práva a při každodenní praxi advokátů, soudců, soudních exekutorů, insolvenčních správců a správních úřadů.

2016, vázané, 360 stran
cena 590 Kč, obj. číslo A116

Šínová/Petrov Křiváčková a kol.

Civilní proces

Řízení nesporné, rozhodčí a s mezinárodním prvkem

- Publikace přináší podrobné pojednání o nesporném soudnictví v České republice, a to jak o jeho teoretickoprávních východiscích, tak o jeho konkrétní aktuálně platné a účinné právní regulaci.
- Jednotlivá řízení jsou rozsáhlá a komplexně zpracována a pro přehlednost doplněna praktickými příklady a rozšiřujícími poznámkami.

2016, vázané, 380 stran
cena 590 Kč, obj. číslo A16

Josef Šilhán

Právní následky porušení smlouvy podle nového občanského zákoníku

- Publikace se zaměřuje na jednu z klíčových oblastí smluvní obchodní praxe, totiž porušení smlouvy a právní následky s tím spojené.
- Jde o první komplexní monografické zpracování tohoto tématu dle nové právní úpravy.
- Autor v knize detailně analyzuje jak samotný pojem porušení smlouvy, tak zejména veškeré následky, které jsou s tím dle aktuální právní úpravy spojeny.

2015, brožovaná, 560 stran
cena 790 Kč, obj. číslo EPI80

MONITOR

TÉMATU VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK

KOMPLEXNÍ PŘEHLED V PROBLEMATICE VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK

Efektivní práce s dokumenty a komentáři k tématu veřejných zakázek napříč celým právním informačním systémem CODEXIS® ADVOKACIE.

www.codexisadvokacie.cz

klientske.centrum@atlasconsulting.cz

+420 596 613 333

Bulletin advokacie
1956-2016

Výroční rok

**LETOŠNÍ ROK JE ROKEM, V NĚMŽ NÁŠ
ADVOKÁTNÍ ČASOPIS DOSÁHNE ŠEDESÁTIN.**

V redakci jsme se v této souvislosti rozhodli, že od následujícího čísla zařadíme volný seriál článků z dějin českého advokátského časopisectví, jehož bohatá historie sahá až do roku 1898, kdy Spolek českých advokátů zahájil vydávání Časopisu českých advokátů, a končí u právě vydaného čísla Bulletinu advokacie.

Časopis českých advokátů, Právnické rozhledy, Česká advokacie, Zprávy advokacie, Bulletin advokacie... Jeden z téměř nevyčerpatelných – knihovnickou řečí řečeno - několikametrových pramenů k dějinám advokacie přináší řadu odborných článků, bohatou judikaturu, recenze a anotace a také informace o životě advokátního stavu, advokátní samosprávy a spolků. Dnes již tu není nikdo, kdo četl všechny tyto časopisy číslo po čísle, tak, jak vycházely...

V připravovaném seriálu hodláme přiblížit okolnosti vzniku a vydávání těchto časopisů, sledovat jejich peripetie v dobách stinných i rozkvet ve zlatém věku. Představíme vybrané vydavatele, redaktory a autory, jakož i jejich životní osudy. Přetiskneme některé texty, které jsou stále aktuální, rozebereme staré judikáty, které by se i dnes mohly hodit.

Zasáhla i do advokátských časopisů cenzura?

Dovolili si advokáti na stránkách stavovského časopisu otevřeně kritizovat nešvary v advokacii a justici?

Jakýma očima viděli ti, kdož časopisy vydávali, redigovali a psali, své dílo při výročních těchto periodik?

Kolik je v advokátských časopisech přibližně ukryto nekrologů?

Kdo byl asi nejdéle pišícíím či nejproduktivnějším autorem?

I tentokrát budou sondy do historie zároveň nastaveným zrcadlem, hodlají být inspirací a nahlédnutím do studnice advokátské moudrosti.

V březnovém čísle začínáme tématem *Časopis českých advokátů a Právnické rozhledy v letech 1898-1918*.

Legenti salutem.

♣ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Jiří Jelínek a kolektiv
Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou

6. aktualizované vydání
Nové vydání trestních kodexů reaguje na legislativní změny a přináší aktuální judikaturu. Praktický formát výkladových poznámek a komplexního přehledu související judikatury vychází již v šestém vydání, které je zpracováno podle stavu k 1. 2. 2016.

1280 stran, pevná vazba, 1450 Kč

Helena Kučerová, Eva Horzinková
Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou

3. aktualizované vydání
Podrobný komentář reaguje na významné legislativní změny a novou judikaturu. S ohledem na dělenou účinnost jedné z posledních novel je zpracován ve dvojitým znění, podle právního stavu účinného od 1. 10. 2015 a od 1. 10. 2016. Na závěr je uveden přehled zákonů obsahujících skutkové podstaty přestupků.

560 stran, pevná vazba, 890 Kč

Michal Králík
Civilní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy

Ojedinelá práce se zabývá odpovědnostními vztahy sportovců v souvislosti se sportovními úrazy. Mapuje historický vývoj, přináší rozsáhlou zahraniční komparaci a analyzuje českou a slovenskou doktrínu a soudní praxi v této netradiční oblasti práva. Kniha je doplněna e-knihou (494 stran), kterou lze stáhnout z internetu.

512 + 494 stran, brož. vazba, 660 Kč

Pavla Sýkorová
Bytové spoluvlastnictví v teorii a praxi

Příručka podrobně vysvětluje koncepční změny, které do vlastnictví bytů přinesla rekodifikace soukromého práva, a srovnává je s předchozí úpravou v zákoně o vlastnictví bytů. Autorka nabízí řešení aktuálních výkladových problémů. Uvádí praktické příklady a vzor smlouvy o převodu jednotky.

224 stran, brožovaná vazba, 380 Kč

Na www.knihyleges.cz jsme pro vás připravili spoustu informací o našich knihách ke stažení – obsahy, ukázky, recenze...

Evropský den advokátů 2015 v ČR a dalších evropských zemích

PŘESTOŽE TRADICI EVROPSKÉHO DNE ADVOKÁTŮ ZALOŽILA RADA EVROPSKÝCH ADVOKÁTNÍCH KOMOR (CCBE) TEPRVE V ROCE 2014, MYŠLENKA CELOEVROPSKÝCH OSLAV VŽDY 10. PROSINCE, NA DEN LIDSKÝCH PRÁV, SE UJALA, O ČEMŽ SVĚDČÍ I VELMI ÚSPĚŠNÝ ROČNÍK 2015, DO KTERÉHO SE ZAPOJILA VĚTŠINA ADVOKÁTNÍCH KOMOR V EVROPĚ. NEJZAJÍMAVĚJŠÍ AKTIVITY V RÁMCI OSLAV EVROPSKÉHO DNE ADVOKÁTŮ V ČESKU I V DALŠÍCH EVROPSKÝCH ZEMÍCH JSOU PŘIBLIŽENY NÍŽE.

Z odborného kolokvia v Brně.

Česká republika

Dne 10. prosince 2015 se v rámci oslav již podruhé uskutečnilo na pobočce v Brně **odborné kolokvium na téma „Svoboda projevu a zákonná mlčenlivost advokáta“** za účasti odborné veřejnosti z řad advokátů, členů představenstva České advokátní komory, soudců Ústavního soudu, soudních exekutorů, daňových poradců, akademické veřejnosti. Přítomen byl i olomoucký vrchní státní zástupce JUDr. Ivo Ištván.

Po úvodním slovu předsedy představenstva, JUDr. Martina Vychopně, vystoupili se svými odbornými příspěvky JUDr. Stanislav Balík, advokát a emeritní soudce ÚS, k tématu advokátní mlčenlivost a právo na spravedlivý proces, JUDr. David Uhlíř, soudce ÚS, hovořil na téma zákaz sebeobviňování. K povinnosti mlčenlivosti advokáta v konfrontaci se zamýšlenou trestností přípravy daňových deliktů měla velmi zajímavé postřehy JUDr. Monika Novotná, advokátka, členka kontrolní rady ČAK. Problematiku insolvenčního správce, insolvenčního řízení a mlčenlivosti advokáta rozebral člen představenstva ČAK a předseda sekce pro insolvenční právo JUDr. Michal

Žižlavský. Značnou diskusi vyvolal příspěvek místopředsedy představenstva ČAK Mgr. Roberta Němce, LL.M.

Po skončení odborné části kolokvia následovala autogramiáda nové publikace o advokacii na Moravě ve II. polovině 19. století a začátku 20. století autora – Mgr. Martina Ráje, Ph.D., s úvodním příspěvkem JUDr. Stanislava Balíka (jeho recenzi této knihy přinášíme na str. 72).

Zejména odborná část kolokvia měla dobrou odezvu v řadách advokátů, kteří projevíli zájem o častější konání obdobných akcí, při nichž si mohou zástupci různých právnických profesí vyměnit vzájemné názory na aktuální témata, mezi něž evidentně mlčenlivost advokáta patří.

Rakousko

Rakouská komora – společně s Rakouskou asociací soudců – uspořádala 9. prosince 2015 u příležitosti Evropského dne advokátů tiskovou konferenci. Jedním z řečníků byl i rakouský aktivista za ochranu soukromí Max Schrems.

Belgie

Advokátní komora v belgickém Monsu, společně s advokátní komorou pro frankofonní a germanofonní advokáty (avocats.be) a La Libre Belgique, zorganizovaly debatu na téma „Svoboda projevu – jaké jsou její hranice?“ Debaty se zúčastnili profesori, advokáti i novináři.

Bulharsko

Nejvyšší advokátní rada Bulharska se rozhodla oslavit loňský ročník Evropského dne advokátů společně s oslavami 115. výročí svého založení. Mezi hosty patřili předseda bulharského parlamentu, předsedové Nejvyššího kasačního soudu a Nejvyššího správního soudu a ministr spravedlnosti.

Chorvatsko

Chorvatská advokátní komora zorganizovala v Záhřebu debatu u kulatého stolu. Účastníci diskutovali o otázce „svobody projevu“. Chorvatská komora přizvala k účasti na této události všechny chorvatské advokáty, zástupce justice a politického a veřejného života.

Řecko

Aténská advokátní komora zorganizovala debatu na téma „svoboda projevu, především ve vztahu k výkonu advokátní profese“.

Finsko

Finská komora zorganizovala u příležitosti Evropského dne advokátů koncert.

Irsko

V Irsku se uskutečnil projev Jima Clarkena, CEO irského Oxfamu,¹ na téma „právo být vyslechnut“ a konala se výstava fotografií: „Ukažte je“, laskavě poskytnutá Oxfamem – 15 obrázků a 15 příspěvků upozorňujících na životy vysídlených osob a uprchlíků.

Litva

Litevští advokáti (v talárech) se zúčastnili pochodu v centru hlavního města. Tento průvod byl uspořádán na počest všech osob, které zemřely pro spravedlnost. Jmenuje se „Plamen spravedlnosti“ a byl v Litvě pořádán poprvé. Advokáti také přednášeli o své profesi, uskutečnila se konference a basketbalový turnaj.

Slovenská republika

Slovenská komora uspořádala soutěž v esejích pro studenty práva a advokátní koncipienty, tématem byla svoboda projevu. Vítěz obdrží peněžní cenu, pozvání na Novoroční setkání advokátů a jeho esej bude otiskována v Bulletinu slovenskej advokácie.

Slovinsko

Humanitární fond Slovinské komory u příležitosti Evropského dne advokátů rozhodl o ročním rozdělení prostředků a předal finanční pomoc osobám v nouzi.

Velká Británie

Law Society Anglie a Walesu uspořádala s komorou (Bar Council) společný seminář na téma svoboda projevu. Seminář se zaměřil především na rostoucí počet advokátů a ochránců lidských práv, kteří po celém světě čelí politicky motivovanému trestnímu stíhání a nespravedlivým procesům za to, že nenásilně uplatňují svobodu projevu při výkonu advokátní profese. Law Society Severního Irsku uspořádala rozhovor se soudcem Coltonem na téma svoboda projevu. Fakulta advokátů spolupůřádala v Edinburghu akci se skotskou justicí na stejné téma.

Polsko

Národní rada právních rádců a Nejvyšší advokátní rada uspořádaly v historické budově, která bývala ústředím cenzury polské komunistické strany ve Varšavě, debatu, které se zúčastnili členové mnoha právnických profesí i novinářů. Téma debaty byla „svoboda slova – její rozsah a hranice“.

¹ Oxfam je mezinárodní charitativní organizace.

Koncert ve Finsku.

Průvod litevských advokátů centrem Vilnius.

Debata ve Varšavě.

Francie

Pařížská advokátní komora pořádala Evropský den advokátů se dvěma kulatými stoly (na téma „Business a lidská práva“ a „Alternativní řešení sporů“). Pařížská advokátní komora dále uctila památku zavražděného advokáta a předsedy Advokátní komory Diyarbakir (na jihovýchodě Turecka) Tahira Elciho a vzdala hold odvaze všem advokátům, kteří riskují svůj život, a to při příležitosti představení publikace „Advokáti v ohrožení“.

✿ Připravila JUDr. IRENA SCHEJBALOVÁ, ředitelka brněnské pobočky ČAK, a odbor mezinárodních vztahů ČAK.

§ Aktuálně v právu

Z legislativy

Elektronická Sbírka zákonů

Právní předpisy a mezinárodní smlouvy zřejmě budou zveřejňovány nejen v listinné, ale i v elektronické Sbírce zákonů. Počítá s tím návrh zákona, který spolu s novelou souvisejících norem sněmovna podpořila 20. ledna 2016 v prvním kole projednávání.

Branná novela s dobrovolnými odvody

Senát schválil 13. ledna 2016 brannou novelu, podle níž se obyvatelé budou moci přihlásit dobrovolně k branné povinnosti, když požádají o účast na vojenském cvičení. Vládní předloha, která také umožní nasadit členy armádních aktivních záloh v zahraničních misích, by měla být účinná od července tohoto roku.

Placení drobných oprav v bytě

1. ledna 2016 nabylo účinnosti nové nařízení vlády č. 308/2015 Sb., které upravuje a zpřesňuje práva a povinnosti jak nájemců, tak pronajimatelů, a kterým dochází k důležité změně, pokud jde o placení drobných oprav v bytě a placení nákladů na údržbu bytu. Článek Stanislava Křečka k tomuto tématu čtěte na www.bulletin-advokacie.cz/clanky/.

Z judikatury

ÚS: očkování a svoboda svědomí

Ústavní soud se rozhodnutím z 20. ledna 2016 zastal rodičů z Brněnska pokutovaných za to, že nenechali naočkovat dítě povinnou hexavakcinou. Důvodem pro odmítnutí očkování může být nejen náboženství, což soud uznal již v minulosti, ale v mimořádných případech i svoboda svědomí v širším, sekulárním smyslu. Jde například o situaci, kdy rodiče zaznamenali negativní účinky u jednoho potomka, a poté by měli umožnit očkování druhého.

ÚOOÚ: kamery v bytových domech

Úřad pro ochranu osobních údajů vydal nové stanovisko, podle kterého majitelé bytových domů mohou sledovat kamerami se záznamem vchodové dveře do jednotlivých bytů jen ve výjimečných případech a se souhlasem jejich obyvatel. Volnějším režimem platí pro sledování dalších společných prostor, včetně vstupních dveří do domu.

ESLP: Lze číst e-maily zaměstnanců

Evropský soud pro lidská práva vydal 13. ledna 2016 rozhodnutí, podle něhož mohou zaměstnavatelé číst soukromá sdělení zaměstnanců posílaná v pracovní době prostřednictvím chatovacího softwaru či internetové pošty. Jen jeden z osmi soudců s tímto závěrem nesouhlasil.

ÚS se zastal otce dvou dětí sražených na přechodu

Ústavní soud se v rozhodnutí ze dne 13. ledna 2016 zastal otce dvou dětí sražených na přechodu v Brně. Podle verdiktu brněnských soudů nesl otec padesátiprocentní zodpovědnost za tragický následek, protože zanedbal dohled a nevedl děti za ruku. Proto justice zkrátila na polovinu nárok na odškodnění od řidiče. Podle ústavních soudců je však právem rodičů vychovávat děti k samostatnosti a požadavky na míru dohledu nemohou být přehnaně přísné. Nyní se kauza vrátí Městskému soudu v Brně, který ji částečně znovu projedná a zváží, zda o náhradě bude nadále rozhodovat trestní, anebo civilní soud.

ÚS dal šanci na vyšší odškodnění za smrt chlapce v nemocnici

Ústavní soud vyhověl stížnosti matky a sestry patnáctiletého chlapce, který zemřel v roce 2005 po operaci v prostějovské nemocnici. Nyní mají šanci na vyšší odškodnění. Dohromady žádaly devět milionů korun, justice jim přiznala 1,6 milionu. Po běžné, avšak nepodařené operaci se chlapcův stav prudce zhoršil a lékaři znovu nedokázali zasáhnout včas a správným způsobem. Druhý den chlapec zemřel.

Ze světa práva

Nejvyšší soud vstoupil do roku 2016 s nově jmenovanými předsedy kolegií

Předsedou trestního kolegia Nejvyššího soudu je od 1. ledna 2016 jmenován JUDr. František Půry, Ph.D., který tuto funkci vykonával už od 1. září 2015 jako pověřený předseda. Novým předsedou občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu je od 1. ledna 2016 bývalý ústavní soudce JUDr. Vladimír Kůrka.

Ministr spravedlnosti zrušil jmenování Pavla Ondráška do čela Vězeňské služby

Ministr spravedlnosti Robert Pelikán podepsal dne 19. ledna 2016 rozhodnutí, které ruší jmenování Pavla Ondráška do funkce šéfa Vězeňské služby z dubna 2014. Podle ministerského přezkumného řízení bylo Ondráškovo jmenování nezákonné, protože nezákonné bylo i předchozí odvolání Ondráškova předchůdce Petra Dohnala. Okamžikem doručení rozhodnutí bude Ondrášek služebně podléhat Dohnalovi.

✦ JUDr. HANA RÝDLOVÁ

Bulletin advokacie online

Mnohem více z legislativy, judikatury a celého světa práva pro vás denně přinášíme na www.bulletin-advokacie.cz.

z právní teorie a praxe

Povaha bodového systému podle zákona o silničním provozu ve světle aktuální judikatury

doc. JUDr. PAVEL MATĚS, CSc., Mgr. KAREL ŠEMÍK

Když byl zákonem č. 411/2005 Sb. zaveden do úpravy zákona o silničním provozu (zák. č. 361/2000 Sb.) institut tzv. bodového hodnocení, tušil zákonodárce zřejmě jen z části, jaké problémy při jeho aplikaci budou vznikat.¹

Nepochybně si byl vědom toho, že s ohledem na povahu a důsledky záznamu bodů bude k jejich udělování vznesena námitka *ne bis in idem*, protože v důvodové zprávě ke zmíněné novele považoval za důležité zdůraznit, že: „Tyto body nejsou sankcí za přešůpek nebo trestem za trestný čin, jsou pouze administrativním opatřením ohodnocujícím nebezpečnost spáchaného přešůpku nebo trestného činu a registrujícím jeho spáchaní. V praxi to znamená, že za spáchaný přešůpek nebo trestný čin bude řidiči uložena sankce podle zákona o přešůpcích, případně trest za spáchaný trestný čin a zároveň ještě, půjde-li o vybraný přešůpek nebo trestný čin spadající do systému bodového hodnocení, mu bude zaznamenán stanovený počet bodů.“²

„Před závorkou“ je třeba připomenout, že první diskusi nevyvolala tato otázka, ale to, jaké povahy je záznam bodů do registru řidičů a jaké má trestněprávní konsekvence. Objevila se stanoviska, že je třeba na něj nahlížet jako na rozhodnutí v materiálním smyslu,³ ale také právě opačná, tedy, že k pozbytí řídičského oprávnění dochází *ex lege* a písemné oznámení je pouhým sdělením, což znamená, že pokud by takový „vybodovaný“ řidič řídil motorové vozidlo, nemohl by být postihován za trestný čin maření výkonu úředního rozhod-

nutí a vykázání podle § 337 trestního zákoníku.⁴ Dodejme, že otázka byla posléze vyřešena v rámci novely trestního zákoníku, zák. č. 330/2011 Sb., která upřesnila znění skutkové podstaty trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání tak, že mařením výkonu rozhodnutí soudu či správního orgánu je i vykonávání činnosti, „pro kterou také vě oprávnění pozbyl.“⁵

V této diskusi pochopitelně nemohla být otázka dvojího postihu za jeden skutek pominuta. Nikdo přitom nezpochybňoval konstrukci, podle níž ukládání bodů, zejména toho posledního, není trestem, a to bez ohledu na důsledek, tj. pozbytí řídičského oprávnění. Vycházelo se tu z formálního pojetí, tj. z toho, že k ukládání bodů a tzv. vybodování dochází *ex lege* a nikoli rozhodnutím, čímž byl odůvodňován závěr, že zásada *ne bis in idem* porušena není a případná předchozí rozhodnutí týkající se zákazu řízení nejsou nijak dotčena.⁶

K sankčnímu chápání bodového systému se od samého počátku a následně po řadu let stavěla odmítavě i judikatura, když se v rámci přezkoumávání rozhodnutí správních orgánů musela vyrovnávat s námitkou, že se o sankci jedná, a tudíž je dána překážka *bis idem*.

Jako hlavní argument bylo uváděno to, co obsahovala důvodová zpráva, tedy že body nejsou sankcí za přešůpek nebo trestem za trestný čin, ale administrativním opatřením

1 Podle § 123b odst. 1 zákona o silničním provozu se řidiči motorového vozidla, kterému byla příslušným orgánem uložena sankce za přešůpek nebo trestný čin, v registru řidičů zaznamenaná stanovený počet bodů.

2 Tisky Poslanecké sněmovny, tisk č. 833/2004.

3 Srovnej Šámal, P. a kol.: Trestní zákoník, 2. vydání, C. H. Beck, Praha 2012, str. 2188-3189 a dále náleží Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 2974.

4 Např. Kněžinec, J.: K maření výkonu úředního rozhodnutí řízením bez řídičského oprávnění podle nového trestního zákoníku, Trestněprávní revue č. 7/2009, str. 197-201; Černý, P.: K trestnosti tzv. vybodovaných řidičů po 1. 1. 2010, Trestněprávní revue č. 2/2010, str. 90; Pury F.: Ještě k (ne)trestnosti tzv. vybodovaných řidičů po 1. 1. 2010, Trestněprávní revue č. 6/2010, str. 176-177.

5 Z hlediska naplnění znaku zavinění trestného činu je však nutné, aby oznámení o dosažení hranice dvanácti bodů a výzva k odevzdání řídičského průkazu a mezinárodního řídičského průkazu byly dané osobě skutečně doručeny, nepostačuje tedy např. doručení fikci, tak, aby tato osoba alespoň věděla, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byla s tím srozuměna (§ 15 odst. 1 trestního zákoníku).

6 Např. Pury F., cit. práce 177.

ohodnocujícím nebezpečnost spáchaného přestupku nebo trestného činu a registrujícím jeho spáchání.⁷

Nicméně lze nalézt i stanoviska, která svědčí o tom, že si soudy uvědomovaly problematičnost situace, kdy ve svých důsledcích fakticky neexistuje rozdíl mezi tím, je-li soudem či správním orgánem vyslovena sankce zákazu činnosti, nebo automatickou ztrátou oprávnění započtením posledního z 12 bodů, protože se tu nutně zasahuje do subjektivního veřejného práva. Tak se objevilo konstatování, že bodový systém má i represivní povahu, jindy se hovořilo o sankci *sui generis*, případně sankci *sui generis* za speciální recidivu, spočívající v opakovaném páčání přestupků, a dokonce i to, že jde o jistou formu trestu.⁸ Ústavní soud se k povaze bodového systému vyslovil v souvislosti s posuzováním otázky, nedošlo-li v konkrétním případě k porušení zásady *ne bis in idem*, když konstatoval, že „Dvě vedle sebe stojící sankce nedovolující stěžovateli řídit motorové vozidlo mají své opodstatnění a ... není možno v nich shledávat porušení zásady *ne bis in idem*, jelikož byly uloženy za dvě různá protiprávní jednání (trestný čin řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění a dosažení bodové hranice za opakovaně páchané přestupky)“.⁹ Problematicnost tohoto závěru však spočívá v tom, že uznání bodového systému jako sankce znamená, že by v důsledku toho řidič sice mohl být potrestán současně za trestný čin, resp. přestupek, ale pokud by mu již byla uložena sankce, nemohl by mu být pojmově uložen za totéž jednání ještě další trest v podobě bodů.

Zmínit je třeba i stanovisko, které k povaze bodového systému zaujal Evropský soud pro lidská práva, který dovedl, že toto opatření (tj. odebrání bodů za porušení dovolené rychlosti) je považováno za správní sankci, nespádající do trestní oblasti, a má charakter nejen profylaktický, ale také kárný a odstrašovací a rovná se tak vedlejšímu trestu.¹⁰ Současně konstatoval úzkou souvislost mezi touto sankcí a sankcí uloženou v řízení před francouzským policejním soudem, z čehož učinil závěr, že stěžovatel měl možnost v soudním řízení vznést námitky proti tomu, že došlo ke spáchání deliktu, a vyhnul se tomu, zda odebrání bodů představuje překážku *ne bis in idem*.

7 Např. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 5/2005-63, č. j. 2 As 19/2009-93 a č. j. 4 As 102/2013-38.

8 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 8 As 23/2010-89, č. j. 39/2010-76 a č. j. 3 As 66/2012-32; v literatuře se můžeme setkat s konstatováním, že lze jen stěží chápat dosažení 12 bodů za pouhé administrativní opatření bez negativních dopadů na řidiče (Bušta, P., Kněžinec, J., Seidl, A.: Zákon o silničním provozu s komentářem (ve znění 31 novel), Lenka Buštová - Venice Music Production, Praha, str. 209.

9 Usnesení Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 498/10.

10 Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Malige versus Francie z roku 1998; ve francouzském systému dochází při spáchání určitých deliktů při provozu na pozemních komunikacích na rozdíl od naší úpravy k odebrání bodů.

11 Viz k tomu rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 As 114/2014-69.

12 Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Engel a další versus Nizozemí z roku 1976.

13 Opačné stanovisko zaujaly ve svém disentu k citovanému usnesení Nejvyššího správního soudu soudkyně L. Matyášová a J. Brothánková, které neshledávají speciální recidivu u průběžně zaznamenávaných bodů, ale přiznávají možnost jejího uplatnění právě u posledního záznamu bodů v návaznosti na uloženou sankci.

14 Zevrubněji k tomu viz Šámal, P. a kolektiv: Trestní zákoník, 2. vydání, C. H. Beck, Praha 2012, str. 42, Prášková, H.: Základy odpovědnosti za správní delikty, C. H. Beck, Praha 2013, str. 83 a následující.

Bodový systém je sankci

Průlom, sice zásadní, nikoli však zřejmě ještě definitivní řešení všech otázek, přineslo v tomto směru **usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu č. j. 6 As 114/2014-55, jehož závěr lze shrnout tak, že záznam bodů v registru řidičů podle § 123b odst. 1 zákona o silničním provozu je trestem podle článku 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod a článku 7 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.**¹¹

Budíž řečeno, že Nejvyšší správní soud dovedl tento charakter záznamu, aniž by k tomu snesl vlastní nebo novou argumentaci. Více méně jen bez bližšího poukázal na tzv. kritéria Engel,¹² podle nichž Evropský soud pro lidská práva určuje, představuje-li dané opatření trest, a bez dalšího konstatoval, že záznam bodů tento charakter má.

Nepochybně si byl dobře vědom, že se tím otevírají dveře pro nezbytnost řešení řady souvisejících otázek. Předně se pozastavil nad tím, nenastává-li tu překážka *bis in idem* a odpověděl zde záporně a nutno k tomu dodat, že nijak přesvědčivě. Především konstatoval, s odkazem na kauzu Malige, že se tu jedná o vedlejší, další trest, který však byl uložen ve stejném řízení, což je zásadně přípustné. Závažnější je ovšem druhá část argumentace, podle níž představuje pozbytí řidičského oprávnění na základě záznamu bodů v registru řidičů sankci za opakované páčání (různých) přestupků na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu, tedy speciální recidivu se samostatnou skutkovou podstatou. Z toho pak podle něj plyne, že tu není dána totožnost skutku a nejde tudíž o trest za původní jednání a nejedná se tedy o opakovaný postih.

Proti této interpretaci lze namítat, že trestem se stává fakticky až záznam posledního, tedy dvanáctého bodu, protože až tím dochází k zásahu do práv osob, zatímco předchozí záznamy mají spíše charakter výchovný a profylaktický a nezakládají vůči řidiči žádnou povinnost. Zde lze nepochybně vycházet z toho, že body jsou ukládány za různé delikty. Protože však záznam bodů je vždy prováděn v návaznosti na pravomocně uloženou sankci za přestupek či disciplinární delikt, resp. trestný čin, pak právě u rozhodujícího posledního záznamu je totožnost skutku dána, vzhledem k tomu, že je činěn za stejné jednání jako uložený trest, a lze tu tedy vyslovit námitku dvojího postihu a jeho zákazu.¹³

Retroaktivita pozdější úpravy

Nejvyšší správní soud však řešil ještě další problém: je-li záznam bodu trestem, nakolik se zde má/musí uplatnit retroaktivita příznivější pozdější úpravy a naznačil též, že by se měla *de lege ferenda* výslovně uplatnit povinnost z moci úřední řídičů zaznamenání bodů oznamovat.

Není jisté třeba zvláště připomínat, že mezi výchozí principy v oblasti trestního práva i trestního práva správního patří ústavní princip *nullum crimen, nullum crimen, nulla poena sine lege* (článek 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod), jehož součástí je i zásada *nullum crimen, nulla poena sine lege praevia*, čili zákaz retroaktivity přísnějšího zákona.¹⁴

Právě o tuto zásadu se opřel Nejvyšší správní soud v odůvodnění svého uvedeného přelomového usnesení. Odkázal zde na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci

Scoppola versus Itálie z roku 2009 k čl. 7 odst. 1 věty druhé Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podle něhož „nesmí být uložen trest přísnější, než jaký bylo možno uložit v době spáchání trestného činu.“ Evropský soud přitom dovodil, že citované ustanovení nejenže zakazuje uložit trest přísnější, než jaký bylo možno uložit v době spáchání trestného činu, ale zároveň přikazuje v případě ukládání trestu retroaktivitu, je-li pro pachatele nová právní úprava příznivější.

Nejvyšší správní soud zdůraznil, že „zákaz retroaktivity spočívá v tom, že podle současné právní normy zásadně není možné posoudit lidské chování, právní skutečnosti či právní vztahy, jež se uskutečnily dříve, než právní norma nabyla účinnosti. Zákaz zpětné účinnosti právních norem vychází z principu, podle něhož každý musí mít možnost vědět, které jednání je zakázané, aby mohl být za porušení zákazu volán k odpovědnosti. Tento zákaz souvisí i s funkcí právních norem, které svým adresátům ukládají, jak se mají chovat po jejich účinnosti, a proto zásadně platí jen do budoucna.“¹⁵

Na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu č. j. 6 As 114/2014-55 již navázala judikatura správních soudů. Tak např. Krajským soudem v Brně byla řešena otázka, zda změna právní úpravy ve prospěch delikventa musí být vzata v potaz v rámci běžících řízení.¹⁶ V posuzované věci bylo řešeno protiprávní jednání stěžovatelky, za něž se do 31. 7. 2011 zaznamenával jeden bod do registru řidičů, avšak od 1. 8. 2011 již takto specifikované typové jednání, jemuž by byly podřaditelné přestupky stěžovatelky, nebylo v příloze k zákonu o silničním provozu uvedeno a nebylo tak za ně možné provádět záznam bodů. Dne 1. 8. 2011 nabytí účinnosti zákon č. 133/2011 Sb., jímž došlo mimo jiné též ke změně přílohy k zákonu o silničním provozu: Přehled jednání spočívajících v porušení vybraných povinností stanovených předpisy o provozu na pozemních komunikacích a počet bodů za tato jednání. Novela tak v konkrétní posuzované věci zavedla právní úpravu, která byla pro stěžovatelku v otázce zaznamenávaných bodů příznivější.¹⁷

Krajský soud dospěl k závěru, že správní orgán měl aplikovat novou, mírnější úpravu bodového hodnocení (nejpozději) ke dni vydání oznámení o dosažení dvanácti bodů, resp. ke dni provedení záznamu bodů.¹⁸ V opačném případě, kdy správní orgán zaznamená jiný (vyšší) počet bodů, než který stanoví aktuální příloha zákona o silničním provozu, resp. pokud zaznamená body, které již v aktuální příloze zákona o silničním provozu nejsou k danému přestupku uvedeny, dopouští se nezákonného provedení konkrétního záznamu bodů, současně by se dopustil nezákonného rozhodnutí ve vztahu k závěru o dosažení hranice celkem 12 bodů řidiče. Není však zřejmé, jakou procesní formou bude aplikace mírnější právní úpravy provedena, zda tedy dojde k „umazání bodů“ správním rozhodnutím či jinou faktickou činností správního orgánu. Dosud nevyřešená je i otázka, kdy přesně tak bude správní orgán činit, zda až při zápisu bodů, kterými bude dosaženo potenciální hranice 12 bodů, či v jiném okamžiku, např. při nabytí účinnosti nové právní úpravy bodového hodnocení přestupků v dopravě.¹⁹

Nejasné je prozatím i to, zda a kdy by měl správní orgán informovat řidiče ex officio²⁰ o výši aktuálního bodového hodnocení, když současný zákon toto správnímu orgánu ukládá

pouze při dosažení hranice 12 bodů, nikoliv však v jiných případech, což jsou otázky čekající zřejmě až na novelu silničního zákona. Autoři se však domnívají, že **přepočít bodů dle aktuální právní úpravy by měl být prováděn z úřední povinnosti, a to analogicky dle ustanovení § 123c odst. 3 zákona neprodlené od změny právní úpravy bodového hodnocení s tím, že o výsledku správní orgán řidiče vyrozumí.** Jakou formou (při absenci právní úpravy by tak mělo být učiněno, i s ohledem na požadavek právní jistoty, zřejmě rozhodnutím) a zda a kdy tak bude činěno, ukáže až praxe.

V další věci řešené brněnským Krajským soudem byla posuzována podobná otázka, když protiprávní jednání stěžovatele bylo dle přílohy zákona č. 361/2000 Sb. ohodnoceno třemi body, ale podle znění přílohy tohoto zákona od 1. 8. 2011 je totéž jednání ohodnoceno pouze dvěma body. Soud v posuzované věci opět dovodil, že je na místě, aby i v řízení o námitkách brojících proti dosažení 12 bodů byla zásada použití pro pachatele příznivějšího pozdějšího zákona zohledněna, a to „i v případě, že ke změně právní úpravy došlo až po právní moci rozhodnutí o přestupku, ovšem v době, kdy mu byly připisovány jednotlivé body až do dovršení 12 bodů, s nimiž je spojen trest spočívající v pozbytí řidičského oprávnění za protiprávní jednání“.²¹ Došlo-li tak zmírnění postihu za jedno z protiprávních jednání, je pak nutné ke změně sankce přihlížet i později (po právní moci rozhodnutí o přestupku samotném), tj. při řešení otázky dosažení 12 bodů. V tomto směru bude třeba, aby správní orgán fakticky přepočítal a případně upravil celkový počet bodů, kterých řidič dosáhl, s ohledem na aktuální (mírnější) právní úpravu bodového hodnocení řidiče. Prakticky to znamená, že správní orgán bude muset vždy analyzovat aktuální právní úpravu u každého bodu a záznamu z celkových 12 či více bodů řidiče, a to dříve, než dle § 123c odst. 3 zákona č. 361/2000 Sb. zašle řidiči oznámení o dosažení 12 bodů.²²

Další otázkou, která před správními soudy stála, bylo, **jak interpretovat přechodné ustanovení čl. II bodu 1. zákona č. 133/2011 Sb., podle něhož se při zaznamenávání bodů do bodového hodnocení za jednání spáchaná před účinností zákona č. 133/2011 Sb. postupuje podle dosavadního znění**

15 Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 As 114/2014-69 a dále náleží Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 158/00.

16 Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 19. 11. 2015, č. j. 29 A 79/2013-41.

17 Porovnání přízvnosti jiných druhů trestů vůči bodovým sankcím však již nebyla předmětem řešení v odůvodnění rozsudku uvedeného v předchozí poznámce.

18 Podle § 123b odst. 2 zákona o silničním provozu č. 361/2000 Sb. provede záznam v registru řidičů příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností ke dni uložení pokuty za přestupek nebo ke dni nabytí právní moci rozhodnutí o uložení sankce za přestupek nebo trestný čin, a to nejpozději do pěti pracovních dnů ode dne, kdy mu bylo doručeno oznámení o uložení pokuty nebo rozhodnutí o uložení sankce za přestupek nebo trestný čin.

19 Tj., aby aktuální stav bodů řidiče odpovídal nové (mírnější) právní úpravě v případě provedených novelizací bodového systému.

20 Na žádost řidiče je výpis vydán podle ustanovení § 123b odst. 6 zákona č. 361/2000 Sb., tj. kdykoliv – při vydání takového výpisu, který vydává kontaktní místo veřejné správy, pak k „přepočtu“ bodů ve světle aktuální judikatury nemůže fakticky dojít.

21 Rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 62 A 65/2013-37.

22 Podle tohoto ustanovení totiž dále platí, že řidič pozbývá řidičské oprávnění uplynutím pěti pracovních dnů ode dne, v němž mu bylo toto oznámení doručeno.

zákona o silničním provozu (tj. z pohledu bodového postihu mnoha pachatelů přestupků přísněji).²³ Jednoznačný závěr vyznívá tak, že s ohledem na pojetí bodů zaznamenávaných do registru řidičů jako trestu je třeba předmětné přechodné ustanovení vyložit tak, že se **vztahuje pouze na procesní postup zaznamenávání bodů, nikoli na pravidla hmotněprávní, která vymezují počet bodů, jenž má být do registru řidičů zaznamenán.**

Správní soudy se ve výše uvedených rozhodnutích však již nevyjádřily k otázce, kam až se uplatní zásada použití pozdějšího zákona ve prospěch pachatele, tedy ve kterých navazujících řízeních k ní má být přihlédnuto, zejména, zda tato zásada platí i pro přezkum správního rozhodnutí v soudním řízení správním. Nepochybně se však uplatní v případě, kdy bude správní rozhodnutí zrušeno a věc vrácena žalovanému.

Lze tak shrnout, že **i na otázku počtu bodů, jaký se má zapsat do registru řidičů, je třeba aplikovat ústavní zásadu, že trestnost činu se posuzuje a trest se ukládá podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán; pozdějšího zákona se použije, jestliže je to pro pachatele příznivější.** Dojde-li tedy ke změně právní úpravy ve prospěch delikventa, musí být tato změna v běžících, resp. dobíhajících správních řízeních vzata v potaz, a to včetně otázky zápisu bodů řidiče. Taková změna však není důvodem pro podání mimo-

rádných opravných prostředků proti již pravomocným správním rozhodnutím o deliktech.

Jak patrně, otevírá aktuální judikatura široké pole pro možnost uplatnění námitek proti provedení záznamu bodů do registru řidičů ve smyslu § 123f zákona o silničním provozu. Takové námítky lze zřejmě podat nejen po vyrozumění o dosažení hranice 12 bodů, ale kdykoliv, po provedení záznamu jakékoliv bodové sankce. Pokud již nastala situace, že řidič v minulosti dosáhl v rozporu s aktuální judikaturou dvanácti bodů a pozbyl tak ve smyslu § 123c odst. 3 zákona řidičské oprávnění, bude zřejmě na místě zahájení přezkumného řízení a vydání deklaratorního rozhodnutí, že řidič daného počtu bodů nedosáhl a řidičské oprávnění tak nepozbyl.

Jakkoli tedy učinily soudy podstatný obrat v pojmání bodového systému, nicméně i tak zůstávají ještě stále spíše na „polovině cesty“, protože stranou jejich pozornosti zůstává požadavek, princip spravedlivého projednání, a lze doufat, že i ten dojde někdy v blízké budoucnosti naplnění. V praxi pak nebude zřejmě vyhnouti, než provést změnu právní úpravy.

❖ Prvý autor, advokát v Praze, působí na UJEP v Ústí nad Labem a Vysoké škole finanční a správní Praha, druhý autor, soudce Okresního soudu v Ústí nad Labem, je vedoucím katedry práva a politikologie Fakulty sociálně ekonomické UJEP v Ústí nad Labem.

23 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 As 114/2014-69 a rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 29 A 79/2013-41.

Přípustné riziko ve sportu

doc. JUDr. JAN KOCINA, Ph.D.

1. Úvod

Jako advokát vykonávající již mnoho let právní praxi jsem byl na podzim roku 2015 požádán o poskytnutí právní pomoci při vymáhání náhrady škody,

kteřá byla způsobena klientovi ublížením na zdraví při tzv. „válečné akci dvou zneprátených indiánských kmenů“, konané v rámci letního tábora příznivců tzv. „indiánského života“. Klient mě informoval o tom, že při jinak běžných a obvyklých fyzických útocih v rámci této akce mu „bojovník druhé strany“ skočil na nohu a způsobil mu tříštivou zlomeninu holenní kosti. Toto zranění mu způsobilo mnohá omezení v běžném životě po dobu více než tři měsíců.

Při převzetí právního zastoupení jsem informoval klienta o tom, že se musím nejprve seznámit s relevantní právní literaturou a judikaturou týkající se této problematiky. Teprve poté budu schopen s ním probrat, jaké případné nároky a s jakým předpokládaným úspěchem je může proti osobě, která mu ublížila na zdraví, uplatňovat. Z obsahu tohoto článku bude zřejmé, že se jedná o velmi právně složitou problematiku, ve které není možné jednoznačně nalézt konkrétní hranici pro případnou soukromoprávní či trestněprávní odpovědnost.

Aktuálnost zpracovávané problematiky je zřejmá také z článku Michala Králíka, který se zabýval civilněprávní odpovědností sportovců za sportovní úrazy v nedávné době.¹

2. Přípustné riziko jako okolnost vylučující protiprávnost

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „tr. zákoník“), který nabyl účinnosti dne 1. 10. 2010, upravuje pět okolností vylučujících protiprávnost, a to krajní nouzi (§ 28), nutnou obranu (§ 29), svolení poškozeného (§ 30), přípustné riziko (§ 31) a oprávněné použití zbraně (§ 32). Okolnosti vy-

1 Králík, M.: Civilněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (aktuální vývojová východiska a nový český občanský zákoník), Bulletin advokacie, 2015, č. 7-8, str. 37-44.

lučující protiprávnost jsou takové okolnosti, které pachatele činu jinak trestného zbavují trestní odpovědnosti.² S naplněním v tr. zákoníku uvedených podmínek spojuje trestní právo, a v naprosté většině případů i jiná právní odvětví, důsledek, že jednání není společensky škodlivé. V tomto případě tedy nenastává trestní odpovědnost a zpravidla ani pro osobu jednající za okolností vylučujících protiprávnost nenastává jiný typ právní odpovědnosti. V případě splnění podmínek okolností vylučujících protiprávnost se nejedná o trestný čin, protože takovému činu chybí zákonný znak protiprávnosti. Teorie a praxe trestního práva formuluje i další instituty souhrnně označované zpravidla jako výkon práva a plnění povinnosti.³

V tr. zákoníku je nově definováno v § 31 **přípustné riziko**, avšak i do doby účinnosti tr. zákoníku tuto okolnost dovozovala nauka i praxe trestního práva. Pro naplnění zákonných podmínek institutu přípustného rizika je nezbytné, aby jednání sledovalo **společensky prospěšný cíl**, kterého nelze docílit jinak. Míra rizika, tj. pravděpodobnost nežádoucích následků, musí být podstatně menší než pravděpodobnost společensky očekávaného výsledku. Rozhodnutí o činnosti spojené s rizikem přitom musí učinit pouze oprávněná osoba, pro kterou toto oprávnění vyplývá z jejího zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce (tzv. oprávněná osoba). K rozhodnutí o činnosti spojené s rizikem je třeba přistoupit se znalostí na úrovni dosaženého stavu informací a poznatků s tím, že osoby, jejichž život a zdraví by mohly být ohroženy, musí být seznámeny se všemi možnými riziky a musí nebezpečí podstoupit dobrovolně a jednání nesmí odporovat výslovnému zákazu právní normy, veřejnému zájmu nebo dobrým mrávům.⁴ Ze zákonné díkce § 31 tr. zákoníku by mohlo vyplývat, že subjektem jednajícím za podmínek přípustného rizika může být jen osoba, která tak čini v rámci svého zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce. Z toho je také dovozováno v odborné literatuře, že se musí jednat o profesionála.⁵

Obecně lze dospět k jednoznačnému závěru, že **institút přípustného rizika** jako okolnosti vylučující protiprávnost **může být uplatňován v různých oborech lidské činnosti**. Ze zákonné díkce je nutné dovodit závěr, že oblast přípustného rizika pokrývá celou řadu rizikových činností, když zákonodárce zvolil podmínky, které se nevážou na konkrétní oblast, ale stávají se široce uplatnitelnými v různých činnostech. Tento závěr by nebylo možné učinit, pokud by byla přijata úprava z původního návrhu tr. zákoníku ve znění předloženém Ministerstvem spravedlnosti vládě,⁶ a není jej možné ani učinit v současné době v trestním právu účinném ve Slovenské republice, neboť tehdejší navrhovaná zákonná díkce § 31 byla vztahována pouze k přípustnému riziku ve výrobě a výzkumu. Tímto způsobem je zúžené i dovolené riziko v § 27 zákona č. 300/2005 Z. z. (trestný zákon).⁷

Pro další výklady vztahující se ke zpracovávané problematice přípustného rizika ve sportu je třeba poukázat na to, že **mezi formy přípustného rizika v návaznosti na zákonnou díkci bude možné zařadit i např. riziko ve sportu**.⁸

V poslední době se také objevují názory, zda by v českém právu měla existovat zvláštní speciální okolnost, která vylučuje protiprávnost u některého jednání sportovců, tedy přípustné riziko sportovců.⁹

3. Pojem rizika

Riziko provází každého jedince po celý život. Bez rizika není myslitelný jakýkoliv pokrok a bez něj není také myslitelný náležitý výkon při sportu, zvláště profesionálním. Charakteristickým znakem rizika je možnost způsobení nějakého negativního společenského následku. Riziko lze chápat jako „kvantifikovanou nejistotu vyjadřující i pravděpodobnost realizace nebezpečí a vzniku škodlivého následku“.¹⁰ Rizikové jednání je tedy součástí běžného života a právo musí řešit různé situace, kdy se subjekt rizikového rozhodování dostává do rozporu se společenskými zájmy, které jsou předmětem právní regulace. V trestním právu jsou řešeny situace, kdy se subjekt rizikového rozhodování dostává do rozporu se zájmy, které jsou předmětem trestněprávní ochrany.

S ohledem na obsah zpracovávané problematiky v tomto článku je možné konstatovat, že **existují různé druhy rizika, v rámci nichž je možné rozlišit i tzv. sportovní riziko**.¹¹

Při sportovní činnosti, ať už provozované profesionálně či rekreačně, se zcela logicky zvyšuje i sportovní nebezpečí, tj. stav, v důsledku kterého při sportovní činnosti, zvláště pak u kontaktních (např. fotbal) a bojových (např. box) sportů, vznikají různé následky spočívající v ublížení na zdraví, a v některých případech dojde dokonce i ke smrti. **Právo nemůže rezignovat na vznik těchto vedlejších negativních následků vznikajících při výkonu sportovní činnosti a musí při posuzování jednotlivých případů dovozovat z pohledu práva přípustné meze takovýchto rizik** s tím, že pokud takovéto meze, které se mohou opírat i o pravidlo „rozumného člověka“,¹² budou překročeny, budou z toho pro osoby jednající vyvozeny mj. i negativní právní důsledky.

2 Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné, 2. vydání, Leges, Praha 2010, str. 241.

3 Šámal, P. a kol.: Trestní právo hmotné, 7. vydání, Wolters Kluwer, a. s., Praha 2014, str. 211.

4 Srovnej Kratochvíl, V. a kol.: Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2009, str. 391-392; Šámal, P. a kol.: Trestní právo hmotné, 7. vyd., Wolters Kluwer, a. s., Praha 2014, str. 231-232; Solnař, V. a kol.: Systém českého trestního práva. II. Základy trestní odpovědnosti, 1. vydání, Novatrix, s. r. o., Praha 2009, str. 166-167.

5 Šámal, P. a kol.: Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář, 2. vydání, C. H. Beck, Praha 2012, str. 427.

Solnař, V. a kol.: Systém českého trestního práva. II. Základy trestní odpovědnosti, 1. vydání, Novatrix, s. r. o., Praha 2009, str. 168.

6 Šámal, P.: Osnova trestního zákoníku 2004-2006, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2006, str. 69.

7 Burda, E., Čentěš, J., Kolesár, J., Záhora, J. a kol.: Trestný zákon. Všeobecná část. Komentář, I. díl, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2010, str. 223 a násl.

8 Důvodová zpráva k tr. zákoníku mj. doslova uvádí: „Definice přípustného rizika v zásadě pokrývá všechny případy tohoto rizika, neboť stranou nezůstávají ani rizika např. v souvislosti se sportovními aktivitami (boxeři, hokejisté, automobiloví závodníci apod).“ Šámal, P.: Osnova trestního zákoníku 2004-2006, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2006, str. 69.

9 http://www.denik.cz/ostatni_sport/cesi-dumaji-jak-trestat-korupci-a-surovce-ve-sportu-novela-resi-jen-penize-20151103.html

10 Kuchta, J.: Riziko v pojetí kriminologickém a juristickém, 1. vydání, Masarykova univerzita, Brno 1997, str. 102 a násl.

11 Sawickí, J.: Soudci, omyly a paragrafy, ORBIS, Praha 1966, str. 237 a násl.; Kuchta, J.: Riziko v pojetí kriminologickém a juristickém, 1. vydání, Masarykova univerzita, Brno 1997, str. 102 a násl.; Kratochvíl, V. a kol.: Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2009, str. 391.

12 Sawickí, J.: Soudci, omyly a paragrafy, ORBIS, Praha 1966, str. 237; Sawickí, J.: Tajemství paragrafů, ORBIS, Praha 1970, str. 259 a násl.

4. Sport jako společensky prospěšná činnost

Podmínkou pro to, aby mohly být naplněny podmínky přípustného rizika ve smyslu zákonného vymezení § 31 tr. zákoníku jako okolnosti vylučující protiprávnost činu, je ta skutečnost, že **cíl rizikového jednání oprávněné osoby musí být vždy společensky prospěšný**. Riziko musí být podstoupeno za účelem dosažení společensky nutných či potřebných a užitečných hodnot.¹³ Společensky prospěšná činnost může mít různé podoby, z nichž jedna z těchto podob nepochybně bude souviset se sportovní činností. **Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, přímo vymezuje v § 1 postavení sportu ve společnosti jako veřejně prospěšné činnosti** a stanoví úkoly ministerstev i jiných správních úřadů a působnost územních samosprávných celků při podpoře sportu. Z tohoto právního předpisu jednoznačně vyplývá, že stát spatřuje ve sportu společensky prospěšnou činnost, a jsou tedy při sportovní činnosti naplněny dvě z předpokládaných podmínek přípustného rizika, kde kromě této společenské prospěšnosti je nutné dovodit závěr, že sportovní činnost je v souladu s právními předpisy.

V tomto článku budou dále zmiňovány případy posuzující přípustné riziko, zejména při celosvětově nejpopulárnější kolektivní hře, kterou je fotbal. Judikatura Nejvyššího soudu se zabývala opakovaně v uplynulém desetiletí výkladem právního pojmu „obstarání věci obecného zájmu“ u trestných činů úplatkářství v návaznosti na hodnocení činnosti fotbalových rozhodčích, kteří rozhodují fotbalové zápasy, a v souvislosti s tím přijali určité plnění. Nejvyšší soud opakovaně poukázal na to, že **fotbal jako odvětví sportu je fenoménem, který se jako jeden z nejrozšířenějších a nejlidovějších sportů podílí z pohledu občanů, ale i státu, na obecně významných a celospolečenských otázkách**. Soutěže v kopané je nutné vnímat jako záležitost celospolečenskou, která souvisí s uspokojováním zájmu občanů a právnických osob v oblasti materiálních, sociálních, kulturních a jiných potřeb.¹⁴

Lze tedy jednoznačně dospět k závěru, že **sport je společensky prospěšnou činností**.

13 Šámal, P. a kol.: Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář, 2. vydání, C. H. Beck, Praha 2012, str. 427.

14 Např. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 1057/2008 ze dne 10. 12. 2008, sp. zn. 3 Tdo 510/2007 ze dne 17. 10. 2007, sp. zn. 6 Tdo 272/2008 ze dne 28. 8. 2008, sp. zn. 8 Tdo 396/2007 ze dne 11. 4. 2007.

15 Knapp, V.: Teorie práva, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 1995, str. 200 a násl.; Gerloch, A.: Teorie práva. 2. rozšířené vydání, Dobrá Voda, Praha 2001, str. 156 a násl.; Boguszak, J., Čapek, J.: Teorie práva, CODEX Bohemia, Praha 1997, str. 146 a násl.

16 Králík, M.: Civilněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle evropské a světové judikatury 20. a 21. století, Soudní rozhledy, 2006, č. 8, str. 285-296; Králík, M.: K odpovědnosti sportovce za škodu způsobenou sportovním úrazem při výkonu sportovní činnosti, Jurisprudence, 2005, č. 5, str. 56-68; Králík, M.: Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (vybrané otázky), Bulletin advokacie, 2006, č. 9, str. 25-33; Králík, M.: Legislativní a judikatorní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky), Trestněprávní revue, 2006, č. 8, str. 228-236; Králík, M.: Několik poznámek k právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy, Právní rozhledy, 2006, č. 15, 539-548 str. 115; Králík, M.: Právní odpovědnost sportovce za sportovní úrazy (historická východiska a přístupy legislativy – úvod do problematiky), Jurisprudence, 2006, č. 5, str. 24-36; Králík, M.: Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy v tzv. kontaktních a bojových sportech, Časopis pro právní vědu a praxi, 2006, č. 3, str. 224-233; Králík, M.: Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy z pohledu zahraniční a tuzemské soudní praxe (úvod do problematiky), Jurisprudence, 2006, č. 6, str. 29-39; Králík, M.: Právní význam sportovních pravidel

5. Druhy právní odpovědnosti a odpovědnost při sportu

Z hlediska právní teorie je možné klasifikovat delikty a právní odpovědnost na tzv. **soukromoprávní a veřejnoprávní**. Delikt soukromoprávní je charakteristický tím, že vzniká odpovědnostní vztah mezi tím, kdo nesplnil povinnost (delikventem), na straně jedné a subjektem (poškozeným), jemuž vznikla újma, na straně druhé. U veřejnoprávních deliktů vzniká odpovědnostní vztah delikventa vůči subjektu, kterým není poškozený, ale je jím stát v širším slova smyslu.¹⁵ Nejzávažnějšími veřejnoprávními delikty jsou trestné činy, které jsou v § 13 odst. 1 tr. zákoníku vymezeny jako protiprávní činy, jež trestní zákon označuje za trestné a které vykazují znaky uvedené v zákoně.

Jedním z druhů deliktů, které mohou být spáchány v souvislosti s výkonem organizované sportovní činnosti, jsou tzv. disciplinární delikty, o nichž se však v tomto článku nebudu záměrně zmiňovat. Lze konstatovat, že pokud je způsobena při výkonu sportovní činnosti někomu újma na zdraví, event. dokonce smrt, je nutné primárně posuzovat, zda takovýto následek vznikl za situace akceptovatelného přípustného rizika, jehož podmínky jsou vymezeny v § 31 trestního zákoníku, s tím, že v návaznosti na shora uvedené výklady je v případě sportu přípustná analogie ve prospěch a extenzivní výklad jednotlivých podmínek. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, který je univerzálním předpisem soukromého práva, upravuje částečně odlišně z okolnosti vylučujících protiprávnost, obsažených v tr. zákoníku, pouze v § 2905 nutnou obranu a § 2906 krajní nouzi a ve vztahu k těmto okolnostem řeší v § 2907 přípustnou míru excessu k těmto dvěma okolnostem vylučujícím protiprávnost. Je třeba konstatovat, že úprava v občanském zákoníku se v dílčích aspektech liší od úpravy v tr. zákoníku. Při srovnání zákonné díkce těchto institutů lze v některých případech možná i připustit naplnění podmínek pro okolnosti vylučující protiprávnost v trestním právu a jejich nenaplnění v právu soukromém.

Přípustné riziko jako okolnost vylučující protiprávnost by z tohoto pohledu, a pravděpodobně i s přihlédnutím k teoretickým a judikaturním závěrům, mohlo být v dílčích otázkách vykládáno také odlišně v soukromém a trestním právu.

Zákonodárce ponechává poměrně široký prostor pro výklad použití přiměřeného rizika při sportu a bude samozřejmě značně záležet na konkrétních okolnostech projednávaných případů a na vyvození z toho vyplývajících závěrů vztahujících se k tomu, že jednání bylo spácháno i při vzniklé újmě na zdraví či případně i smrti za podmínek přiměřeného rizika.

6. Soukromoprávní odpovědnost

V právní teorii i praxi panuje shoda o tom, že právní odpovědnost za sportovní úrazy je zásadně přípustná. V konkrétních případech budou určovány podmínky vztahující se zejména k přípustnému riziku, každý jednotlivý případ bude vyžadovat diferencovaný a individuální přístup, který by měl být však založen na shodných výchozích právních základech. Je možné v tomto směru odkázat na teoretické a doktrinární studie, které jsou zpracovány v odborné literatuře zejména Michalem Králíkem.¹⁶

Ilustrační foto

Odborná literatura¹⁷ i judikatura¹⁸ dospěla k závěru, že **nedodržení pravidel sportovní hry, např. fotbalu, spočívající v použití pravidly nedovoleného způsobu hry, je nutné posoudit jako jednání odporující povinnosti počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví dle § 415 občanského zákoníku.**¹⁹ Zásadní změnu v soukromoprávní oblasti není možné očekávat ani v souvislosti s přijetím nového občanského zákoníku, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2014. Tento univerzální předpis soukromého práva neřeší problematiku sportovní činnosti ve vztahu k odpovědnosti. Zásadní význam pro odpovědnost sportovce za úraz bude mít nepochybně, kromě ustanovení, která se vztahují k prevenční povinnosti, tj. § 2900 a 2901, zejména ustanovení § 5 odst. 1 a § 2912 odst. 2.²⁰

Rozhodovací praxe se v některých případech také snaží vyložit odpovědnost při sportu ve vazbě na stupeň zavinění, když je např. dovozováno, že pokud by se hráčům fotbalu ukládalo, aby se opatrně a pomalu pohybovali okolo spoluhráčů, ztratil by fotbal z velké části svůj smysl. Rychlý pohyb při této hře není sám o sobě nedbalostí, nýbrž požadavkem a užitečným prvkem tohoto sportu s tím, že o nedbalosti by bylo možné uvažovat tehdy, kdyby se hráč pohyboval nepřiměřeně rychle tam, kde mu hrozí nebezpečí nevyplývající z povahy hry. Nelze pokládat za nedbalost, pokud hráč nepředpokládá, že protihráč úmyslně poruší pravidla hry.²¹ Odpovědnost hráče za škodu na zdraví způsobenou protihráči při fotbalovém utkání se vyvozuje z odpovědnosti za škodu vzniklou tím, že škůdce poškodil úmyslně nebo z nedbalosti poškozeného porušením závazku nebo jiné právní povinnosti. Vychází se přitom ze zjištění, zda ke zranění došlo při hře a zda šlo o zákrok pravidly dovolený nebo nedovolený a zda tu šlo o nepřiměřenost vědomého či nedbalostního zásahu. Bez

významu není ani to, zda jde o zkušeného hráče této hry.²²

Z některých závěrů, které vyplývají z dosavadní judikatury, lze dovodit odpovědnost sportovce za úraz v soukromoprávní rovině i v případě, že úraz byl způsoben při hře ve snaze sportovce dosáhnout co nejlepšího profesního výkonu, který je v některých případech zcela logicky doprovázen nedovoleným zákrokem. **Přísné pohledy práva a z nich vyvozuující odpovědnost sportovců za úrazy můžou vést při aplikaci uvedených judikaturních závěrů k potlačení smyslu sportu.**

Vzhledem k této skutečnosti se jako pozitivní pro posuzování odpovědnosti sportovce za úraz jeví rozhodnutí Nejvyššího soudu z května roku 2015, které se vypořá-

pro právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle doktrinálního vývoje? Časopis pro právní vědu a praxi, 2006, č. 2, str. 122-131; Králík, M.: Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod od problematiky), Trestní právo, 2006, č. 7-8, str. 61-72; Králík, M.: Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod od problematiky), Trestní právo, 2006, č. 10, str. 20-24; Králík, M.: Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod od problematiky), Trestní právo, 2006, č. 11, str. 18-24; Králík, M.: Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod od problematiky), Trestní právo, 2006, č. 12, str. 15-22.

17 Opakovaná citace, viz pozn. 16.

18 Rozsudek Městského soudu v Praze sp. zn. 10 Co 190/1976 ze dne 17. 5. 1978 (Rc 16/1980).

19 Jedná se o tzv. prevenční ustanovení ze zákona č. 40/1964 Sb., které bylo účinné do 31. 12. 2013, od 1. 1. 2014 je účinný zákon č. 89/2012 Sb., který má tzv. prevenční ustanovení v § 2900 a 2901.

20 Králík, M.: Civilněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (aktuální vývojová východiska a nový český občanský zákoník), Bulletin advokacie, 2015, č. 7-8, str. 37-44.

21 Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. Cz 486/53 ze dne 26. 1. 1954 (Rc 44/1954).

22 Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Cz 38/1962 ze dne 29. 10. 1962 (Rc 15/1963).

dává i s judikaturními závěry již zmiňovaných rozhodnutí Rc 15/1963 – odkaz 22 a Rc 16/1980 – odkaz 18.²³ Tato rozhodnutí, která se zabývala odpovědností za škodu na zdraví způsobenou protihráčem při fotbalovém utkání, řešila otázku, **zda každé porušení pravidel hry je bez dalšího porušením prevenční povinnosti ve smyslu § 415 občanského zákoníku.** Nejvyšší soud dospěl k závěru, že **nikoliv každé porušení pravidel sportovní hry je bez dalšího porušením prevenční povinnosti; toto porušení pravidel musí mít určitou vyšší intenzitu, tedy musí podstatným způsobem vybočovat z běžného způsobu hry.**

Předmětem posuzování byl zákrok tzv. „skluzem“, který je nutné považovat za prostředek boje o míč. Takovýto skluz je herními pravidly připouštěn a samotné použití této techniky není možno bez dalšího považovat za protiprávní úkon. Škůdce byl postižen za zákrok v rozporu s pravidly žlutou kartou, neboť při souboji o míč nezasáhl míč, ale pravou nohu spoluhráče. Takovýto zákrok nebyl úmyslný a nebyl činěn se záměrem zranit spoluhráče. Přesto byla způsobena hráči tříštivá dislokovaná zlomenina pravé holenní kosti a zlomenina pravé lýtkové kosti. Je také poukazováno na to, že byl šetřen Policií ČR podnět k trestnímu stíhání a policie věc odložila.

Nejvyšší soud uvádí, že je třeba **při právním posuzování odpovědnosti zohlednit samotný charakter uvedeného sportu, jenž je svou povahou velmi dynamický a při němž dochází ke vzájemnému kontaktu hráčů, a následkem toho i ke zvýšenému riziku jejich zranění.** Každý, kdo se takového sportu zúčastní, si musí být tohoto rizika vědom, a určitou, v daném druhu sportu obvyklou, míru rizika tedy vědomě akceptovat. Pokud dojde při takové hře ke zranění hráče, je třeba posuzovat nejen to, zda provedený herní zákrok byl v souladu s předepsanými pravidly hry, ale též za jakých okolností k němu došlo a zda jeho negativní následek byl pro daný okamžik nevyhnutelný v důsledku nastalé herní situace. Nejvyšší soud poukazuje na to, že takovýto výklad odpovídá judikatuře soudů Německa a Rakouska, jejichž právní řády jsou našemu právnímu řádu nejbližší. V rozsudku je také poukázáno na to, že při opačném výkladu (nepřiměřených požadavcích na opatrnost hráčů) by fotbal přestal být atraktivní

23 Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 493/2015 ze dne 20. 5. 2015.

24 Tato judikatura je dostupná na <http://pravnihradce.ihned.cz/c1-20421910-pravni-odpovednost-za-sportovni-urazy>.

25 Králík, M.: Civilněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (aktuální vývojová východiska a nový český občanský zákoník), Bulletin advokacie, 2015, č. 7-8, str. 43.

26 Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014), Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2014, str. 1511 a násl.

27 Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014), Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2014, str. 1511 a násl. – autorem této části komentáře je Petr Bezouška.

28 Solnař, V. a kol.: Systém českého trestního práva. II. Základy trestní odpovědnosti, 1. vydání, Novatrix, s. r. o., Praha 2009, str. 165; Králík, M.: K odpovědnosti sportovce za škodu způsobenou sportovním úrazem při výkonu sportovní činnosti, Jurisprudence, 2005, č. 5, str. 56; usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tdo 1355/2006 ze dne 21. 3. 2007; usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 418/2015 ze dne 10. 6. 2015.

29 Opačný názor je obsažen v: Šámal, P. a kol.: Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář, 2. vydání, C. H. Beck, Praha 2012, str. 427.

30 Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné, 2. vydání, Leges, Praha 2010, str. 53; Kratochvíl, V. a kol.: Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2009, str. 131.

hrou, neboť hráči by v obavě ze soudních sporů přestali soupeřit, a tím by tento sport ztratil zcela smysl.

Uvedené rozhodnutí Nejvyššího soudu je možné považovat za průlomové, neboť dosavadní sporadickou judikaturu posouvá do reálnějších společenských poměrů, které musí reflektovat potřeby sportu, a není účelné právně sankcionovat odpovědnost za úraz sportovce, který sice poruší pravidla, avšak ne zásadním a úmyslným způsobem. S porušením těchto pravidel, v návaznosti na daný druh sportu, se obecně počítá, dochází k nim pravidelně a porušení těchto pravidel je pro sport typické.

Positivní je na uvedených právních závěrech, že se nechávají inspirovat rakouskou a německou judikaturou.²⁴

V návaznosti na obsah tohoto rozhodnutí je zajímavá i úvaha zmiňovaná Michalem Králíkem,²⁵ navazující na komentář k novému občanskému zákoníku.²⁶ Lze kvitovat, že při výkladu okolností případu a zvyklostí soukromého života se komentář zabývá otázkou sportovní činnosti z pohledu do jisté míry odlišného a modernějšího, než tomu bylo v dosavadní komentářové literatuře. Je poukazováno na to, že je nutno brát v úvahu i specifické okolnosti činnosti, které se škůdce věnuje, což je důležité např. při posuzování různých sportovních činností, kde se sice zvyšuje riziko vzniku újmy, ale bez nich by hra nebyla tím, kvůli čemu se pěstuje, kvůli čemu ji fanoušci sledují. Podle této komentářové literatury bude nutné z tohoto pohledu zohlednit i atypičnost některých úderů či zákroků, které jsou přirozenou součástí hry (mj. i skluz ve fotbalu). V návaznosti na tyto uváděné skutečnosti dle Michala Králíka komentář²⁷ novátorsky naznačuje a uzavírá, že **jen z prostého faktu, že si hráč počíná v rozporu s pravidly daného sportu, nelze dovodit, že porušil prevenční povinnost podle § 2900, neboť důležitá jsou též neformální pravidla a kultura daného sportu.**

Lze tedy konstatovat, že nejenom shora posuzované a hodnocené rozhodnutí Nejvyššího soudu z května roku 2015, ale i zmiňovaný komentář jsou výrazně dále než předchozí judikatura, která zpravidla spojovala porušení prevenční povinnosti s porušením sportovního pravidla bez dalšího.

Při posuzování odpovědnosti mají však nepochybně stále značný význam sportovní pravidla vztahující se ke druhu sportu. Některé teorie dovozují, že dodržení těchto pravidel s sebou nese i důsledek vztahující se k vyloučení odpovědnosti s tím, že v některých případech je jako základní předpoklad právní odpovědnosti sportovce dovozováno právě porušení sportovních pravidel.²⁸

7. Trestní odpovědnost

Ze shora uvedených výkladů vyplývá, že posuzování sportovních aktivit podmínkami přípustného rizika je přípustné, a to i v případě výkonu sportovní činnosti, která není prováděna profesionály, ale amatéry.²⁹ Při absenci některých dílčích podmínek, které nejsou nezbytně nutné pro vyhodnocení sportovních aktivit jako přípustného rizika, je možné přistoupit k extenzivnímu výkladu a použít analogii ve prospěch.³⁰

Je třeba konstatovat, že **česká trestněprávní nauka se otázkám sportovních úrazů zaviněných protihráči nebo i spoluhráči výrazně nevěnovala.** V této souvislosti se upozorňuje

v teorii na doktrínu tzv. materiální a formální podmínky trestnosti sportovních hráčů při sportovním výkonu a na názory o nutnosti diferenciaci a individualizaci při posuzování trestnosti hráčů.³¹

Vzhledem k absenci základních teoretických východisek, které by byly v konkrétních případech respektovány právní praxí, jsou **konkrétní úrazy, ke kterým ale dochází často, posuzovány orgány činnými v trestním řízení poměrně sporadicky**. Děje se tak prakticky výlučně na základě podaného trestního oznámení poškozených. Orgány činné v trestním řízení v případě podezření ze spáchání trestného činu v souvislosti se sportovním úrazem nepostupují samy iniciativně, aniž by obdržely trestní oznámení. Lze vysledovat, že trestní věci, které mají judikatorní závěry, byly předmětem posuzování skutečně na základě podaných trestních oznámení poškozenými.³²

Případnou trestní odpovědnost sportovce je nutné posuzovat a vyhodnocovat s přihlédnutím k přípustnému riziku jako okolnosti vylučující protiprávnost, ale mohou být používány i další argumenty vztahující se k jiné okolnosti vylučující protiprávnost, a to svolení poškozeného, neboť zpravidla sportovní činnost je vnímána, zvláště pak u kontaktních a bojových sportů, jako činnost, kde protihráč či soupeř do jisté míry „bere na vědomí“ (a tím souhlasí) možné negativní následky sportovní činnosti spočívající v újmě na zdraví.³³

Na trestní odpovědnost sportovců neexistuje jednoznačně trestněprávní nauka s definovanými právními východisky. Soudních rozhodnutí, která se zabývají uvedenou problematikou, je s ohledem na potenciální možnost četnosti výskytu trestněprávního posouzení velmi málo. Laická i odborná právní veřejnost se v minulosti podívala nad tím, že některé závažné sportovní úrazy, které byly způsobeny hrubým porušením sportovních pravidel a pravděpodobně i v nepřímém úmyslu, se nestaly předmětem trestněprávního posouzení s relevantním právním výsledkem.³⁴

Velkou pozornost odborné i laické veřejnosti vzbudilo diskutované rozhodnutí Nejvyššího soudu z března 2007.³⁵ Toto rozhodnutí se zabývalo trestní odpovědností hráče fotbalu pro nedbalostní ublížení na zdraví. Předmětem posuzování byl zákrok hráče, který při souboji o míč ze zadu či z boku zasáhl s použitím síly nohu protihráče, kterého podrazil a způsobil mu tříštivou zlomeninu lýtkové kosti a přetržení deltového vazů vnitřního kotníku levé nohy. Hráč, který způsobil uvedené zranění, byl soudem prvního stupně sice uznán vinným, ale bylo upuštěno od potrestání. Věc se dostala na základě podaného dovolání k Nejvyššímu soudu a odsouzený namítal mj., že pokud by předmětem trestní odpovědnosti mělo být jednání učiněné v souboji o míč či např. o puk, bylo by pro veškeré hráče nastupující k jakémukoliv jednání složité ztotožnit se s rizikem vyplývajícím pro ně z takového následně vedeného trestního řízení. Nejvyšší soud považoval dovolání odsouzeného za neodůvodněné a vyslovil mj. tyto právní závěry: „Fotbalová pravidla nikde neupravují a také nemohou upravovat situaci, kdy v důsledku jejich porušení byla někomu z hráčů způsobena újma na zdraví. Pro tyto případy platí zásada subsidiarity trestního práva (vedle subsidiarity práva občanského z hlediska případného řešení škody způsobené zraněním) a normy trestního práva je na místě uplatnit tam,

kde posuzované jednání je zaviněným excesem s příslušným ustanovením sportovních pravidel v tom smyslu, že jde o jednání, které není těmito pravidly dovoleno a není těmito pravidly – pokud jde o způsobený následek na zdraví – sankcionováno. **Trestní odpovědnost nelze omezovat jen na úmyslné jednání, ale trestní sankce přicházejí v úvahu i v závažnějších případech zavinění z nedbalosti.**“

Toto hodnocení projednávaného případu Nejvyšším soudem je značně polemické, byť v obecné rovině se dá souhlasit s tím, že není vyloučena ingerence práva i ve formě vyvození trestní odpovědnosti sportovců za sportovní úraz. Uvedené polemické rozhodnutí nepřináší žádnou propracovanou argumentaci a nevychází ani z případných doktrinárních závěrů.

Velmi polemický je závěr o tom, že posuzovaný případ je závažným případem zavinění z nedbalosti, kde přichází v úvahu trestní sankce. Obecně lze souhlasit se závěry některých rozhodnutí, jež dovodily konkrétní trestní odpovědnost za úraz u sportovce, který jednal úmyslně, byť se jednalo o nepřímý úmysl.³⁶ **Trestní postih za nedbalostní trestné činy při sportovní činnosti by spíše neměl přicházet v úvahu, a pokud by se tak mělo stát, měl by být zdůvodněn mimořádnými skutečnostmi, které se vztahují ke konkrétní posuzované situaci.** Mohlo by se jednat o **mimořádně nepřiměřenou tvrdost**, která se **naprosto vymyká běžným situacím**, jež se v jednotlivé sportovní disciplíně vyskytují, s tím, že by případně měla být brána v úvahu i předpokládaná výše rizika zranění sportovce s ohledem na charakter sportu, ale i s ohledem na to, zda jde o profesionálního či amatérského sportovce. V tomto článku jsem se zabýval v části šesté soukromoprávní odpovědností sportovce za úraz a komentoval jsem z mého pohledu správné a zcela nepochybně i průlomové rozhodnutí Nejvyššího soudu z května roku 2015, které v obdobné skutkové situaci dovodilo závěr dokonce o neexistenci občanskoprávní odpovědnosti při „nepodařeném skluzu nevybočujícího z běžného způsobu hry,“ při obdobně vzniklém následku. I s přihlédnutím k tomuto závěru by neměly obstat hodnotící skutečnosti dovozující trestní odpovědnost

31 Solnař, V. a kol.: Systém českého trestního práva. II. Základy trestní odpovědnosti, 1. vydání, Novatrix, s. r. o., Praha 2009, str. 164 a násl.; Králík, M.: Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinární úvod od problematiky), Trestní právo, 2006, č. 10, str. 20-24; Králík, M.: Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinární úvod od problematiky), Trestní právo, 2006, č. 11, str. 18-24; Králík, M.: Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinární úvod od problematiky), Trestní právo, 2006, č. 12, str. 15-22; Králík, M.: K trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy podruhé, Trestněprávní revue, č. 2/2008.

32 Např. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tdo 1355/2006 ze dne 21. 3. 2007, posuzující trestní odpovědnost fotbalisty, usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 68/2010 ze dne 17. 2. 2010 (Rt 55/2010) posuzující trestní odpovědnost lyžaře.

33 Solnař, V. a kol.: Systém českého trestního práva. II. Základy trestní odpovědnosti, 1. vydání, Novatrix, s. r. o., Praha 2009, str. 165.

34 Velmi mediálně známý je případ prvotřídního hokejisty Tomáše Zelenky, který v důsledku velmi hrubého zákroku mimo přímého kontaktu s pukem byl faulován spoluhráčem a v důsledku zranění byl upoután na invalidní vozík – <http://sport.tn.nova.cz/clanek/sport/hokej/dalsi-hokej/hokejista-tomas-zelenka-se-o-vikendu-ozenil-2.html>.

35 Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tdo 1355/2006 ze dne 21. 3. 2007.

36 Např. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 997/2002 ze dne 11. 12. 2002, usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tdo 1605/2011 ze dne 11. 1. 2012, usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 418/2015 ze dne 10. 6. 2015.

hráče v tomto polemickém rozhodnutí Nejvyššího soudu.³⁷

V současné době existují teoretické i judikatorní závěry vztahující se k aplikaci přípustného rizika ve vztahu k tzv. úpadkovým deliktům (§ 222 až 227 tr. zákoníku) a je celkem správně dovozováno, že nelze sice úplně vyloučit u daných trestných činů aplikaci přípustného rizika jako okolnosti vylučující protiprávnost, ale půjde o situace spíše výjimečné, nikoliv o případy obvyklého podnikatelského rizika.³⁸

Sport je specifickým druhem společensky prospěšné činnosti, při které však vznikají újmy na zdraví a někdy bohužel dojde i ke smrti. **Pro sport by však měly být podstatně benevolentnějším způsobem, než je tomu v jiných oblastech společensky prospěšné činnosti, uplatňovány hranice přípustného rizika.**

8. Subsidiarita trestní represe

Trestní právo chrání určitý okruh společenských vztahů před společensky nejkodlivějšími jednáními a je nejpřísnějším prostředkem, který má stát k dispozici k ochraně právem chráněných společenských vztahů. Trestní právo má nastupovat tam, kde se ostatní právní prostředky ukáží jako neúčinné. Tomu odpovídá i formulace jedné ze základních zásad trestního práva hmotného, a to subsidiarity trestní represe, jak je vymezena v § 12 odst. 2 tr. zákoníku. **Stát by měl uplatňovat prostředky trestního práva zdrženlivě, tzn. především tam, kde jiné právní prostředky selhávají nebo nejsou efektivní. Zakotvení zásady subsidiarity trestní represe do tr. zákoníku a z ní vyplývajícího principu „ultima ratio“ má význam interpretační, když znaky trestného činu je třeba vykládat tak, aby za trestný čin byl považován jen čin společensky škodlivý.**³⁹ Při výkladu § 12 odst. 2 tr. zákoníku je nutné sice respektovat výkladové stanovisko Nejvyššího soudu,⁴⁰ ze kterého vyplývá mj., že úvaha o tom, zda jde

37 Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 493/2015 ze dne 20. 5. 2015. Fastner, J.: K trestněprávnímu postihu nedovolených zákroků ve fotbalu, Trestněprávní revue, č. 11/2007, str. 330.

38 Púry, F., Kuchta, J.: Postih úpadkových deliktů podle nového trestního zákoníku s přihlédnutím k úpravě přípustného rizika, Bulletin advokacie, č. 9/2011, str. 13-24; usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 1166/2012 ze dne 28. 11. 2012.

39 Důvodová zpráva k tr. zákoníku k § 12 odst. 2 a § 13.

40 Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2012 ze dne 30. 1. 2013 (Rt 26/2013).

o čin, který s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe není trestným činem z důvodu nedostatečné škodlivosti případu, se uplatní za předpokladu, že posuzovaný skutek z hlediska spodní hranice trestnosti neodpovídá běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty. Na druhou stranu je však nutné opět poukázat na **specifičnost veškerých otázek vztahujících se k trestnímu postihu sportovce za sportovní úraz.** Faktická akceptace společnosti toho, aby nebyla vyvozována odpovědnost za sportovní úrazy, a to nejen trestněprávní, je zcela zřejmá. **V případech, které sice nebudou naplňovat podmínky přípustného rizika, ale přesto se musí s okolnostmi rizika při sportovních úrazech počítat, je na místě u těchto potenciálně v úvahu přicházejících případů trestní odpovědnosti uplatňovat podstatně více a častěji materiální korektiv vyplývající z § 12 odst. 2 tr. zákoníku.**

9. Závěr

Při vzniku úrazu, který je způsoben při sportovní činnosti, **buďte vždycky nutné nalézt konkrétní hranici pro případnou soukromoprávní či trestněprávní odpovědnost sportovce.** S ohledem na charakter sportu se nepodařilo doposud najít všeobecně akceptovatelné pravidlo. Tato skutečnost není dána jenom specifičností sportu jako takového, ale i rozdílností a množstvím jednotlivých sportovních aktivit, a to s přihlédnutím k chápání smyslu sportovních pravidel. V některých případech je při sportovní činnosti velmi obtížné rozlišit nedbalostní a úmyslné jednání. **Při posuzování otázek vztahujících se k právní odpovědnosti sportovců je nutné také vzít v úvahu skutečnost, že neexistuje žádná větší společenská poptávka, na základě které by se mělo posuzovat sportovní jednání, byť s následky úrazu, jako rozpor s právními předpisy, neboť by tato skutečnost mohla mít za následek ztrátu či omezení atraktivity sportu jako společensky prospěšné činnosti.** Na druhou stranu je třeba říci, že není ani obecně akceptovatelné nechat veškeré dění ve sportu při vzniku škodlivých následků, zvláště pak s porušením sportovních pravidel, mimo pozornost právního státu.

✦ Autor je advokátem a pedagogem Fakulty právnické ZČU v Plzni.

Zkrácená verze tohoto článku byla přednesena na konferenci Dny práva 2015 konané na Právnické fakultě MU v Brně ve dnech 18. a 19. 11. 2015.

DAŇ Z PŘIDANÉ HODNOTY 2016

- kontrolní hlášení
- přenesení daňové povinnosti
- další změny od 1. 1. 2016

Sagit více informací na www.dph.sagit.cz

ENGLISH stay Přinášíme revoluční systém výuky!!!
Témata konverzace volíte pouze Vy.
Už žádný stres v lavici ani domácí úkoly.

NEZTRÁCEJTE ČAS V JAZYKOVÉ ŠKOLE, ROZMLUVÍME VÁS ANGLICKY ZA 6 DNÍ!

10 roditelích mluvčích a 10 klientů 6 dní (70h) v krásném hotelu zde v Česku

JEDEN LEKTOR / JEDEN KLIENT
= 100% intenzivní a individuální přístup během každé minuty pobytu

Nejezděte do zahraničí za jazykovým kurzem.
VYZKOUŠEJTE ENGLISHstay...

www.englishstay.cz

kontakt: info@englishstay.cz | www.englishstay.sk | +420 730 525 130

Zkoumání platnosti rozhodčí doložky ve vykonávacím řízení ve světle práva na soudní ochranu

doc. JUDr. ALENA MACKOVÁ, Ph.D.

Ve vztahu rozhodčího řízení a soudního řízení zaznamenáváme v poslední době řadu zásadních otázek. Je jimi rovněž míra soudního přezkumu rozhodčího nálezu soudem na základě návrhu na jeho zrušení, resp. rozsah soudního přezkumu ve vztahu k rozhodčímu nálezu. Ten je nepochybně klíčovou otázkou, jejíž jednoznačné řešení bude patrně vždy jen toužebným přáním (jak vyplývá i z níže uvedených rozhodnutí).

Neméně závažné otázky však vyvstávají (mezi jinými) i v souvislosti se speciální úpravou tzv. spotřebitelského rozhodčího řízení.

Tim se však okruh problémů a nejasností vyplývajících ze vzájemného vztahu dvou typů řízení, tj. vykonávacího a rozhodčího, nevyčerpává. Řada problémů povahy procesněprávní i hmotněprávní vyvstala, jako následek vývoje judikatury a posléze i právní úpravy, ohledně určitého typu rozhodčích doložek. Některým z těchto otázek je věnován tento příspěvek.

1. Rozhodčí doložka ve spotřebitelské smlouvě a neplatnost této doložky

Spotřebitelské smlouvy v některých případech obsahují (či obsahovaly) rozhodčí doložku, na základě které byl umožněn výběr konkrétního rozhodce ze seznamu rozhodců vydaného právníčkou osobou, která však nebyla stálým rozhodčím soudem ve smyslu § 13 zákona o rozhodčím řízení (dále zde i jako „ZRŘ“). Nedošlo-li ze strany osoby, která byla z předmětné spotřebitelské smlouvy zavázána, k plnění závazku, následovalo rozhodčí řízení a – jako jeho výsledek – rozhodčí nález s účinky pravomocného rozsudku. V případě nerespektování povinnosti, takto autoritativně potvrzené rozhodčím nálezem, nezbyvá oprávněnému nic jiného, než navrhnout výkon rozhodnutí nebo exekuci.

Obrana povinného spočívá ve využití zákonných prostředků, jimiž lze výkon rozhodnutí, resp. exekuci, odvrátit. Těmito procesními prostředky jsou obecně jednak i návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem, nebo dále též návrh na zastavení výkonu rozhodnutí nebo exekuce. Tato stručná rekapitulace možné obrany povinného nevypovídá o závažnosti otázek, které v této souvislosti v praxi vyvstaly. Judikatura se musela k některým z nich nezbytně vyslovit, a svůj postoj k nim následně dokonce přehodnotila. I taková zásadní změna ju-

dikatury, resp. posléze i právní úpravy, vedla nakonec k situacím a důsledkům, jejichž konsekvence jsou hlavním tématem této úvahy.

Připomeňme si proto ve stručnosti **vývoj** v otázce vyjádřené zde shora, a to přesněji nejprve **k otázce neplatnosti vlastní rozhodčí doložky**, která umožňovala výběr rozhodce ze seznamu rozhodců vydaného právníčkou osobou, který není stálým rozhodčím soudem ve smyslu § 13 ZRŘ:

Soudní praxe považovala nejprve shora uvedené rozhodčí doložky za platné (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 2282/2008). **Postupně však od roku 2009 dochází k pozvolné, avšak zásadní změně judikatury, která začala zaujímat naprosto opačný postoj a (pod tíhou tlaku na zvýšenou ochranu spotřebitelů) začala považovat předmětné rozhodčí doložky za neplatné.** (Tento obrat v judikatuře reprezentuje mj. rozhodnutí soudu v dané věci, kterým bylo usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 12 Cmo 496/2008: „*Pokud rozhodčí smlouva neobsahuje přímé určení rozhodce ad hoc, anebo konkrétní způsob jeho určení, ale jen stanoví, že rozhodce bude určen jednou smluvní stranou ze seznamu rozhodců vedeného právníčkou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným ve smyslu § 13 zákona o rozhodčím řízení, a že rozhodčí řízení bude probíhat podle pravidel vydaných touto právníčkou osobou, pak je taková rozhodčí smlouva neplatná pro obcházení zákona.*“, resp. též Nejvyššího soudu v rozhodnutí sp. zn. 32 Cdo 2312/2007).

Obrat judikatury v otázce platnosti rozhodčí doložky uvedeného typu byl pak **dovršen usnesením velkého senátu Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010**, který uzavřel, že: ... „*Neobsahuje-li rozhodčí smlouva přímé určení rozhodce ad hoc, resp. konkrétní způsob jeho určení, a odkazuje-li na „rozhodčí řád“ vydaný právníčkou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, je taková rozhodčí smlouva neplatná podle § 39 obč. zák. (in systém ASPI).*“

Je však třeba dále připomenout, že věc má rozměr rovněž z hlediska evropského práva. Úprava spotřebitelských smluv v našem právu vychází ze Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993, o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách. Účel a smysl článku 6 odst. 1 Směrnice, tj. nezávažnost zneužívajících klauzulí ve spotřebitelských smlouvách, jsou pro výklad příslušných ustanovení vnitrostátního práva relevantní a jsou rovněž předmětem výkladu ESD (především je v těchto souvislostech třeba zmínit rozsudek ESD ze dne 6. 10. 2009, sp. zn. C-40/08, ve věci Asturcom Telecomunicaciones SL proti Cristině Rodríguez Nogueira).

Vraťme se však k vnitrostátní judikatuře obecných soudů. Jádro argumentace vyjádřené v uvedeném usnesení

velkého senátu Nejvyššího soudu ČR lze pak spatřovat v následujícím vyjádření v obsahu tohoto rozhodnutí: ... „Pro úplnost je třeba poukázat na skutečnost, že Ústavní soud České republiky ve svých usneseních opakovaně zaujal právní názor, že rozhodovací činnost rozhodčího soudu, resp. rozhodce, je založená na smlouvě, která deleguje vůli stran, a její výsledek je kvalifikovanou formou závazku. Rozhodce (rozhodčí soud) nenalézá právo, ale tvoří (eventuálně napevno stanoví, vyjasňuje, tedy narovnává) závazkový vztah v zastoupení stran. Jeho moc není delegována svrchovanou mocí státu, ale pochází od soukromé vlastní moci stran určovat si svůj osud (srov. např. usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 339/02, sp. zn. IV. ÚS 511/03, sp. zn. III. ÚS 166/05 či sp. zn. III. ÚS 145/03, in www.nalus.usoud.cz). Nejvyšší soud se však ve své sjednocovací rozhodovací činnosti staví za názor, dle něž není možno pomocí zásady smluvní autonomie negovat v těchto případech zákonu odporující ujednání rozhodčí doložky, u níž lze dovozovat v zásadě zřetelnou snahu poškodit „slabšího“ účastníka závazkového vztahu. Demokratický a právní stát totiž nemůže rezignovat na ochranu práv a oprávněných zájmů, které by mohly být ohroženy v řízení alternativním k soudnímu“... (in systém ASPI).

V dalších úvahách o následcích neplatnosti rozhodčí doložky pro realizaci práva na soudní ochranu vycházíme proto ze stavu, který vyplývá z aktuálního stavu judikatury k této otázce.

2. Přezkum rozhodčího nálezu, resp. rozhodčí doložky ve fázi vykonávacího řízení aneb Je rozhodčí náleží vydaný na základě neplatné rozhodčí doložky [absolutně neplatné ve smyslu § 39 o. z. (ve znění účinném do 1. 1. 2014)] způsobilým exekučním titulem ve smyslu § 40 odst. 1 písm. c) exekučního řádu, resp. § 274 odst. 1 písm. h) o. s. ř.?

Otázka přezkumu rozhodčího nálezu, resp. rozhodčí doložky, ve fázi navrhovaného nebo již probíhajícího výkonu rozhodnutí, resp. exekuce, vyvstala v souvislosti s námi popisovanou problematikou následně a přirozeně. A to jako logický důsledek závěru judikatury o neplatnosti určitého typu rozhodčích doložek. Předmětné rozhodčí doložky byly na základě jasného stanoviska judikatury (do její změny v roce 2009) nepochybně široce ve spotřebitelských smlouvách využívány. V této souvislosti je proto třeba připomenout i **hodnocení změny judikatury Ústavním soudem, učiněné např. v rozhodnutí III. ÚS 1275/10:**

[1] *Intertemporální soudcovské právo (overruling) vyžaduje, obdobně jak je tomu u intertemporálního práva psaného, přijetí hledisek posuzování jeho přijatelnosti. Tato hlediska musí zohlednit ochranu uplatněného subjektivního práva, jakož i stanovení časového momentu pro určení relevantního hmotného práva pro posouzení věci, dále zajistit rovnost v uplatnění práv, ochranu oprávněné důvěry v právo, jakož i předvídatelnost soudních rozhodnutí. Musí ale zároveň zohlednit i nezbytnost vývoje soudní interpretace a aplikace zákonného práva, nutnost zabránit její strnulosti, jež by se stala překážkou dosažení účelů právní regulace.*

2) *V nálezu sp. zn. III. ÚS 613/06 (následovaný nálezy dalšími: sp. zn. III. ÚS 117/07, II. ÚS 635/09) Ústavní soud vyslovil prioritu hodnoty stálosti judikatury, již lze prolomit pouze*

za podmínky splnění procedurálních a materiálních podmínek: „Judikatura nemůže být bez vývoje a není vyloučeno, aby (a to i při nezměněné právní úpravě) byla nejen doplňována o nové interpretační závěry, ale i měněna. Každá změna rozhodovací soudní praxe, zvláště jde-li o praxi nejvyšší soudní instance povolane i k sjednocování judikatury nižších soudů, je ovšem jevem ve své podstatě nežádoucím, neboť takovouto změnou zjevně je narušen jeden z principů demokratického právního státu, a to princip předvídatelnosti soudního rozhodování. To je prioritním důvodem, proč platná právní úprava předepisuje pro soudy nejvyšších instancí i pro Ústavní soud zvláštní a závazná pravidla přijímání rozhodnutí v situacích, kdy jimi má být jejich dosavadní judikatura překonána.“ V nálezu sp. zn. IV. ÚS 2170/08 pak Ústavní soud rozvedl obsah materiálních podmínek pro overruling: „Dokonce i kdyby takovéto procedury nebyly pro uvedené případy pozitivním právem zakotveny, nic by to neměnilo na povinnosti soudů přistupovat ke změně judikatury nejen opatrně a zdrženlivě (tj. výlučně v nezbytných případech opodstatňujících překročení principu předvídatelnosti), ale též s důkladným odůvodněním takového postupu; jeho součástí nezbytně by mělo být přesvědčivé vysvětlení toho, proč, vzdor očekávání respektu k dosavadní rozhodovací praxi, bylo rozhodnuto jinak.

3) *Posouzení kolize mezi hodnotou soudcovského dotváření práva na straně jedné a hodnotou právní jistoty a předvídatelnosti soudního rozhodování na straně druhé musí vycházet ze zásady proporcionality. Jeho obsahem musí být pečlivé vážení negativních dopadů změny právního názoru soudů, promítajících se v zúžení možností uplatnění subjektivního práva pro účastníky řízení konajících v dobré víře v existenci práva, daného soudy ustálenou interpretací zákona. Jeho obsahem zároveň musí být i zohlednění společenské naléhavosti takovéto změny. Tyto úvahy soudu musí být transparentně předestřeny veřejnosti.]*

Neplatnost rozhodčí doložky (a to absolutní ve smyslu § 39 o. z., ve znění účinném před 1. 1. 2014) vyvolala otázku, zda náleží vydaný v následném rozhodčím řízení je způsobilým exekučním titulem (resp. titulem pro výkon rozhodnutí) ve smyslu § 40 odst. 1 písm. c) zák. č. 120/2001 Sb. (dále jen „exekuční řád“), resp. podle § 274 odst. 1 písm. h) o. s. ř. Povinný z rozhodčího nálezu přirozeně – s jasným záměrem exekuce, resp. výkon rozhodnutí odvrátit – využil všech možných prostředků procesní obrany, tj. rovněž návrhu na zastavení exekuce, resp. výkon rozhodnutí, z důvodu jeho nepřijatelnosti podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., anebo byla exekuce dokonce zastavena i bez návrhu podle § 269 o. s. ř.

A tak, jak se vyvíjela judikatura obecných soudů ČR v otázce platnosti předmětného typu rozhodčích doložek, **znamenáváme vývoj i v otázce možnosti jejich přezkumu ve fázi exekuce, resp. výkon rozhodnutí.**

I v těchto souvislostech zde pro úplnost připomeňme rozměr evropského práva. Soudní dvůr EU (zde dále rovněž jako „SDEU“) zaujal v roce 2009 ve věci výkladu směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993, o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách, stanovisko, že ve spotřebitelských sporech má být spotřebiteli umožněno, aby platnost rozhodčí doložky mohla být přezkoumávána také ve fázi výkon rozhodnutí (viz k tomu zejména již uvedený rozsudek SDEU ze dne 6. 10. 2009, sp. zn. C-40/08,

ve věci Asturcom Telecommunicaciones SL proti Cristině Rodríguez Nogueira).

Pro českou právní praxi však představuje významný zlom především 31. březen 2012, resp. 1. duben 2012, kdy nabyla účinnosti novela zákona o rozhodčím řízení (provedená zákonem č. 19/2012 Sb.), která tuto otázku vyřešila výslovně a jednoznačně. **Od 1. dubna 2012 je proto třeba ve výkonu rozhodnutí, resp. v exekuci rozhodčího nálezu důsledně aplikovat postup vyplývající ze znění § 35 zákona o rozhodčím řízení.** To znamená, že je-li podán povinným návrh na zastavení výkonu rozhodnutí (nebo exekuce) rozhodčího nálezu (bez ohledu na to, zda podal nebo nepodal návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem podle § 31 zákona o rozhodčím řízení), pak **bude vykonávací řízení (resp. exekuční) přerušeno a povinnému bude uloženo, aby podal u příslušného soudu do 30 dnů návrh na zrušení rozhodčího nálezu. Pokud návrh na zrušení rozhodčího nálezu povinným ve stanovené lhůtě podán nebude, pokračuje se ve vykonávacím, resp. exekučním řízení.**

Před tímto datem (před 1. dubnem 2012) však byla možnost zkoumání rozhodčí doložky, (resp. její platnosti) ve fázi exekuce, resp. výkonu rozhodnutí ohledně rozhodčího nálezu, který byl vydán v rozhodčím řízení založeném neplatnou rozhodčí doložkou, předmětem nejednotného právního posuzování soudy. To nakonec vedlo k tomu, že ve věci musel rozhodovat (podobně jako v otázce právního posouzení samotné platnosti rozhodčí doložky) velký senát Nejvyššího soudu. Právní věta rozhodnutí (sp. zn. 31 Cdo 958/2012) k této otázce uzavírá:

„Byl-li rozhodce určen odkazem na ‚rozhodčí řád‘ vydaný právníkem osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, pak rozhodčí nález není způsobilým exekučním titulem ve smyslu § 40 odst. 1 písm. c) exekučního řádu, podle něhož by mohla být nařízena exekuce, jelikož rozhodce určený na základě absolutně neplatné rozhodčí doložky (§ 39 obč. zák.) neměl k vydání rozhodčího nálezu podle zákona o rozhodčím řízení pravomoc. Byla-li již exekuce v takovém případě přesto nařízena a zjistí-li soud (dodatečně) nedostatek pravomoci orgánu, který exekuční titul vydal, je třeba exekuci v každém jejím stadiu pro nepřipustnost podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. zastavit“...

Nejvyšší soud, resp. velký senát Nejvyššího soudu v uvedeném rozhodnutí připomíná, že i v exekuci je třeba zkoumat způsobilost exekučního titulu, tj. jeho formální a materiální vykonatelnost, mj. z hlediska pravomoci orgánu, který jej vydal, jakož i z hledisek dalších, a případně následně exekuci zastavit (a to i bez návrhu) pro nepřipustnost podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., resp. § 269 o. s. ř. Současně však Nejvyšší soud tamtéž uzavírá, že tyto případy je třeba odlišovat (a stalo se tak již v předchozích rozhodnutích NS – např. sp. zn. 21 Cdo 2020/98, nebo sp. zn. 20 Cdo 2273/2008), a že „jiná situace by nastala v případě, že by rozhodčí smlouva uzavřena byla, byť neplatně. V takovém případě by pravomoc rozhodce k vydání rozhodčího nálezu založena byla; obrana žalované by spočívala v podání žaloby na zrušení rozhodčího nálezu“.

K problematice, kdy povinný v řízení o nařízení exekuce tvrdil, že rozhodčí nález nemůže být považován za „vykonatelný exekuční titul“, protože rozhodčí smlouva (doložka), na jejímž základě byl vydán, je neplatná z důvodu, že

rozhodce bude určen právníkem osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, se vyjádřil Ústavní soud (s odkazem na závěry uvedené v usnesení uveřejněném pod číslem 121/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek a v jeho předchozích nálezech) v nálezu ze dne 27. 9. 2012, III. ÚS 1624/12, publikovaném v systému ASPI s touto právní větou: „Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, nevyklučuje, aby otázka (nedostatku) pravomoci rozhodce byla zkoumána i v exekučním řízení. Nevypořádá-li se soud s námitkami účastníka o nedostatku pravomoci rozhodce, postupuje v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Přitom platí, že není-li spor rozhodován rozhodcem, jehož výběr se uskutečnil podle transparentních pravidel, nemůže být akceptovatelný ani výsledek takového rozhodování.“

Pokud jde o ústavní rozměr, připomeňme, že Ústavní soud se k předmětným otázkám vyslovil opakovaně, a to i z hlediska kautel čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „LZPS“), resp. též čl. 38 LZPS. Viz k tomu např. nález IV. ÚS 2735/11, z jehož právní věty lze připomenout, že „Právo na zákonného soudce zaručené čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod lze přiměřeně vztáhnout i na řízení rozhodčí. ... Není-li tedy rozhodováno rozhodcem, jehož výběr se uskutečnil podle transparentních pravidel, nemůže být akceptovatelný ani výsledek tohoto rozhodování“, nebo nález III. ÚS 1624/12: „Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, nevyklučuje, aby otázka (nedostatku) pravomoci rozhodce byla zkoumána i v exekučním řízení. Nevypořádá-li se soud s námitkami účastníka o nedostatku pravomoci rozhodce, postupuje v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Přitom platí, že není-li spor rozhodován rozhodcem, jehož výběr se uskutečnil podle transparentních pravidel, nemůže být akceptovatelný ani výsledek takového rozhodování“.

Vývoj právního posuzování způsobilosti rozhodčího nálezu s předmětnou rozhodčí doložkou jakožto způsobilého exekučního titulu, tj. ještě ve vykonávacím řízení, byl připomenut obšírněji zcela záměrně: s ohledem na vážné důsledky z toho plynoucí. Nejvyšší soud České republiky, jak je zřejmé ze shora uvedeného, v zájmu sjednocení rozhodovací praxe soudu otázku uzavřel jednoznačně, odklonem od praxe dosavadní.

Důvod zastavení výkonu rozhodnutí, resp. exekuce

Uvedené rozhodnutí Nejvyššího soudu však vycházelo ze znění zákona o rozhodčím řízení před již zmíněnou novelou zákona o rozhodčím řízení provedenou zák. č. 19/2012 Sb., která s účinností od 1. dubna 2012 upravila možnost zastavení soudního výkonu rozhodnutí, resp. exekuce rozhodčího nálezu výslovně, a to s uvedením dalších speciálních důvodů, za kterých je povinný k návrhu na zastavení výkonu rozhodčího nálezu legitimován (viz § 35 zák. o rozhodčím řízení, v platném znění). Důvodová zpráva k tomuto zákonu pak výslovně uvádí jako záměr mj. i soulad českého práva s praxí Soudního dvora Evropské unie, která zde již rovněž byla zmíněna shora. Platí přitom (jakožto obecná zásada procesních předpisů), že nová právní úprava se použije (nestanoví-li přechodná ustanovení jinak, a to se ohledně § 35 ZRR ve znění po 1. 4. 2012 nestalo) i na řízení zahájená před jejich účinností.

Praxe obecných soudů se však i po 1. dubnu 2012 rozchází:

a) některé ze soudů důsledně aplikují při rozhodování v exekuci zvláštní úpravu § 35 ZRŘ jako úpravu, která má ve vztahu k úpravě zastavení výkonu rozhodnutí, resp. exekuce přednost,

b) zatímco jiné soudy zastavují výkon rozhodnutí, resp. exekuci na základě obecné úpravy v o. s. ř.

Postup uvedený zde sub b) je však nadále obtížně akceptovatelný a nežádoucí především z hlediska práva na soudní ochranu subjektivních práv obecně.

Tím spíše pak, že novela zákona o rozhodčím řízení sledovala nepochybně záměr většinu problémů vznikajících právě v souvislosti s neplatnou rozhodčí doložkou a následným rozhodčím nálezem vyřešit a ochranu spotřebitele posílit, a to jistě nikoli s cílem učinit právní postavení věřitele nejisté na neúnosnou míru.

Obrana povinného proti rozhodčímu nálezu ve výkonu rozhodnutí, resp. v exekuci podle § 35 ZRŘ, ve znění po 1. 4. 2012

Připomeňme znovu podstatu konstrukce § 35 zákona o rozhodčím řízení, v platném znění. Toto ustanovení legitimuje povinného k návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí z taxativně uvedených důvodů (které doplňují důvody uvedené v § 268 o. s. ř.). Legitimace k návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí nebo exekuce přitom především není podmíněna (podvázána) podáním návrhu na zrušení rozhodčího nálezu soudu (povinný to však nepochybně učinit může).

Návrh povinného na zastavení výkonu rozhodnutí, resp. exekuce musí vyvolat zákonem popsáný procesní postup: přerušení vykonávacího řízení, resp. exekučního řízení, soudem (jinak zásadně nepřipustné podle § 254 odst. 2 o. s. ř.!) a uložení povinnosti povinnému podat návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem ve lhůtě 30 dnů. Pokud takový návrh povinným podán není, ex lege odpadá překážka vykonávacího řízení a soud v něm musí pokračovat ex offio!

Z této konstrukce je záměr zákonodárce více než zřejmý. Míra možnosti obrany povinného jakožto spotřebitele, jemuž je právním řádem poskytována ochrana jakožto slabší straně vztahu v souladu se zásadami občanského zákoníku (viz k tomu § 3 odst. 2 o. z.) se změnou § 35 ZRŘ nepochybně zvýšila, leč v zájmu právní jistoty postavení oprávněného je kompenzována a vyvážena popsáním procesním postupem, jehož nedodržení má za následek pokračování výkonu rozhodnutí, resp. exekuce.

To platí i za předpokladu, že by ustanovení § 35 zákona o rozhodčím řízení bylo možné považovat za ustanovení aplikovatelné v právním režimu tzv. zbytkové subsidiarity (podobně jako např. ustanovení ZRŘ ve vztahu k o. s. ř. podle § 1 odst. 3 ZRŘ), tj. vedle ustanovení o. s. ř.

Nežádoucí následky nejednotného postupu soudů při zastavování vykonávacího, resp. exekučního řízení

Následky popsáných odlišných přístupů soudů k otázce návrhu na zastavení vykonávacího, resp. exekučního, jsou zcela odlišné a mimořádně závažné.

Pokud totiž dojde k zastavení výkonu rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., aniž by byl rozhodčí nálezn (s neplatnou rozhodčí doložkou zrušen, jak předpokládá § 35 odst. 2 ZRŘ), je věřitel z hlediska práva na soudní ochranu v obtížné situaci. V jeho prospěch svědčí titul pro výkon rozhodnutí (resp. exekuční titul), který nelze vykonat. Jeho pohledávka však existuje. Racionálním východiskem z této situace je, že **oprávněný (věřitel) podá žalobu, kterou se bude chtít domoci způsobilého titulu pro výkon rozhodnutí, resp. exekuce.** V praxi lze však zaznamenat postup soudů, který řízení o takové žalobě věřitele zastaví s poukazem na překážku věci rozsouzené (nejčastěji k námitce povinného), kterou má být existující (tj. nezrušený – ale nevykonatelný – rozhodčí nálezn). Takový přístup soudu má svůj základ právě v nesprávném zastavení výkonu rozhodnutí, resp. exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. a nepochybně musí vést (jak začíná vyvozovat i rozhodovací praxe soudů) **ke zrušení rozhodnutí o zastavení vykonávacího řízení v následném odvolacím nebo dovolacím řízení** [viz § 219a odst. 1 písm. a), resp. § 237, § 241a odst. 1 an. o. s. ř.].

Stejně nesprávným postupem je pak zamítnutí žaloby věřitele pro promlčení dluhu kvůli uplynutí promlčecí lhůty od splatnosti dluhu do jeho uplatnění žalobou, když předtím věřitel nárok řádně uplatnil v rozhodčím řízení a řádně v něm pokračoval, i když následně došlo k zastavení výkonu rozhodnutí, resp. exekuce, pro nezpůsobilý titul. Je přitom třeba zdůraznit a připomenout význam promlčecích lhůt v právním řádu obecně. Jejich hlavním smyslem je poskytnout dostatečnou ochranu právům současně se zájmem na zachování právní jistoty.

S odkazem na § 648 o. z. (resp. § 402 obch. zák. ve spojení s § 14 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení ve znění do 31. 12. 2013, relevantním rovněž pro naše úvahy o postupech soudů) je více než zřejmé, že zahájení rozhodčího řízení a řádné pokračování v něm nemůže mít jiný účinek, než stavení promlčecí lhůty ve smyslu cit. ustanovení. Dalším argumentem je pak i to, že věřitel takovým postupem nepochybně splnil všechny nároky, které pro něj vyplývají z obecné zásady soukromého práva, kterou je zásada „vigilantibus iura scripta sunt“ (viz k tomu stejně též např. Občanské právo hmotné 1, Dvořák, Švestka, Zuklínová a kol., Praha, Wolters Kluwer, 2014, str. 54.)

Tímto pohledem na základě uvedených okolností nezbývá, než shrnout předchozí do následujícího závěru:

Závěr

Právní úprava zavedená novelou § 35 ZRŘ je nepochybně úpravou zvláštní (výlučnou) ve vztahu k obecné úpravě vyjádřené v ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. a jako takovou je třeba ji aplikovat ve vztahu k rozhodčímu nálezu výlučně.

Důvody zastavení vykonávacího řízení podle § 35 ZRŘ jsou sice dikcí ustanovení postaveny „vedle“ důvodů vyjádřených v obecné úpravě v § 268 o. s. ř. a tyto jsou jimi doplněny. Současně však platí, že při interpretaci vztahu důvodů vyjádřených v § 35 ZRŘ a důvodu podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. nelze najít [po důkladné analýze smyslu a účelu důvodu podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.] přesvědčivý argu-

ment pro to, proč ve vztahu k rozhodčímu řízení aplikovat § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

Negativní následky postupu [kdy je vykonávací řízení podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. zastaveno], jimž jsou pak následně ohroženy základní principy soudní ochrany subjektivních práv, vyplývající z práva na soudní ochranu věřitele (tj. oprávněného) jsou jen dalším argumentem proti němu.

Existentní rozhodčí nález, jehož výkon není možný, nemůže vytvářet překážku věci rozsouzené pro další žalobu oprávněného, především pak proto, že soudní ochrana v takovém případě není oprávněnému poskytnuta, protože ta je naplněna právě výkonem rozhodnutí, které není respektováno a plněno dobrovolně. Princip *non bis in idem* vyvozovaný z materiální stránky právní moci je obecnou procesní zásadou, která však nemůže bránit poskytnutí právní ochrany ve smyslu sledovaném, jak zásadami práva soukromého ovládajícího soudní ochranu práv (viz § 12-13 o. z.), tak rovněž ústavním pořádkem sledovaným právem na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 LZPS.

Podle pravidel přechodných ustanovení je třeba úpravu § 35 ZRR jednoznačně aplikovat i na řízení o výkon rozhodnutí,

resp. exekuční, která byla zahájena i před účinností této právní úpravy, tj. před 1. 4. 2012.

Nelze pominout, že popisovaná problematika dopadá na citlivě vnímanou oblast spotřebitelských smluv, pro kterou je příznačná vysoká míra (i veřejnoprávní) ochrany slabší strany. Ta se projevuje v mnoha ohledech a institutech. Nicméně soudní ochrana je a musí být poskytována zásadně oběma stranám za stejných podmínek s plným respektem k principu rovnosti stran (viz k tomu § 18 o. s. ř., resp. čl. 36 odst. 2 LZPS).

Budiž přitom současně připomenut účel soudního řízení civilního, vyjádřený v § 1 o. s. ř. (kromě spravedlivé ochrany soukromých práv a oprávněných zájmů), tj., že je tímto účelem i výchova k dodržování smluv a zákonů, k čestnému plnění povinností a k účtění k právům jiných osob. Postup soudu, kterým ochrana práv takto poskytnuta nebyla, by jen těžko obstál v konfrontaci s požadavky práva na spravedlivý proces tak, jak vyplývají z dosavadního náhledu Ústavního soudu České republiky.

✦ Autorka je docentkou na katedře občanského práva PF UK v Praze.

Nabytí vlastnického práva k obchodnímu závodu

JUDr. KATEŘINA EICHLEROVÁ, Ph.D.

1. Úvodem

Rekodifikace soukromého práva v České republice přinesla několik významných změn v pravidlech pro převody vlastnického práva k obchodnímu závodu. Příspěvek se snaží zmapovat nejdůležitější z nich. Hlavní pozornost pak zaměřuje na změnu v přístupu českého zákonodárce k účinnosti převodu vlastnického práva k obchodnímu závodu. **Cílem příspěvku tak je posouzení, zda zákonné řešení má kogentní nebo dispozitivní povahu, a zda případně smluvní strany mohou ovlivnit, kdy účinnost převodu vlastnického práva k obchodnímu závodu nastane, není-li odchylně ujednáno zákonem umožněno anebo není sjednáno.**

2. Pojem obchodního závodu a jeho vymezení

Předně byla změněna terminologie, kdy dosavadní pojem „podnik“ byl nahrazen pojmem „obchodní závod“. Důvodem pro tuto změnu byla snaha zákonodárce odlišit podnik ve smyslu evropského práva od závodu jako předmětu občanskoprávních vztahů v českém právu.¹

Došlo i k posunu v dikci zákona vymezující obchodní závod oproti podniku podle § 5 obch. zák. Nově je obchodní závod v § 502 obč. zák. definován jako „organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti“. Tuto definici následuje vyvratitelná domněnka „*má se za to, že závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu*“.

Na rozdíl od obchodního zákoníku definice obchodního závodu v občanském zákoníku neobsahuje určení, že obchodní závod je nadále věcí hromadnou (*universitas iuris*); důvodová zpráva obchodní závod za věc hromadnou považuje.² Stejně stanovisko zastává i S. Černá,³ P. Koukal s J. Lasá-

1 Eliáš, K. a kol.: Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou, Sagit, Ostrava: str. 233. Jak správně poukazuje I. Pelikánová, záměr zabránit směšování podniku ve smyslu unijní judikatury a podniku jako předmětu právních vztahů nebyl dotažen, protože v zákoně č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, v platném znění, nebyl nahrazen pojem soutěžitel uvolněným pojmem podnik (Pelikánová, I.: Koncepce obchodního práva v nově soukromoprávní kodifikaci, Časopis pro právní vědu a praxi, č. 1, r. 2015, str. 43).

2 Důvodová zpráva, op. cit. 1, str. 233. Nicméně i Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 27. září 2004, sp. zn. 22 Cdo 684/2004, uzavřel, že podnik byl hromadnou věcí i před tím, než byl za hromadnou věc výslovně označen v § 5 odst. 2 obch. zák., což se stalo až novelou obchodního zákoníku provedenou zák. č. 370/2000 Sb. Ve Slovenské republice § 5 obchodního zákoníku vymezující podnik neobsahuje druhý odstavce, přesto i na Slovensku má podnik podle mého soudu charakter hromadné věci. Podrobnou diskusi k povaze podniku podle slovenského práva srov. Rušin, M.: Podnik ako objekt právnych vzťahov (je podnik vec hromadná?), Právny obzor, 2015, č. 3, str. 256 a násl.

3 Černá, S. in Černá, S., Plíva, S. a kol.: Podnikatel a jeho právní vztahy, Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha 2013, str. 97.

kem,⁴ T. Kindl⁵ a B. Havel.⁶ Objevily se ale i pochybnosti formulované I. Pelikánovou, zda na obchodní závod lze nadále nahlížet jako na věc hromadnou.⁷ Je-li obchodní závod nově totiž vymezen jako organizovaný soubor jmění, jsou jeho součástí i dluhy. Je tak otázkou, zda tato okolnost z povahy věci nevylučuje, aby obchodní závod byl považován za věc hromadnou, aktivum, obsahuje-li i pasiva.⁸ Uvědomuji si terminologické potíže, na které upozorňuje I. Pelikánová s R. Pelikánem, přesto se přikláním k závěru, že na obchodní závod je třeba nahlížet jako na věc hromadnou.

Další posun je možno shledat v tom, že **není nezbytně nutné, aby obchodní závod po celou dobu své existence náležel podnikateli**, jak by plynulo z doslovného výkladu § 5 druhá věta obč. zák. („[k] podniku náleží věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří podnikateli“). Soudím však, že se jedná toliko o upřesnění zákonné dikce, a nikoli o věcnou změnu a že i za účinnosti obchodního zákoníku nebylo možné dovodit, že nabyli-li podnik nepodnikatel, přestal být podnik podnikem a ztratil charakter hromadné věci. Podle teleologického výkladu totiž nejde při vymezení podniku či obchodního závodu jen o osobu podnikatele, ale i o souvislost s podnikáním. Jinými slovy podnik, nově obchodní závod, může vytvořit jako předmět právních vztahů toliko podnikatel, ale je-li vytvořen, může být ve vlastnictví kohokoli, i nepodnikatele. Nicméně se domnívám, že vazba k podnikateli nebo k podnikání musí být po dobu existence obchodního závodu zachována. Přestane-li obchodní závod patřit podnikateli a nebude-li ani sloužit k podnikání, pak je otázkou, zda tím neztrácí charakter obchodního závodu jako svébytného předmětu právních vztahů.⁹

4 Koukal, P., Lasák, J. in Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2014, str. 1778.

5 Kindl, T. in Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. Obecná část. (§ 1 až 654), 1. vydání, Wolters Kluwer ČR, Praha 2014, str. 1184. T. Kindl argumentuje odkazem na § 1314 odst. 2 písm. a) obč. zák., které pro zastavení závodu nebo jiné hromadné věci předepisuje formu veřejné listiny.

6 Havel, B. in Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2014, str. 181.

7 Pelikánová, I., op. cit. 1, str. 43.

8 Podrobně slabiny současného vymezení obchodního závodu jako hromadné věci rozebírá I. Pelikánová a R. Pelikán in Černá, S., Štenglová, I., Pelikánová, I. a kol.: Právo obchodních korporací, 1. vydání, Wolters Kluwer, Praha 2015, str. 67.

9 Tak tomu bude tehdy, je-li obchodní závod ve vlastnictví tzv. fiktivního podnikatele (§ 421 odst. 1 obč. zák.), neslouží k podnikání, ale k uskutečňování jiné činnosti (např. charity), a je převeden na nepodnikatele.

10 Černá, S., op. cit. 3 str. 98.

11 Důvodová zpráva, op. cit. 1, str. 233 a 832.

12 Srov. výkladové stanovisko č. 24 Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti ze dne 9. 4. 2014 – k nabytí vlastnictví obchodního závodu při jeho koupi nebo vkladu do obchodní korporace (dostupné z http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Stanovisko_24.pdf). Shodně i L. Tichý [Tichý, L. in Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Relativní majetková práva. 1. část. (§ 1721 až 2520), 1. vydání, Wolters Kluwer ČR, Praha 2014, str. 1021], P. Koukal a J. Lasák (op. cit. 4, str. 1780) či B. Havel (op. cit. 6, str. 181). Informace o převzetí právního pravidla obsaženého v druhé větě § 483 odst. 3 obč. zák. uvedená v důvodové zprávě k občanskému zákoníku je tak v rozporu s vlastní dikcí zákona i s výslovně formulovaným záměrem zákonodárce odchýlit se od dosavadní úpravy a při převodu k obchodnímu závodu přistupovat jako k jedné věci, a nelze z ní tudíž vyvozovat žádné právně relevantní závěry (důvodová zpráva, op. cit. 1, str. 832).

Obchodní závod, má-li si zachovat charakter obchodního závodu a tím i hromadné věci, musí být funkční, tj. způsobilý sloužit ke konkrétnímu podnikání, resp. k jiné činnosti, jde-li o fiktivního podnikatele podle § 421 odst. 1 obč. zák. Funkční ucelenost je jeho kvalitativním znakem, bez níž nelze o obchodním závodu uvažovat.¹⁰ K obchodnímu závodu náleží vše, co podle podnikatelovy vůle slouží k jeho podnikání (činnosti) vyjádřené buď výslovně například zahrnutím jednotlivých položek do účetnictví, anebo i mlčky užíváním věci k podnikání (činnosti), neplyne-li z jiného projevu vůle, že daná věc se součástí obchodního závodu nestala.

3. Vybrané novinky v koupi obchodního závodu

Nový občanský zákoník opustil pojetí smlouvy o prodeji podniku jako smluvního typu a dispozici s obchodním závodem podřazuje pod koupi (§ 2079 až 2183 obč. zák.) s odchylkami upravenými ve zvláštních ustanoveních uvedených v § 2175 až 2183 obč. zák.

Výslovně je nyní v zákoně zakotveno, že **z prodeje obchodního závodu mohou být vyloučeny jeho jednotlivé položky, neztratí-li obchodní závod svou funkčnost** (§ 2175 odst. 1 obč. zák.). I za účinnosti obchodního zákoníku bylo možné dospět výkladem ke stejnému závěru, který nyní plyne ze zřejmé dikce zákona. Nejde tak o věcnou změnu, ale o utvrzení již existujícího právního stavu, o kterém panovaly pochybnosti. Obsah podniku (obchodního závodu) je totiž nestálý a v čase proměnlivý; věci, práva, jiné majetkové hodnoty jeden den jsou jeho součástí a druhý den jí již být nemusí, jsou-li například prodány. Mohou-li být jednotlivé věci tvořící podnik (obchodní závod) kdykoli během jeho existence od něj odděleny, aniž to má jakýkoli vliv na jeho existenci a skutečnost, že jde stále o týž podnik (obchodní závod), není dán žádný důvod bránit tomu, aby k oddělení takových věcí nedošlo při prodeji podniku (obchodního závodu) na základě smluvního ujednání i při absenci výslovné úpravy v zákoně.

Za přínosnou změnu lze rovněž považovat pravidlo o tom, že kupující nepřejímá ze zákona všechny dluhy spojené s obchodním závodem, ale jen ty, o kterých věděl anebo je alespoň musel rozumně předpokládat (§ 2177 odst. 1 obč. zák.).

Významný posun nastal v úpravě nabývání vlastnického práva k obchodnímu závodu. Zákonodárce se přiklonil k nabytí vlastnického práva *uno actu*, tj. **k nabytí vlastnického práva k obchodnímu závodu jako celku v jednom okamžiku** a překonal tím rozštěpenost v nabývání vlastnického práva k podniku zakotvenou v obchodním zákoníku, která byla v rozporu s povahou podniku jako hromadné věci.¹¹

Převodem vlastnického práva k obchodnímu závodu současně dochází k přechodu vlastnického práva ke všem věcem, které jsou součástí obchodního závodu. Nabytím vlastnického práva k obchodnímu závodu nabyvatel nabývá bez dalšího vlastnické právo ke všem věcem, které k obchodnímu závodu náleží, bez ohledu na to, zda jde o věci movité či nemovité, evidované či neevidované v katastru nemovitostí. Následný vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí má toliko deklaratorní povahu.¹² V důsledku zakotvení materiální publicity katastru nemovitostí je nabyvatel dostatečně motivován, aby neotálel s podáním návrhu na vklad. Nová úprava

tak volí opačné řešení než obchodní zákoník, protože upřednostňuje charakter obchodního závodu před pravidly týkajícími se nabývání nemovitých věcí evidovaných v katastru nemovitostí převodem.

4. Účinnost převodu vlastnického práva k obchodnímu závodu

Za účinnosti obchodního zákoníku vlastnické právo k nemovitostem zapsaným v katastru nemovitostí, které patřily k podniku, přešlo na kupujícího v důsledku prodeje podniku až vkladem do katastru nemovitostí; ostatní věci patřící k podniku kupující nabytí k okamžiku účinnosti smlouvy o prodeji podniku (§ 483 odst. 3 obch. zák.¹³). Předmětné ustanovení mělo podle § 271 odst. 1 obch. zák. kogentní povahu; smluvní strany se tudíž od něj ve smlouvě nemohly odchýlit. Translační účinek smlouvy nastával bez ohledu na to, zda prodávající či kupující byl či nebyl zapsán v obchodním rejstříku. Byl-li prodávající zapsán v obchodním rejstříku, byl povinen podle § 488 odst. 1 obch. zák. navrhnout zápis údaje o prodeji podniku do obchodního rejstříku¹⁴ a podle § 38i odst. 1 písm. j) uložit do sbírky listin smlouvu o prodeji podniku.¹⁵ Zápis do obchodního rejstříku se týkal toliko prodávajícího a měl deklaratorní povahu. Zápis u osoby kupujícího obchodní zákoník nepředepisoval. Byl-li prodej podniku u prodávajícího v obchodním rejstříku zapsán, uplatnil se ohledně něj princip materiální publicity. Zveřejnění zápisu o prodeji podniku v Obchodním věstníku tak mělo účinky generálního oznámení o prodeji podniku vůči všem třetím osobám, včetně obchodních partnerů prodávajícího, ledaže do šestnáctého dne po zveřejnění třetí osoba prokázala, že o prodeji podniku a jeho zveřejnění nemohla vědět. Šestnáctým dnem po zveřejnění byl prodej podniku účinný vůči všem bez výjimky (§ 29 odst. 2 a 3 obch. zák.). Judikatura neřešila otázku nabytí vlastnictví k podniku, byl-li převáděn na základě jiné smlouvy než smlouvy o prodeji podniku. Nicméně v případě zabývajícím se přechodem dluhů při bezúplatném převodu podniku Nejvyšší soud posoudil smlouvu o bezúplatném převodu podniku jako smlouvu nepojmenovanou ve smyslu ustanovení § 269 odst. 2 obch. zák. a dospěl k závěru, že na základě § 1 odst. 2 obch. zák. ve spojení s § 491 odst. 1 obč. zák. 1964 není vyloučeno, aby na vztah z ní vzniklý byla aplikována ustanovení smlouvy o prodeji podniku.¹⁶

Nově občanský zákoník zakotvuje v § 2180 odst. 2 translační účinek smlouvy jen v případě, že kupující není zapsán v obchodním rejstříku. Je-li kupující zapsán v obchodním rejstříku, pak kupující podle § 2180 odst. 1 obč. zák. nabývá vlastnické právo k obchodnímu závodu jako celku zveřejněním údaje, že uložil doklad o koupi závodu do sbírky listin. Podle § 2183 obč. zák. se tato pravidla uplatní i na jiné převody vlastnického práva k obchodnímu závodu.

Nová právní konstrukce nabytí vlastnického práva k obchodnímu závodu vyvolává řadu otázek a v praxi přináší mnoho problémů. **Základní otázky jsou dvě: Jde o pravidlo kogentní nebo dispozitivní? Mají smluvní strany právo ovlivnit okamžik zveřejnění údaje o uložení dokladu o koupi do sbírky listin?**

Připustíme-li na okamžik, že jde o kogentní pravidlo bez možnosti ovlivnit okamžik zveřejnění, pak nastávají praxi

velké těžkosti. Většina transakcí související s převodem nebo přechodem obchodního závodu (přeměny) je plánována tak, aby jejich právní účinnost nastala v první den kalendářního měsíce. Tato skutečnost má velmi jednoduché vysvětlení, k prvnímu dni kalendářního měsíce je jednodušší, a tudíž méně nákladné, provést potřebné evidenční úkony od sestavení účetních závěrek přes plnění daňových povinností apod. Nelze odhlédnout ani od toho, že je v zájmu bezproblémové a hladké realizace transakce žádoucí, aby smluvní strany předem věděly, kdy přesně k nabytí vlastnického práva kupujícím dojde.

B. Havel považuje ustanovení § 2180 odst. 1 obč. zák. za kogentní a vylučuje, že by si smluvní strany mohly sjednat jiný okamžik nabytí vlastnického práva k obchodnímu závodu. Argumentuje tím, že provázanost okamžiku nabytí vlastnického práva s údaji evidovanými ve veřejném rejstříku zajišťuje ochranu třetích osob.¹⁷ Ke kogentnosti předmětného ustanovení se kloní i L. Tichý, přičemž argumentuje principem materiální publicity.¹⁸

Naproti tomu pravidlo o translačním účinku smlouvy v případě, že kupující není zapsán v obchodním rejstříku, považují B. Havel i L. Tichý za dispozitivní.¹⁹ S tímto závěrem se ztotožňují, a proto se § 2180 odst. 2 obč. zák. nebudou dále zabývat.

4.1 Povaha § 2180 odst. 1 obč. zák.

Předtím, než se vyjádřím k povaze ustanovení § 2180 odst. 1 obč. zák., podívejme se, **na jaké okolnosti je nabytí vlastnického práva k obchodnímu závodu podle tohoto ustanovení vázáno. Předně dopadá na právní vztahy, jejichž předmětem je převod obchodního závodu, je-li kupující nebo jiný nabyvatel zapsán ve veřejném rejstříku.** Rozhodující tak není právní postavení dosavadního vlastníka obchodního závodu, ale nabyvatele. Jak již bylo uvedeno výše, vlastníkem obchodního závodu nemusí být jen podnikatel, a proto dané pravidlo nedopadá jen na případy, kdy nabyvatelem je podnikatel zapsaný v obchodním rejstříku, ale na všechny případy, kdy nabyvatelem je jakákoli osoba zapsaná ve veřejném rejstříku.²⁰ Konečně **poslední podmínkou pro nabytí vlastnického práva není zápis koupě obchodního závodu do veřejného rejstříku, ale zveřejnění údaje o uložení dokladu o koupi obchodního závodu.** Lze souhlasit, že dokladem o koupi obchodního závodu může být cokoli, z čeho nepochybně vy-

13 Shodně též § 483 odst. 3 obchodního zákoníku.

14 Ve Slovenské republice toto pravidlo platí nadále (srov. § 488 odst. 1 obchodního zákoníku).

15 Na Slovensku tato povinnost rovněž platí do dnešního dne (§ 3 odst. 1 písm. o) zák. č. 530/2003 Z. z., o obchodním registru).

16 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. července 2005, sp. zn. 29 Odo 1058/2003, publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, 2005, č. 9.

17 Havel, B. in op. cit. 6, str. 181.

18 Tichý, L. in Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník: komentář. Svazek V. Relativní majetková práva. 1. část. (§ 1721 až 2520), 1. vyd., Wolters Kluwer ČR, Praha 2014, str. 1021.

19 Havel, B., op. cit. 6, str. 182, Tichý, L. op. cit. 18, str. 1021.

20 Veřejné rejstříky tak jsou ve smyslu zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, v platném znění (dále jen „rejstříkový zákon“): spolkový rejstřík, nadační rejstřík, rejstřík ústavů, rejstřík společenství vlastníků jednotek, obchodní rejstřík a rejstřík veřejně prospěšných společností.

plyne, že se koupě uskutečnila, tj. nikoli jen smlouva, ale i záznam o jejím uzavření.²¹

S ohledem na skutečnost, že kritérium pro vázání účinnosti na okamžik zveřejnění údaje o uložení dokladu do sbírky listin je vázáno na postavení kupujícího, a nikoli prodávajícího, nelze argument B. Havla o ochraně třetích osob jako důvodu pro závěr o kogentní povaze zkoumaného ustanovení považovat za přesvědčivý. Uložení dokladu o koupi obchodního závodu ve sbírce listin kupujícího žádnou právní jistotu třetím osobám nepřináší, ba naopak velmi zvyšuje míru jejich právní nejistoty a ve svém důsledku ohrožuje funkčnost principu materiální publicity. Smyslem principu materiální publicity je vyšší bezpečnost právního styku. Staví na myšlence přehledně vedeného a veřejnosti přístupného systému, s jehož obsahem je možno se bez překážek seznámit, a proto je možno vůči všem uplatnit nevyvratitelnou domněnku seznámení se s jeho obsahem. Princip materiální publicity staví na nevyvratitelné domněnce, nikoli na fikci. Tak tomu ale může být jen tehdy, pokud třetí osoby vědí anebo mají vědět, u které zapsané osoby mají stav zapisovaných údajů ověřovat. Třetí osoby jsou schopny sledovat obsah obchodního rejstříku u svých známých věřitelů a dlužníků a lze to po nich tudíž požadovat.²² V postavení známého dlužníka či věřitele se nachází jen prodávající či jiný převodce obchodního závodu, nikoli též kupující či jiný nabyvatel.

Není tudíž vůbec představitelné, aby třetí osoby sledovaly, resp. vůbec mohly sledovat stav zápisů u všech osob zapsaných ve veřejných rejstřících. Navíc každý, kdo kdy hledal jakýkoli dokument ve sbírce listin, musel dospět k závěru, že jejich pojmenování v přehledu uložených dokumentů nebývá mnohdy dostatečně výstižné a soudem použitá označení mají spíše orientační povahu. Závěr o tom, o jaký dokument jde, je možno učinit až po otevření dokumentu, což při větším množství nepřispívá k transparentnosti ukládaných informací. Lze tak předpokládat, že **nahlédnutím do sbírky listin nemusí být na první pohled vůbec zřejmé, že doklad o koupi závodu byl do sbírky listin uložen. Z těchto důvodů nepovažují zákonodárcem zvolené řešení za funkční.**

Odůvodňovat kogentnost zkoumaného ustanovení principem materiální publicity spojeným s veřejnými rejstřiky rovněž nepovažují za příléhavé. Princip materiální publicity se totiž uplatňuje ve vztahu ke všem zápisům ve veřejných rejstřících a listinám uložených v jejich sbírkách listin bez ohledu na to, zda jde o povinný či dobrovolný zápis či uložení listiny, a bez ohledu na to, zda zákonným podkladem zapisované skutečnosti nebo ukládané listiny je kogentní nebo dispozitivní právní pravidlo.

Jde tedy o kogentní nebo dispozitivní ustanovení? Ustanovení § 2180 odst. 1 obč. zák. se nachází ve čtvrté části občanského zákoníku věnované relativním majetkovým právům,

ohledně níž se s ohledem na § 1 odst. 2 obč. zák. uplatní dispozitivnost zákonné úpravy, ledaže je odchýlení od zákonného ustanovení výslovně zakázáno. Výslovný zákaz odchýlení se od § 2180 odst. 1 obč. zák. není dán. Občanský zákoník ne navazuje svoji dikcí na předchozí rozlišení kogentních ustanovení od dispozitivních obsažených v § 2 odst. 3 obč. zák. 1964, kdy výslovný zákaz odchýlit se byl jen jedním z případů kogentnosti, a druhým byla povaha ustanovení, z níž zákaz odchýlit se implicitně plynul. Byť probíhá místy vzrušená diskuse, zda toto kritérium bylo zcela opuštěno, anebo bylo modifikováno větou za středníkem obsaženou v § 1 odst. 2 obč. zák., pro zkoumanou věc to nemá valný význam. Připustíme-li, že i povaha ustanovení může určovat při absenci výslovného zákazu jeho kogentní charakter, pak v případě § 2180 odst. 1 obč. zák. nenacházím žádný argument, který by pro kogentnost tohoto ustanovení přesvědčivě svědčil.

Jak bylo uvedeno výše, přikláním se k názoru, že na obchodní závod je nezbytné pohlížet jako na hromadnou věc, k níž se vlastnické právo převodem nabývá *uno actu*. Občanský zákoník neupravuje nabytí vlastnického práva převodem k hromadné věci, ale toliko k věcem jednotlivě určeným (§ 1099 obč. zák.). Absentuje-li výslovné ustanovení o převodu vlastnického práva k hromadné věci, pak podle § 10 odst. 1 obč. zák. má být aplikováno ustanovení svým obsahem a účelem nejbližší. Takovým ustanovením je právě § 1099 obč. zák. jako obecné ustanovení týkající se převodu vlastnického práva.

I u převodu vlastnického práva k hromadné věci se tak subsidiárně uplatní translační účinek smlouvy, není-li sjednáno jinak anebo nestanovi-li jinak zákon. Zákonodárce tudíž preferuje smluvní volnost stran při nastavení okamžiku nabytí vlastnického práva. Omezuje ji jen ve zvláštních případech upravených v části třetí občanského zákoníku upravující absolutní majetková práva. Omezení plyne z § 978 obč. zák., který zakazuje odchýlit se od zákonných ustanovení třetí části občanského zákoníku bez zákonného připuštění. V případě obchodního závodu občanský zákoník sice stanoví v § 2180 odst. 1 odchylné pravidlo od § 1099 obč. zák., nicméně zákaz odchýlení podle § 978 obč. zák. se neuplatní, protože § 2180 odst. 1 obč. zák. není zařazen ve třetí, ale čtvrté části občanského zákoníku. Lze se setkat s názorem, že veškerá ustanovení týkající se nabytí vlastnického práva jsou kogentní povahy bez ohledu na to, zda se nacházejí ve třetí či čtvrté části občanského zákoníku, protože u nabytí vlastnického práva jde o otázku z oblasti věcných a nikoli závazkových práv a věcná práva mají zásadně kogentní charakter, nestanovi-li zákonodárce výslovně jinak. Podíváme-li se ale na ustanovení, která upravují otázku nabytí vlastnického práva a jsou obsažena ve čtvrté části občanského zákoníku, zjistíme, že nejde jen o rozebírané § 2180 odst. 2 obč. zák. Namátkou lze zmínit § 2599 a 2608 obč. zák., jež upravují nabytí vlastnického práva k věci zhotovované na základě smlouvy o dílo. Ani u těchto zákonných ustanovení zákonodárce výslovně nepřipouští možnost se od nich odchýlit, a přesto nepanuje pochybnost o tom, že jde o ustanovení dispozitivní.²³ Dispozitivnost nebo kogentnost ustanovení o nabytí vlastnického práva zakotvených v části čtvrté občanského zákoníku je tak nutno posoudit podle § 1 odst. 2 věta

21 Havel, B., op. cit. 4, str. 182, Tichý, L., op. cit. 18, str. 1020.

22 Ve vztahu ke známým obchodním partnerům lze také využít rozhraní Obchodního věstníku, umožňující průběžné informování o změnách v zápisech či obsahu sbírky listin.

23 Horák, P. in Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2014, str. 1069. Marek, K. in Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník: komentář. Svazek VI. Relativní majetková práva. 2. část (§ 2521 až 3081), 1. vyd., Wolters Kluwer ČR, Praha 2014, str. 138.

za středníkem obč. zák., jak bylo zmíněno výše, a nelze se odvolávat na obecnou platnost § 978 obč. zák.

Ze všech výše uvedených důvodů považují ustanovení § 2180 odst. 3 obč. zák. za dispozitivní, od kterého se smluvní strany mohou dohodou odchýlit. Nelze ale vyloučit, že tento předestřený závěr nebude všemi bez dalšího přijímán, a proto nebude-li na něm panovat shoda, resp. nebude potvrzen judikaturou, bylo by *de lege ferenda* vhodné, aby bylo předmětné ustanovení změněno.

4.2 Nabytí vlastnického práva k obchodnímu závodu jako předmětu vkladu

Pro úplnost považují za vhodné zmínit, zda se výše uvedené závěry uplatní i tehdy, je-li obchodní závod předmětem vkladu do obchodní korporace podle § 15 a násl. z. o. k. **I v případě, že je obchodní závod vnášen do obchodní korporace jako nepeněžitý vklad, se uplatní závěr o nabytí vlastnického práva obchodní korporací k obchodnímu závodu jako celku k jednomu okamžiku. Půjde ale o rozdílný okamžik podle toho, zda jde o vklad do teprve založené, ale dosud nevzniklé obchodní korporace, anebo o vklad do již existující obchodní korporace.** V prvním případě se plně prosadí § 25 odst. 1 z. o. k., který je ustanovením zvláštním k § 2180 odst. 1 obč. zák., stanovujícím, že vlastnické právo k předmětu vkladu vnesenému před vznikem obchodní korporace nabývá obchodní korporace okamžikem svého vzniku. Ve druhém případě žádné zvláštní ustanovení není v zákoně o obchodních korporacích obsaženo, a proto se v návaznosti na § 21 odst. 1 z. o. k. uplatní toliko § 2180 odst. 1 obč. zák.

Ustanovení § 25 odst. 2 z. o. k. upravující nabývání vlastnictví k nemovitostem zapsaným v katastru nemovitostí, jsou-li předmětem vkladu, se pro obchodní závod neuplatí. Základní argument podle mého soudu je ten, že předmětné ustanovení dopadá jen na převody vlastnického práva k nemovitostem zapsaným v katastru nemovitostí, a v případě nabývání obchodního závodu jde o převod vlastnického práva k obchodnímu závodu, nikoli o převod vlastnického práva k nemovitostem, které jsou jeho součástí. U nich totiž jde o přechod vlastnického práva. Argumentace je tudíž obdobná jako při výše učiněném výkladu § 2180 odst. 3 obč. zák. se závěrem, že i v případě vkladu vlastnického práva k nemovitostem zapsaným v katastru nemovitostí, které náležejí k obchodnímu závodu vnesenému do obchodní korporace, jde toliko o deklaratorní zápis vlastnického práva do katastru nemovitostí.²⁴

4.3 Mají smluvní strany právo určit okamžik zveřejnění údaje o uložení dokladu o koupi do sbírky listin?

Nedohodnou-li se smluvní strany na odchýlném ujednání od § 2180 odst. 1 obč. zák. je třeba se ptát, zda mají právo ovlivnit okamžik zveřejnění údaje o uložení dokladu o koupi do sbírky listin.

Zastavme se u termínu zveřejnění. Zveřejněním se za účinnosti obchodního zákoníku rozuměla publikace v Obchodním věstníku (§ 769 obch. zák.). Obchodní věstník byl a je vydáván v elektronické a tištěné podobě. V elektronické po-

době je přístupný na webových stránkách www.ov.ihned.cz. Zveřejnění bylo spojeno s elektronickou publikací, která probíhala a probíhá každý pracovní den. Okamžik zveřejnění byl rovněž předmětem údajů evidovaných v Obchodním věstníku.

Nová úprava soukromého práva otázku zveřejňování mírně řečeno zkomplikovala. Podle § 3018 obč. zák. se zveřejněním rozumí publikace v Obchodním věstníku, nestanoví-li jiný právní předpis jinak. Jiná pravidla jsou obsažena v nařízení vlády č. 351/2013 Sb., které se mimo jiné zabývá úpravou některých otázek Obchodního věstníku a veřejných rejstříků právnických a fyzických osob. Ustanovení § 16 odst. 1 nařízení vlády č. 351/2013 Sb. stanoví, že údaje zapsané ve veřejném rejstříku a listiny uložené ve sbírce listin jsou zveřejněny jejich uveřejněním způsobem umožňujícím dálkový přístup podle § 3 rejstříkového zákona. Rejstříkové soudy uveřejňují údaje o osobách zapsaných ve veřejných rejstřících a listinách uložených ve sbírce listin prostřednictvím portálu www.justice.cz. **Ke zveřejnění tak nově nedochází elektronickou publikací v Obchodním věstníku, ale dálkovým zpřístupněním veřejných rejstříků prostřednictvím www.justice.cz.**

Je otázkou, zda tento způsob zveřejnění je i v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/101/ES (tzv. první směrnice o obchodních společnostech), neboť podle čl. 3 odst. 5 této směrnice se členské státy mohou rozhodnout, že nahradí zveřejňování ve vnitrostátním věstníku jiným, stejně účinným způsobem, který bude přinejmenším využívat systému umožňujícího přístup k zveřejněným informacím v chronologickém sledu prostřednictvím centrální elektronické platformy. Problémem je, že okamžik zpřístupnění dálkového přístupu není nikde evidován²⁵ a ani neexistuje stejná funkce jako v případě Obchodního věstníku, umožňující automatické sledování obsahu zápisu a sbírky listin určených osob. Publikace v Obchodním věstníku není opuštěna, citované nařízení vlády ji rovněž předepisuje. Ani v ní se ale neeviduje okamžik zveřejnění umožněním dálkového přístupu, ale toliko okamžik publikace v elektronické verzi Obchodního věstníku.

Nová úprava zveřejnění tak staví smluvní strany při prodeji obchodního závodu před otázkou, jakým způsobem mají prokázat a doložit, kdy ke zveřejnění údaje o uložení koupě obchodního závodu došlo. Tato těžkost je odstranitelná po mém soudu buď novelou nařízení vlády (návrat k publikaci v Obchodním věstníku), anebo rejstříkového zákona (evidence údaje o zveřejnění), spolu s obohacením systému veřejných rejstříků o novou funkcionalitu automatického sledování určených osob.

Překleneme-li se přes tuto nesnáz, pak je zřejmé, že rejstříkovým soudům nic nebrání vyhovět žádosti kupujícího, případně i prodávajícího o uložení dokladu o koupi závodu

24 Srov. výkladové stanovisko č. 24 Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti ze dne 9. 4. 2014 – k nabytí vlastnictví obchodního závodu při jeho koupi nebo vkladu do obchodní korporace (dostupné z http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Stanovisko_24.pdf).

25 Při řádném běhu věcí dochází ke zpřístupnění první následující pracovní den po zápisu, nicméně zpětně je pro veřejnost těžko dohledatelné, kdy ke zpřístupnění došlo.

do sbírky listin tak, aby ke zveřejnění došlo v určitý den. Jak již bylo uvedeno výše, ovlivnění okamžiku nabytí vlastnického práva k obchodnímu závodu je v zájmu smluvních stran. Tento zájem je zcela legitimní. Věc není zákonem výslovně upravena, a proto je třeba hledat obsahově a účelem nejbližší zákonné pravidlo. Žádost o uložení do sbírky listin je méně formální než návrh na zápis do veřejného rejstříku, obě podání ale sledují stejný účel. U návrhu na zápis zákon výslovně předpokládá, že navrhovatel může určit konkrétní den zápisu (§ 94 odst. 1 rejstříkového zákona), tím spíše podle mého soudu obdobné právo svědčí i žadatelům o uložení listin, protože uložení listin do sbírky listin je méně procesně i administrativně náročné než provedení zápisu. **Je-li v žádosti o uložení listin určen konkrétní den, kdy má k uložení dojít, je povinností rejstříkových soudů takové žádosti vyhovět.**

5. Závěr

Cílem příspěvku bylo poukázat na hlavní změny v převodu vlastnického práva k obchodnímu závodu. Problematickým shledávám zejména ustanovení § 2180 odst. 1 obč. zák. Považují jej za dispozitivní ustanovení, od kterého se smluvní strany mohou odchýlit. S ohledem na skutečnost, že doposud publikované právní názory se klonily k závěru, že jde

o kogentní pravidlo, a je nejisté, zda mnou předkládaný výklad bude doktrínou i justici jednoznačně přijat, doporučuji *de lege ferenda* toto zákonné řešení jako zcela nevhodné opustit a zakotvit translační účinky smlouvy ve všech případech.

Zabývala jsem se rovněž i otázkou, **zda smluvní strany mají právo určit okamžik zveřejnění údaje o uložení dokladu o koupi do sbírky listin, a dospěla jsem k závěru, že rejstříkové soudy jsou povinny vyhovět žádosti kupujícího, resp. prodávajícího o uložení dokladu do sbírky listin tak, aby ke zveřejnění došlo v požadovaný den.**

✦ Autorka je odbornou asistentkou na katedře obchodního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Příspěvek byl přednesen na mezinárodním sympoziu Právo – obchod – ekonomika, Štrbské pleso, Slovensko, 21. až 23. 10. 2015 a publikován ve sborníku Suchoža, J., Husár, J., Hučková, R. (eds.): Právo, obchod, ekonomika V., Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach, Košice 2015, str. 134-142.

Znění publikované v Bulletinu advokacie reaguje na připomínky recenzenta, a tak není zcela totožné s verzí publikovanou ve sborníku.

Poučovací povinnost a dokazování prováděné odvolacím soudem

Mgr. ŠÁRKA GONDEKOVÁ

Předvídatelnost soudního rozhodnutí tvoří součást práva na spravedlivý proces. Rozhodnutí soudu by tedy nemělo být pro účastníky řízení překvapením. K překvapivému rozhodnutí může dojít v důsledku nepředvídatelného postupu soudu, v důsledku rozhodnutí soudu, které je v rozporu s ustálenou judikaturou, popřípadě příčinou takového překvapivého rozhodnutí může být neurčitá či nesrozumitelná právní úprava.¹ **Cílem mého příspěvku je analyzovat právní úpravu vztahující se k poučovací povinnosti a provádění dokazování odvolacím soudem.** Byť se dle mého názoru jedná o problematiku zcela základní, a tudíž by ze strany odvolacích soudů nemělo být ve vzta-

hu k ní chybováno, přesto se tak v praxi děje a v důsledku této skutečnosti dochází k porušení práva na spravedlivý proces z důvodu nesprávného, a tedy nepředvídatelného, postupu soudu.

Poučovací povinnost odvolacího soudu

Řízení u odvolacího soudu je upraveno v ustanoveních § 211 až 216 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“). Dle ust. § 211 o. s. ř. *pro řízení u odvolacího soudu platí přiměřeně ustanovení o řízení před soudem prvního stupně, pokud není stanoveno něco jiného.*

Průběh jednání před odvolacím soudem je speciálně upraven v ustanovení § 215 o. s. ř., kdy v druhém odstavci tohoto ustanovení je uvedeno, že *po zahájení jednání podá předseda nebo pověřený člen senátu zprávu o dosavadním průběhu jednání; jinak platí pro jednání před odvolacím soudem přiměřeně § 116 až 118, § 118a odst. 4 a § 119. Na závěr předseda senátu účastníky vyzve, aby shrnuli své návrhy a aby se vyjádřili k dokazování a ke skutkové a právní stránce věci.*

Dovoluji si zdůraznit, že ust. § 215 odst. 2 o. s. ř., upravující průběh jednání u odvolacího soudu ve vztahu k poučovací povinnosti soudu, výslovně zmiňuje právě a pouze od-

¹ Jana Křiváčková: Předvídatelnost soudního rozhodování v civilním soudním řízení – srovnání české, slovenské a německé právní úpravy, Právní rozhledy, 2011, č. 23, str. 833.

stavec čtvrtý ust. § 118a o. s. ř., tedy, že *při jednání předseda senátu poskytuje účastníkům poučení též o jiných jejich procesních právech a povinnostech; to neplatí, je-li účastník zastoupen advokátem nebo notářem v rozsahu jeho oprávnění stanoveného zvláštními předpisy.*

Znamená to tedy, že ostatní odstavce ust. § 118a o. s. ř. jsou pro odvolací řízení vyloučeny, nebo že se na jejich přiměřené užití v odvolacím řízení aplikuje ustanovení § 211 o. s. ř.? Ani jedna možnost není správná.

K odstranění pochybností o užití ust. § 118a o. s. ř. přispěla novela o. s. ř. provedená zákonem č. 59/2005 Sb., která užití ust. § 118a nově výslovně zmiňuje v ustanovení § 213b o. s. ř. Toto ustanovení ve svém prvním odstavci stanoví, že *v odvolacím řízení se postupuje podle § 118a; tento postup však nemůže vést k uplatnění nových skutečností nebo důkazů v rozporu s ustanovením § 205a nebo 211a nebo k uplatnění procesních práv, která jsou za odvolacího řízení nepřipustná.* O užití ust. § 118a o. s. ř. v odvolacím řízení se zmiňují i autoři komentářové literatury, když uvádějí, že jeho aplikaci výslovně umožňuje ust. § 213b o. s. ř. a tuto tedy není třeba odůvodňovat obsahem ust. § 211 o. s. ř.²

V odstavci druhém ust. § 213b o. s. ř. stanoví, že *porušení ustanovení § 118a odst. 1 až 3 soudem prvního stupně je vadou řízení, jen jestliže potřeba uvést další tvrzení nebo důkazy vyplývá z odlišného právního názoru odvolacího soudu.* Jinak řečeno, pokud odvolací soud má na věc jiný právní názor, přičemž ten nelze ovlivnit dalšími tvrzeními nebo důkazy, to, že soud řádně nepoučil účastníky v souladu s ustanovením § 118a odst. 1 až 3, není vadou řízení.

Kdy tedy může odvolatel či jiný účastník řízení po poučení odvolacího soudu dle ust. § 213b odst. 1, tedy dle ust. § 118a odst. 1 až 3, uvést další tvrzení nebo důkazy, když v tomto svém právu je limitován již zmiňovanou zásadou neúplně apelace?

Důvodová zpráva k již zmiňovanému zákonu č. 59/2005 Sb. uvádí: *„Navrhovaný zákon však stanovuje, že odvolací soud rozhodne po řízení před ním vedeném, v rámci něhož důkazy, které odvolací soud hodnotil jinak než soud prvního stupně, budou zopakovány (...), účastníci řízení budou mít možnost navrhnout důkazy nové, pokud tak učinit nemohli před soudem prvního stupně v důsledku jeho chybného postupu (...), a budou mít možnost se k těmto důkazům vyjádřit (...), přičemž soud je povinen účastníky průběžně informovat o svých pracovních závěrech ve vztahu ke skutkovému a právnímu posouzení věci (§ 118a o. s. ř., v odvolacím řízení pak podle nově zaváděné čtvrté věty § 212 odst. 2 o. s. ř.,³ která výslovně zakotvuje obdobné užití § 118a o. s. ř.)“*

Výše uvedené potvrzuje i rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2011, sp. zn. 22 Cdo 4646/2008, ve kterém byl vyjádřen názor, že účastník může v odvolacím řízení uvést další tvrzení a důkazy právě tehdy, když soud prvního stupně účastníka řízení sice poučí v souladu s ustanovením § 118a odst. 1 až 3, avšak s ohledem na odlišný právní názor odvolacího soudu na danou věc je třeba považovat poučení soudem prvního stupně za nedostatečné, tedy nikoliv za řádné. Dovolují si tedy konstatovat, že z uvedeného rozhodnutí vyplývá, a nejen z něj,⁴ že **řízení před soudem prvního stupně je stíženo vadou, jestliže poučení soudu prvního stupně je nedostatečné. Tato skutečnost pak umožňuje účastníku řízení uvést nové skutečnosti a navrhnout důkazy k jejich prokázání**

ni i v rámci odvolacího řízení, aniž by jednal v rozporu se zásadou neúplně apelace.

Názor prezentovaný v poslední větě předchozího odstavce je v souladu s rozhodnutím Nejvyššího soudu ze dne 16. března 2004, sp. zn. 29 Odo 149/2002, který konstatoval, že: *„Odvolací soud pak přehlédl, že poučovací povinnost dle § 118a o. s. ř. je vybudována na objektivním principu. Znamená to, že poskytnutí potřebného poučení není závislé na tom, zda se soud prvního stupně o potřebě poučení vůbec dozvěděl. Nebylo-li účastníku potřebné poučení poskytnuto, ačkoliv se tak mělo z objektivního hlediska stát, došlo i v tomto případě k porušení ustanovení § 118a o. s. ř. a řízení před soudem prvního stupně je z tohoto důvodu vždy postiženo vadou; to platí i tehdy, jestliže poznatky o tom vyšly najevo až v odvolacím řízení.“*

Dokazování prováděné odvolacím soudem

Pro odvolací řízení je dokazování speciálně upraveno v ustanovení § 213 o. s. ř. Absentuje-li pro odvolací řízení, a tedy i dokazování v rámci odvolacího řízení, speciální úprava v části čtvrté o. s. ř., použijí se přiměřeně ustanovení o řízení před soudem prvního stupně, tedy zejména ustanovení obsažená v části třetí o. s. ř., ale samozřejmě není vyloučeno i přiměřené užití ustanovení části první a části druhé o. s. ř. Z ustanovení § 213 o. s. ř. vyplývá, že pokud odvolací soud má za to, že na základě důkazů provedených soudem prvního stupně lze dospět k rozdílným skutkovým zjištěním, než jaká učinil soud prvního stupně, pak je odvolací soud povinen ve vztahu k danému důkaznímu prostředku provést dokazování, tedy dokazování zopakovat.

K povinnosti odvolacího soudu zopakovat za výše uvedené situace dokazování se vyjádřil i Ústavní soud, když uzavřel, že: *„Hodnocení důkazů bez jejich provedení soudem (nejsou-li dány důvody dožadání) zakládá porušení čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod v důsledku porušení zásady přímosti, dle níž dokazování provádí soud, jenž rozhoduje ve věci, a to při jednání, ke kterému předvolá účastníky řízení, přičemž rozhodnutím ve věci je i změna rozhodnutí nalézacího soudu soudem odvolacím v odvolacím řízení.“⁵*

Samotný způsob dokazování vzhledem ke zcela logické absenci ustanovení pro provádění důkazů v odvolacím řízení, když dle mého názoru neexistuje žádný důvod, pro který by měl být způsob dokazování v odvolacím řízení a v řízení před soudem prvního stupně upraven odlišně, je normován v části třetí o. s. ř., konkrétně pak v ustanovení § 122 až 131 o. s. ř.

Určitý problém může nastat, když za důkazní prostředek slouží listiny, a to tehdy, kdy odvolací soud zopakuje dokazování listinami na samém počátku jednání, tedy v okamžiku

2 David, L.; Ištváněk, F.; Javůrková, N.; Lavický, P. a kol.: *Občanský soudní řád. Komentář*, II. díl, Wolters Kluwer ČR, a. s., Praha 2009, str. 1138.

3 Dle názoru autorky tohoto příspěvku došlo v důvodové zprávě k nepřesnosti, když ta ve své obecné části odkazuje na druhý odstavec ustanovení § 212 o. s. ř., přičemž ustanovení § 212 o. s. ř. druhý odstavec neobsahuje. Použití ustanovení § 118a výslovně normuje nově vložené ustanovení § 213b o. s. ř.

4 Např. Jaroslav Bureš: *Úprava koncentrace řízení v občanském soudním řádu účinná od 1. 7. 2009*, *Bulletin advokacie*, 2009, č. 12, str. 27.

5 Nález IV. ÚS 57/04 z 12. 10. 2004.

ku, kdy dle ust. § 215 odst. 2 o. s. ř. má dojít ke shrnutí dosavadního průběhu řízení.

Je však možné, aby tyto dva úkony soudu, tedy shrnutí dosavadního průběhu řízení a opakování dokazování, byly sloučeny v jeden úkon, když k opakování dokazování odvolacím soudem dojde ještě před přednesy účastníků odvolacího řízení? Dovolují si tvrdit, že nikoliv.

Možná, že se čtenářům bude jevit níže prezentovaný názor s ohledem na ustanovení § 117 odst. 1 o. s. ř. příliš formalistický, jsem však přesvědčena, že při jednání před soudem mají být i ze strany soudu dodržovány procesní postupy dané zákonem, jelikož jen tak je účastník řízení v daném úseku jednání, ať již právně zastoupen, či nikoliv, schopen správně procesně reagovat. Při opakování dokazování, kdy jako důkazní prostředek slouží listina, se někomu může jevit jako nadbytečné, aby odvolací soud prováděl dokazování, když obsah listin konstatoval již na počátku jednání v rámci tzv. shrnutí dosavadního průběhu řízení dle ust. § 215 odst. 2 o. s. ř.⁶ Jsem toho názoru, že tento úkon v žádném případě nadbytečný není.

Ustanovení § 215 odst. 2 o. s. ř. nestanoví, že by po shrnutí dosavadního průběhu řízení předsedou senátu či jím pověřeným členem se měl účastník řízení právo k tomuto vyjádřit, avšak ust. § 123 o. s. ř., které se v průběhu odvolacího řízení použije přiměřeně, stanoví, že *účastníci mají právo vyjádřit se k návrhům na důkazy a ke všem důkazům, které byly provedeny*. Jedná se tedy o zásadní odlišnost mezi tzv. shrnutím dosavadního průběhu řízení a prováděním dokazování.

Dalším argumentem, proč nelze provést dokazování v rámci postupu dle ust. § 215 odst. 2 o. s. ř. je ta skutečnost, že soud má v řízení postupovat předvídatelně, přičemž postup soudu může být předvídatelný pouze tehdy, je-li realizován v souladu s procesními pravidly. Ustanovení § 118 odst. 2 o. s. ř., na které odkazuje právě ust. § 215 odst. 2 o. s. ř., neumožňuje, aby dokazování bylo provedeno před přednesy účastníků řízení. Znovu opakuji, že má-li být rozhodnutí soudu předvídatelné, pak musí být předvídatelný i jeho postup. Dokážu si představit, že v určitých případech může být účelné odchýlit se od procesních pravidel a některé úkony soudu „spojit v jeden“, avšak o tomto svém záměru by měl soud účastníky řízení minimálně informovat, protože jedině tak soud neporuší ust. § 6 o. s. ř., a tudíž neodepře účastníkům právo na spravedlivý proces, zaručený ústavním pořádkem.

6 Při provádění důkazu listinou ust. § 129 odst. 1 o. s. ř. stanoví, že důkaz listinou se provede tak, že ji nebo její část při jednání předseda senátu přečte nebo sdělí její obsah, případně předloží účastníkům k nahlédnutí, je-li to postačující.

7 Důvodová zpráva k zákonu č. 59/2005 Sb. uvádí: „K uplatnění nových skutečností (tvrzení) a nových důkazů podle nového § 205a odst. 1 písm. d) o. s. ř. dojde především tehdy, když soud prvního stupně v řízení před ním vedeném řádně zjistil skutkový stav pro účely právního posouzení věci, ke kterému dospěl, avšak soud odvolací má za to, že toto právní posouzení je nesprávné a že proto je třeba prokázat jiné skutečnosti, než jaké byly prokazovány v řízení před soudem prvního stupně. V takovém případě rozhodnutí nelze zrušit [srov. k tomu nové znění § 221 odst. 1 písm. a) bod 1. o. s. ř.], takže odvolací soud musí ve věci jednat a s konečnou platností rozhodnout sám. K tomu samozřejmě bude zpravidla třeba provádět důkazy a posuzovat skutečnosti tvrzené účastníky, a to nezávadka včetně nových skutečností uplatněných právě zejména podle nového § 205a odst. 1 písm. d) o. s. ř.“

8 Svoboda, K., Smolík, P., Levý, J., Šínová, R. a kol: Občanský soudní řád. Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2013, str. 664-666.

Jak by tedy měl odvolací soud postupovat ve vztahu k dokazování?

Dle mého názoru by měl odvolací soud po shrnutí dosavadního průběhu řízení a přednesech účastníků odvolacího řízení účastníky odvolacího řízení seznámit se svým názorem na projednávanou věc. Již v tomto okamžiku by měl účastník odvolacího řízení získat povědomí o tom, že odvolací soud má pochybnosti o závěru soudu prvního stupně o určité skutečnosti a že tedy bude zopakováno ve vztahu k této skutečnosti dokazování.

Tento postup odvolacího soudu dovozují z ustanovení § 215 odst. 2, který odkazuje na přiměřené užití ust. § 118 o. s. ř., kdy z druhého odstavce tohoto ustanovení vyplývá, že *po provedení úkonů podle odstavce 1 předseda senátu sdělí výsledky přípravy jednání a podle dosavadních výsledků řízení uvede, která právně významná skutková tvrzení účastníků lze považovat za shodná, která právně významná skutková tvrzení zůstala sporná a které z dosud navržených důkazů budou provedeny, popřípadě které důkazy soud provede, i když je účastníci nenavrhl*.

V návaznosti na ustanovení § 118 o. s. ř. odvolací soud v případě potřeby, tedy dojde-li po zopakování dokazování ke skutkovým zjištěním, která ho vedou k odlišnému právnímu názoru, než jaký zastával soud prvního stupně, realizuje poučovací povinnost dle ust. § 118a. Jak již bylo výše uvedeno, v odvolacím řízení je v případě potřeby realizována poučovací povinnost dle ust. § 118a odst. 4 o. s. ř., avšak není vyloučeno i poučení dle odstavců 1, 2 a 3, když tuto povinnost soudu normuje ust. § 213b o. s. ř. Možnost účastníka řízení reagovat na toto poučení je však omezena ust. § 205a a § 211a o. s. ř.

Ze strany soudu by tedy mělo po opakování dokazování, ať už listinou, či prostřednictvím jiného důkazního prostředku, dojít k poučení účastníka odvolacího řízení, aby navrhl důkazy k prokázání svého tvrzení, když odvolací soud je toho právního názoru, že skutečnost účastníkem tvrzená nebyla před soudem prvního stupně na základě dosud provedených důkazů dostatečně prokázána. Tento postup odvolacího soudu by byl v souladu s ustanovením § 213b o. s. ř. a postup účastníka při návržení nového důkazu k prokázání jeho tvrzení v souladu s ustanovením § 205a písm. d) o. s. ř.⁷

Má odvolací soud povinnost dodržet výše uvedený procesní postup?

Dle autorů komentáře k ustanovení § 213b o. s. ř. „*Odlišný právní názor odvolacího soudu od soudu prvního stupně či účastníkem nazíraného právního posouzení nevyžaduje poučení účastníka řízení podle § 118a odst. 2, a to za předpokladu, že věc lze posoudit a rozhodnout na základě skutečností již tvrzených (nejde-li ovšem o neunesení břemene tvrzení) a důkazů provedených (viz také NS sp. zn. 22 Cdo 2335/2005). Vyžaduje-li ale tento jiný právní názor, aby účastníci doplnili svá skutková tvrzení o další nebo jiné rozhodné skutečnosti a v důsledku toho rovněž doplnili návrhy důkazů, může odvolací soud poučovat účastníky podle § 118a odst. 1 až 3. Takový postup sice zpravidla vede k uplatnění nových skutečností a důkazů, ovšem rozsah možného dokazování je omezen podmínkami uvedenými v § 213 odst. 4.*“⁸

Dle ustanovení § 213 odst. 4 o. s. ř. *Odvolací soud doplní dokazování o účastníky navržené důkazy, které dosud nebyly prove-*

deny, ukazuje-li se to potřebné ke zjištění skutkového stavu věci; to neplatí jen tehdy, má-li být provedeno rozsáhlé doplnění dokazování, a jestliže ke skutečnosti, jež jimi má být prokázána, dosud nebylo provedeno žádné nebo zcela nedostatečné dokazování.

Závěr

Zastávám názor, že z provedené analýzy plyne, že poučovací povinnost a provádění dokazování jsou dva instituty civilního procesu, které k sobě neodmyslitelně patří. Dojde-li ze strany odvolacího soudu k rezignaci na výše nastíněný postup, zpravidla dojde k vydání pro účastníka odvolacího řízení překvapivého rozhodnutí, v důsledku čehož zároveň

dojde k porušení jeho práva na spravedlivý proces. Byť obsahem tohoto článku je zpracování zcela základní problematiky civilního procesu, domnívám se, že i ta si zaslouží pozornost. Má-li krejčová ušít kvalitní oděv, potřebuje k tomu nejen kvalitní materiál, ale i znalosti a dovednosti k jeho zpracování. Má-li řízení před odvolacím soudem dosahovat určité kvality, je taktéž třeba znalostí a kvalitního materiálu. Kvalitní materiál ve formě zákonné úpravy máme k dispozici, a co se týče zmiňovaných znalostí, jen na nás záleží, jaká bude jejich úroveň. Snad tento příspěvek bude schopen k úrovni těchto znalostí pozitivně přispět.

✦ Autorka je advokátní koncipientkou v Jeseníku.

Otazníky nad presumpcí střídavé péče o nezletilé děti aneb vliv ESLP na judikaturu Ústavního soudu

JUDr. MONIKA FOREJTOVÁ, Ph.D., JUDr. JANA GRYGEROVÁ

I. Úvod

V květnu 2014, tedy již více než před rokem, rozhodl Ústavní soud o tzv. presumpci střídavé péče rodičů k nezletilým dětem. Nálezem sp. zn. I. ÚS 2482/13 vyvolal senát Kateřiny Šimáčkové, Ivany Janů a Ludvíka Davida nebývale obsáhlou odbornou i laickou diskusi, která bez váhání způsobila polarizaci společnosti. Názory se i uvnitř táborů „pro“ i „proti“ střídavé péči dále vnitřně fragmentovaly.

K citovanému rozhodnutí se téměř okamžitě vyjádřili i někteří soudci obecných soudů, kteří se závazným názorem Ústavního soudu hbitě polemizovali. Velká většina z nich zcela pominula skutečnost, že Ústavní soud staví svou argumentaci na relativně obsáhlé a propracované judikatuře Evropského soudu pro lidská práva.

V době přijetí dotčeného nálezu a v měsících následných se zdálo, že toto zlomové rozhodnutí jednou provždy vyřešilo přednost střídavé péče a podle toho budou nadále obecné soudy rozhodovat. Řada rozvedených rodičů, kteří nemají dí-

tě nebo děti ve své péči, zajásala nad přesvědčivostí ústavní argumentace a okamžitě se začala domáhat změny poměrů novými návrhy na svěřeni dětí do střídavé péče. Podkladem pro jejich požadavky se stal senátní názor Ústavního soudu, kterým byla mimo jiné formulována premisa, že: „nejlepším zájmem dítěte je, aby bylo především v péči obou rodičů, a pokud jsou splněny veškeré zákonné podmínky (...), tak je svěřeni dětí do střídavé péče pravidlem, nikoli výjimkou.“ Rozsáhlost, preciznost a judikatorní bohatost odůvodnění předmětného nálezu nelze přehlédnout, a proto se ani nelze divit tlaku části veřejnosti na jeho přímé vynucování. Pokusme se tedy s časovým odstupem a střízlivě zhodnotit, **jaký dopad předmětné rozhodnutí skutečně má, jaká je právní úprava de lege lata, jaká judikatura Evropského soudu pro lidská práva je aplikovatelná v otázkách střídavé péče a jaké změny v oblasti rodinného práva lze očekávat do budoucna.**

II. Judikatura ÚS

1. Nález Ústavního soudu ze dne 26. 5. 2014, sp. zn. I. ÚS 2482/13

Jak bylo již uvedeno, závěry Ústavního soudu vyjádřené v předmětném nálezu mohou být považovány za v jistém smyslu revoluční a bývají v této podobě i hojně citovány. Podstatné jsou však i jeho skutkové okolnosti, které umožnily Ústavnímu soudu formulovat jeho představu o přednosti střídavé péče.

Základní charakteristikou případu byla prokázána skutečnost, že děti z rozvádějícího se manželství v době do rozvodu žily s rodiči, a to po dobu více než jednoho roku ve faktické střídavé (jednotýdenní) péči, přičemž se toto soužití ukázalo být funkčním a vyhovujícím pro všechny zúčastně-

né. Tato střídavá péče se realizovala na základě předchozí dohody rodičů, a to až do doby, než matka, v rámci řízení o úpravu poměrů k nezletilým dětem, požadovala svěřeni dětí do své výlučné péče. Soud I. stupně jí vyhověl a stěžovatel podal proti rozhodnutí soudu prvního stupně odvolání, načež odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil. Obecné soudy svá rozhodnutí odůvodnily především nízkým věkem obou dětí, ovšem nevyloučily pozdější změnu péče na péči střídavou, pokud by korespondovala s přáním dětí. Stěžovatel názor vyjádřený obecnými soudy, byť s ním nesouhlasil, respektoval a návrh na změnu úpravy poměrů k nezletilým dětem podal až v době, kdy i mladší z dětí začalo navštěvovat základní školu. Soud návrhu stěžovatele nevyhověl, s odůvodněním, že situace dětí je již natolik stabilizovaná, že by nebylo vhodné ji měnit. Soud však alespoň nepatrně rozšířil styk stěžovatele s dětmi. Stěžovatel se proti rozhodnutí soudu odvolal, přičemž soud odvolací jeho odvolání opět nevyhověl, ba naopak stěžovatelův styk s dětmi ještě zúžil. Stěžovatel na rozhodnutí obecných soudů reagoval podáním ústavní stížnosti, kterou konstatoval porušení svých následujících ústavně zaručených práv a svobod:

- práva na spravedlivý proces dle čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod,
- práva na soudní a jinou právní ochranu dle čl. 36 Listiny základních práv a svobod,
- práva rodiče na péči o děti a jejich ochranu dle čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod,
- práva dítěte na rodičovskou výchovu a péči dle čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod ve spojení s čl. 7 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte,
- práva nebýt diskriminován na základě pohlaví dle čl. 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod ve spojení s čl. 14 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod,
- práva dítěte odděleného od jednoho z rodičů udržovat s rodičem pravidelný osobní kontakt dle čl. 9 odst. 3 Úmluvy o právech dítěte.

Z odůvodnění nálezu

Ústavní soud se v odůvodnění předmětného nálezu opírá nejen o svou dosavadní rozhodovací praxi, ale rovněž hojně čerpá z judikatury Evropského soudu pro lidská práva se sídlem ve Štrasburku (dále jen „ESLP“). Ústavní soud zformuloval tzv. „Kritéria pro svěřování dětí do péče“ (bod 18 – 30 nálezu) a provedl skutečnou věcnou rešerši použitelných rozhodnutí ESLP, která se týkají rodinného života a práv dětí ve vaz-

bě na Úmluvu o právech dítěte.¹ Do jisté míry lze tvrdit, že se natolik zaměřil na snahu petrifikovat pravidla svěřování dětí do péče, že se namítanými otázkami porušení spravedlivého procesu stěžovatele vůbec nezabýval. Stejně tak popřel úvahy stěžovatele o jeho diskriminaci jako druhého rodiče.

Ústavní soud se tedy zaměřil na to, zda obecné soudy jednaly v rozporu s nejlepším zájmem dítěte, a zda porušily čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte. Jeho závěr byl kladný a dále uvedl, že soudy porušily stěžovatelovo právo na rodinný život i dle čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a rovněž jeho právo na péči a výchovu dětí ve smyslu čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod.

Ústavní soud konstatoval, že „odkazovala-li předcházející rozhodnutí obecných soudů v souvislosti s nemožností svěřeni nezletilých do střídavé výchovy² obou rodičů především na nízký věk nezletilých, stěžovatel zcela odůvodněně a legitimně očekával, že odstranění této zdánlivě jediné překážky povede ke změně výchovných poměrů nezletilých. Byla-li tedy tato změna později označena jako nedostatečná, byl vážně zpochybněn princip předvídatelnosti soudních rozhodnutí. Obecné soudy svým nekonzistentním rozhodováním deklarovaly faktickou nezměnitelnost poměrů dětí, neboť, jak Ústavní soud uvedl: „...v roce 2009 byly stěžovatelovy děti na to, aby mohly být svěřeny do střídavé péče, příliš mladé a v roce 2012 byly už zase příliš zakotvené ve výchovném prostředí matky.“

Lze tedy uzavřít, že Ústavní soud prohlédl past, do které se fakticky řada rodičů dostává během celé řady let soudních sporů. Vyloučil, aby byly nadále používány nejdříve argumenty věku nezletilých dětí jako důvodu proti střídavé péči a následně, když děti dorostou, argument již stabilizovaného prostředí, které znamená opětovné vyloučení střídavé péče. Argumentační vyloučení této smyčky je, dle našeho názoru, možná jeden z hlavních přínosů analyzovaného judikátu.

Druhým nepopíratelným přínosem tohoto nálezu je rešerše a předložení závazné judikatury ESLP, kterou budeme spatřovat i v následujících rozhodnutích Ústavního soudu, pokud se budou týkat péče o nezletilé děti. Je zcela patrné, že první senát si při rozhodování v této konkrétní věci vytkl i vedlejší cíl. Tím je nastavení pravidel pro rozhodování obecných soudů o svěřování nezletilých dětí v mantinelech judikatury ESLP.

V rámci debaty, která po přijetí předmětného nálezu vznikla, se objevily názory, že vlivem tohoto rozhodnutí Ústavního soudu dojde k masovému nárůstu případů svěřeni dětí do střídavé péče a zároveň k oproštění se od dosavadního modelu svěřování dětí především do péče matek.³

2. Nález Ústavního soudu ze dne 30. 12. 2014, sp. zn. I. ÚS 1554/14

Dne 30. prosince 2014 následoval další judikát, sp. zn. I. ÚS 1554/14, který v podobném duchu formulovaném v odůvodnění nálezu Ústavního soudu podporuje presumpci střídavé péče a konstatuje: „.....pokud oba rodiče projevují o dítě skutečný zájem a chtějí jej mít v péči a zároveň oba naplníjí relevantní objektivní kritéria ve zhruba stejné míře, čl. 10 odst. 2 Listiny a čl. 8 Evropské úmluvy ve spojení s čl. 32 odst. 4 Listiny a čl. 3 odst. 1 a čl. 18 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte vytváří presumpci ve prospěch střídavé péče.“⁴ Tuto presumpci lze

1 Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte, č. 104/1991 Sb.

2 Hovoří-li předchozí judikatura o „výchově“, jedná se o terminologii dle zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, účinného do 31. 12. 2013. Ekvivalentem pojmu „výchova“ je dle zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, pojem „péče“.

3 Chalupská, L.: Střídavé péče novým standardem v péči o nezletilé? (<http://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/stridava-pece-novym-standardem-v-peci-o-nezletile>)

4 Listina základních práv a svobod: čl. 10 (2) Každý má právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života. čl. 32 (4) Péče o děti a jejich výchova je právem rodičů; děti mají právo na rodičovskou výchovu a péči. Práva rodičů mohou být omezena a nezletilé

Ilustrační foto

vyvrátit, nicméně jsou k tomu zapotřebí pádné důvody, mající oporu v ochraně nejlepšího zájmu dítěte. Mezi tyto důvody patří například specifický zdravotní či psychický stav dítěte, v jehož důsledku by střídavá péče představovala pro dítě nepřiměřenou zátěž, či velmi velká vzdálenost bydlišť rodičů, a to zejména v případech, kdy by tato velká vzdálenost mohla zásadním způsobem narušit školní docházku dítěte.“

Ústavní soud tak ve svých nálezech opakovaně deklaruje úpravu, která však ze znění zákona nevyplývá, nadto, komentář k ust. § 907 občanského zákoníku⁵ výslovně popírá, že by střídavá péče byla jakýmsi obecným modelem, vzorem pro rozhodnutí soudu, kdežto ostatní modely péče by bylo lze brát pouze za odchylku od běžného uspořádání poměrů rodičů k dítěti. Ústavní soud, dle našeho závěru, překlenuje tuto interpretační záležitost právě za pomoci judikatury ESLP.

3. Usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 3. 2015, sp. zn. IV. ÚS 106/15

Otázky střídavé péče formulované v ústavních stížnostech však připadají i jiným senátům Ústavního soudu. Čtvrtý senát Ústavního soudu v usnesení ze dne 17. 3. 2015, sp. zn. IV. ÚS 106/15, připomněl, že: „... kritériem pro svěření dítěte do střídavé výchovy není přání konkrétního rodiče, nýbrž především zájem dětí (srov. čl. 3 Úmluvy o právech dítěte), který musí být při rozhodování soudů prioritním hlediskem, přičemž soudy se současně musí snažit nalézt řešení, které nebude omezovat ani právo rodiče zaručené v čl. 32 odst. 4 Listiny. Ústavní soud má za to, že tyto požadavky byly v napadených rozhodnutích respektovány, neboť soudy mj. vycházely z výslovného stanoviska nezletilých, které – s ohledem na jejich věk – bylo nutné

vzít přednostně v úvahu. Z obsahu spisu i odůvodnění rozhodnutí přitom vyplývá, že důvodem pro nevyhovění návrhu na svěření dětí do střídavé péče nebyl odmítavý postoj matky dětí, jak uvádí stěžovatel.“

Zde tedy Ústavní soud pro změnu akcentoval stanovisko nezletilých dětí, avšak jeho hlavním přínosem je stanovení parametrů na prokazování skutkových podmínek pro střídavou péči. Legislativní rámec pro zjišťování názoru nezletilého dítěte dává soudům ust. § 867 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. Dle předmětného ustanovení zákona je soud povinen před rozhodnutím, které se dotýká zájmu dítěte, poskytnout dítěti potřebné informace, aby si dítě mohlo vytvořit vlastní názor a ten sdělit. Zákon dále deklaruje presumpci schopnosti vytvořit si a vyjádřit svůj vlastní ná-

děti mohou být od rodičů odloučeny proti jejich vůli jen rozhodnutím soudu na základě zákona.

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod:

čl. 8

- (1) Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.
- (2) Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, ochrany pořádku a předcházení zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.

Úmluva o právech dítěte:

čl. 3 (1) Zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, správními nebo zákonodárnými orgány.

čl. 18 (1) Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, vynaloží veškeré úsilí k tomu, aby byla uznána zásada, že oba rodiče mají společnou odpovědnost za výchovu a vývoj dítěte. Rodiče nebo v odpovídajících případech zákonní zástupci mají prvotní odpovědnost za výchovu a vývoj dítěte. Základním smyslem jejich péče musí přitom být zájem dítěte.

⁵ Hrušáková, M., Králíčková, Z., Westphalová, L. a kol.: Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655-975). Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2014, str. 1019.

zor u dítěte staršího dvanácti let. Nutnost zjistit názor dítěte v řízení, které se jej dotýká, je zakotven rovněž v čl. 12 Úmluvy o právech dítěte.

Ústavní soud ve své judikatuře uvádí, že rozumová a emocionální vyspělost dítěte je zásadním parametrem pro určení, jakým způsobem má být názor dítěte zjištěn, zda postačí zjištění názoru dítěte prostřednictvím orgánu sociálně-právní ochrany dětí (případně znaleckým posudkem nebo prostřednictvím zástupce), či zda je nutný výslech dítěte soudem. Ústavní soud zdůrazňuje, že věková hranice dvanácti let je v zákoně uvedena jako mez nejzazší a že většina dětí je schopna se ke svým budoucím poměrům vyjádřit již po dosažení věku deseti let.⁶ Literatura rovněž uvádí, že zjištění názoru nezletilého dítěte přímo soudem lze praktikovat i v případě dítěte mladšího dvanácti let, zjistí-li soud jeho schopnost formulovat své názory. Zjištění názoru takového dítěte soudem je pak pravidlem, od něhož se soud může odchýlit pouze v odůvodněných případech (jedná se o případy, kdy je výslech dítěte soudem v rozporu se zájmem dítěte, například jde-li o dítě psychicky labilní).⁷ K otázce zjišťování názoru nezletilého dítěte se vyjádřil i Evropský soud pro lidská práva, například v rozsudku ve věci Havelka a ostatní proti České republice. Soud v této věci shledal politováníhodným, že stěžovatelé, kteří v době rozhodování soudu dosáhli věku jedenácti, dvanácti a třinácti let, nebyli soudem přímo vyslechnuti.⁸

4. Usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 8. 2015, sp. zn. I. ÚS 1234/15

První senát Ústavního soudu je díky svému „zlomovému“ judikátu setrvale vytižen. **Hned další rozhodnutí z 12. 8. 2015, sp. zn. I. ÚS 1234/15, týkající se střídavé péče, však může naznačovat jistou korekci předchozích, velice striktních závěrů Ústavního soudu.**

V posuzovaném případě Ústavní soud odmítl ústavní stížnost stěžovatele ve skutkově velmi podobném případě, jako byl případ stěžovatele v nálezu I. ÚS 2482/13, podrobně popsaný výše. Stěžovatel je otcem nezletilé dcery, o jejichž poměrech pro dobu před a po rozvodu rodičů bylo obecnými soudy rozhodnuto tak, že se nezletilá svěruje do péče matky. Oba rodiče následně s nezletilou žili po dobu několika měsíců ve společné domácnosti, a to i po rozvodu jejich manželství. Každodenní péče o nezletilou tak byla zajišťována rovnoměrně oběma rodiči. Poté, co začali rodiče nezletilé žít odděleně, se stěžovatel domáhal změny péče na péči střídavou, s tím, že nezletilá byla za celou dobu svého života zvyklá na péči obou rodičů. Stěžovatel rovněž poukazo-

val na skutečnost, že jeho situace je v některých aspektech totožná s případem, o němž bylo Ústavním soudem rozhodnuto nálezem sp. zn. I. ÚS 2482/13, zejména ve skutečnosti, že střídavá péče se v téže rodině již v minulosti de facto realizovala, osvědčila se a nezletilé dítě je na ni z minulosti zvyklé. Stěžovatel se tedy domáhal aplikace zásady „ve stejných případech, stejně“, ovšem nikoli úspěšně.

Přestože byla věc posuzována tímž senátem Ústavního soudu, který vydal onen výše popsany „přelomový“ náleze, je výsledek řízení zcela opačný. Ústavní soud v odůvodnění svého usnesení sp. zn. I. ÚS 1234/15 uvedl, že stěžovatel ve své ústavní stížnosti odkazuje na předchozí judikaturu Ústavního soudu, z níž má být dle přesvědčení stěžovatele „...*patrně, že střídavá výchova je vždy nejlepším zájmem dítěte a má být jakousi normou. Tak tomu však není. Ústavní soud opakovaně konstatuje, že posuzuje každý případ individuálně, s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem a specifickým každého projednávaného případu a tomuto pravidlu koresponduje i jeho judikatura.*“

Ústavní soud dále uvádí, že: „*Z některých předchozích nálezu Ústavního soudu sice vyplývá, že střídavá péče by měla být pravidlem, ovšem jen za předpokladu, že jsou splněny veškeré zákonné podmínky, tzn., že jsou oba rodiče stejnou měrou schopni a ochotni pečovat o zdraví dětí a o jejich tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, jestliže tyto děti mají k oběma rodičům stejně hluboký citový vztah, a je proto v nejlepším zájmu dítěte. Tyto zákonné podmínky však nutně nemusí nastat v každém zkoumaném případě, a má-li být rozhodnuto o střídavé péči, musí být jejich existence v řízení jednoznačně prokázána.*“⁹

Zdá se, jakoby se první senát Ústavního soudu pokoušel své předchozí vyjádření mírnit, avšak i přesto označuje svěření dítěte do střídavé péče za preferované uspořádání poměrů k dítěti, jsou-li splněny zákonné podmínky. **Právě s odkazem na splnění zákonných podmínek pro střídavou péči ponechává Ústavní soud obecným soudům prostor, aby onen striktní imperativ formulovaný v nálezu I. ÚS 2482/13 nebyl definitivní, neboť by tím byly ostatní formy péče předvídané občanským zákoníkem de facto vyloučeny.**

Názor, že v předchozí judikatuře vyjádřený radikální názor Ústavního soudu je v poslední době spíše mírněn, zastává i odborná literatura, přičemž tyto tendence Ústavního soudu jsou hodnoceny spíše kladně.¹⁰

III. Zákonná úprava střídavé péče

Před finalizací rekodifikace soukromého práva byla úprava střídavé péče zakotvena v ust. § 26 odst. 2 zákona o rodině, který zněl následovně: „*Jsou-li oba rodiče způsobilí dítě vychovávat a mají-li o výchovu zájem, může soud svěřit dítě do společné, popřípadě střídavé výchovy obou rodičů, je-li to v zájmu dítěte a budou-li tak lépe zajištěny jeho potřeby.*“ Zákon o rodině tak stanovil tři modely úpravy poměrů rodičů k dětem, jež jsou ve vzájemné ekvivalenci.

Zákon o rodině byl zrušen novým občanským zákoníkem, č. 89/2012 Sb., s účinností od 1. 1. 2014. Novým občanským zákoníkem bylo dovršeno více než dvacetileté úsilí odborníků o koncentraci soukromého práva v jediném kodexu. První návrhy zákona upravovaly modely péče o dítě takto: „*Péči o dítě může soud svěřit jednomu z rodičů, oběma rodičům spo-*

6 Nález Ústavního soudu ze dne 26. 5. 2014, sp. zn. I. ÚS 2482/13.

7 Hrušáková, M., Králíčková, Z., Westphalová, L. a kol.: Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655-975). Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2014, str. 855.

8 Rozhodnutí ESLP ve věci Havelka a ostatní v. Česká republika, ze dne 21. 6. 2007, stížnost č. 23499/06.

9 Usnesení Ústavního soudu České republiky sp. zn. I. ÚS 1234/15 ze dne 12. 8. 2015, bod 15 usnesení.

10 Jirsa, J. Střídavá péče – nekonečný příběh (nejen) v podání Ústavního soudu. (<http://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/stridava-pece-nekonecny-pribeh-nejen-v-podani-ustavniho-soudu>).

lečně nebo oběma rodičům střídavě; může ji svěřit i jiné osobě než rodiči, je-li to potřebné v zájmu dítěte.“¹¹

Ze znění návrhu zákona by se mohlo zdát, že cílem zákonodárce bylo zakotvit preferenci společné péče rodičů k dítěti před péčí střídavou. Tento závěr by ovšem byl mylný a ani důvodová zpráva v tomto duchu nevyznívá. Návrh zákona z roku 2010, jehož znění bylo upraveno na základě několika přípomínkových řízení, ustanovení o možnostech úpravy péče rodičů o dítě oproti původnímu návrhu pozměňuje a ve stejném znění jej dnes můžeme nalézt v § 907 odst. 1 občanského zákoníku: „Soud může svěřit dítě do péče jednoho z rodičů, nebo do střídavé péče, nebo do společné péče; soud může dítě svěřit i do péče jiné osoby než rodiče, je-li to potřebné v zájmu dítěte.“ Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku deklaruje neměnnost úpravy péče rodičů o děti oproti úpravě dřívější: „Upravují se již standardní způsoby další péče o dítě. (...) Mluví-li se o péči obou rodičů, vždy se tím rozumí buď společná, nebo střídavá péče rodičů.“¹² Komentář k ust. § 907 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, mj. uvádí, že „...střídavá péče není obecným modelem porozvodového uspořádání. Soud musí odůvodnit, proč je pro konkrétní dítě vhodná.“¹³

IV. Předchozí judikatura ESLP A ÚS v oblasti střídavé péče

Právní rámec pro ochranu soukromého a rodinného života obsahuje čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále též „Úmluva“), přičemž porušením tohoto článku Úmluvy ze strany obecných soudů argumentují stěžovatelé v naprosté většině stížností směřujících k Evropskému soudu pro lidská práva ve Štrasburku.

ESLP zdůrazňuje význam článku 8 Úmluvy v řadě svých rozhodnutí, přičemž uvádí, že „...je-li prokázána existence rodinného vztahu ve smyslu článku 8 Úmluvy, měl by stát v zásadě jednat tak, aby umožnil rozvoj tohoto vztahu.“¹⁴

Ve věci Scozzari a Giunta proti Itálii¹⁵ ESLP upozornil na to, že **veškerá relevantní kritéria musí soudy posoudit samostatně, a jsou-li u všech osob, které vykazují upřímnou snahu mít dítě v péči, naplněna stejnou měrou, je žádoucí dítě svěřit do společné či střídavé péče těchto osob či přijmout opatření, která takový postup v budoucnu umožní.**

Podle závěru ESLP ve věci Schneider proti Německu¹⁶ a ve věci Anayo proti Německu¹⁷, je-li svěřeni dítěte do péče každé z osob, které vyjadřují upřímnou snahu mít dítě ve své péči, v jeho nejlepším zájmu, pak je zpravidla v jeho nejlepším zájmu svěřeni do péče všech těchto osob současně, neboť jen takto jsou zajištěny podmínky pro všestranný rozvoj dítěte a jen takovým postupem lze minimalizovat zásah do rodinného života dítěte i osob usilujících o jeho svěřeni do péče. Obecně lze konstatovat, že ESLP hledá vyvážený poměr mezi zájmy nezletilých dětí a rodičů tak, aby byl zároveň minimalizován zásah do rodinného života, na které bylo dítě před rozpadem manželství nebo soužití zvyklé.

ESLP dále konstantně tvrdí, že **rodina představuje primárně biologické pouto a teprve následně sociální institut, což převzal i Ústavní soud.**¹⁸ K nutnosti ochrany biologického pouta mezi rodičem a dítětem tak lze uvést rozsudek ESLP ve věci Keegan proti Irsku¹⁹ a dále rozsudek ESLP ve věci

C. proti Finsku.²⁰ Zároveň je však nutné mít na paměti, že pouhá biologická vazba mezi danou osobou a dítětem bez dalších právních či skutkových okolností svědčících o existenci úzkého osobního vztahu ještě nepředstavuje rodinný život ve smyslu čl. 8 EÚLP.

Ve smyslu rozhodnutí C. proti Finsku jsou za účelem zjištění názoru nezletilého dítěte zcela nevhodné otázky typu „S kým bys chtěl bydlet?“ nebo „U koho bys chtěl být více?“ Pod schopností osoby, usilující o svěřeni dítěte do péče, zajistit jeho vývoj a fyzické, vzdělávací, emocionální, materiální a jiné potřeby je **nezbytné posuzovat zejména věk, zdravotní stav, materiální zabezpečení, výchovné a intelektuální schopnosti a morální integritu dané osoby a její chování k dítěti**, jak je uvedeno v rozsudku ESLP ve věci Lyubenova proti Bulharsku.²¹

V rámci vnitrostátního práva je ochraně rodičovství a rodiny věnován článek 32 Listiny základních práv a svobod, přičemž zásada ochrany soukromého a rodinného života, zejména nutnosti zdržet se zásahů do něj, je zakotvena v čl. 10 Listiny.

Úspěšnost ústavních stížností před Ústavním soudem ve věcech péče o dítě není vysoká. Důvodem je často skutečnost, že stěžovatelé považují Ústavní soud za další instanci přezku-

11 http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/OZ_s_DZ_verze_2007.06.03.pdf

12 http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/OZ_verze_2005.pdf

13 Hrušáková, M., Králíčková, Z., Westphalová, L. a kol.: Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655-975). Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2014, str. 1019.

14 Rozhodnutí ESLP ve věci Kutzner v. Německo, ze dne 26. 2. 2002, stížnost č. 46544/99, Pedović v. Česká republika, ze dne 14. 3. 2006, stížnost č. 27145/03.

15 Rozhodnutí ESLP ve věci Scozzari a Giunta v. Itálie, ze dne 13. 7. 2000, stížnost č. 39221/98 a 41963/98.

16 Rozhodnutí ESLP ve věci Schneider v. Německo, ze dne 15. 9. 2011, stížnost č. 17080/07.

17 Rozhodnutí ESLP ve věci Anayo v. Německo, ze dne 21. 12. 2010, stížnost č. 20578/07.

18 Nález Ústavního soudu České republiky sp. zn. II. ÚS 568/06 ze dne 20. 2. 2007.

19 Rozhodnutí ESLP ve věci Keegan v. Irsko, ze dne 26. 5. 1994, stížnost č. 16969/90.

20 Rozhodnutí ESLP ve věci C. v. Finsko, ze dne 9. 5. 2006, stížnost č. 18249/02.

21 Rozhodnutí ESLP ve věci Lyubenova v. Bulharsko, ze dne 18. 10. 2011, stížnost č. 13786/04.

NOVINKA C. H. BECK

Potěšil/Hejč/Rigel/Marek

Správní řád Komentář

2015, vázané, 816 stran
cena 1 290 Kč, obj. číslo BK27

Objednávejte na www.beck.cz

mu předchozích rozhodnutí soudů a ústavní stížnost za jeden z opravných prostředků. Řada ústavních stížností bývá podávána pouze s ohledem na to, že stěžovatel se závěry obecných soudů nesouhlasí. Ústavní soud však ve svých rozhodnutích opakovaně zdůrazňuje zásadu, že v souladu s čl. 83 Ústavy České republiky je Ústavní soud orgánem ochrany ústavnosti, přičemž není dalším článkem v hierarchii obecných soudů a jako takový není povolán k instančnímu přezkumu jejich rozhodnutí. Ústavní soud rozhodnutí obecných soudů přezkoumává pouze z hlediska porušení ústavně zaručených práv a svobod. Ústavní soud ve své rozhodovací praxi dále uvádí, že zásadní význam ve věci má řízení před obecnými soudy, a to zejména z hlediska důkazního řízení a s ním spojené zásady bezprostřednosti.

Ústavní soud mj. zdůrazňuje, že „*obecný soud prvního stupně je nalézacím soudem v pravém slova smyslu, má ke všem účastníkům řízení nejbližší, provádí a hodnotí v zásadní míře důkazy, komunikuje výrazně se svědky i znalci, z čehož si vytváří racionální úsudek, a vynáší tak relevantní skutkové závěry z bezprostřední blízkosti jádra řešené věci. Vztáhne-li pak soud první instance své právní závěry k vykonaným skutkovým zjištěním a poskytne-li pro ně s odkazem na konkrétní normy podústavního práva i judikaturu soudů přezkoumatelné a logické odůvodnění, přičemž vyjde z nikoli nedostatečného rozsahu dokazování (...), není možné hodnotit postup soudu jako protiústavní.*“²²

Jde-li o rozhodnutí soudů v opatrovnických věcech, Ústavní soud ve své judikatuře vymezuje kritéria, na něž by především měl být při rozhodování o poměrech dítěte brán zřetel. Základním kritériem, vyjádřeným rovněž v zákoně a evropských úmluvách, je přirozeně nejlepší zájem dítěte, přičemž v nejlepší zájmu dítěte je u osob, které o svěřeni dítěte do své péče jeví upřímný zájem, posoudit veškerá relevantní kritéria samostatně. Ústavní soud dále uvádí, že je-li v nejlepším zájmu dítěte svěřeni do péče kterékoliv z těchto osob, pak je v jeho nejlepším zájmu jeho svěřeni do péče těchto osob současně.²³

Jako relevantní kritéria, která při rozhodování o poměrech dítěte v jeho nejlepším zájmu by měl brát soud v úvahu, uvádí Ústavní soud demonstrativně:

1. existenci pokrevního pouta mezi dítětem a o jeho svěřeni do péče usilující osobou,

2. míru zachování identity dítěte a jeho rodinných vazeb v případě jeho svěřeni do péče té které osoby,
3. schopnost osoby usilující o svěřeni dítěte do péče zajistit jeho vývoj a fyzické, vzdělávací, emocionální, materiální a jiné potřeby,
4. přání dítěte.²⁴

Absence prvního z kritérií je snadno zjištělná a ověřitelná. U druhého z kritérií Ústavní soud považuje za nezbytné vzít v potaz zejména vazby dítěte na jeho sourozence a další členy rodiny a posoudit, zda některý z rodičů nebrání styku dítěte s druhým rodičem a dalšími osobami, ke kterým má dítě citovou náklonnost.²⁵ Absenci třetího kritéria Ústavní soud spatřuje zejména v excesivních jednáních jednoho z rodičů. První skupinu případů tvoří násilné jednání rodiče, například skutečnost, že jeden z rodičů dítěte byl v nedávné minulosti odsouzen k výkonu trestu odnětí svobody, že se dopustil na dítěti fyzického či psychického násilí, či pokud existuje prokazatelná násilná historie tohoto rodiče k jiným dětem, anebo pokud se jeden z rodičů prokazatelně dopustil domácího násilí na druhém rodiči. Druhou skupinou důvodů je závislost jednoho z rodičů na drogách, alkoholu či silných lécích snižujících jeho motorické a psychologické schopnosti, dále vede-li jeden z rodičů nezřízený život, či pokud má jeden z rodičů diagnostikované závažné psychické problémy. Logicky nepřichází střídavá péče v úvahu, je-li dítě kojeno. U posledního kritéria, kterým je přání dítěte, je dle Ústavního soudu třeba brát v úvahu zejména věk dítěte a jeho možnou manipulaci ze strany některého z rodičů.²⁶ Ústavní soud ovšem uvádí, že při rozhodování o poměrech dítěte je nutno zohlednit i jiná než výše specifikovaná kritéria. **Pokud jeden z rodičů naplňuje kritéria výrazně lépe, je zpravidla v zájmu dítěte svěřeni do péče tohoto rodiče. Pokud oba rodiče naplňují kritéria zhruba stejnou měrou, je nutno vycházet z premisy, že zájem dítěte je, aby bylo především v péči obou rodičů.**

Ústavní soud rovněž deklaruje, že k výše uvedeným kritériím je třeba přihlížet, avšak nelze pominout specifika každého individuálního případu: „...*v případě soudních rozhodnutí v tak individualizovaných věcech, jakými jsou spory o úpravu výchovných poměrů nezletilých dětí, lze stěží hovořit o precedenční závaznosti jejich závěrů, tím méně je možné vymezit obecná kritéria, jejichž naplnění pak vždy, bez ohledu na konkrétní okolnosti projednávaného případu, nutně musí vést k uložení vybraného výchovného opatření. Za taková nelze považovat ani výše předestřená ústavněprávní kritéria a požadavky pro svěřování dětí do péče, neboť ta představují toliko referenční kritéria, jež musí obecný soud, rozhodující o svěřeni nezletilého dítěte do péče, vždy vzít do úvahy a jejich naplnění zkoumat s ohledem na konkrétní okolnosti daného individuálního případu.*“²⁷

V. Otázky přednosti nálezu Ústavního soudu před zákonnou úpravou

Z čl. 89 odst. 2 Ústavy vyplývá závaznost vykonatelných rozhodnutí Ústavního soudu pro všechny orgány i osoby. Byť lze mezi odbornou veřejností vysledovat jistý nesoulad v posouzení, na která rozhodnutí Ústavního soudu či jejich konkrétní části se závaznost vztahuje, jsou právní názory Ústav-

22 Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 15. 12. 2014, sp. zn. I. ÚS 2441/13.

23 Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 26. 5. 2014, sp. zn. I. ÚS 2482/13, rozsudek velkého senátu ESLP ve věci Scozzari a Giunta v. Itálie, ze dne 13. 7. 2000, stížnosti č. 39221/98 a 41963/98)

24 Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 26. 5. 2014, sp. zn. I. ÚS 2482/13, bod 19 nálezu

25 Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 30. 12. 2014, sp. zn. I. ÚS 1554/14.

26 Tamtéž.

27 Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 9. 12. 2014, sp. zn. II. ÚS 2224/14.

28 Sládeček, V., Mikule, V., Syllová, J.: Ústava České republiky, 1. vydání, Praha 2007, str. 735.

29 Jirsa, J.: Priorita střídavé péče před ostatními modely péče oddělené žijících rodičů o jejich děti, zjišťování názoru nezletilého dítěte na péči rodičů o jeho osobu. (<http://www.pravniprostor.cz/judikatura/rekodifikace/priorita-stridave-pece-pred-ostatnimi-modely-pece-oddeleno-zejich-rodicu-o-jejich-deti-zjistovani-nazoru-nezletileho-ditete-na-peci-rodicu-o-jejich-osobu>)

ního soudu vyjádřené v odůvodnění jeho nálezu závazné pro tento soud a může se od nich odchýlit pouze zákonem stanoveným, kvalifikovaným postupem. I v případě, pokud by nebyly závěry Ústavního soudu obsažené v odůvodnění nálezu právně závazné pro další orgány a osoby, nelze popřít sílu jejich názorové a myšlenkové přesvědčivosti.²⁸

V souvislosti s výše uvedeným se logicky nabízí otázka, **zda názor vyjádřený Ústavním soudem v předmětném „přelomovém“ nálezu nepřekračuje literu zákona.** Úmyslem zákonodárce patrně nebylo zakotvit prioritu střídavé péče před ostatními formami porozvodového uspořádání péče rodičů o dítě. Jak správně upozorňuje Jaromír Jirsa, podle znění zákona jsou všechny tři základní modely péče o dítě postaveny na roveň.²⁹ Zákon tedy nehovoří o prioritě žádného z modelů péče, ač se o tom při jeho přípravě diskutovalo. Jak Jirsa dále upozorňuje, hovořit „*necelý půlrok o jiném úmyslu zákonodárce (jak to de facto činí Ústavní soud), je diskutabilní a nelze příliš očekávat, že názor o prioritě střídavé péče před ostatními modely bude v praxi beze zbytku akceptován – přes jistou obecnou závaznost nálezu Ústavního soudu.*“³⁰

VI. Závěr a úvahy de lege ferenda

K závěrečné úvaze nad recentní judikaturou Ústavního soudu v oblasti střídavé péče se nabízí otázka, **jak má nyní soudce v opatrovnické věci postupovat, když pro jeho rozhodování by závazné rozhodnutí Ústavního soudu nemuselo být zcela v souladu se zákonem.** Lze uvážit možnost postupu dle čl. 95 odst. 2 Ústavy ČR, tedy předložení věci obecným soudem Ústavnímu soudu s návrhem na zrušení příslušného ustanovení občanského zákoníku. V praxi se nám ovšem ukazuje, že obecné soudy se obsahově odlišným závěrem předmětného nálezu Ústavního soudu oproti textu zákona příliš nezabývají. Pokud návrhu jednoho z rodičů na změnu péče na péči střídavou nevyhoví, odůvodní své rozhodnutí odkazem na konkrétní okolnos-

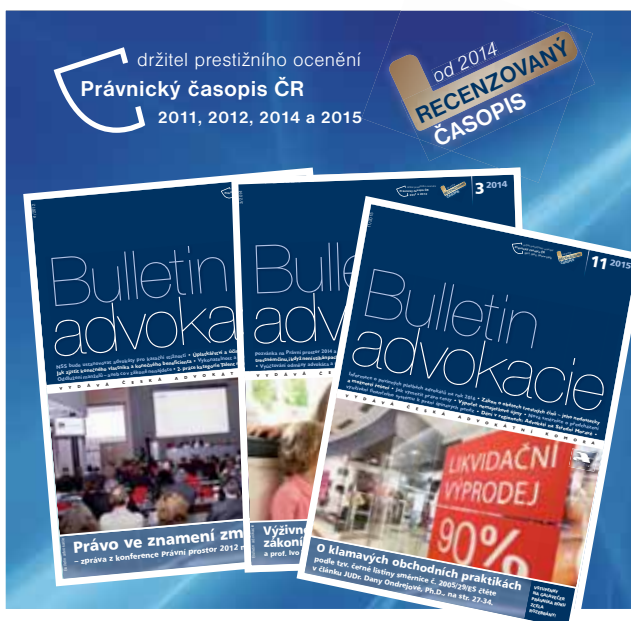
ti případu, na základě nichž není střídavá péče v souladu se zájmem dítěte.

Po vydání výše analyzovaného „přelomového“ nálezu Ústavního soudu byl ze strany veřejnosti patrně očekáván zásadní zvrat v rozhodování obecných soudů spočívající ve výrazném nárůstu případů svěřeni dětí do střídavé péče. Nutno podotknout, že závěry Ústavního soudu jsou na situaci konkrétního stěžovatele zcela přílehlající, ovšem právě pro svou závaznost a myšlenkovou přesvědčivost se zdály být pro paušální aplikaci zcela přelomové a poněkud odvážné. S odstupem času byly předchozí závěry Ústavního soudu korigovány tím způsobem, že je nelze paušálně aplikovat na každý posuzovaný případ. **Ústavní soud se sice opakovaně kloní k upřednostňování střídavé péče před ostatními modely péče, avšak pouze tehdy, je-li takové upořádání poměrů v daném případě nejvhodnější, s přihlédnutím ke všem jeho specifikům a k zájmu nejdůležitějšímu, jímž je zájem dítěte.** Domníváme se, že podobné zmírnění předchozích striktních závěrů Ústavního soudu je jednoznačně žádoucí.

Rovněž se dle našich zkušeností s rozhodováním obecných soudů v opatrovnických věcech v posledním roce nepotvrdila obava, že střídavá péče bude nařizována paušálně, bude nadužívána a že tedy recentní judikatura Ústavního soudu bude znamenat zásadní zvrat v rozhodování obecných soudů. Je ovšem nesporné, že se předmětný nálezu Ústavního soudu stal vítaným nástrojem v rukách rodiče, který nemá dítě ve své výlučné péči a usiluje o změnu péče na péči střídavou. Je taktéž nepochybné, že k tématu střídavé péče se budeme „střídavě“ vracet.

❖ Prvá autorka je vedoucí katedry ústavního a evropského práva a proděkanka Fakulty právnické ZČU v Plzni a advokátkou v Praze, druhá autorka je advokátkou v Holešově.

30 Tamtéž.

Christian Bibelriether

Advokát · Rechtsanwalt

Právní služby v Německu

(již od roku 1998)

česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Luragogasse 5
94032 Passau/SRN

tel.: 0049 851 33403
00420 910 259 869
fax: 0049 851 34327

www.advokanc.de

advokat@advokanc.de

inzerce

Započtení odměny advokáta proti pohledávce klienta

Advokát je oprávněn jednostranně započíst svou pohledávku z titulu odměny za poskytování právních služeb proti pohledávce klienta z titulu smlouvy o půjčce. Takový postup není v rozporu se zákonem o advokacii, ani etickým kodexem.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. dubna 2014, č. j. 33 Cdo 3569/2013

Odůvodnění:

Obvodní soud pro Prahu 6 (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 27. listopadu 2012, č. j. 6 C 38/2005-206, zamítl žalobu o zaplacení částky 1 500 000 Kč s blíž specifikovaným úrokem z prodlení a rozhodl o nákladech řízení. Vzal za prokázané, že dne 30. 9. 1998 uzavřeli účastníci smlouvu o půjčce, na jejímž základě žalobce půjčil žalovanému 1 500 000 Kč. Tuto částku měl žalovaný splácet tak, aby byla vrácena nejpozději do tří let od podpisu listiny označené jako „dohoda o půjčce“. Žalovaný půjčku nevrátil. Podle smlouvy o právní pomoci sepsané dne 7. 4. 1994 mezi žalovaným na straně jedné a žalobcem a MUDr. J. S. jako manželkou na straně druhé se žalovaný zavázal poskytovat jim právní a ekonomickou pomoc ve všech záležitostech, zejména pak v záležitostech souvisejících s provozem domu, tj. zpracování návrhů nájemních smluv, zastupování při jednáních s nájemníky, při jednání s Obvodním úřadem pro Prahu 2, případně s dalšími úřady či institucemi, zpracování ročních daňových přiznání a vyřizování všech dalších právních, finančních a provozních záležitostí souvisejících se správou majetku. Podle čl. III. smlouvy se účastníci dohodli na odměně žalovaného podle § 13 odst. 5 vyhlášky č. 270/1990 Sb., o odměnách advokátů a komerčních právníků, ve výši 10 % hrubého ročního příjmu ze spravovaného majetku, která bude splatná v termínu úhrad nájemného, s tím, že hotové výdaje budou hrazeny podle odsouhlaseného vyúčtování. Smlouva byla uzavřena na dobu neurčitou a byla vypovězena dne 20. 1. 2004. Podle nájemní smlouvy ze dne 11. 11. 1992 pronajali manželé S. zastoupeni žalovaným shora uvedený dům České spořitelně a. s. za roční nájemné ve výši 10 161 140 Kč splatné čtvrtletně po 2 540 285 Kč. Smlouva byla uzavřena na dobu 15 let. Dodatkem č. 4 bylo nájemné od roku 1997 stanoveno částkou 16 965 670 Kč ročně. Rozsudkem ze dne 9. května 2012, č. j. 72 Co 54/2012-108, Městský soud v Praze potvrdil rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 25. května 2011, č. j. 29 C 246/2006-86, jímž byla manželům S. uložena povinnost zaplatit žalovanému společně a nerozdílně částku 1 696 560 Kč s úrokem z prodlení, představující odměnu podle smlouvy ze dne 7. 4. 1994 za období od 1. 1. 2003 do 31. 12. 2003. Odměnu za rok 1999 žalovaný manželům S. vyúčtoval dne 28. 1. 1999 a dne 9. 7. 1999 pokaždé ve výši 848 283,50 Kč; žalobce neprokázal, že odměnu žalovanému za rok 1999 zaplatil. Podáním ze dne 20. 6. 2005 žalovaný započítal svou pohledávku z titulu odměny proti pohledávce

žalobce z titulu nevrácené půjčky. V situaci, kdy pohledávka žalobce se stala splatnou dne 1. 10. 2001 a dílčí pohledávky žalovaného dne 29. 1. 1999 a 10. 7. 1999, zanikly započtením ke dni 1. 10. 2001. Soud prvního stupně neshledal žádné okolnosti, které by mohly svědčit pro závěr, že výkon práva žalovaného, spočívající v uplatnění námitky započtení proti žalované částce, je podle § 3 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „obč. zák.“) v rozporu s dobrými mravy a že tedy nepoživá soudní ochranu.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 6. května 2013, č. j. 68 Co 154/2013-233, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil; současně rozhodl o nákladech odvolacího řízení. Vyšel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně. Odmítl argumentaci žalobce založenou na blíže citovaných rozhodnutích kárné komise České advokátní komory, z nichž žalobce dovozoval, že jednání žalovaného vůči němu jako klientovi bylo nepoctivé, nečestné a neslušné, a jím vznesená námitka započtení odporovala dobrým mravům. Naopak uzavřel, že není důvod zakázat advokátovi započítat jeho pohledávku z titulu odměny proti pohledávce klienta.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce (dále též „dovolatel“) dovolání, které považuje za přípustné podle § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném od 1. ledna 2013 (dále jen „o. s. ř.“), maje za to, že dovoláním napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která v rozhodovací praxi dovolacího soudu nebyla dosud vyřešena. Domnívá se, že odvolací soud (a potažmo i soud prvního stupně) přijal nesprávný právní závěr, že žalovaný mohl započítat svou pohledávku z titulu odměny advokáta, kde na straně dlužníků vystupovali manželé S., vůči pohledávce jen jednoho z nich, založené na nevrácené půjčce. Soudy pominuly, že z pohledu § 580 obč. zák. nemohlo jít o vzájemné pohledávky, jestliže u pohledávky z titulu odměny advokáta byly na straně dlužníků dva subjekty (žalobce a jeho manželka MUDr. J. S.), přičemž v případě pohledávky ze smlouvy o půjčce byl věřitelem jen žalobce. Podle dovolatele započtení pohledávky žalovaného založené smlouvou o právní pomoci ze dne 7. 4. 1994 brání § 16 a § 17 zákona č. 86/1995 Sb., o advokacii, a usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku, kterým se stanoví pravidla profesní etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky, konkrétně čl. 4 a čl. 6 odst. 4. Na podporu tohoto závěru cituje z rozhodnutí kárné komise České advokátní komory, podle něhož „advokát, který nesplní své závazky z půjček, které uzavřel, nejedná čestně, slušně ani poctivě a nesplněním převzatých závazků závažným způsobem snižuje vážnost a důstojnost advokátního stavu“, publikované pod č. 15/2003 ve zvláštním čísle Bulletinu advokacie, dále z rozhodnutí, v němž byl vysloven závěr, že „advokát není oprávněn – pokud k tomu klient nedal výslovný souhlas – si z depozita určeného pro jeho klienta započíst svoji pohledávku za poskytnuté právní služby, a to tím méně, jestliže klient její existenci popírá“ (č. 4/2005 Sbírký kárných rozhodnutí ČAK 2004-2005), a z rozhodnutí uveřejněném v Souhrnném věcném rejstříku ke kárným rozhodnutím ČAK 1991-2009, pod č. 7/01, podle něhož „advokát není oprávněn započíst si proti nároku klienta na vydání peněžního depozita svoji palmární pohledávku a tím méně ani pohledáv-

ku vůči manželovi klienta.“ Dovolatel prosazuje názor, že není možné, aby advokát podle své libovůle započítával vzájemné pohledávky, které má za svými klienty, zejména v situaci, kdy pohledávka jeho klienta nesouvisí s výkonem advokacie. Žalovaný tím, že řádně a včas nesplatil dluh ze smlouvy o půjčce, porušil nejen povinnosti plynoucí ze závazkového právního vztahu, ale současně povinnosti advokáta, plynoucí z § 16 odst. 2 a § 17 zákona o advokacii. Výkon práva vznést námitku započtení tak odporuje dobrým mravům a neměl by požívat soudní ochrany podle § 3 odst. 1 obč. zák. S tímto odůvodněným návrhem zrušit rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátit k dalšímu řízení, popř. jej změnit tak, že se žalobě vyhovuje.

Žalovaný, maje dovolání za nepřipustné, je navrhl odmítnout, popř. jako nedůvodné zamítnout.

Podle § 236 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2013 (srov. čl. II. bod 1. zákona č. 404/2012 Sb. a čl. II. bod 2. zákona č. 293/2013 Sb. – dále jen „o. s. ř.“), dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Dovolací soud je při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu vázán uplatněným dovolacím důvodem (srovnej § 242 odst. 3 větu první o. s. ř.); vyplývá z toho mimo jiné, že při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo která již dovolacím soudem vyřešena byla, ale má být posouzena jinak, a zda je tedy dovolání podle § 237 o. s. ř. přípustné, může posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil.

Přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že jsou splněna kritéria přípustnosti dovolání obsažená v tomto ustanovení. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud, který jediný je oprávněn tuto přípustnost zkoumat (§ 239 o. s. ř.), dospěje k závěru, že kritéria přípustnosti dovolání uvedená v § 237 o. s. ř. skutečně splněna jsou.

Podle § 241a odst. 2 o. s. ř. je dovolatel povinen v dovolání uvést, v čem spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání. Může-li být dovolání přípustné jen podle § 237 o. s. ř., musí dovolatel vymezit, které z tam uvedených hledisek považuje za splněné, přičemž k projednání dovolání nestačí pouhá citace ustanovení § 237 o. s. ř. (či jeho části). Požadavek, aby dovolatel vymezil, v čem spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání, znamená, že je povinen uvést, od řešení jaké otázky hmotného nebo procesního práva se odvolací soud a) odchýlil od „ustálené rozhodovací praxe“ odvolacího soudu nebo, b) která taková otázka v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo, c) která otázka hmotného nebo procesního práva je dovolacím soudem rozhodována rozdílně, d) popř. která taková právní otázka (již dříve dovolacím soudem vyřešená) má být dovolacím soudem posouzena jinak.

Posuzováno podle obsahu dovolání (§ 41 odst. 2 o. s. ř.) žalovaný shora uvedenému požadavku nedostal výhradou vůči závěru, že jednání žalovaného nedosáhlo intenzity rozporu s dobrými mravy podle § 3 odst. 1 obč. zák.; v dovolání sice

líčí důvody, jejichž prostřednictvím zpochybňuje správnost uvedeného právního závěru odvolacího soudu, avšak k otázce předpokladů přípustnosti dovolání nic neuvádí. Není zřejmé, v čem konkrétně spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (viz § 237 a § 241a odst. 2 o. s. ř.), neboť z dovolání pouze vyplývá, že nesouhlasí s tím, jak – jím vymezenou otázkou hmotného práva – odvolací soud v dané věci posoudil.

Napadený rozsudek odvolacího soudu však závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která nebyla dosud dovolacím soudem vyřešena, tj. zda věřitel může započítat svou pohledávku z titulu odměny advokáta, kde na straně dlužníků vystupují manželé zavázáni společně a nerozdílně, vůči pohledávce jen jednoho z nich za advokátem z titulu smlouvy o půjčce. Dovolání je pro její řešení přípustné (§ 237 o. s. ř.), není však důvodné.

Nesprávným právním posouzením věci je obecně omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav (skutková zjištění), tj. jestliže věc posoudil podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle § 488 obč. zák. závazkovým právním vztahem je právní vztah, ze kterého věřiteli vzniká právo na plnění (pohledávka) od dlužníka a dlužníkovi vzniká povinnost splnit závazek.

Z ustanovení § 580 obč. zák. vyplývá, že mají-li věřitel a dlužník vzájemné pohledávky, jejichž plnění je stejného druhu, zaniknou započtením, pokud se vzájemně kryjí, jestliže některý z účastníků učiní vůči druhému projev směřující k započtení. Zánik nastane okamžikem, kdy se setkaly pohledávky způsobitelné k započtení.

Není pochyb o tom, že smlouva o poskytování právní pomoci (služeb), kterou účastníci uzavřeli, je (typově) smlouvou příkazní ve smyslu § 724 a násl. obč. zák. Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, oproti obecné úpravě stanoví jisté modifikace právního vztahu mezi advokátem a klientem (příkazníkem a příkazcem), zejména povinnosti zástupce, odlišnosti vzniku či zániku právního vztahu. Citovaný zákon je ve vztahu k občanskému zákoníku v poměru zvláštní právní úpravy k úpravě obecné; přestože zákon o advokacii užívá označení „smlouva o poskytnutí právních služeb“, nejde z pohledu občanského zákoníku o samostatný smluvní typ, ale – pokud je jejím předmětem zastupování zejména v řízení před soudy a jinými orgány a nejde-li o věc obchodní – podléhá režimu smlouvy příkazní s modifikacemi stanovenými citovaným zákonem (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. února 2010, sp. zn. 33 Cdo 4121/2007). Nelze přehlédnout, že v souzené věci nebyli klienty advokáta podnikatelé (§ 261 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku – dále jen „obch. zák.“), ani účastníci nepodřídili svůj vztah úpravě obchodního zákoníku dohodou podle § 262 obch. zák.

Odměna advokáta (žalovaného), který poskytuje právní služby za úplatu (srov. § 22 odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb.), se řídila smlouvou s klienty (žalobcem a jeho manželkou). Právo na odměnu (a tomu odpovídající povinnost klientů – dlužníků) mu vzniklo v roce 1999 a tento závazek měli manželé S. splnit společně a nerozdílně [srovnej čl. VIII bod 5. zákona č. 91/1998 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, a o změně a dopl-

nění dalších zákonů, § 143 odst. 1 písm. b) obč. zák., § 144 obč. zák., § 145 odst. 3 obč. zák., § 511 odst. 1 obč. zák.]. Žalovaný (v postavení věřitele) tak byl oprávněn domáhat se dohodnutého plnění po kterémkoli z manželů (§ 511 odst. 1 obč. zák.). Jestliže není rozumného – natož zákonného – důvodu upřít advokátovi právo na zaplacení smluvené odměny, není důvod bránit mu v tom, aby uplatněním námitky započtení dosáhl realizace své pohledávky za klienty. Pohledávka žalobce z titulu nevrácené půjčky a pohledávka žalovaného za solidárně zavázanými dlužníky jsou pohledávkami se stejným (peněžním) druhem plnění, vznikly z občanskoprávního vztahu, tzn., že jsou způsobilé k započtení, a zákon (žalobcem zmiňovaný § 16 odst. 2 a § 17 zákona o advokacii), ani dohoda účastníků je nevylučuje ze započtení (§ 581 obč. zák.). Žalovaný jednostranně započtel svou pohledávku vůči pohledávce žalobce, a co je podstatné, obě pohledávky jsou vzájemné, neboť jde o dva závazky mezi týmiž subjekty, kdy věřitel jedné pohledávky je zároveň dlužníkem druhé a naopak. Započtení nebrání okolnost, že pohledávku žalovaného měli společně a nerozdílně splnit dva dlužníci a pohledávku jen jednoho z dlužníků měl splnit naopak žalovaný sám. To, že započtením byla konzumována (vyčerpala se) pohledávka jen jednoho z dlužníků, která byla započtena proti jejich společnému dluhu, se projeví při vypořádání jejich spoludlužnického vztahu (§ 511 odst. 3 obč. zák.).

Úhrada nákladů obhajoby

Při rozhodování o povinnosti obviněného k úhradě odměny a hotových výdajů uhrazených obhájci ustanovenému státem je třeba přihlídnout k tomu, v jakém rozsahu byl obviněný uznán vinným a v jakém rozsahu byl obžaloby zproštěn. Jiný postup by představoval zásah do vlastnického práva a práva na spravedlivý proces zaručených Listinou v čl. 11 odst. 1 a čl. 36 odst. 1.

Nález Ústavního soudu ze dne 16. srpna 2015, č. j. IV. US 2215/2014

Odůvodnění:

I.

1. Ústavnímu soudu byl dne 30. 6. 2014 doručen návrh na zahájení řízení o ústavní stížnosti ve smyslu § 72 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), prostřednictvím něhož se stěžovatel domáhal zrušení v záhlaví citovaných rozhodnutí obecných soudů.

2. Předtím, než se Ústavní soud začal věcí zabývat, prozkoumal podání po stránce formální a konstatoval, že podaná ústavní stížnost obsahuje veškeré náležitosti, jak je stanoví zákon o Ústavním soudu.

II.

3. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. 1 Tm 10/2013, byl stěžovatel uznán vinným z pro-

Z toho, co je shora uvedeno, je zřejmé, že dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) nebyl uplatněn důvodně. Nejvyšší soud proto dospěl k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu je správné [§ 243d písm. a) o. s. ř.], a dovolání žalobce zamítl.

O náhradě nákladů dovolacího řízení rozhodl dovolací soud podle ustanovení § 243c odst. 3, § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. Žalovaný má právo na náhradu účelně vynaložených nákladů, jež sestávají z odměny za zastupování advokátem v dovolacím řízení. Poté, co Ústavní soud zrušil vyhlášku č. 484/2000 Sb. (viz náleze ze dne 17. dubna 2013, sp. zn. Pl. ÚS 25/12, publikovaný ve Sbírce zákonů České republiky pod č. 116/2013), výši mimosmluvní odměny dovolací soud určil podle ustanovení § 1 odst. 1, 2, § 2, § 6 odst. 1, § 7 bodu 6, § 8 odst. 1 a § 11 odst. 1 písm. k) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, v rozhodném znění (dále jen „advokátní tarif“), tj. částkou 14 300 Kč. Součástí nákladů je paušální částka náhrady za úkon právní služby (vyjádření k dovolání) ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 1, 3 advokátního tarifu) a částka 3 066 Kč odpovídající 21% dani z přidané hodnoty (§ 137 odst. 3, § 151 odst. 2 o. s. ř.). Platební místo a lhůta ke splnění uložené povinnosti vyplývají z § 149 odst. 1 a § 160 odst. 1 o. s. ř.

♣ Právní věta redakce.

vinění krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) a d) tr. z. Současně byl stěžovatel tímž rozsudkem zproštěn obžaloby z provinění loupeže podle § 173 odst. 1 tr. z., neboť nebylo prokázáno, že tento skutek spáchal. K podanému odvolání došlo sice rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 6. 11. 2013, sp. zn. 67 Tmo 44/2013, k dílčí modifikaci výroku, nicméně ve věci zproštění obžaloby zůstalo napadené rozhodnutí beze změny.

4. Přesto, že byl stěžovatel obžaloby částečně zproštěn, rozhodl Obvodní soud pro Prahu 5 usnesením ze dne 12. 2. 2013, sp. zn. 1 Tm 10/2013, tak, že stěžovatel je povinen nahradit státu částku 78 129,70 Kč, uhrazenou jako odměnu a hotové výdaje státem ustanovené obhájce, která stěžovatele zastupovala. Příslušný obvodní soud odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2011, sp. zn. 11 Tz 17/2011, podle něhož uloží soud odsouzenému povinnost zaplatit státu stejnou částku, jakou soud předtím přiznal obhájci a posléze mu ji i vyplatil, tedy včetně DPH. Obvodní soud přitom neshledal důvody pro bezplatnou obhajobu.

5. Proti předmetnému usnesení obvodního soudu podal stěžovatel stížnost, v níž se výslovně domáhal zohlednění skutečnosti, že byl zproštěn obžaloby z provinění loupeže. Tato stížnost byla usnesením Městského soudu v Praze ze dne 26. 3. 2014, sp. zn. 67 Tmo 11/2014, zamítnuta s tím, že proti usnesení o přiznání odměny obhájce stěžovatel stížnost nepodal a ze spisu nevyplývalo, že by stěžovatel žádal o poskytnutí bezplatné obhajoby. Městský soud měl za to, že podmínky pro přiznání bezplatné obhajoby nejsou dány, kdy stěžovatel nijak nedoložil své výdělkové poměry ani potvrzení, že by nějaké peníze z brigádní činnosti vydělal a kolik. Na zásadní námitku zohlednění částečného zproštění obžaloby Městský soud v Praze vůbec nereagoval. Odkaz na roz-

sudek Nejvyššího soudu sp. zn. 11 Tz 17/2011 byl zcela nepřipadný, protože tento rozsudek se zabýval otázkou placení daně z přidané hodnoty.

6. Stěžovatel je toho názoru, že příslušný obvodní soud nedostatečně zkoumal podmínky pro přiznání nároku na bezplatnou obhajobu, ač tak má činit i bez návrhu. Strohý závěr soudu, že „neshledal důvody pro bezplatnou obhajobu“ považuje stěžovatel za nedostatečně odůvodněný a tedy za nepřezkoumatelný. Stěžovatel jako student střední školy není vlastníkem žádného majetku, nemá žádný, zejména pak stálý příjem, z něhož by byl schopen náklady obhajoby uhradit. Uvedené skutečnosti vyplývaly ze souvisejícího trestního spisu.

7. V rámci odůvodnění své ústavní stížnosti stěžovatel odkázal na rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 1. 2003, sp. zn. 6 To 141/02, z něhož vyplývá, že je-li obžalovaný trestně stíhán pro více skutků (trestných činů, resp. provinění), lze mu podle § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. uložit povinnost nahradit státu odměnu a hotové výdaje uhrazené obhájci státem, pokud nemá nárok na obhajobu bezplatnou, jen tehdy, pokud se týkaly jeho obhajoby ohledně skutku, pro který byl pravomocně uznán vinným. Městský soud v Praze se k této právní argumentaci stěžovatele vůbec nevyjádřil.

8. Stěžovatel má za to, že podmínky pro přiznání nároku na bezplatnou obhajobu byly dány, a to už proto, že se v jeho případě jedná o mladistvého studujícího, který není vlastníkem žádného majetku. Obecné soudy měly při ukládání povinnosti nést náklady obhajoby vzít v potaz i tu skutečnost, že trestní stíhání bylo vedeno dlouhodobě, vyústilo ve zproštění obžaloby ze závažného provinění loupeže, a že k odsouzení z provinění krádeže došlo mimo jiné i na základě doznání stěžovatele. Z uvedených důvodů mu neměly být dány náklady na právní zastoupení v plné výši.

9. Postup obecných soudů považuje stěžovatel za podstatný zásah do jeho procesních práv v rámci trestního řízení dle čl. 40 odst. 3 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Ústavní stížností napadená rozhodnutí obecných soudů jsou navíc zcela vágní, nepřezkoumatelná a tedy protiústavní.

III.

10. Ústavní soud zaslal ústavní stížnost k vyjádření jak Obvodnímu soudu pro Prahu 5, tak i Městskému soudu v Praze, které ve svých přípisech shodně uvedly, že odkazují na argumentaci obsaženou v ústavní stížnosti napadených rozhodnutích.

11. Vzhledem k tomu, že vyjádření účastníků řízení neobsahovalo prakticky žádnou věcnou argumentaci, Ústavní soud tato nezasílal stěžovateli k replice.

IV.

12. Ústavní soud si vyžádal dotčený soudní spis Obvodního soudu pro Prahu 5 sp. zn. 1 Tm 10/2013, po jehož seznámení dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

13. Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy). Není součástí soustavy obecných soudů, jimž není ani instančně nadřazen. Úkolem Ústavního soudu je kontrola rozhodovací činnosti obecných soudů, leč pouze za situace, kdy svými rozhodnutími zasahují do ústavně zaručených základních práv či svobod. Ústavní soud tedy není soudem, který by zevrubně přezkoumával rozhodnutí obecných sou-

dů o nákladech řízení. Jak již Ústavní soud shrnul svou judikaturu týkající se otázky nákladů řízení, je zásadně doménou obecných soudů, aby rozhodovaly o náhradě nákladů řízení. Ústavní soud není oprávněn v tomto směru v detailech přezkoumávat každé jednotlivé rozhodnutí obecných soudů. To neplatí pouze tehdy, pokud by došlo v rozhodnutí obecného soudu k procesnímu excesu, který by neměl toliko povahu běžného porušení podústavního práva, jehož náprava není úkolem Ústavního soudu, nýbrž by naopak měl charakter extrémního rozporu s principy spravedlnosti [srov. nálezný sp. zn. III. ÚS 607/04 ze dne 16. 2. 2006 (N 39/40 SbNU 325)].

14. Ústavní soud při svém rozhodování v občanskoprávních věcech již v minulosti konstatoval (např. nálezný sp. zn. IV. ÚS 323/05, I. ÚS 1126/07), že rozhodování o nákladech soudního řízení je integrální součástí soudního řízení jako celku, do něž mu zásadně nepřísluší zasahovat, neboť samotný spor o náhradu nákladů řízení, i když se může citelně dotknout některého z účastníků řízení, nedosahuje intenzity opodstatňující porušení základních práv a svobod. Otázka náhrady nákladů řízení by mohla nabýt ústavněprávní dimenzi toliko v případě, kdy by úvahy soudu vybočily z pravidel upravujících toto řízení v důsledku naprosté libovůle (srov. nálezný Ústavního soudu ze dne 8. července 1999 sp. zn. III. ÚS 224/98, Sbirka nálezů a usnesení ÚS, sv. 15, č. 98).

15. Právní argumentace stěžovatele se v předmětném případě odvíjela dvěma směry. V prvním stěžovatel poukazyval na skutečnost, že byl uznán vinným pouze v jednom ze dvou skutků, přičemž náklady nutné obhajoby musí nést, jako kdyby byl uznán vinným skutky oběma. Druhý směr právní argumentace pak poukazuje na skutečnost, že stěžovatel byl v době trestního stíhání nezletilým a obecné soudy se dostatečně nezabývaly jeho majetkovými poměry, jakožto prakticky nevýdělečného studenta obchodní akademie.

16. Z ustanovení § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. vyplývá, že byl-li obžalovaný pravomocně uznán vinným, je povinen nahradit státu odměnu a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci státem, pokud nemá nárok na obhajobu bezplatnou. Zákon přitom nerozlišuje, ve kterých skutcích byl obviněný uznán vinným a ve kterých byl obžaloby zproštěn, případně ve kterých bylo trestní stíhání zastaveno. Z dostupné judikatury obecných soudů (srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 7 Tz 65/99 nebo usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 14 To 157/2011) vyplývá, že pro stanovení nákladů trestního řízení je rozhodující vyslovení viny, a to bez bližšího rozlišování jednotlivých skutků. Uvedený postup však nepovažuje Ústavní soud za ústavně konformní, neboť zde dochází ze strany státu k nedůvodnému přenášení nákladů trestního řízení na obviněného, jenž byl obžaloby zproštěn nebo jehož trestní stíhání bylo pro daný skutek zastaveno. Jinými slovy řečeno, obviněný se dostává z finančního hlediska do horšího postavení jenom proto, že současně se skutkem, pro který byl uznán vinným, byl projednán také skutek, pro který byl obžaloby zproštěn nebo v němž bylo trestní stíhání zastaveno. Pokud by tyto skutky byly projednány soudem samostatně, náklady trestního řízení, pro skutek, pro který byl obviněný zproštěn viny, nebo v němž bylo trestní stíhání zastaveno, by mu k tíži kladeny nebyly. Obviněný je tak fakticky sankcionován za to, že v rámci jednoho trestního řízení bylo pro-

jednáno více skutků. Z tohoto úhlu pohledu je pak pro obviněného výhodnější projednat každý skutek zvlášť, což je však v diametrálním rozporu nejen s principy trestního řízení, ale i hospodárností soudního řízení jako takového.

17. Podle názoru Ústavního soudu nelze přehlížet ani to, že uvedeným postupem stát nedůvodně diferencuje mezi dvěma obviněnými, kteří svým jednáním naplnili tutéž skutkovou podstatu trestného činu. Z hlediska celkového dopadu trestního řízení na oba obviněné je na jednoho nahlíženo přísněji jenom proto, že současně s důvodným trestním stíháním bylo proti němu vedeno též trestní stíhání nedůvodné. V neposlední řadě lze poukázat na skutečnost, že nedůvodně hrazené náklady trestního řízení představují faktickou sankci, nemající oporu v celkovém výsledku trestního řízení. Takový způsob ukládání sankcí považuje Ústavní soud za nepřipustný.

18. Trestní řád v souvislosti s posuzováním otázky nákladů řízení, na rozdíl od občanského soudního řádu, neposkytuje obecným soudům prakticky žádný prostor pro úvahu nad její výší. To však ještě neznamená, že by v odůvodněných případech nemohl obecný soud využít své diskrece a do nákladů trestního řízení zasáhnout. Nicméně uvedený postup je nutno i s ohledem na zákonnou úpravu obsaženou v trestním řádu považovat za výjimečný. Ústavní soud ve své konstantní judikatuře již mnohokrát prokázal, že netoleruje orgánům veřejné moci a především obecným soudům formalistický postup, který používá sofistikované odůvodňování k prosazení zřejmě nespravedlnosti. Zdůraznil přitom mimo jiné, že obecný soud není absolutně vázán doslovným zněním zákona, nýbrž se od něj smí a musí odchýlit, pokud to vyžaduje účel zákona, historie jeho vzniku, systematická souvislost nebo některý z principů, jež mají svůj základ v ústavně konformním právním řádu jako významovém celku, a že povinnost soudů nalézat právo neznamená pouze vyhledávat přímé a výslovné pokyny v zákonném textu, ale též povinnost zjišťovat a formulovat, co je konkrétním právem i tam, kde jde o interpretaci abstraktních norem a ústavních zásad [srov. např. nálezy sp. zn. Pl. ÚS 21/96 ze dne 4. 2. 1997 (N 13/7 SbNU 87; 63/1997 Sb.)]. Z pohledu ústavněprávního je nutno stanovit podmínky, při jejichž splnění má nesprávná aplikace podústavního práva obecnými soudy za následek porušení základních práv či svobod. Ústavní soud vymezil tyto podmínky zejména následujícím výčtem: základní práva a svobody v oblasti podústavního práva působí jako regulativní ideje, pročež na ně obsahově navazují komplexy norem jednoduchého práva. Porušení některé z těchto norem, a to v důsledku svévole anebo v důsledku interpretace, jež je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti (např. přepjatý formalismus), pak zakládá dotčení na základním právu a svobodě [srov. např. nálezy sp. zn. III. ÚS 224/98 ze dne 8. 7. 1999 (N 98/15 SbNU 17), sp. zn. III. ÚS 150/99 ze dne 20. 1. 2000 (N 9/17 SbNU 73), sp. zn. II. ÚS 476/09 ze dne 2. 4. 2009 (N 81/53 SbNU 23)]. Přílišný formalismus při výkladu právních norem vedoucí k extrémně nespravedlivému závěru pak znamená porušení základních práv [viz např. nálezy sp. zn. IV. ÚS 1735/07 ze dne 21. 10. 2008 (N 177/51 SbNU 195) či cit. nálezy sp. zn. II. ÚS 3168/09].

19. Stěžovatel ve svém návrhu ústavní stížnosti poukázal na rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, který se obdobnou problematikou již zabýval, a který uzavřel, že v případech, kdy

je obžalovaný trestně stíhán pro více skutků, lze mu podle § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. uložit povinnost nahradit státu odměnu a hotové výdaje uhrazené obhájci státem, pokud nemá nárok na obhajobu bezplatnou, jen pokud se týkaly jeho obhajoby ohledně skutku, pro který byl pravomocně uznán vinným. Ústavnímu soudu je zřejmé, že v některých případech, jako je i ten právě projednávaný, může nastat situace, kdy nelze rozlišit, který úkon obhajoby je vázán ke kterému konkrétnímu skutku. Dokonce lze i tvrdit, že tyto případy budou při částečném zproštění viny či částečném zastavování řízení převažovat. Pokud by se obecný soud chtěl v takových případech přidržet formálního rozlišování jednotlivých úkonů obhajoby a jejich přiřazování k jednotlivým skutkům, nebyl by zřejmě úspěšný, a to právě z důvodu jejich faktického překrývání.

20. Vodičko, podle něhož lze postupovat, nastínil v minulosti již Vrchní soud v Praze ve svém usnesení sp. zn. 7 To 150/2002, kde uvedl, že „byl-li by odsouzený ve společném řízení zčásti pravomocně uznán vinným trestným činem, který byl spojen s nutnou obhajobou, a bylo-li zčásti trestní stíhání pro skutek zakládající jiný trestný čin spáchaný ve vícečinném souběhu pravomocně zastaveno, nebo byl-li odsouzený pro skutek zakládající takový trestný čin obžaloby zproštěn, soud rozhodující o povinnosti k náhradě odměny a hotových výdajů uhrazených ustanovenému obhájci státem podle § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. sníží tuto povinnost zpravidla podle poměru sazeb mimosmluvní odměny stanovených pro jednotlivé trestné činy za jeden úkon právní služby... Teprve v případě, že by tento postup byl pro odsouzeného zjevně nespravedlivý, lze při snížení náhradové povinnosti postupovat i podle jiných kritérií, kupř. podle zaměření jednotlivých úkonů poskytnuté právní služby.“

21. Pokud nebude v moci obecného soudu zjistit skutečné náklady trestního řízení s využitím výše zmíněných pomůcek, případně pokud by na tento postup bylo lze nahlížet z hlediska účelu trestního řízení jako na neefektivní či nespravedlivý, může podle názoru Ústavního soudu přistoupit soud obecný ke stanovení nákladů trestního řízení v proporcionalní výši, vycházející přitom z vlastní volné úvahy. Při takovém rozhodování se však soudy musí vyvarovat libovůle; výrok se musí zakládat na racionální argumentaci a důkladném uvážení všech okolností případu, použití přirozených zásad a zvyklostí občanského života, závěrů právní nauky a ustálené ústavně konformní soudní praxe.

22. Ústavní soud je dalek toho, aby obecným soudům diktoval, jakým způsobem mají v obdobných případech postupovat. Podle jeho názoru je podstatný především cíl, jehož má být dosaženo, a to spravedlivé či alespoň spravedlivější rozvržení nákladů trestního řízení v případech tzv. nutné obhajoby. Je především na judikatuře obecných soudů, jakým způsobem se k této problematice postaví a jakým způsobem dosáhnou výše proklamovaného cíle.

23. Jak bylo již shora nastíněno, další část právní argumentace stěžovatele směřuje proti tomu, že obecný soud nepřihlédl při rozhodování o nákladech trestního řízení k postavení odsouzeného, který byl v době rozhodování nezletilým studentem střední školy, nedisponujícím stálými příjmy.

24. V ustanovení § 33 odst. 2 tr. ř. je mimo jiné uvedeno, že vyplývá-li ze shromážděných důkazů, že obviněný nemá dostatek prostředků na náhradu nákladů obhajoby, může, je-li to třeba k ochraně práv obviněného, rozhodnout předseda se-

nátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce o nároku na obhajobu bezplatnou nebo za sníženou odměnu i bez návrhu obviněného.

25. K uvedené argumentaci je nutno uvést, že ač byl stěžovatel v řízení před obecnými soudy zastoupen advokátem, tj. právním profesionálem, návrh na přiznání bezplatné obhajoby nevzněl. V souvislosti s výše uvedeným není od věci odkázat též na rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 4 To 77/02, podle něhož „není předseda senátu povinen zjišťovat, zda odsouzený má dostatečné prostředky k tomu, aby nahradil odměnu a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci státem. Je na odsouzeném, aby se sám svým podáním domáhal rozhodnutí, že má nárok na obhajobu bezplatnou nebo za sníženou odměnu a aby doložil tuto skutečnost.“ Jestliže tedy stěžovatel sám aktivně v řízení před obecným soudem neprokázal

splnění podmínek pro přiznání bezplatné obhajoby, nemůže se tohoto přiznání domáhat v ústavní stížnosti.

26. Pokud obecné soudy uložily stěžovateli nahradit náklady trestního řízení bez ohledu na to, v jakém rozsahu byl uznán vinným a v jakém rozsahu byl obžaloby zproštěn, zasáhly tak do jeho vlastnického práva garantovaného čl. 11 odst. 1 Listiny a práva na spravedlivý proces garantovaného čl. 36 odst. 1 Listiny. Ústavní soud proto podle ustanovení § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu vyhověl ústavní stížnosti a usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 12. 2. 2014, sp. zn. 1 Tm 10/2013, a usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 3. 2014, sp. zn. 67 Tmo 11/2014, zrušil.

✦ Právní věta redakce.

Náklady řízení – výzva k plnění

Otázku případného nepřiznání práva na náhradu nákladů řízení nelze izolovaně posuzovat (jen) z toho pohledu, zda žalobce způsobem určeným ustanovením § 142a o. s. ř. vyzval žalovaného k plnění, nýbrž je nezbytné přihlídnout i k dalším okolnostem konkrétní věci, zejména pak k povaze (a výši) uplatněné pohledávky (za účelem uvážení, zda vskutku při naplnění obecné míry obezřetnosti lze uvažovat o „opomenutí“ dlužníka pohledávku zaplatit), k postoji dlužníka k (následně) uplatněné pohledávce, jakož i k reakci dlužníka na zahájení soudního řízení a doručení žaloby.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. února 2015, č. j. 29 Cdo 4388/2013

Odůvodnění:

Směnečným platebním rozkazem ze dne 22. dubna 2013, č. j. 50 Cm 55/2013-14, Městský soud v Praze uložil žalovaným, aby do osmi dnů ode dne jeho doručení zaplatili žalobci společně a nerozdílně směnečný peníz ve výši 4 904 880 Kč s 6% úrokem od 1. listopadu 2012 do zaplacení a směnečnou odměnu ve výši 16 349 Kč (výrok I.) a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení (výrok II.).

Přitom – jde-li o výrok o náhradě nákladů řízení – uzavřel, že žalobce „neosvědčil zaslání předžalobní výzvy žalovaným“ podle ustanovení § 142a odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“).

Vrchní soud v Praze k odvolání žalobce usnesením ze dne 17. září 2013, č. j. 5 Cmo 309/2013-39, směnečný platební rozkaz v odvoláním v napadeném rozsahu, tj. ve výroku o náhradě nákladů řízení potvrdil (první výrok) a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (druhý výrok).

Přitom vyšel z toho, že:

1. Žalobce (společně se žalobou) předložil směnku splatnou 31. října 2012; v žalobě předžalobní výzvu netvrdil.

2. K odvolání připojil dvě listiny adresované prvnímu žalova-

nému, datované 20. ledna a 12. října 2012, které „se týkají neplnění smlouvy o spolupráci ze dne 13. května 2010“ (dále jen „smlouva o spolupráci“). „Druhá listina, u níž je doloženo odeslání dne 18. října 2012, uvádí, že „směnka byla vyplněna a jak se tak stalo, a že do splatnosti směnky má první žalovaný možnost jednat se žalobcem o vzájemných obchodních vztazích s tím, že po uplynutí splatnosti směnky bude tato řešena pořadem práva“.

Na tomto základě odvolací soud – cituje ustanovení § 142a odst. 1 o. s. ř. – zdůraznil, že „nároky ze směnky se uplatňují vždy bez výjimky žalobou, která musí odpovídat § 79 odst. 1 o. s. ř. Žalobce má v případě těchto nároků možnost buď ponechat projednání žaloby standardním postupem řízení s tím, že o žalobě bude rozhodnuto rozsudkem. Má však také možnost navrhnout soudu, aby o žalobě rozhodl směnečným platebním rozkazem. Tedy požaduje-li žalobce vydání směnečného platebního rozkazu, lze hovořit o žalobě s návrhem na vydání směnečného platebního rozkazu. Nejde o jinou formu uplatnění práva, než je právě žaloba. Ostatně návrh na vydání směnečného platebního rozkazu lze uplatnit i poté, co již byla žaloba podána. Tedy to, co platí ohledně žaloby obecně, platí o žalobách s návrhem na vydání směnečného platebního rozkazu. Proto i ve všech směnečných věcech se plně uplatní i předpis § 142a o. s. ř. Nesplnění této povinnosti pak se i ve směnečných platebních rozkazech nutně projeví ve výroku o náhradě nákladů řízení. Do té doby, než byl občanský soudní řád doplněn o § 142a o. s. ř., sice bylo téměř jisté, že výrok o náhradě nákladů řízení bude sledovat vyhovující výrok ve věci samé. Nicméně ani tehdy nebylo kupříkladu vyloučeno aplikovat § 150 o. s. ř., třebaže k tomu v praxi nedocházelo. Je pravdou, že předžalobní upomínka nepatří mezi listiny, které má na mysli § 175 odst. 1 o. s. ř. Proto také soud prvního stupně směnečný platební rozkaz vydal. Tyto listiny však nijak nesouvisejí s otázkou náhrady nákladů v řízení. Předžalobní upomínka byla tedy nutná i v této věci. Obě předložené listiny ovšem nelze za naplnění tohoto požadavku považovat. Předně nutno uvést, že žádná nesměřuje na druhého žalovaného. Ten musel být také vyzván a okolnost, že jedná za prvního žalovaného a že je mu proto v podstatě vše známo, by nemohla dostačovat. Ohledně prvního žalovaného pak listina ze dne 30. ledna 2012 vůbec nároky směnečné nezmiňuje. Druhá listina je sice zmiňuje, a to i s pohrůzkou soudní-

ho vymáhání, ale problémem je, že směřuje na nárok, který v době odeslání výzvy nebyl žalovatelný, když, jak ostatně sama zmíněná listina uvádí, šlo o směnku sice již zřejmě vyplněnou, ale zatím nesplatnou. V době výzvy ze dne 12. října 2012 neměl první žalovaný povinnost na směnku nic platit. Případná splatnost kauzální pohledávky nemohla by problém nesplatné směnky prolomit.“

Proto odvolací soud směnečný platební rozkaz ve výroku o nákladech řízení shledal věcně správným.

Proti usnesení odvolacího soudu podal žalobce dovolání, které má za přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., namítaje, že spočívá na vyřešení otázky procesního práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, týkající se výkladu ustanovení § 142a o. s. ř.

Dovolatel (z opatrnosti) zdůrazňuje, že ustanovení § 142a o. s. ř. se na směnečný platební rozkaz podle ustanovení § 175 o. s. ř. vůbec nevztahuje a týká se toliko věci (řízení) zahájených podle ustanovení § 80 písm. b) o. s. ř.

Dále akcentuje, že ustanovení § 142a o. s. ř. nijak nespécifikuje „náležitosti“ výzvy k plnění, ani nestanoví, že by výzvy bylo nezbytné učinit až po splatnosti následně žalované pohledávky.

S poukazem na poměry dané věci dovozuje, že v dopise ze dne 12. října 2012 byl první žalovaný upozorněn na vyplnění blankosměnky, včetně toho, že jako datum splatnosti bylo vyplněno 31. října 2012 a jako směnečná suma částka 4 904 880 Kč. Prvnímu žalovanému se tak dostalo informace jak ohledně výše dlužné částky, tak ohledně její splatnosti, a byl rovněž upozorněn na to, že po marném uplynutí lhůty splatnosti „bude záležitost řešena pořadem práva“. K tomu dovolatel dodává, že „i v minulosti před odesláním dopisu ze dne 12. října 2012 bylo s prvním žalovaným ve věci korespondováno a podání žaloby nebylo náhlé nebo účelové; první žalovaný stejně nekomunikuje a nepřebírá si poštu“.

Ve vztahu ke druhému žalovanému dovolatel sice připustil, že ho k plnění před podáním žaloby nevyzval, nicméně zdůraznil, že druhý žalovaný byl (a stále je) jednatelem prvního žalovaného; o předžalobní výzvě učiněné ve vztahu k prvnímu žalovanému tak musel vědět a byl si vědom i toho, že směnku jako směnečný rukojmí podepsal.

Proto požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu změnil a oběma žalovaným povinnost k náhradě nákladů řízení žalobci uložil, respektive, aby napadené usnesení zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. prosince 2013) se podává z bodu 2., části první, článku II. zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Dovolání žalobce je přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., a to v řešení otázky dovolatelem otevřené a Nejvyšším soudem dosud nezodpovězené, týkající se výkladu ustanovení § 142a o. s. ř.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 142a o. s. ř. žalobce, který měl úspěch ve věci zahájené podle § 80 písm. b) o. s. ř., má právo na ná-

hradu nákladů řízení proti žalovanému, jen jestliže žalovanému ve lhůtě nejméně sedmi dnů před podáním návrhu na zahájení řízení zaslal na adresu pro doručování, případně na poslední známou adresu výzvy k plnění (odstavec 1). Jsou-li tu důvody hodné zvláštního zřetele, může soud výjimečně náhradu nákladů řízení zcela nebo zčásti žalobci přiznat i v případě, že žalobce žalovanému výzvy k plnění za podmínek uvedených v odstavci 1 nezaslal (odstavec 2).

Již na tomto místě Nejvyšší soud podotýká, že jako východiska, na nichž spočívá i jeho rozhodovací činnost, přejímá závěry formulované k výkladu právních norem Ústavním soudem ve stanovisku jeho pléna ze dne 21. května 1996, sp. zn. Pl. ÚS st.-1/96. Tam Ústavní soud vysvětlil, že vázanost soudu zákonem neznámá bezpodmínečně nutnost doslovného výkladu aplikovaného ustanovení, nýbrž zároveň vázanost smyslem a účelem zákona. V případě konfliktu mezi doslovným zněním zákona a jeho smyslem a účelem je důležité stanovit podmínky priority výkladu *e ratione legis* před výkladem jazykovým, podmínky, jež by měly představovat bariéru možné libovůle při aplikaci práva. Tamtéž Ústavní soud dodal, že smysl a účel zákona lze dovodit především z autentických dokumentů vypovídajících o vůli a záměrech zákonodárce, mezi něž patří důvodová zpráva k návrhu zákona (uvědomuje si skutečnost, že ze souhlasu zákonodárce s osnovou návrhu lze pouze presumovat i jeho souhlas s jejími důvody), a dále z argumentace přednesené v rozpravě při přijímání návrhu zákona. Smysl a účel zákona lze dále dovodit z pramenů práva. Při aplikaci právního ustanovení je nutno prvotně vycházet z jeho doslovného znění. Pouze za podmínky jeho nejasnosti a nerosozumitelnosti (umožňující např. více interpretací), jakož i rozporu doslovného znění daného ustanovení s jeho smyslem a účelem, o jejichž jednoznačnosti a výlučnosti není jakákoliv pochybnost, lze upřednostnit výklad *e ratione legis* před výkladem jazykovým (srov. též např. důvody rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. března 2011, sp. zn. 31 Cdo 4545/2008, a důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. ledna 2014, sp. zn. 29 Cdo 2437/2013, uveřejněných pod čísly 84/2011 a 42/2014 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek).

V této souvislosti Nejvyšší soud dále připomíná (a respektuje) judikaturu Ústavního soudu, ve které se zdůrazňuje, že v demokratickém materiálně pojímaném právním státě (jímž je též Česká republika, srov. čl. 1 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky), založeném na myšlence spravedlnosti, představují základní práva a svobody korektiv jak obsahu právních norem, tak i jejich interpretace a aplikace. Proto je úkolem soudce v podmínkách materiálního právního státu nalézt řešení, které by zajišťovalo maximální realizaci základních práv účastníků sporu, a není-li to možné, rozhodnout v souladu s obecnou ideou spravedlnosti, resp. dle obecného přirozenoprávního principu (srov. náleze ze dne 2. listopadu 2009, sp. zn. II. ÚS 2048/09). Obecné soudy nejsou absolutně vázány doslovným zněním zákona, nýbrž se od něj smí a musí odchýlit, pokud to vyžaduje účel zákona, historie jeho vzniku, systematická souvislost nebo některý z principů, jež mají svůj základ v ústavně konformním právním řádu jako významovém celku, a povinnost soudů nalézat právo neznámá pouze vyhledávat přímé a výslovné pokyny v zákonném textu, ale též povin-

nost zjišťovat a formulovat, co je konkrétním právem i tam, kde jde o interpretaci abstraktních norem a ústavních zásad (srov. např. náleze ze dne 4. února 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96). Přitom Ústavní soud považuje za samozřejmé a určující pro nalézáni práva, že vždy je nezbytné vycházet z individuálních rozměrů každého jednotlivého případu, které jsou založeny na konkrétních skutkových zjištěních. Mnohé případy a jejich specifické okolnosti mohou být značně komplikované a netypické; to však nevyvazuje obecné soudy z povinnosti udělat vše pro spravedlivé řešení z hlediska vyvážené ochrany základních práv dotčených osob. Při střetu dvou základních práv musí obecné soudy nejprve rozpoznat, která základní práva jednotlivých účastníků sporu jsou ve hře, poté, s přihlédnutím ke všem rozhodným okolnostem daného případu, musí soudy rozhodnout tak, aby, je-li to možné, zůstalo zachováno z obou základních práv co nejvíce, a není-li to možné, pak dát přednost tomu základnímu právu, v jehož prospěch svědčí obecná idea spravedlnosti (k tomu srov. náleze ze dne 7. září 2010, sp. zn. Pl. ÚS 34/09).

Zákonem č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, byl s účinností od 1. ledna 2013 (mimo jiné) upraven [jako „nový a další“ předpoklad pro vznik práva žalobce, který měl úspěch ve věci zahájené podle ustanovení § 80 písm. b) o. s. ř., na náhradu nákladů řízení] institut tzv. předžalobní výzvy k plnění (§ 142a o. s. ř.).

Jelikož důvodová zpráva, jde-li o zmíněné ustanovení, mlčí, lze na smysl a účel tohoto ustanovení usuzovat (jen) z průběhu (čtyřicáté) schůze Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, konané dne 7. června 2012 [bod číslo 10, vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (sněmovní tisk 537) – druhé čtení] a dne 13. června 2012 (bod číslo 76 – třetí čtení). Ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil z pověření vlády k návrhu (mimo jiné) uvedl: „Jsem velmi rád, že se po debatě na ústavněprávním výboru podařilo do návrhu zákona doplnit tzv. předžalobní výzvu. To znamená, že to institut, který dává věřiteli povinnost ještě předtím, než se obrátí na soud vůči neplaticímu dlužníkovi, jej ještě jednou vyzvat před podáním samotné žaloby a dát mu tak poslední šanci, aby dlužník dobrovolně zaplatil. Myslím si, že tato změna zákona odstraní přílišnou tvrdost, odstraní případy, se kterými se asi každý z nás ve své poslanecké kanceláři setkává, kdy někdo opomine zaplatit malý dluh, opomine zaplatit poplatek za elektřinu, opomine zaplatit dluh za černou jízdu v tramvaji a po několika letech je pak nucen platit několikanásobek této částky. Myslím si, že tato šance, kterou zde takto dáváme, je správná a odstraňuje přílišnou tvrdost zákona, aby byli výrazně postiženi opravdu pouze ti, kteří věděli, že dluží, měli šanci zaplatit, a přesto dobrovolně nezaplatili. Chci říci, že tento návrh – a to je důležité – povede hlavně k ochraně, řekněme, a k obroušení některých přílišných tvrdostí dosavadní právní úpravy. Dává například šanci malému dlužníkovi, který opomene zaplatit dluh, aby před zahájením soudního řízení byl ještě vyzván věřitelem v rámci tzv. předžalobní výzvy a aby ještě před soudním sporem a před nárůstem dluhu o úroky z prodlení, odměnu advokáta a odměnu exekutora mohl dlužník včas, resp. už ne včas, ale mohl ještě řádně zaplatit. To si myslím, že je strašně důležité.“

Dále Nejvyšší soud akcentuje, že při výkladu ustanovení § 142a o. s. ř. nelze přehlédnout základní zásady, na nichž je vybudováno občanské soudní řízení a podle nichž:

1. Občanský soudní řád upravuje postup soudu a účastníků v občanském soudním řízení tak, aby byla zajištěna spravedlivá ochrana práv a oprávněných zájmů účastníků, jakož i výchova k zachovávaní zákonů, k čestnému plnění povinností a k úctě k právům jiných osob (§ 1 o. s. ř.).

2. V občanském soudním řízení soudy projednávají a rozhodují spory a jiné právní věci a provádějí výkon rozhodnutí, která nebyla splněna dobrovolně; dbají přitom, aby nedocházelo k porušování práv a právem chráněných zájmů fyzických a právnických osob a aby práv nebylo zneužíváno na úkor těchto osob (§ 2 o. s. ř.).

3. Občanské soudní řízení je jednou ze záruk zákonnosti a slouží k jejímu upevnování a rozvíjení. Každý má právo domáhat se u soudu ochrany práva, které bylo ohroženo nebo porušeno (§ 3 o. s. ř.).

Podáním žaloby, kterou se žalobce po žalovaném domáhá úhrady peněžité pohledávky [tj. žaloby podle ustanovení § 80 písm. b) o. s. ř.], věřitel zásadně sleduje (nejde-li o exces, kdy skutečným a hlavním důvodem takového postupu je nepřiměřeně „zhodnotit“ pohledávku o náklady řízení) především to, aby dosáhl vydání soudního rozhodnutí, na jehož základě by následně mohl pohledávku vymáhat exekucí nebo výkonem rozhodnutí (exekuční titul), a současně, aby zabránil případnému promlčení pohledávky. V takovém případě není žádný důvod (vyjma situace předvídané ustanovením § 150 o. s. ř.), aby žalovaný (dlužník) byl „zbaven“ povinností nahradit (procesně úspěšnému) žalobci účelně vynaložené náklady řízení.

Důvodem, pro který byl občanský soudní řád „doplněn“ o ustanovení § 142a o. s. ř., přitom bylo – jak je zřejmé z účelu tímto ustanovením sledovaným – zabránit praktikám věřitelů, kteří (primárně) neměli zájem na dobrovolném (mimosoudním) zaplacení svých pohledávek, nýbrž právě na „zvýšení“ těchto pohledávek o náklady soudního řízení (zpravidla o odměnu za zastupování advokátem – § 137 odst. 2 o. s. ř.), které často výrazně převyšovaly samotnou pohledávku.

Takto vymezený účel ustanovení § 142a o. s. ř., jakož i výše popsané zásady občanského soudního řízení, je nezbytné mít na zřeteli v případech, kdy žalobce požadavku ustanovení § 142a o. s. ř. nedostojí a nezašle žalovanému výzvu k plnění ve lhůtě nejméně sedmi dnů před podáním žaloby na adresu pro doručování, případně na poslední známou adresu. Má-li totiž být naplněn účel občanského soudního řízení, je nezbytné – při respektování zásady rovnosti účastníků před soudem (viz čl. 96 odst. 1 Ústavy České republiky) – posuzovat otázku případného (ne)přiznání práva na náhradu nákladů řízení s akcentem na hledisko vyvážené ochrany základních práv dotčených osob (žalobce a žalovaného). V tomto směru nelze izolovaně posuzovat (jen) to, zda žalobce způsobem určeným ustanovením § 142a o. s. ř. vyzval žalovaného k plnění, nýbrž je nezbytné přihlédnout i k dalším okolnostem konkrétní věci, zejména pak k povaze (a výši) uplatněné pohledávky (za účelem uvážení, zda vskutku při naplnění obecné míry obezřetnosti lze uvažovat o „opomenutí“ dlužníka), k postojí dlužníka k (následně) uplatněné pohledávce, jakož i k reakci dlužníka na zahájení soudního řízení a doručení žaloby.

Jinými slovy, jelikož (i) pro rozhodování o náhradě nákladů řízení je rozhodující stav v době vyhlášení (vydání) rozhodnutí soudu, nebude absence výzvy podle ustanovení § 142a o. s. ř. zásadně důvodem pro nepřiznání náhrady nákladů řízení v případech, kdy žalovaný (dlužník) ani po doručení žaloby dluh nezaplatí, popřípadě jinak nepřivede jeho zánik (viz např. započtením). Není-li totiž dlužník ochoten (nebo schopen) existující dluh ve lhůtě odpovídající ustanovení § 142a o. s. ř. zaplatit [respektive jinak „zajistit“, aby věřitel dosáhl účelu, pro který podal žalobu o zaplacení, jinak – srov. např. ustanovení § 71a zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)], není dán sebemenší důvod sankcionovat „pochybení“ věřitele, jde-li o absenci předžalobní výzvy k plnění.

Shora uvedené se přitom přiměřeně uplatní i v případech, kdy soud o žalobě, kterou věřitel uplatnil právo na zaplacení peněžitě částky, rozhodne platebním rozkazem (§ 172 o. s. ř.) nebo směnečným platebním rozkazem (§ 175 o. s. ř.).

Rozhodne-li soud platebním rozkazem bez slyšení žalovaného, je při posuzování okolností významných pro rozhodnutí o náhradě nákladů řízení limitován skutečnostmi, které žalobce uvede v žalobě a připojených listinách. Není-li z obsahu žalobních tvrzení (nebo připojených listin) zjevné, že žalobce vyzval žalovaného k zaplacení (uplatněné) pohledávky v souladu s ustanovením § 142a odst. 1 o. s. ř., popřípadě neplynou-li z obsahu žaloby (nebo připojených listin) právně významné (výše uvedené) skutečnosti, na jejichž základě může soud žalobci i přes absenci takové výzvy přiznat právo na náhradu nákladů řízení (§ 142a odst. 2 o. s. ř.), rozhodne soud, že žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení. Podá-li žalovaný proti platebnímu rozkazu (včasný) odpor, platební rozkaz se tím v plném rozsahu (tj. včetně výroku o náhradě nákladů řízení) ruší (§ 174 odst. 2 věta první o. s. ř.), přičemž pro účely (následného) rozhodnutí o nákladech řízení se uplatní pravidla zmíněná shora. Napadne-li žalobce (nebo žalovaný) platební rozkaz

(odvoláním) jen ve výroku o nákladech řízení (§ 174 odst. 2 věta druhá o. s. ř.), není žalobce limitován co do možnosti dodatečně doložit, že povinnost určenou ustanovením § 142a odst. 1 o. s. ř. splnil [ani co do možnosti tvrdit (a osvědčit) existenci (výše specifikovaných) právně významných skutečností, odůvodňujících vznik práva žalobce na náhradu nákladů řízení přes absenci předžalobní výzvy k plnění], a stejně tak žalovaný může popřít tvrzení žalobce o tom, že ho k plnění před podáním žaloby v souladu s ustanovením § 142a odst. 1 o. s. ř. vyzval a současně svým chováním (např. zaplacením žalované částky) „potvrdit“ neopodstatněnost vzniku nákladů řízení žalobce.

Rozhodne-li soud směnečným platebním rozkazem je situace odlišná (jen) potud, že podáním (včasných a odůvodněných) námitek se směnečný platební rozkaz neruší, nýbrž soud k jejich projednání nařídí jednání a v rozsudku vysloví, zda směnečný platební rozkaz ponechává v platnosti nebo zda jej zrušuje a v jakém rozsahu (§ 175 odst. 4 o. s. ř.). Pro rozhodnutí o nákladech řízení (v rámci směnečného platebního rozkazu) se uplatní stejná kritéria jako v případě platebního rozkazu; přitom účel výzvy podle ustanovení § 142a o. s. ř. zásadně naplní i předložení směnky k placení. Totéž platí o rozhodování o opravném prostředku (odvolání – srov. ustanovení § 175 odst. 6 o. s. ř.) proti výroku o nákladech řízení.

Jelikož právní posouzení věci odvolacím soudem z pohledu shora uvedených závěrů není správné, Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2 o. s. ř.)

Právní názor Nejvyššího soudu je pro odvolací soud závazný (§ 243g odst. 1 část věty za středníkem o. s. ř.).

❖ Právní věta redakce.

Rozhodnutí bylo publikováno ve Sbírce rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, sešit 9/2015, rozhodnutí č. 75.

Pracovní poměr na dobu určitou – jeho pokračování

Oznámí-li zaměstnanec zaměstnavateli v souladu s podmínkami § 39 zákoníku práce, že trvá na tom, aby ho zaměstnavatel dále zaměstnával, a není-li zaměstnancem ani zaměstnavatelem podána speciální žaloba ve zmíněné dvouměsíční lhůtě, pak nelze uzavřít jinak, než že se v takovém případě jedná o pracovní poměr na dobu neurčitou.

Nález Ústavního soudu ze dne 8. prosince 2015, sp. zn. II. ÚS 3323/2015

Odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení a podstatný obsah ústavní stížnosti

1. Dne 15. 10. 2014 byla Ústavnímu soudu doručena ústavní stížnost ve smyslu čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) a ustanovení § 72 a násl. zákona

č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“). V řízení, z něhož vzešla v záhlaví citovaná a ústavní stížností napadená rozhodnutí, se stěžovatel domáhal určení, že jeho pracovní poměr (sjednaný na dobu určitou a postupně prodlužovaný až do 31. 12. 2011) trvá. Podle stěžovatele totiž s ním jeho zaměstnavatel sjednal pracovní poměr na dobu určitou v rozporu s § 39 odst. 2 až 4 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“ nebo „zákon č. 262/2006 Sb.“). Stěžovatel proto ve smyslu § 39 odst. 5 zákoníku práce zaměstnavateli oznámil, že trvá na tom, aby jej dále zaměstnával; zaměstnavatel se však nadále zdráhal stěžovateli přidělovat práci. Stěžovatel proto podal zmíněnou určovací žalobu ve smyslu ustanovení § 80 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „o. s. ř.“ nebo „občanský soudní řád“).

2. Okresní soud v Třebíči rozsudkem ze dne 25. 9. 2012, č. j. 9 C 3/2012-43 stěžovatelově žalobě vyhověl, když výrokiem I citovaného rozsudku určil, že pracovní poměr mezi žalobcem (stěžovatelem) a žalovaným (vedlejší účastník) vznikl na základě pracovní smlouvy ze dne 30. 10. 2009 a jejich dalších změn trvá. Výrokem II pak uložil žalovanému zaplatit žalobci (stěžova-

teli) náhradu nákladů řízení. Podle okresního soudu totiž při posuzování věci bylo nutno vycházet z ustanovení § 39 odst. 2 zákoníku práce ve znění do 31. 12. 2011, podle něhož bylo možné sjednat trvání pracovního poměru na dobu určitou mezi týmiž účastníky celkem na dobu nejvýše dvou let ode dne jeho vzniku. Podle § 39 odst. 5 zákoníku práce pak platí, že sjedná-li zaměstnavatel se zaměstnancem trvání pracovního poměru na dobu určitou, ačkoliv pro to nebyly splněny podmínky stanovené v odst. 2 až 4 tohoto zákonného ustanovení a oznámil-li zaměstnanec před uplynutím sjednané doby písemně zaměstnavateli, že trvá na tom, aby ho dále zaměstnával, platí, že se jedná o pracovní poměr na dobu neurčitou. V daném případě přitom podle okresního soudu bylo nepochybné, že stěžovatel byl zaměstnán u žalovaného na dobu určitou přesahující 24 měsíců. Nepochybná je podle okresního soudu i skutečnost, že stěžovatel oznámil neprodleně žalovanému, že chce být nadále zaměstnáván. Další nespornou skutečností je fakt, že žaloba na určení, zda byly či nebyly splněny podmínky ve smyslu § 39 zákoníku práce, nebyla podána ani ze strany stěžovatele, ani ze strany zaměstnavatele. Otázkou tedy podle okresního soudu zůstává, kdo měl v daném případě žalobu na splnění podmínek ve smyslu § 39 zákoníku práce podat a zda je možno se po uplynutí prekluzivní doby domáhat určení trvání pracovního poměru podle § 80 písm. c) o. s. ř. Okresní soud se v tomto ohledu přiklonil na stranu stěžovatele. Pracovní poměr byl totiž prodlužován nad 24 měsíců, zaměstnanec splnil svoji oznamovací povinnost o tom, že chce být dále zaměstnáván. Podle okresního soudu pak nastoupila zákonná fikce ve prospěch stěžovatele, že pracovní poměr byl sjednán na dobu neurčitou. Pokud byla nadále doba trvání pracovního poměru sporná, bylo podle okresního soudu na zaměstnavateli, aby se žalobou bránil nástupu účinků zákonné fikce. Přestože stěžovatel jakožto zaměstnanec měl právo podat žalobu na určení splnění podmínek podle § 39 zákoníku práce, okresní soud uzavřel, že v situaci, kdy si zaměstnavatel sám určuje podmínky a neumožňuje stěžovateli další zaměstnávání, případně i vstup do zaměstnání, jedná se o určité nerovné postavení stran, nutící stěžovatele k podání dané žaloby, aniž by se sám zaměstnavatel musel v tomto konkrétním případě splnění podmínek ve smyslu § 39 odst. 4 zákoníku práce (tedy splnění vážných provozních důvodů) dovolávat. Za situace, kdy žaloba na splnění podmínek ve smyslu § 39 zákoníku práce nebyla v prekluzivní lhůtě podána, zákonnou fikci podle okresního soudu nebylo zabráněno a ta nastala ve prospěch zaměstnance (stěžovatele).

3. K odvolání žalovaného změnil Krajský soud v Brně v záhlaví citovaným rozsudkem prvostupňový rozsudek ve výroku I tak, že žalobu na určení trvání pracovního poměru mezi stěžovatelem (žalobcem) a žalovaným, vzniklého na základě pracovní smlouvy ze dne 30. 10. 2009, ve znění dalších změn, zamítl (výrok I). Výrokem II uložil stěžovateli povinnost zaplatit žalovanému náklady řízení před soudy obou stupňů. V odůvodnění rozsudku krajský soud zejména uvedl, že pokud zaměstnavatel uzavřel, případně prodloužil či opakovaně uzavřel pracovní poměr na dobu určitou v rozporu s ustanovením § 39 odst. 2 zákoníku práce a oznámil-li zaměstnanec před uplynutím sjednané doby písemně zaměstnavateli, že trvá na tom, aby ho dále zaměstnával, pak platí zákonná fikce, že pracovní poměr byl uzavřen na dobu neurčitou. Písemným

oznámením zaměstnance, že trvá na tom, aby ho zaměstnavatel dále zaměstnával, se může stát doba trvání pracovního poměru mezi účastníky spornou; zaměstnavatel se totiž může naopak domnívat, že podmínky pro uzavření pracovního poměru ve smyslu § 39 odst. 2 a odst. 3 byly splněny. Zákonnodárce dává proto oběma účastníkům dvouměsíční prekluzivní lhůtu, aby podali k soudu určovací žalobu, zda byly splněny zákonem stanovené podmínky pro sjednání pracovního poměru na dobu určitou. Pokud soud rozhodne, že podmínky pro sjednání pracovního poměru na dobu určitou byly splněny, pak pracovní poměr skončil uplynutím sjednané doby, v opačném případě se změnil na dobu neurčitou. Podle odvolacího soudu je tedy podmínkou pro to, aby se pracovní poměr sjednaný na dobu určitou v rozporu s podmínkami uvedenými v § 39 odst. 2 až 4 zákoníku práce změnil na pracovní poměr na dobu neurčitou, aby – vznikne-li spor o trvání pracovního poměru – zaměstnanec nebo zaměstnavatel ve dvouměsíční prekluzivní lhůtě podali žalobu na určení, zda byly splněny podmínky uvedené v § 39 zákoníku práce. Ke změně pracovního poměru, který má skončit uplynutím doby, na pracovní poměr na dobu neurčitou dochází podle krajského soudu až v důsledku rozhodnutí soudu o tom, zda uvedené podmínky byly nebo nebyly splněny. Pokud takovéto rozhodnutí vydáno nebylo, ať již proto, že soud dospěl k závěru, že podmínky splněny byly, anebo proto, že žaloba podána nebyla, platí, že pracovní poměr skončil uplynutím sjednané doby. Krajský soud proto uzavřel, že „bylo na žalobci, aby, měli-li za to, že jeho pracovní poměr byl prodlužován nad dobu 24 měsíců, aniž by takový postup byl odůvodněn ve smyslu § 39 odst. 2 až 4 zákoníku práce, podal žalobu na určení, zda byly uvedené podmínky splněny, jelikož jen na základě rozhodnutí o tom, že nebyly splněny podmínky uvedené v § 39 odst. 2 až 4 zákoníku práce, může dojít ke změně pracovního poměru na pracovní poměr na dobu neurčitou. Pokud však žalobce takového rozhodnutí nedosáhl, jeho pracovní poměr u žalovaného skončil uplynutím doby ke dni 31. 12. 2011.“

4. Proti tomuto rozsudku krajského soudu podal stěžovatel dovolání, jež však bylo Nejvyšším soudem v záhlaví citovaným usnesením odmítnuto. Ve stručně pojatém odůvodnění Nejvyšší soud toliko konstatuje, že dovolání stěžovatele není přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť rozhodnutí odvolacího soudu je v souladu s ustálenou rozhodovací praxí Nejvyššího soudu (viz např. rozsudek ze dne 11. 8. 2009, sp. zn. 21 Cdo 2923/2008, rozsudek ze dne 7. 4. 2010, sp. zn. 21 Cdo 5008/2008 nebo usnesení ze dne 22. 8. 2013, sp. zn. 21 Cdo 3513/2012; všechna rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou dostupná z www.nsoud.cz), když není dán ani důvod, aby rozhodná právní otázka byla posouzena jinak.

5. Na základě stěžovatelem takto tvrzeného, a Ústavním soudem ze spisu Okresního soudu v Třebíči sp. zn. 9 C 3/2012 ověřeného skutkového stavu, stěžovatel v ústavní stížnosti dovozuje, že v záhlaví citovaným rozsudkem Krajského soudu v Brně a v záhlaví citovaným usnesením Nejvyššího soudu bylo porušeno zejména jeho právo na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), právo na práci zakotvené v čl. 6 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních

a kulturních právech a právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací zakotvené v čl. 26 odst. 3 Listiny.

6. Stěžovatel předně odkazuje na vybraná rozhodnutí Nejvyššího soudu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2011, sp. zn. 21 Cdo 4891/2009, rozsudek ze dne 19. 10. 2010, sp. zn. 21 Cdo 4532/2009, rozsudek ze dne 7. 4. 2010, sp. zn. 21 Cdo 5008/2008, nebo rozsudek ze dne 22. 10. 2009, sp. zn. 21 Cdo 69/2008), z nichž údajně vyplývá, že petit, jímž se domáhal určení, že pracovní poměr uzavřený mezi ním a zaměstnavatelem trvá, byl správný, resp. že senát Nejvyššího soudu považuje znění petitu, že pracovní poměr trvá, za přípustné i v řízení o splnění podmínek podle ustanovení § 39 zákoníku práce.

7. Ze znění ustanovení § 39 odst. 5 zákoníku práce přitom podle stěžovatele jednoznačně nevyplývá, kdo z účastníků pracovního poměru má podat žalobu na určení, zda byly splněny podmínky uvedené v § 39 odst. 3 a 4 zákoníku práce. Z povahy věci však údajně lze mít za to, že pokud hrozí zaměstnavateli v konkrétním případě nastoupení právní fikce přeměny pracovního poměru na dobu neurčitou, je to právě zaměstnavatel, který má nastoupení fikce zabránit podáním žaloby ve dvouměsíční propadné lhůtě. Podle stěžovatele je tomu tak už jen proto, že existenci závažných provozních důvodů ve smyslu § 39 odst. 4 zákoníku práce má se všemi podrobnostmi prokazovat zaměstnavatel, a nikoliv zaměstnanec, který v tomto smyslu nenese důkazní břemeno. Pro řadového zaměstnance by ostatně bylo např. prokázání neexistence závažných provozních důvodů na straně zaměstnavatele téměř nesplnitelným požadavkem.

8. Ze shora citovaných rozsudků Nejvyššího soudu stěžovatel dovozuje, že judikatura Nejvyššího soudu není v otázce přípustnosti žaloby na určení ve smyslu § 80 písm. c) o. s. ř. v situaci neplatného sjednání pracovního poměru na dobu určitou jednotná, a proto bylo jeho dovolání přípustné. Dovolil-li Nejvyšší soud ve stěžovatelově věci opak, porušil tím stěžovatelovo právo na spravedlivý proces.

II. Vyjádření účastníků a vedlejšího účastníka řízení

9. Krajský soud ve vyjádření k ústavní stížnosti toliko uvedl, že zcela odkazuje na odůvodnění svého rozhodnutí. Podobně Nejvyšší soud jen odkázal na rozsudky, které citoval již v usnesení napadeném touto ústavní stížností a v nichž bylo mimo jiné vysloveno, že i když zaměstnanec oznámil zaměstnavateli ještě před uplynutím sjednané doby trvání pracovního poměru, že trvá na tom, aby ho dále zaměstnával, skončil pracovní poměr na dobu určitou uplynutím sjednané doby vždy, nebylo-li pravomocným rozhodnutím soudu určeno, že nebyly splněny podmínky pro sjednání doby trvání pracovního poměru na dobu určitou delší, než obecně stanovuje zákoník práce.

10. Vedlejší účastník ve vyjádření k ústavní stížnosti pouze polemizuje s tvrzením stěžovatele, že bylo porušeno jeho právo získávat prostředky prací, neboť stabilita konkrétního pracovního poměru chráněna není. Nadto vedlejší účastník prezentuje výklad § 39 zákoníku práce, zdůrazňující mimo jiné východisko, že není-li ve dvouměsíční lhůtě podána příslušná žaloba, pracovní poměr na dobu určitou skončí uplynutím doby, na kterou byl sjednán.

11. Za dané situace, kdy z citovaných vyjádření neplyne nic, co by nebylo již projednááno v předchozím řízení, je Ústavní soud již nezasílal k případné replice stěžovatele, neboť by to bylo zjevně nadbytečné.

III. Vlastní posouzení ústavní stížnosti

12. Ústavní soud ustáleně judikuje, že jeho úkolem je v řízení o ústavní stížnosti fyzické osoby „jen“ ochrana ústavnosti, a nikoliv zákonnosti [čl. 83, čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy]. Ústavní soud v tomto řízení není povolán k přezkumu aplikace podústavního práva a může tak činit jen tehdy, jestliže současně shledá porušení základního práva či svobody, protože základní práva a svobody vymezují nejen rámec normativního obsahu aplikovaných právních norem, nýbrž také rámec jejich ústavně konformní interpretace a aplikace. Interpretace zákonných a podzákonných právních norem, která nešetří základní práva v co nejvyšší míře, při současném dodržení účelu aplikovaných právních norem, anebo interpretace, jež je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti, pak znamená porušení základního práva či svobody.

13. Zároveň Ústavní soud připomíná, že v určitých případech považuje za nezbytné rozhodnout o ústavní stížnosti formou nálezu bez ohledu na reálnou efektivnost či nutnost zásahu proti tvrzenému porušení základních práv a svobod. Tato tzv. objektivní funkce ústavní stížnosti slouží zejména k vyjasnění výkladu ústavních norem a způsobu jejich promítnutí do aplikace podústavního práva či řešení významných společensko-právních otázek, které může posílit legitimní očekávání, jako důležitou součást právní jistoty jednotlivců, v budoucí jednotné rozhodování soudů v obdobných případech.

14. Takové okolnosti nastaly i v nyní projednávaném případě. Jak bylo výše dostatečně popsáno, ustanovení § 39 odst. 5 zákoníku práce obsahuje mechanismus, podle něhož, sjedná-li zaměstnavatel se zaměstnancem pracovní poměr na dobu určitou, aniž by pro to byly splněny podmínky předvídané zákonem, platí, že se jedná o pracovní poměr na dobu neurčitou. Komentářová literatura (srov. k tomu např. Bělina, M. a kol. *Zákoník práce: komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 168) tento mechanismus označuje jako právní fikci, což – zjednodušeně řečeno – znamená, že právo počítá s nějakým jevem či skutečností, jež nemají své vyjádření v objektivní realitě. Zmíněnou skutečností, nemající své vyjádření v objektivní realitě, je v daném případě existence pracovního poměru na dobu neurčitou, neboť v konkrétním případě by mohl existovat rozpor se zákonem, pro nějž nebylo možno pracovní poměr na dobu určitou uzavřít. Ať již ustanovení § 39 odst. 5 zákoníku práce představuje skutečně fikci, nebo spíše nevyvratitelnou právní domněnku, ze samotného textu zákona – jak správně ve shora rekapitulovaném odůvodnění naznačil i okresní soud – vyplývá, že oznámí-li zaměstnanec zaměstnavateli před uplynutím sjednané doby pracovního poměru na dobu určitou, že trvá na svém dalším zaměstnávání, platí, že mezi účastníky byl uzavřen pracovní poměr na dobu neurčitou, byť tomu tak ve skutečnosti nebylo. Zaměstnavatel může nástupu účinků této nevyvratitelné domněnky zabránit, podá-li v prekluzivní lhůtě dvou měsíců žalobu, týkající se určení splnění podmínek, umožňujících mu uzavřít pracovní poměr na dobu určitou. Není-li taková žaloba podle § 39 odst. 5 zákoníku práce podána, nastupují účinky nevyvratitelné domněnky (resp. fikce) o existenci pracovního poměru na dobu neurčitou – srov. též opakovaně citovaný rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 2923/2008, kde se výslovně praví: „[Nebylo-li o žalobě podle odst. 5 § 39 zákoníku práce pravomocně rozhodnuto], musí soud v případ-

ném jiném řízení mezi účastníky vycházej z toho, že - nenastala-li předtím na základě oznámení zaměstnance fikce, že pracovní poměr byl sjednán na dobu neurčitou - pracovní poměr účastníků byl rozvázán platně uplynutím sjednané doby.“

15. Z těchto úvah, podpořených samotnou judikaturou Nejvyššího soudu, tedy podle Ústavního soudu plynou dva závěry. Návrh podle § 39 odst. 5 zákoníku práce nelze zaměňovat s určovací žalobou podle § 80 písm. c) o. s. ř. Je tomu tak nejen proto, že žaloba na určení podle zákoníku práce je ve vztahu speciality k určovací žalobě podle § 80 písm. c) o. s. ř., ale také proto, aby po uplynutí uvedené dvouměsíční lhůty - při splnění zákonem stanovených podmínek - mohla nastoupit domněnka o sjednání pracovního poměru na dobu neurčitou. Od tohoto právního názoru se tak částečně Nejvyšší soud odchýlil např. v rozsudku ze dne 19. 10. 2010, sp. zn. 21 Cdo 4532/2009, neboť dovodil, že „[i] když zaměstnanec oznámil zaměstnavateli ještě před uplynutím sjednané doby trvání pracovního poměru, že trvá na tom, aby ho dále zaměstnával, skonč[il] pracovní poměr účastníků uplynutím sjednané doby vždy, nebylo-li pravomocným rozhodnutím soudu určeno, že nebyly splněny podmínky pro sjednání doby trvání pracovního poměru na dobu určitou (...) (vydaným na základě žaloby zaměstnance), popř. nebyla-li zamítnuta žaloba zaměstnavatele požadující určení, že takové podmínky byly splněny.“

16. S tímto závěrem - jenž argumentačně využil i krajský soud v ústavní stížnosti napadeném rozsudku - se však Ústavní soud neztotožňuje. Jednak je východisko o podmíněnosti nevyvratitelné domněnky soudním rozhodnutím ve své podstatě v rozporu s dřívějším názorem samotného Nejvyššího soudu, jednak výklad nastiněný v rozsudku sp. zn. 21 Cdo 4532/2009 neodpovídá úmyslu zákonodárce [srov. sněmovní tisk číslo 1153/0, 4. volební období Poslanecké sněmovny, 2002-2006 - Důvodová zpráva - Zvláštní část - K části druhé - (Pracovní poměr) - K § 39]; v důvodové zprávě se totiž v souvislosti s uplatněným návrhu na určení, zda byly splněny zákonem stanovené podmínky pro sjednání pracovního poměru na dobu určitou, hovoří toliko o posílení právní jistoty obou účastníků pracovního vztahu, nikoliv o tom, že by takový návrh byl bez dalšího podmínkou pro nástup účinků nevyvratitelné domněnky.

17. Právě uvedené úvahy - a v tomto ohledu lze podle Ústavního soudu opět přiměřeně navázat na odůvodnění rozsudku Okresního soudu v Třebíči, předcházejícího ústavní stížnosti napadeným rozhodnutím krajského a Nejvyššího soudu - pak naznačují, že by nebylo v souladu se zásadami chránícími zaměstnance (když tyto našly nově i explicitní vyjádření v § 1a zákoníku práce, ve znění zákona č. 303/2013 Sb.), musel-li by zaměstnanec, jsa přesvědčen o nesprávnosti postupu zaměstnavatele, kromě písemného oznámení zaměstnavateli iniciovat svým návrhem ještě soudní řízení umožňující mu dosažení účinků domněnky, kdežto zaměstnavatel by mohl zůstat po celou dobu pasivní. Tato situace ostatně nastala i v právě projednávané věci, neboť žalovaný zaměstnavatel se při jednání před odvolacím soudem omezil toliko na tvrzení, že podal-li by stěžovatel žalobu podle § 39 zákoníku práce, byl připraven nést důkazní břemeno k prokázání správnosti svého postupu (srov. č. I. 73 spisu Okresního soudu v Třebíči zn. 9 C 3/2012). V této souvislosti rovněž nelze přehlížet, že vyžadovala-li by aktivizace nevyvratitelné domněnky soudní řízení, pak je otázka, jaký smysl by vlastně písemné oznámení zaměstnance adresované zaměstnavateli

mělo. Nejvyšší soud totiž v rozsudku sp. zn. 21 Cdo 4532/2009 z jím stanovené nutnosti podat žalobu podle § 39 odst. 5 zákoníku práce nečiní výjimku ani v situaci, kdyby zaměstnavatel požadavek zaměstnance na základě zaměstnavatelského oznámení uznal.

18. Na základě všech těchto premis lze podle Ústavního soudu dovést, že oznámil-li zaměstnanec zaměstnavateli v souladu s podmínkami § 39 zákoníku práce, že trvá na tom, aby ho zaměstnavatel dále zaměstnával, a není-li ani zaměstnancem, ani zaměstnavatelem podána speciální žaloba ve zmíněné dvouměsíční lhůtě, pak nelze uzavřít jinak, než že se v konkrétním případě jedná o pracovní poměr na dobu neurčitou. Pro právě projednávaný případ to znamená, že neinicioval-li ani zaměstnanec, ani zaměstnavatel řízení o určení (ne)splnění podmínek pro uzavření pracovního poměru na dobu určitou - když podání stěžovatelovy žaloby podle ustanovení § 80 písm. c) o. s. ř. je v tomto ohledu irelevantní - pak se pracovní poměr změnil tak, jak předpokládá § 39 odst. 5 zákoníku práce.

19. Krajský soud proto postupoval z formálního hlediska správně, pokud přikročil k zamítnutí žaloby stěžovatele, byť jeho argumentační shrnutí o skončení pracovního poměru k 31. 12. 2011 z důvodů vyložených shora není správné. Ústavně akceptovatelným způsobem postupoval též Nejvyšší soud při odmítnutí stěžovatelova dovolání. Krajský soud se sice zcela nedržel - jak právě naznačeno - myšlenkového postupu rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 2923/2008, nicméně protože zamítnutí stěžovatelovy žaloby bylo správné, z formálního hlediska tak ani odmítnutí stěžovatelova dovolání nebylo způsobilé zasáhnout do jeho základních práv. Nadto Ústavní soud souhlasí s Nejvyšším soudem v tom, že stěžovatelem odkazovaná rozhodnutí dovolacího soudu v dané věci aplikovat nelze, neboť se - souhrnně řečeno - týkají zejm. problematiky, jak aplikovat z hlediska časové působnosti zákon, jenž mechanismus obsažený nyní v § 39 zákoníku práce do českého právního řádu původně vnesl.

20. Ze všech těchto důvodů proto přistoupil Ústavní soud k zamítnutí ústavní stížnosti stěžovatele [§ 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu]. Jádro tohoto nálezu však nespočívá pouze v jeho samotném výroku, ale právě též v jeho interpretačním odůvodnění.

✦ Rozhodnutí zaslal Mgr. et Bc. LUBOŠ KLIMENT,
advokát ve Žďaru nad Sázavou.
✦ Právní věta redakce.

Nabízíme pronájem prostor pro zřízení advokátní kanceláře

Dispozice lze upravit dle požadavku nájemce.
Nebytový prostor **171 m²** ve 4. p. domu s výtahem.
Adresa: **VÁCLAVSKÉ NÁMĚSTÍ 64, P1**
(na křižovatce dvou tras metra,
100 m od sochy Sv. Václava).

Dle požadavku možné tři až čtyři kanceláře se zázemím.
Centrální vytápění a dodávka teplé vody.

Cena: **65.000,- Kč/měs.**
+ služby cca **5.000,- Kč/měs.**
Kauce: ekvivalent 2 měs. nájmu

Kontaktní osoba:

Jaroslav Pořádek 607 647 337

Odpovědnost poskytovatele zdravotnických služeb – poučení pacienta

Poučení pacienta před provedením zákroku musí být takové, aby i laik mohl zvážit jeho rizika a rozhodnout se, zda jej podstoupí, či nikoli. Odpovědnost zdravotnického zařízení je dána v případě, že pacient prokáže, že při znalosti rozhodných skutečností, o nichž měl být poučen, bylo reálně pravděpodobné, že by se rozhodl jinak, tedy že zákrok nepodstoupí, ač jinak byla zdravotnická služba poskytnuta lege artis.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. dubna 2015, č. j. 25 Cdo 1381/2013

Odůvodnění:

Žalobkyně se domáhala náhrady za poškození zdraví v souvislosti s operací štítné žlázy v žalované nemocnici dne 24. 9. 2007.

Okresní soud Plzeň-město (poté, co jeho předchozí, žalobě vyhovující rozsudek byl odvolacím soudem zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení) rozsudkem ze dne 25. 4. 2012, č. j. 19 C 569/2009-251, uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni 455 400 Kč s příslušenstvím (na náhradě za bolest a ztížení společenského uplatnění) a 72 835 Kč s příslušenstvím (na náhradě za ztrátu na výděлку) a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Soud vyšel ze zjištění, že žalobkyně podstoupila v žalované nemocnici dne 24. 9. 2007 operaci štítné žlázy, při níž jí byly poškozeny oba zvrtné nervy, čímž došlo k trvalému poškození zdraví projevujícím se dušností a ztížením mluveného projevu s pomalejší frekvencí. Na základě znaleckého dokazování uzavřel, že postup operatérů byl lege artis. Neprovedení vizualizace a neurostimulace zvrtných nervů při operaci nebylo pochybením, neboť vizualizace v lékařské praxi není jediným přípustným postupem a žalovaná neměla potřebné přístrojové vybavení pro použití neurostimulace. Odpovědnost žalované za způsobenou škodu soud dovodil z chybějícího poučení žalobkyně o riziku porušení zvrtných nervů při operaci štítné žlázy a o alternativních způsobech léčby. V případě porušení zvrtných nervů se podle soudu jednalo o tak závažnou komplikaci, že jí nebylo možné podřadit pod údaj o změně kvality hlasu, jenž byl obsažen v doloženém informovaném souhlasu. V důsledku chybějícího poučení o všech rizicích neměla žalobkyně podle soudu možnost volby, zda operaci podstoupí či nikoli, nebo zda bude absolvovat jiný způsob léčby, který jí nebyl nabídnut. Z tohoto důvodu shledal soud nárok žalobkyně důvodným.

K odvolání žalované Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 10. 12. 2012, č. j. 15 Co 532/2012-281, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v odvoláním napadené části a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Přisvědčil soudu prvního stupně, že písemné poučení ze dne 23. 9. 2007, nazvané „Poučení a souhlas pacienta operace štítné žlázy a příštítých tělísek“, je ve vztahu k možnému riziku spočívajícímu v porušení zvrtných nervů nedostatečné. Ztotožnil se též se závěrem, že

výpověď lékaře MUDr. Krčmy, který jako jediný se vyjadřoval ke konkrétnímu případu tak, že o možných rizicích žalobkyni informoval, není věrohodná, když žalobkyně tvrdí opak, svědek je zaměstnancem žalované a žalovaná žádný další důkaz o řádném poučení nepředložila. Uzavřel, že pokud žalovaná provedla zákrok bez relevantního informovaného souhlasu, porušila tak svoji povinnost stanovenou v § 23 odst. 2 zákona o péči o zdraví lidu. K otázce příčinné souvislosti mezi porušením právní povinnosti žalovanou a vznikem škody na zdraví žalobkyně odvolací soud poukázal na nejednotnost soudní praxe (v této souvislosti zmínil rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1555/2005 a 25 Cdo 5157/2009) a uvedl, že pokud je vykonáván zákrok, kterým se zasahuje do zdravotního stavu pacienta, a tento zákrok je vykonán neoprávněně, musí ten, kdo jej provedl, nést riziko případného nepříznivého následku. Příčinná souvislost tak byla podle odvolacího soudu dána, neboť nebylo-li by neoprávněného zákroku, nedošlo by k naplnění rizika, o kterém nebyla žalobkyně jako pacientka dostatečně informována, a byla jí odňata možnost volby.

Proti rozsudku soudu prvního stupně a rozsudku soudu odvolacího podala žalovaná dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Nesouhlasí se závěrem soudů, které hodnotily výpověď MUDr. Krčmy jako nedůvěryhodnou, když právě jím byla žalobkyně v odpovídajícím rozsahu poučena o prováděném zákroku a jeho rizicích. Za zásadně významnou považuje dovolatelka právní otázku, zda je možné výpověď svědka označit za nedůvěryhodnou pouze pro jeho (pracovněprávní) vztah k účastníku řízení a zda je možné činit zdravotnické zařízení odpovědné za škodu na zdraví z důvodu nedostatečného či neúplného informovaného souhlasu, popř. nedostatečného poučení o možných rizicích zákroku, a to za situace, kdy postup zdravotnického zařízení byl shledán lege artis. Dovolatelka má za to, že rozhodnutí soudu prvního stupně i soudu odvolacího jsou nesprávná po skutkové i právní stránce, současně řízení bylo postiženo vadou, která měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Navrhuje, aby dovolací soud rozsudky soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Vedlejší účastník na straně žalované se v písemném vyjádření s dovoláním žalované plně ztotožnil.

Žalobkyně označila dovolání žalované za nepřípustné. Uvádí, že dovolací námitky směřují proti správnosti hodnocení důkazů soudy, což nemůže představovat způsobitý dovolací důvod. Označuje skutkové i právní závěry za správné a navrhuje, aby dovolací soud dovolání žalované odmítl.

Vzhledem k tomu, že řízení bylo zahájeno před 1. 1. 2014 a že dovoláním napadené rozhodnutí bylo vydáno před 1. 1. 2013, Nejvyšší soud o dovolání rozhodl podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2012 (dále jen „o. s. ř.“) – srov. čl. II bod 1 a 7 zákona č. 404/2012 Sb. a čl. II bod 2 zákona č. 293/2013 Sb.

Nejvyšší soud je soudem funkčně příslušným k projednání dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu (§ 10a o. s. ř.). Za situace, kdy dovolání směřuje proti rozhodnutí soudu prvního stupně (proti němuž je zásadně přípustné odvolání), funkční příslušnost k jeho projednání není občanským soudním řádem upravena; přitom nedostatek funkční příslušnos-

ti představuje neodstranitelný nedostatek podmínky řízení (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 9. 2003, sp. zn. 29 Odo 265/2003, uveřejněné pod č. 47/2006 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek). Jelikož rozsudek Okresního soudu Plzeň-město ze dne 25. 4. 2012, proti němuž dovolání výslovně směřuje, je rozhodnutím soudu prvního stupně (a nikoli rozhodnutím odvolacího soudu), dovolací soud řízení o dovolání proti tomuto rozsudku zastavil (§ 104 odst. 1, § 243c odst. 1 o. s. ř.).

Dovolání proti rozsudku odvolacího soudu není přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a), ani b) o. s. ř., proto je přípustnost dovolání proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ve věci samé třeba posoudit podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Toto ustanovení bylo sice nálezem Ústavního soudu ze dne 21. 2. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11, zrušeno uplynutím dne 31. 12. 2012, do té doby však bylo součástí právního řádu a je nadále použitelné nejen pro posouzení přípustnosti dovolání podaných do 31. 12. 2012 (srov. nález Ústavního soudu ze dne 6. 3. 2012, sp. zn. IV. ÚS 1572/11), nýbrž i pro posouzení dovolání podaných po tomto datu, směřující proti rozhodnutí odvolacího soudu vydanému před tímto datem, když nová právní úprava dovolacího řízení, která částečně zrušenou úpravu nahradila, se uplatní se zřetelem k citovanému čl. II bodu 1 a 7 zákona č. 404/2012 Sb. až u dovolání podaných proti rozhodnutím vydaným po 1. 1. 2013.

Dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je přípustné za předpokladu, že napadené rozhodnutí má ve věci samé zásadní právní význam. Podle § 237 odst. 3 o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam [odstavec 1 písm. c)] zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 se nepřihlíží.

Dovolání žalované směřuje též proti závěru o nedostatku věrohodnosti výpovědi MUDr. Krčmy, který měl žalobkyni o možných rizicích operace štítné žlázy informovat. Přípustnost dovolání v daném případě nemohou založit námitky směřující proti správnosti skutkových zjištění. Mezi skutkové námitky patří i námitky, jimiž dovolatelka zpochybňuje správnost hodnocení provedených důkazů. Dovolací soud tedy nemohl přihlížet k námitkám napadajícím skutkový závěr o tom, zda a jaké informace o rizicích a alternativním způsobu provádění lékařského zákroku žalovaná žalobkyni před zákrokem poskytla.

Dovolací soud zásadní právní význam spatřuje v řešení dovoláním formulované otázky (která v jeho rozhodovací praxi dosud vyřešena nebyla), zda je zdravotnické zařízení odpovědné za škodu na zdraví v případě nedostatečného poučení o možných rizicích a alternativách zákroku, ač jinak byla zdravotnická služba poskytnuta lege artis.

Výše formulovanou otázku především nelze považovat za vyřešenou rozhodnutími, na něž odkázal odvolací soud. V rozsudku ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. 25 Cdo 5157/2009, se Nejvyšší soud zabýval otázkou informovaného souhlasu pouze z hlediska jeho formy a své kasační rozhodnutí založil na závěru, že se odvolací soud odchýlil od skutkových zjištění sou-

du prvního stupně, aniž by zopakoval dokazování. Z tohoto rozhodnutí lze tedy nanejvýše implicitně dovodit, že informovaný souhlas není pro posouzení odpovědnosti za škodu způsobenou poskytnutím zdravotnické služby bez významu. V usnesení ze dne 24. 5. 2007, sp. zn. 25 Cdo 1555/2005, jímž bylo dovolání odmítnuto, pak Nejvyšší soud pouze konstatoval, že rozhodnutí odvolacího soudu nemá zásadní právní význam z hlediska právního posouzení okolností, že neexistuje písemný doklad obsahující souhlas žalobce s provedením zákroku a poučení o povaze onemocnění a o potřebných výkonech, a za situace, kdy bylo zjištěno [a skutkový stav nebyl vzhledem k posuzování přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. předmětem dovolacího přezkumu], že kooperací komplikace nebyly vyvolány zvolenou metodou ani použitím přístroje, nejsou formální nedostatky ohledně poučovací povinnosti a souhlasu pacienta s výkonem pro posouzení odpovědnosti zdravotnického zařízení za škodu na zdraví významné.

Podle § 23 odst. 1 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění účinném ke dni provedení lékařského zákroku (tj. ke dni 24. 9. 2007), zdravotnický pracovník způsobilý k výkonu příslušného zdravotnického povolání informuje pacienta, popřípadě další osoby v souladu s § 67b odst. 12 písm. d), o účelu a povaze poskytované zdravotní péče a každého vyšetřovacího nebo léčebného výkonu, jakož i o jeho důsledcích, alternativách a rizicích. Podle odstavce 2 téhož ustanovení vyšetřovací a léčebné výkony se provádějí se souhlasem nemocného, nebo lze-li tento souhlas předpokládat (až na výjimky vyplývající z dalších ustanovení zákona). Ustanovení zákona o péči o zdraví lidu je třeba vykládat s přihlédnutím k úmluvě publikované pod č. 96/2001 Sb. mezinárodních smluv (dále jen „Úmluva o biomedicině“), jež je součástí právního řádu České republiky, neboť je mezinárodní smlouvou ve smyslu čl. 10 Ústavy České republiky, k jejíž ratifikaci dal parlament souhlas, jíž je Česká republika vázána, a stanoví-li něco jiného než zákon, použije se tato mezinárodní smlouva. Podle článku 5 Úmluvy o biomedicině jakýkoli zákrok v oblasti péče o zdraví je možné provést pouze za podmínky, že k němu dotčená osoba poskytla svobodný a informovaný souhlas. Citované ustanovení je projevem ochrany autonomie vůle pacienta a svobody jeho rozhodování. Výrazem „svobodný a informovaný souhlas“ je míněn souhlas daný v situaci, v níž se pacient, jemuž byl objasněn mimo jiné účel, povaha, rizika a alternativy zákroku, jakož i následky jeho neprovedení, bez nátlaku a s dostatkem času na rozvážení a s možností položit doplňující otázky rozhodne navrhovaný zákrok podstoupit (srov. též Šustek, P., Holčapek, T. Informovaný souhlas, Praha: ASPI, 2007, s. 46).

Provedení lékařského zákroku bez informovaného souhlasu, tedy rovněž na základě souhlasu, jenž nebyl informovaný ve smyslu shora vymezeném (tj. souhlas byl dán, aniž se pacientovi dostalo řádného poučení), je porušením právní povinnosti, a tedy nedovoleným, protiprávním jednáním jakožto jedním z předpokladů náhrady škody podle § 420 odst. 1 obč. zák. Dalším předpokladem náhrady škody je vznik škody, jenž je v dané věci nesporný. Spornou je zde však otázka příčinné souvislosti. Obecně platí, že příčinná souvislost jako předpoklad odpovědnosti za škodu je dána, pokud proti-

právní úkon (zde lékařský zákrok vykonaný bez informovaného souhlasu) je vyvolávajícím činitelem (příčinou) poškození zdraví, jinými slovy k následku (poškození zdraví) by nedošlo, nebýt příčiny (nedovoleného zákroku).

Dovolací soud nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že je-li lékařský zákrok vykonán neoprávněně, musí ten, kdo jej provede, nést riziko případného nepříznivého následku. Tento názor nemá oporu v hmotněprávní úpravě odpovědnosti za škodu a narušuje rovnováhu mezi ochranou života a zdraví jako nejcennějších životních hodnot a základním principem občanskoprávní odpovědnosti, že zásadně lze činit odpovědným za škodu jen toho, kdo ji svým protiprávním jednáním způsobil. Každý výkon v medicínské oblasti je samozřejmě s riziky neodmyslitelně spjat a jejich materializace může být otázkou prosté náhody, respektive lidskými silami neovlivnitelného průběhu věcí. Poskytovatel zdravotní péče by neměl nést odpovědnost za zákrok, jenž byl proveden odborně správně, i když naneštěstí, a to nikoli vinou zdravotnického personálu, měl pro pacienta nepříznivé důsledky. Nadměrná odpovědnost může být pro stabilitu a spravedlivost systému kompenzace za materiální i imateriální újmu stejně škodlivá jako odpovědnost nedostatečná. Neobstojí ani argument, že by jinak povinnost nezasahovat do tělesné integrity bez informovaného souhlasu nebyla efektivně sankcionována, neboť tento názor pomíjí, že zásahy do tělesné integrity, svobody, soukromí, lidské důstojnosti a dalších nehmotných statků jsou odčinitelné prostředky ochrany osobnosti. Ostatně i v odvolacím soudem citované publikaci (Holčapek, T. Dokazování v medicínskoprávních sporech, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 112, 185-192) je poukazováno na zahraniční odbornou literaturu a judikaturu, z níž vyplývá, že uvedené názory mají v současnosti v právním myšlení značnou váhu.

Při posouzení existence příčinné souvislosti mezi nedostačným poučením a vznikem škody je nutno především vyhodnotit, jakého poučení se pacientovi dostalo, popřípadě mělo dostat. Poučení musí být takové, aby i laik mohl zvážit rizika zákroku a rozhodnout se, zda jej podstoupí či nikoli. Odpovědnost zdravotnického zařízení v uvedených případech nastává jen tehdy, prokáže-li pacient, že při znalosti rozhodných skutečností (o nichž měl být poučen) bylo reálně pravděpodobné, že by se rozhodl jinak, tj. že zákrok nepodstoupí. V mnoha případech (zejména tam, kde neprovedení zákroku představuje větší riziko poškození zdraví než jeho neprovedení) totiž bude platit, že i kdyby pacient býval onu chybějící informaci před zákrokem měl, rozhodl by se zcela stejně, tedy že výkon podstoupí. Pak je ovšem spravedlivé, aby důsledky lege artis provedeného zákroku i riziko jeho případného nezdaru nesl

sám. To je v souladu s tradiční zásadou, že poškozený nese následky náhody, která jej postihla (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2011, sp. zn. 25 Cdo 3434/2009).

Z tohoto hlediska není tedy podstatné, zda žalobkyně byla poučena o možnosti porušení zvrtných nervů, ale spíše o praktických následcích (dopadech) na její zdravotní stav a každodenní život (tj. v daném případě o změně hlasu a dušnosti), a porovnání těchto následků s těmi, jež by nastaly, kdyby doporučený zákrok nepodstoupila.

Ani poučení o rizicích zákroku však není bezbřehé. Rozličných rizik lze pro každý zákrok vyjmenovat v podstatě neomezené množství. Kdyby se poučovací povinnost měla vztahovat na všechna, informovaný souhlas by byl prakticky nedosažitelný a v konečném důsledku by byl potlačen samotný jeho smysl. Při úvaze, o čem poučit, je tedy nutno vycházet z kombinace pravděpodobnosti rizika určitého možného nepříznivého vývoje či nepříznivých následků zákroku a závažnosti takových následků pro celkový zdravotní stav pacienta. Čím závažnější budou nepříznivé následky v případě naplnění rizika, tím menší pravděpodobnost bude stačit ke vzniku povinnosti o nich pacienta poučit (viz cit. dílo s. 76-77, obdobně srov. Těšinová, J., Žďárek, R., Polícar, R., Medicínské právo. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 45).

Uvedenými hledisky se odvolací soud nezabýval, nezhodnotil například zjištění, s jakou pravděpodobností dochází při daném zákroku k porušení obou zvrtných nervů s následky na zdraví, k jakým došlo u žalobkyně, a jak závažné tyto následky jsou. Vzhledem k neúplnému posouzení neoprávněnosti zákroku je závěr o příčinné souvislosti předčasný, a navíc založený na bližší nezdůvodněné dedukci, že by se žalobkyně v případě náležitého poučení zákroku nepodrobila. Samotné odnětí možnosti volby pak důvodem vyhovění žalobě není, když předmětem řízení je náhrada škody (újmy) na zdraví.

Z těchto důvodů Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu podle § 243b odst. 2 věty za středníkem o. s. ř. zrušil, a protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, se vztahují i na rozsudek prvostupňový, zrušil i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta druhá o. s. ř.).

Vyslovený právní názor dovolacího soudu je pro další řízení závazný. V novém rozhodnutí soud znovu rozhodne o nákladech řízení, včetně nákladů řízení dovolacího (§ 243d odst. 1 o. s. ř.).

♣ Právní věta redakce.

Rozhodnutí bylo uveřejněno ve Sbírce rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, sešit 9/2015, rozhodnutí č. 81.

Sledprofi s.r.o.

SOUKROMÁ VYŠETŘOVACÍ SLUŽBA

Vyhledáme důkazy, zjistíme informace

zjistit
informace:

www.sledprofi.cz

ochránit
informace:

www.protiodposlechu.cz

zajistit
důkazy:

www.nevery.cz

Z judikatury ESLP

Článek 8 Úmluvy (právo na respektování soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence)

**BRITO FERRINHO BEXIGA VILLA-NOVA
proti Portugalsku**

Rozsudek z 1. prosince 2015 č. 69436/10

Přístup státu k výpisům z bankovního účtu advokáta porušuje právo na soukromí a advokátní povinnost mlčenlivosti.

Během daňové kontroly advokátní kanceláře portugalské advokátky Silvie Marie De Britto Ferrinho Bexiga Villa-Nova bylo zjištěno, že advokátka nezaplatila daň z přidané hodnoty z poplatků, které jí byly zaplacený na soukromý bankovní účet v letech 2005 a 2006. Na základě tohoto zjištění požádaly portugalské orgány o veškeré výpisy z jejího osobního bankovního účtu. Těto žádosti se advokátka bránila a odporovala povinnosti advokátní mlčenlivosti a narušením bankovního tajemství.

Státní zástupce se poté obrátil na soud ve Faru (městě na jihu Portugalska), kde zahájil trestní stíhání advokátky týkající se daňových podvodů. Následně byla advokátka 18. září 2009 obviněna z daňové trestné činnosti. V průběhu výslechu přiznala, že odměny za poskytnuté právní služby nebyly zasílány na účet advokátní kanceláře, nýbrž na její osobní bankovní účet. Nicméně opět odmítla bankovní výpisy z účtu předložit.

Státní zástupce reagoval podáním návrhu na zbavení mlčenlivosti ve věci. Pro podporu svého návrhu uvedl, že si uvědomuje, že povinnost mlčenlivosti advokáta by mohla být narušena a stejně tak i bankovní tajemství. Potřeba vykonávat spravedlnost má mít ale přednost před povinností zachovávat mlčenlivost, a to především v případě, že se řízení týká advokátky samotné, a nikoliv jejích klientů.

Dne 6. listopadu 2009 uznal vyšetřující soudce návrh státního zástupce jako důvodný. Především pak uvedl, že: „...Bez získání bankovních výpisů by vyšetřování nemohlo dále postoupit a nemohlo by tak být dosaženo materiální pravdy, neboť advokátka dostávala odměnu za právní služby na svůj účet a současně odmítla vydat výpis z bankovních účtů či souhlas s prolomením bankovního tajemství. ...“ Dále soudce uvedl, že advokátní mlčenlivost není absolutní a nemůže bránit výkonu spravedlnosti k dosažení materiální pravdy. Materiální pravda převyšuje hodnoty, které se váží k advokátní mlčenlivosti a bankovnímu tajemství.

Z tohoto důvodu vyšetřující soudce požádal odvolací soud, aby nahradil souhlas advokátky s vydáním bankovních výpisů. Dne 12. ledna 2010 odvolací soud vydal rozsudek, ve kterém potvrdil, že veřejný zájem by měl v této věci převážit nad advokátní mlčenlivostí a bankovním tajemstvím. Proto odvolací soud povolil jak prolomení mlčenlivosti advokáta, tak bankovního tajemství a od portugalské centrální banky si vyžádal informace ohledně všech bankovních účtů advokátky z let 2005 a 2006, aby mohly doplnit provedené transakce na těchto účtech do trestního spisu.

Advokátka napadla toto rozhodnutí odvolacího soudu u Nejvyššího soudu s tím, že ve věci nebyla splněna podmínka součinnosti s advokátní komorou. Dle portugalského advokátního řádu totiž advokát může poskytnout informace, na které se vztahuje mlčenlivost, ale jen za předpokladu, že je bezpodmínečně

nutné chránit důstojnost, práva a oprávněné zájmy advokáta, klienta nebo zástupce, a to se souhlasem příslušného orgánu advokátní komory. Advokátka sama podala k Regionální radě advokátní komory ve Faru žádost o zbavení mlčenlivosti, které nebylo vyhověno. Dle Regionální rady žádost advokátky nebyla řádně odůvodněná, neboť neupřesnila, zda se bankovní převody vůbec týkaly samotných klientů advokátky a jestli zde tak vůbec je nezbytné chránit jak práva její, tak jejich klientů. Stěžejním ale zůstává, že o zbavení mlčenlivosti nepožádal soud sám.

Nejvyšší soud opravný prostředek advokátky odmítl pro nepřipustnost. Advokátka nesplnila podmínky pro podání opravného prostředku k Nejvyššímu soudu. Opravný prostředek lze podat proti rozhodnutí odvolacího soudu, které jsou příslušné o věci rozhodnout v první instanci, a zároveň nelze podat opravný prostředek proti rozhodnutím, která nejsou rozhodnutím ve věci samé.

Přesto dne 29. června 2011 státní zástupce při soudu ve Faru zastavil trestní stíhání advokátky pro daňový podvod.

Vzhledem k výše zmíněným okolnostem podala dne 15. listopadu 2010 advokátka stížnost k ESLP. Stěžovatelka považuje poskytnutí výpisů z bankovního účtu za nepřiměřený zásah do práva na ochranu důvěrnosti (čl. 8 Úmluvy). Zároveň namítá nemožnost se řádně hájit před odvolacím soudem a nedodržení povinného vyžádání stanoviska advokátní komory.

Vláda nepopírá, že došlo k zásahu do soukromého života, ale domnívá se, že učiněná opatření byla přiměřená. Vláda k tomu dodává, že stěžovatelka neměla právo podat opravný prostředek proti rozhodnutí odvolacího soudu, protože toto rozhodnutí nebylo vydáno jako rozhodnutí v prvním stupni (jak to vyžaduje zákon). Pro podporu tohoto tvrzení vláda odkazuje na judikaturu Nejvyššího soudu.

ESLP připomíná, že pojem soukromého života může zahrnovat i odborné nebo podnikatelské činnosti a že vztah mezi advokátem a klientem požívá zvláštní ochrany. Proto soud došel k závěru, že předložení bankovních výpisů stěžovatelky představovalo narušení práva na respektování mlčenlivosti.

Soud konstatuje, že vnitrostátní soudy nejsou jednotné ve výkladu práva, pokud jde o možnosti podat opravný prostředek k Nejvyššímu soudu proti rozsudku odvolacího soudu nařizujícího zbavení mlčenlivosti. Soud dále shledává, že v řízení před přípravným soudem nebyla stěžovatelka účastnicí řízení. O zbavení mlčenlivosti se dozvěděla až 12. ledna 2010 a nemohla se tak k věci vyjádřit, ani se řádně hájit. Zároveň soud upozorňuje na fakt, že portugalský soud měl povinnost požádat o vyjádření advokátní komory, pokud jde o řízení, jehož předmětem je otázka zbavení mlčenlivosti. Ačkoliv stanovisko advokátní komory nemá závaznou povahu pro soudy, je ve věci nezbytné, neboť se jedná o stanovisko nezávislého orgánu. Závěrem soud dodává, že stěžovatelčin opravný prostředek proti rozhodnutí odvolacího soudu podaný u Nejvyššího soudu nebyl řádně prozkoumán. Tímto jednáním ale portugalský soud nesplnil požadavky stanovené v čl. 8 Úmluvy na účinný soudní přezkum.

Vzhledem k nedostatku procesních záruk umožňujících účinný soudní přezkum napadeného rozhodnutí odvolacího soudu soud konstatuje, že portugalské orgány v konkrétním případě nepostupovaly tak, aby zachovaly spravedlivou rovnováhu mezi veřejným zájmem a právem na ochranu soukromého života stěžovatelky. Došlo tedy k porušení článku 8 Úmluvy.

✦ Mgr. TEREZA TUPÁ, odbor mezinárodních vztahů ČAK

Jiří Večeřa:

Zákon o soudních poplatcích a předpisy související. Komentář

Wolters Kluwer, Praha 2015,
228 stran, 395 Kč.

Jedním z nejužívanějších právních předpisů v soudní praxi je bezesporu zákon o soudních poplatcích. Na první pohled velmi stručný a jednoduchý předpis (19 paragrafů a příloha) skrývá řadu „nebezpečných“ míst, na nichž lze při plavbě soudním řízením snadno ztroskotat. Proto je velmi výhodné mít při sobě zdatného lodivoda, který nás těmito nejistými vodami bezpečně provede.

Jiří Večeřa takovým lodivodem bezesporu je. Jeho desetiletá praxe v advokacii, poté v pozici asistenta soudce Nejvyššího správního soudu a nyní i na Ústavním soudu mu umožňuje vidět výklad a aplikaci zákona o soudních poplatcích z různých pohledů: účastníka řízení, soudce či soudního úředníka a konečně i ústavního právníka. Je totiž nutné vzít v úvahu právě tyto protichůdné přístupy, které se střetávají při používání tohoto předpisu: účastník se snaží minimalizovat často velmi citelné poplatkové břemeno, pracovníci soudů vidí agendu spojenou se soudními poplatky prostřednictvím každodenní soudní rutiny, zatímco ústavní právník střeží limity práva na spravedlivý proces a přístup k soudu, které může být nesprávnou aplikací právní úpravy soudních poplatků porušeno.

Komentář je tak cenný jak praktickými poznatky, jak správně splnit poplatkovou povinnost v řízení před civilními a správními soudy (jako příklad lze uvést zákonem sice neuváděnou, v praxi však používanou a akceptovanou možnost úhrady soudního poplatku prostřednictvím pokladny soudu, srov. komentář k § 8 odst. 4 zákona o soudních poplatcích, respektive str. 45 až 46 recenzované publikace), tak i bohatými odkazy na judikaturu soudů k jednotlivým výkladovým problémům (zajímavá je z tohoto hlediska analýza vývoje nahlížení civilních a správních soudů na otázku okamžiku rozhodného pro úhradu soudního poplatku, tj. zda lze poplatek považovat za uhrazený např. již odesláním okolkoovaného tiskopisu soudu, případně až je-

ho doručením soudu a znehodnocením kolků otiskem úředního razítka, srov. komentář k § 9 odst. 7, respektive str. 53 až 54 recenzované publikace).

Za velmi přínosné lze ovšem považovat také ústavněprávní rozbor a odkazy na judikaturu Ústavního soudu tam, kde se právní úprava soudních poplatků může dostat do kolize s ústavně zaručenými základními právy (viz např. rozsáhlý komentář k problematice individuálního osvobození od soudních poplatků, § 138 občanského soudního řádu, respektive str. 151 až 164 recenzované publikace). Právě zde lze ocenit vynikající erudici autora kombinovanou se střízlivým věcným stylem.

Z hlediska struktury se komentář drží standardního schématu používaného i v ostatních publikacích vydávaných v edici Komentáře Wolters Kluwer. Domnívám se, že jednou z velmi užitečných částí komentáře je úvodní obecné pojednání o institutu soudních poplatků, které nad rámec obvyklého utilitárního pohledu na jednotlivá ustanovení zákona o soudních poplatcích přináší obsírnou informaci o členění soudních poplatků, funkcích soudních poplatků a systémových souvislostech ve vztahu k dalším odvětvím práva. Kromě podrobného komentáře k jednotlivým ustanovením zákona o soudních poplatcích dále publikace věnuje dostatečnou pozornost i poznámkám k jednotlivým položkám sazebníku soudních poplatků, který je přílohou zákona o soudních poplatcích. Neméně významnou částí je dále komentář k dalším ustanovením především procesních předpisů s přímou vazbou na problematiku soudních poplatků (občanský soudní řád, soudní řád správní, jednací

řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, zákon o vyšších soudních úřednících apod.). Užitečný je i věcný rejstřík připojený na závěr publikace.

Z tematického hlediska bych rád vyzdvihl rozsáhlý komentář k právní úpravě osobního a věcného osvobození od soudních poplatků obsažené v § 11 zákona o soudních poplatcích. Jednotlivé položky, především u vymezení věcného osvobození, nejsou zcela jednoznačné a právem vznikají při jejich aplikaci určité nejasnosti. Tím více lze ocenit, že autor se této důležité oblasti věnuje na str. 69 až 90 a systematicky objasňuje jednotlivé sporné body právní úpravy osvobození od soudních poplatků, reakci zákonodárce na tyto aplikační rozpaky, především ovšem autor trpělivě pořádá mozaiku judikátů, které se těmito otázkami zabývaly. Autor tak zde např. zastává názor, že osvobození věcné či osobní nebrání účastníkovi v řízení požádat o individuální osvobození od soudních poplatků, které má širší dopad a je s ním spojeno větší množství procesních benefitů. Lze dodat, že tento doposud sporný názor potvrdila i recentní judikatura, vydaná již po uzavěrci rukopisu, a tudíž v komentáři nezmiňovaná (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 6. 2015, č. j. 4 As 130/2015-15, schválený též k publikaci ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu).

Závěrem tedy můžeme pochválit autora za tento publikační počín vhodně doplňující odbornou literaturu, která dosud toto téma poněkud opomíjela (jediný dosud publikovaný komentář k zákonu o soudních poplatcích je z pera JUDr. Roberta Waltera). Nový komentář k zákonu o soudních poplatcích bude jistě užitečným pomocníkem každého právníka, který si jej zakoupí do své příruční knihovny. Odborná veřejnost jej bude užívat o to častěji, že jeho elektronická verze je zařazena v nejrozšířenějším právním informačním systému ASPI, byť si můžeme postesknout, že není touto cestou přístupný pracovníkům justice, neboť dosud není zahrnut v obecné licenci zakoupené pro soudy Ministerstvem spravedlnosti.

✦ Mgr. Bc. ALEŠ ROZTOČIL, LL.M.,
soudce Nejvyššího správního soudu

**Jiří Spáčil, Dušan Hrabánek
a kol.:**

Sousedská práva podle nového občanského zákoníku

Leges, Praha 2015, 304 strany,
450 Kč.

Nakladatelství Leges vydalo v edici „Praktik“ publikaci nazvanou „Sousedská práva podle nového občanského zákoníku“ od kolektivu autorů vedeného Jiřím Spáčilem a Dušanem Hrabánkem, kteří jsou s ohledem na dosavadní publikační činnost v oblasti sousedských, resp. věcných práv odborné veřejnosti dobře známi.

Sousedská práva jsou jako integrální součást občanského práva – výrazně podrobněji než doposud – upravena v občanském zákoníku zejména v § 1012 a násl. Patří do oblasti věcných práv, konkrétně jde o právní normy upravující vztahy vlastníků zpravidla sousedících nemovitostí, případně jejich uživatelů. Účelem právní úpravy sousedských práv je stanovit hranice výkonu vlastnického práva; vychází se ale z toho, že určitou míru účinků ze sousední nemovitosti je vlastník – i přes svou výlučnou právní pozici – povinen strpět. Sousedská práva nezůstávala ani stranou právní praxe; o tom svědčí bohatá judikatura zejména senátu 22 Cdo Nejvyššího soudu České republiky.

Nová právní úprava, byť v některých ohledech (imise) vychází ze stejných zásad jako úprava dosavadní (srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. dubna 2015, sp. zn. 22 Cdo 3940/2014), však otvírá a před praxi klade nové otázky a bude vyžadovat nalezení odpovídajících odpovědí. Nelze rovněž přehlédnout, že do sousedských práv se promítá i nové pojetí stavby jako součásti pozemku, jakož i některé (staro)nové instituty (např. právo stavby).

Vydaná publikace přináší ucelený výklad sousedských práv podle nového občanského zákoníku, a to jak z pohledu teoretického, tak zejména praktického. To se odráží i v tom, že publikace obsahuje odkazy na použitelnou judikaturu Nejvyššího soudu. V tomto smyslu je každá podkapitola knihy doplněna právními větami důležitých použitelných roz-

hodnutí vyšších soudů. Publikace se však v sousedských právech nevyčerpává, ba naopak její rámec výrazně překračuje. Podrobně totiž pojednává – v souvislosti s vytvořením obecného pojmového aparátu pro další výklad – o novém pojetí nemovitých věcí, problematice cest, užívacích práv obecně, věcných břemen a právu stavby.

Publikace je rozdělena do čtyř kapitol. V první kapitole je pojednáno obecně o problematice sousedských práv. V druhé kapitole je obsažen výklad právních vztahů vznikajících mezi sousedy, předmětu sousedských práv (vymezení stavby, pozemku, právní režim staveb na cizích pozemcích) a právních důvodů užívání nemovitostí (např. vlastnické právo, věcné břemeno nebo právo stavby). Třetí kapitola se zabývá právní úpravou konkrétních sousedských vztahů v občanském zákoníku, a to od generální klauzule sousedských práv (§ 1012) až po jednotlivé imise (§ 1013). Podrobně je zde rozebráno např. obtěžování hlukem a vibracemi, včelami, hmyzem, hlodavci a holuby, vnikáním zvířat nebo spadem listů a jehličí. Autoři se nevyhýbají problematice tzv. imateriálních imisí, jako např. obtěžování pohledem. Ucelený výklad v třetí kapitole doplňuje právní režim rozhrad, vstupu na sousední pozemek a průniků sousedských práv a správního (přestupkového a stavebního) řízení. Konečně ve čtvrté kapitole se autoři zabývají ochranou sousedských práv.

Na publikaci je třeba zvláště ocenit nejen rozsah zpracování, nýbrž i to, že se

nevyhýbá otázkám, které se již začínají v praxi ukazovat jako sporné. Jde zejména o imise z úředně povolených zařízení a imise z pozemních komunikací, které představují nejen problém právní, ale i společenský. To, že se jedná o aktuální praktické otázky, dokazuje i současná judikatura Nejvyššího soudu (srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. ledna 2015, sp. zn. 22 Cdo 636/2014, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. června 2015, sp. zn. 22 Cdo 3277/2014). V této souvislosti nelze odhlédnout od toho, že právní úprava tzv. sousedského práva je regulací zaměřenou na řešení kolize dvou vlastnických práv, a vždy je tak třeba využít všech možností minimalizace zásahu do jednoho z nich (srov. např. nálezy Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 41/02 nebo Pl. ÚS 34/04). Je třeba nicméně zvažovat i to, že imisemi vzniklými při provozu úředně povoleného zařízení, ale i pozemní komunikace, může být poškozeno zdraví, příp. život sousedů. Při řešení kolize základních práv je proto třeba brát ohled také na požadavek ochrany života a zdraví osob, ochranu jejich obydlí, soukromého a rodinného života.

Autoři se s problematikou sousedských práv v novém občanském zákoníku vypořádávají jasnou, výstižnou a čtivou formou s odkazy na již publikovanou literaturu. Dílo se vyznačuje tím, že formulací odpovědí na sporné otázky vychází vstříc potřebám praxe, která vyžaduje již v současné době rozumné náhledy na jejich řešení.

Publikace z objektivních důvodů nemůže již na počátku fungování nového občanského zákoníku postihnout a beze zbytku vyřešit všechny do úvahy přicházející možné problémy už jenom z toho důvodu, že jejich existenci často odhalí až reálný život sousedských vztahů a jejich faktické fungování. Zvládnutí takového cíle by v druhém roce účinnosti nového občanského zákoníku ostatně ani nemohlo být v silách autorů publikace; doufejme však, že existence nových, a často dosud netušených, právních zákoutí spojených se sousedskými právy promítnou do dalších vydání tak, jak tomu bylo v minulosti u publikací věnovaných sousedským právním zvykem.

Publikaci lze vzhledem k jejímu praktickému zaměření doporučit široké odbor-

né veřejnosti, zejména soudcům, advokátům nebo zaměstnancům státní správy, neboť se jedná o první souhrnné zpracování problematiky sousedských práv ve vazbě na úpravu obsaženou v zákoně č. 89/2012 Sb. Své místo však jistě najde i v knihovnách akademických pracovníků a těch, kteří mají o sousedská práva odborný zájem.

- ♣ Mgr. MICHAL KRÁLÍK, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu
- ♣ JUDr. EVA DOBROVOLNÁ, LL.M., asistentka soudce Nejvyššího soudu a odborná asistentka na katedře občanského práva PF MU v Brně

Marie Stupková, Martin Klečacký:

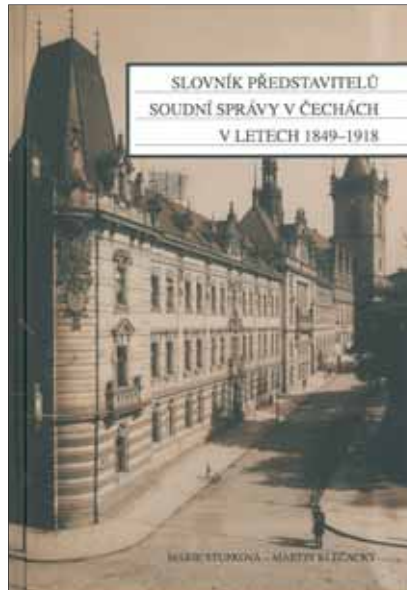
Slovník představitelů soudní správy v Čechách v letech 1849-1918

Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i., a Národní archiv, Praha 2015, 464 stran, 289 Kč.

Nakladatelství Akcent vydalo pozoruhodnou publikaci, která je pokračováním a posledním svazkem řady biografických slovníků veřejných činitelů zastávajících vrcholné funkce v různých oblastech správy a samosprávy v Čechách v období let 1848 až 1918. Projekt této řady začal vznikat již v roce 1969 v komisi pro dějiny Rakousko-Uherska v historickém ústavu ČSAV, kde koncepci formuloval doc. Dr. Jurij Křížek.

Vznikla neobyčejně zajímavá publikace, která se zabývá soudními úředníky, představiteli rakousko-uherské justice v období od roku 1849 až 1918. Jména představitelů soudní správy jsou seřazena abecedně. U každého jména je uvedena nejvyšší dosažená funkce, údaje o narození a úmrtí, kariérní postup, včetně působení po odchodu ze soudní správy. Dále jsou uvedena působiště, udělená vyznamenání i literatura, která se příslušného soudce – úředníka dotýká. Velmi zajímavé jsou doplňující informace, kde jsou uvedeny biografické údaje, rodinné poměry, včetně osudů členů rodiny.

Publikace poskytuje pozoruhodný po-

hled na soudní správu Rakousko-Uherska v uvedeném období. Je výsledkem mravenčí práce autorů zahrnující nejenom bádání např. v archivech Univerzity Karlovy, Státním ústředním archivu v Praze, ve fondu Ministerstva spravedlnosti ve Vídni apod., ale také studium biografických dat zjišťovaných v literatuře či například při prohlídkách pražských hřbitovů.

Publikace poskytuje barevný pohled na rakousko-uherskou justici, její organizaci, hodnosti a tituly, ale i platy, i na národnostní poměry v justici a společnosti té doby. Publikace by neměla uniknout pozornosti nikomu, kdo se zajímá o historii, kořeny české justice a její minulost.

♣ JUDr. PAVEL BLANICKÝ

Martin Rája:

V čele občanských elit. Advokáti a společnost na Moravě v letech 1869-1914

Malice moravská, Brno 2015, 394 stran, 340 Kč.

Moravského historika Martina Ráju není třeba zejména účastníkům ale spoň jedné z dosud třinácti konaných konferencí o historii advokacie zvláště představovat, poněvadž zde patří k pravidelným referentům se zajímavými příspěvky, věnovanými vesměs postavení

advokátů v moravské společnosti v letech 1869-1914.

Anotovanou monografií se Martin Rája připojil k těm aktivním účastníkům uvedených konferencí, kteří svoje mnohaleť studia dějin advokacie završili knižním zpracováním (Andrea Pokludová, Martina Gajdošová, Peter Kerecman, Rudolf Manik, Jiří Malíř, Adam Redzik aj.). V případě práce Martina Ráji nelze opomenout, že se v základu jedná o autorovu úspěšně obhájenou disertační práci, sepsanou v rámci doktorského studia v Historickém ústavu Filozofické fakulty Masarykovy univerzity pod vedením školitele profesora Jiřího Malíře. Toto historické pracoviště se – jak známo – systematicky věnuje postavení advokacie a advokátů ve společnosti a politice, jakož i každodennímu životu advokátů.

Martin Rája zvolil období od účinnosti advokátního řádu č. 96/1868 ř. z. do vypuknutí I. světové války v r. 1914. Za cíl si stanovil „studium advokátského stavu, jeho formování a proměnu na území Moravy“ a zabýval se rovněž „působením advokátů ve společnosti Moravského markrabství, tedy jakým způsobem ovlivňovaly tyto práva znalé osoby moravskou societu, a naopak jaký měla místní společnost vliv na život právních zástupců“.

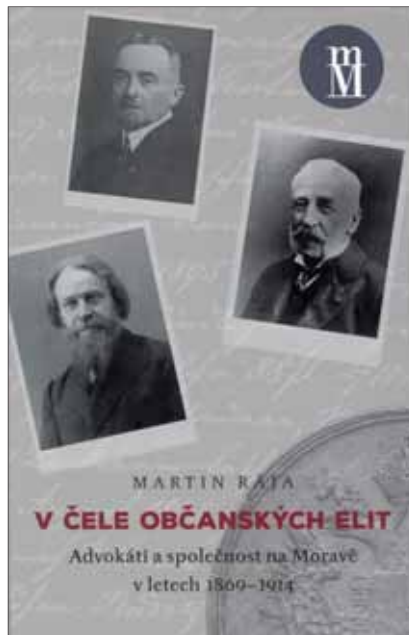
Po úvodu následuje kapitola s názvem *Zrození advokáta. Moravští kandidáti advokacie na cestě k vlastní profesi*. Zde jsou nejen popsány podmínky, stanovené ke vzniku nároku na zápis do seznamu advokátů, ale též analýza rodinného zázemí, míst právnických studií, podmínek při výkonu praxe a průběhu advokátních zkoušek.

V dalších kapitolách Rája popisuje moravskou advokacii před rokem 1869 a liberalizaci advokátní profese již citovaným advokátním řádem.

Do oblasti zpracování regionálních dějin advokacie autor významnou měrou přispěl kapitolou *Advokáti v moravských městech*. Zde se podrobně věnuje nejen dobové advokacii v Brně, Olomouci a Moravské Ostravě, ale též v dalších jedenácti městech, samozřejmě včetně Jihlavy, Prostějova, Třebíče, Znojma, Uherského Hradiště, Litovle a Nového Jičína, ale i např. Slavkova u Brna, Frenštátu pod Radhoštěm či Štítů. V rámci výkladu o jednotlivých městech Martin Rája nejprve představil politické, hospodářské, sociální, národnostní a společen-

ské poměry v dané lokalitě, posléze se zabýval skupinou tamějších advokátů mimo jiné z hledisek jejich původu, rodinného zázemí, místa výkonu advokacie, majetkových a daňových poměrů, činnosti v místních spolcích a samozřejmě i z hlediska zapojení advokátů v komunální politice. V tomto směru předkládá autor nejen dnešním místním advokátům velice plastické obrazy toho, jak advokacie v jednotlivých městech fungovala. Text je přitom provázen řadou vyobrazení, mezi nimiž nechybějí ani četné fotografie či portréty advokátských protagonistů.

Na tuto kapitolu navazují kapitoly o moravských advokátech z hlediska jejich teritoriálního původu, rodinného stavu a věku, náboženské příslušnosti, bydlení, majetku a advokátní kanceláře, a o advokátech ve společnosti, kde je pozornost zaměřena na nacionalismus a národnostní příslušnost, na vybrané osobnosti advokátů (Alois Mikyška a Ctibor Helcelet) v souvislosti s jejich společenským působením a na problematiku advokacie v očích veřejnosti. Tuto kapitolu uzavírá subkapitola *Advokáti a ženy*, která nemůže být v daném období kapitolou

o advokátech, ale líčí postavení a roli žen, zaměstnaných v advokátních kancelářích, a zabývá se samozřejmě manželkami advokátů. Ukazuje se tu například, že nezřídka při sňatku advokáta převážil sociální původ manželky a důvody ekonomické.

V IX. kapitole podal Martin Rája podrobné medailonky všech prezidentů

Moravské advokátní komory ve sledovaném období.

Lze bez nadsázky říci, že kniha je napsána stejně čtivě, jako jsou poutavě přednášeny Rájovy konferenční referáty. Svoje v ní naleznou jak právní historikové, regionální historikové a sociologové advokátního stavu, tak v neposlední řadě sběratelé více či méně zajímavých historek ze společnosti. Dobové moravské advokacii autor velice důkladně „nahlédl do kuchyně“. I v tomto případě nutno dodat, že mnohé jevy, které vysledoval pro období let 1869-1914, se znovu objevily v polistopadové advokacii.

Kniha Martina Ráji si zaslouží mimořádnou pozornost, osobně ji řadím k těm velmi zdařilým v sektoru Balíkovské knihovny, věnovaném knihám o dějinách advokacie, a předsevzal jsem si, že ji budu doporučovat k přečtení a prostudování nejen advokátním koncipentům, kteří budou v budoucnu skládat zkoušky v brněnské pobočce České advokátní komory.

❖ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK, advokát v Praze a emeritní soudce Ústavního soudu

Bulletin slovenskej advokácie prináša...

č. 11/2015

doc. JUDr. Katarína Chovancová, Ph.D., LL.M., MCI Arb:

Štandard spravodlivého a rovnoprávného zaobchádzania v medzinárodnom investičnom práve, II. časť

Legitimní očekávání investorů se dnes považují za centrální složku standardu spravedlivého a rovnoprávného zacházení (FET) v mezinárodním in-

vestičním právu. Jejich expandující koncept je důkazem rozšiřování standardu FET. Ochrana oprávněných očekávání je spjata se zachováním příslibů, poskytnutých zahraničnímu investovi hostitelským státem. Jako nejdůležitější součást standardu mají legitimní očekávání dnes za sebou bohatý vývoj

a vyznačují se detailní strukturou. Z důvodu jejich významu se druhá část příspěvku zaměřuje na jejich klasifikaci a charakteristiku.

JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.:

Dohoda o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů – aplikačné problémy

Dohoda o vypořádání společného jmění manželů je jedním ze zákonných způsobů vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví v případě jeho zániku. Navzdory tomu, že jde v praxi o často používaný institut, mnohé právní otázky s ním spojené jsou v teorii i aplikační praxi dosud posuzovány nejednotně. Článek zpřístupňuje zkoumanou problematiku z pohledu teoretických a praktických východisek a aktuálních přístupů soudní praxe.

**doc. JUDr. Martina Jánošíková,
Ph.D.:**

Charta základných práv Európskej únie v sťažnostiach na Ústavný súd Slovenskej republiky: Nevyužitý potenciál?

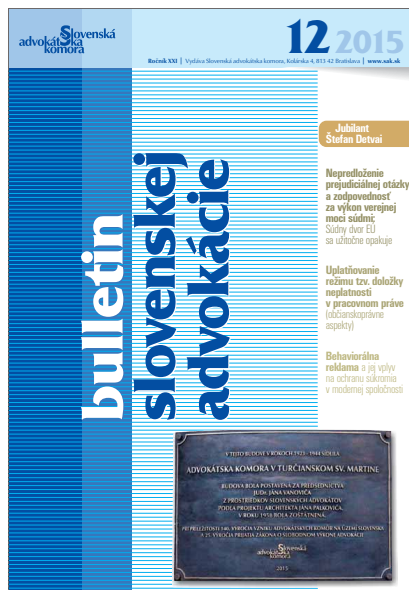
Autorka v príspevku shrnuje závery, ke ktorým dospela zkoumáním rozhodnutí Ústavného soudu Slovenské republiky, vydaných v rámci řízení o stížnostech podle čl. 127 odst. 1 Ústavy Slovenské republiky, ve kterých stěžovatelé namítají porušení základních práv zaručených Listinou základních práv Evropské unie. Poukazuje hlavně na tu skutečnost, že v zájmu poskytování kvalifikovaných právních služeb ze strany advokátů je nezbytné orientovat se v problematice účinků Listiny ve vnitrostátním právním prostředí a následně zlepšit kvalitu argumentace stěžovatelů při vznesení námitek vůči porušení základních práv plynoucích z Listiny.

č. 12/2015

prof. JUDr. Ján Mazák, Ph.D.:

Nepredloženie prejudiciálnej otázky a zodpovednosť za výkon verejnej moci súdmi: Súdny dvor Európskej únie sa užitočne opakuje

Autor se věnuje, na základě rozsudku Soudního dvora C-160/2014, odpovědnosti státu za škodu, kterou způsobil

nejvyšší soud tím, že nepředložil předběžnou otázku, ale rozhodl ve věci sám po konstatování, že byly splněny předpoklady pro použití doktríny *Cilfit* (*acte clair*). Z citovaného rozsudku vyvodil obecnější závěry a poučení pro postupy soudů posledního stupně při používání doktríny *Cilfit*, které by měly zabránit tomu, aby vznikala odpovědnost členského státu za škodu způsobenou nepředložením předběžné otázky soudy posledního stupně podle čl. 267 Smlouvy o fungování Evropské unie.

Ivan Kundrať:

Uplatňovanie režimu tzv. doložky neplatnosti v pracovnom práve (občianskoprávne aspekty)

Článek se zabývá otázkou neplatnosti právních úkonů v pracovním právu.

Režim tzv. doložky neplatnosti je prvkem, který v pracovním právu rámcuje všeobecnou úpravu právních úkonů obsaženou v občanském zákoníku. Cílem článku je přezkoumat kolizní situace na pomezí přímé působnosti zákoníku práce a subsidiární působnosti občanského zákoníku, kdy má určení správné působnosti rozhodující vliv na platnost právního úkonu. Aktuálnost problematiky vyplývá ze současného stavu teorie pracovního práva, kde se nevěnuje náležitá pozornost aspektům vztahu působnosti zákoníku práce a občanského zákoníku v souvislosti s neplatností právních úkonů.

Mgr. Daniela Čičkáňová, Ph.D.:

Behaviorálna reklama a jej vplyv na ochranu súkromia v modernej spoločnosti

Autorka se v příspěvku zaměřuje na specifickou oblast ochrany soukromí v kontextu rozvoje moderních technologií, poznamenaném především vstupem internetu do každodenního života jednotlivců i celé společnosti. První část příspěvku stručně představuje koncept v SR téměř neznámého práva na informační sebeurčení. V další části se příspěvek zabývá jedním z mnoha zásahů do uvedeného práva, a to behaviorální reklamou. Autorka analyzuje problematiku a zároveň nabízí východiska a návrhy *de lege ferenda*.

Bulletin advokacie online

V posledních dnech byly na BA online www.bulletin-advokacie.cz publikovány tyto exkluzivní články:

- Nová povinnost pro pronajímatele?
- Náhradová povinnost dopravce
- Ke smluvním vztahům mezi podnikateli – prameny a pravidla
- Jak se zbavit neschopného zaměstnance
- Procesní společenství účastníků
- Zajištění cizince za účelem správního vyhoštění – několik poznámek pro advokáty
- Sousedská práva: Imise
- Úprava okamžiku přechodu vlastnického práva a nebezpečí škody k předmětu smlouvy

Klesající obliba vzdělaných hlupáků a jiné projevy klausismu-zemanismu čili festina lente

Už někdy před Vánoce si jeden neúnavný komentátor postěžoval, že nejhorší jsou vzdělaní hlupáci. Nemá je prý rád. Jeho oblibu si patrně získávají nezdělaní hlupáci, případně i nezdělaní chytráci. Těžko říct, jak jsou na tom u něho vzdělaní chytráci.

Já si pod vzdělaným hlupákem vždy rovnou představím prof. Putnu. Samé obrazy z kulturních dějin, a žádné investice do soláru. Švorcák, a tedy nula. Co si na něm vezmete? Nic.

Z nezdělaných chytráků se od vzniku ČR v r. 1993 rekrutují i čeští premiéři. Tři čtyři výjimky by se našly, ale i tak může být náš komentátor spokojen. Prezidentů bylo moc málo na zveřejnění, ale čistě statisticky to byly dvě třetiny ostudy a jen jedna třetina cti a vážnosti.

Jsou ale důležitější věci, než stoupající obliba nezdělanců v Čechách.

Vezměte si třeba extremismus, radikalismus a terorismus. Pleť se to páte přes deváté a nakonec už nikdo neví, o čem se mluví.

Extremismus je věc názorová. Závisí na míře tolerance. Je-li tolerance stoprocentní, nemůže žádný extremismus existovat. Na přesvědčení, že se mají nevěřícím usekávat hlavy a z věřících vyrábět masokostní moučka, za těchto okolností nic extremistického není. Zastánci svobody přesvědčení a tomu odpovídající úplné svobody jeho projevu, upouštějí od své tolerance obvykle teprve tehdy, když nad Hradem zavlaží prezidentovy rudé podvlékačky. I nezdělaný hlupák pak připouští, že extremismus existuje a že tolerance musí mít nějaké meze.

Radikalismus je návod, jak od základu změnit dosavadní zvyklosti. Zvyklostí je i neexistence jakýchkoliv zvyklostí. Je to i metoda, jak změnu uskutečnit násilím. Na postupném spontánním vývoji nic radikálního není. Koho nebaví čekat na změnu celá staletí, musí se radikalizovat a odstranit každého, kdo změně brání. Tak dojde ke kýžené změně zvyklostí natošup. Změny k lepšímu nebo k horšímu radikál nerozlišuje, protože co je lepší a co horší neví ani vzdělaný chytrák. Každá změna je pokrok. Z odpadu pokroku se vyrábí masokostní moučka, mýdlo nebo CO₂. Právo brání změně zvyklostí, právníci brání právo. Neplatí z toho pro ně žádné příznivé očekávání, ledaže masokostní moučka z nich vyrobená bude na trhu obzvláště žádaná s dopadem na smluvní ceny. Moučce jsou ale její smluvní ceny fuk.

Koho nebaví ani rychlá změna zvyklostí, stává se teroristou. Teror je čiré potěšení z hrůzy bez jakéhokoliv účelu. Přijdete sám nebo s kamarády do hospody, vytasíte kalašnikov, kosíte to kolem sebe hlava nehlava a bavíte se. Podobně postupuje

nete ve škole, na ostrůvku s dětským letním táborem, v redakci humoristického časopisu nebo v koncertní síni. Tak to bylo v Uherském Brodu, v Beslanu, v Norsku, v Charlie Hebdo nebo v Bataclanu. Teorii, že nás chtějí teroristi zastrašit, moc nevěřím. Zastrášen jsem vždycky byl, no a co? Co mám dělat dál, mi nikdo neřekl. Nechodit do hospody, ani do školy, ani na ostrovy, uznat samostatnost Čečenska, přestoupit na islám nebo nevolit Hollanda? Čert ví, a tak jsem se vystrašil a pak zase odstrašil, jel po svém, a nevolil Zemana.

Při tomto pohledu se nám hroutí jednoduchá teorie, že nás ohrožuje terorismus Islámského státu. Terorismus sice ohrožení je, ale lze mu čelit, a i to jen částečně, pouze na individuální úrovni včasným odhalováním těch, pro něž je hrůza potěšením, ať je to Breivik, Džihád John, nebo Zdeněk Kovář z Uherského Brodu. Úkol pro tajné služby. Přejme jim úspěch.

Skutečným ohrožením jsou radikálové, a především radikalizace dosavadních pouhých extremistů na všech úrovních. Obzvláště nebezpečná je radikalizace na úrovni bývalých, současných i budoucích prezidentů, od Putina, přes Bašára Asáda, kalifa Al-Baghdadiho a jiné, až po Klause, Zemana a Adama Benjamína Bartoše. Terorista potěšený hrůzou není ovšem nikdo z nich. Oni jenom chtějí změnit dosavadní zvyklosti na celém světě, a to radikálně natošup. Tak úplně komické to zase není, i když přičteme Okamuru, Marka Černocho, Konvičku a Ficu. Jeden, druhý či osmý budou chtít odstranit každého, kdo by se změnami moc nespíchal. Jak odstranit, to se ještě ukáže, pokud se to v Rusku už neukázalo třeba na Němcovovi. Jejich velkohubý boj proti „terorismu Islámského státu“ je pro ně jen kamufláž vlastních radikálních cílů. Nejlepším cílem jsou pogromy. Místo Židů a kulaků má tato elita teď na mušce migranty.

Zamyšlení nad pojmy extremismus, radikalismus a terorismus nás dovedlo k paradoxním výsledkům. Terorismu se není třeba obávat o nic víc než kdykoliv dříve. Tím nás pouze straší radikalizovaní extremisté, což jsou nejen známé firmy z mezinárodní i místní galérky, ale hlavně četné postkomunistické politické špičky. Zničení Islámského státu nepovede k ničemu. Bylo by to jen useknutí jedné hlavy sani devítihlavé.

Ještě uvidíme, jak se platnost paradoxu osvědčí. Zatím můžeme být v klidu a bránit se překotným změnám zvyklostí. Festina lente. Spěchej pomalu a nejdřív si udělej pořádek v hlavě, ó lide český!

Leden 2016

✦ KAREL ČERMÁK

Z kárné praxe

Je kárným proviněním, jestliže advokát po určení rozhodnutím předsedy ČAK podle § 18 zákona o advokacii s klientem ve výkonu trestu, který byl vyzván k odstranění vad ústavní stížnosti, nejedná a vady neodstraní.

Kárné rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 27. 2. 2015, sp. zn. K 110/2014

Kárně obviněný Mgr. Ing. P. S., advokát,

se dopustil kárného provinění tím, že

poté, co byl rozhodnutím předsedy ČAK ze dne 11. 2. 2014 určen advokátem odsouzeného L. N., t. č. ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Příbram, k jeho zastoupení v řízení vedeném u Ústavního soudu a bylo mu známo, že přípisem Ústavního soudu ze dne 28. 1. 2014 byl L. N. vyzván k odstranění vad své ústavní stížnosti a mimo jiné k předložení speciální plné moci pro zastupování před Ústavním soudem advokátem a k odstranění vad návrhu mu byla stanovena lhůta 30 dnů od doručení výzvy, přičemž poslední den lhůty připadl na den 5. 3. 2014,

s L. N. se ani přes jeho písemnou korespondenci odeslanou mu dne 18. 2. 2014 a 21. 2. 2014 nekontaktoval, na přijaté dopisy L. N. nereagoval, neinformoval ho o stavu jeho věci a v soudem stanovené lhůtě vady ústavní stížnosti neodstránil, v důsledku čehož Ústavní soud usnesením ze dne 18. 3. 2014 čj. IV. ÚS 3862/13 návrh L. N. odmítl,

tedy

- nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny,
- při výkonu advokacie nejednal svědomitě a nevyužil důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci neuplatnil v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládal za prospěšné,
- při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržoval pravidla profesionální etiky ukládající mu
  - povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu,
  - povinnost ve věcech, v nichž byl ustanoven soudem nebo určen Komorou, postupovat se stejnou svědomitostí a péčí, jako ve věcech ostatních klientů,
  - povinnost klienta řádně informovat, jak vyřizování jeho věci postupuje, a poskytovat mu včas vysvětlení a podklady potřebné pro uvážení dalších příkazů,

čímž porušil

- § 16 odst. 1, 2 zákona o advokacii,
- § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, čl. 6 odst. 2 a čl. 9 odst. 1 Pravidel profesionální etiky,

a tím se dopustil kárného provinění podle § 32 odst. 2 zákona o advokacii č. 85/1996 Sb., v platném znění, spočívající v závažném porušení povinností stanovených zákonem nebo stavovským předpisem, a za to se mu ukládá podle § 32 odst. 3 písm. c) téhož zákona

pokuta ve výši 17 000 Kč,
splatná do 15 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Kárně obviněný je povinen zaplatit České advokátní komoře náhradu nákladů kárného řízení ve výši 8 000 Kč. Náklady jsou splatné do 15 dnů od právní moci tohoto kárného rozhodnutí na účet České advokátní komory.

Z odůvodnění:

Z listin, založených v kárném spise kárný senát zjistil:

- Stěžovatel v dopise ze dne 23. 4. 2014, který adresoval na pobočku ČAK v Brně, sdělil, že mu byl určen kárně obviněný advokátem pro zastupování jeho osoby v řízení před Ústavním soudem. Stěžovatel uvádí, že mu odeslal listinu z Ústavního soudu, ve které jej Ústavní soud vyzývá k odstranění vad ústavní stížnosti. Stěžovatel dále uvádí, že jej kárně obviněný do dnešního dne nekontaktoval, ani nenavštívil. Z důvodu nečinnosti kárně obviněného pak došlo k zastavení řízení před Ústavním soudem. Dále stěžovatel uvádí, že kárně obviněnému dvakrát psal, byl taktéž kontaktován telefonicky pracovníci věznice, od níž se pak dozvěděl, že jeho záležitost má vyřizovat JUDr. B., avšak ale ani ten stěžovateli nepomohl.

- K takto podané stížnosti se dopisem ze dne 5. 5. 2014 vyjádřil kárně obviněný s tím, že sdělil, že na konci ledna 2014 fakticky přerušil svou advokátní činnost a zdržoval se převážně mimo své bydliště bez možnosti řádného poskytování právních služeb. Ví o tom, že byl rozhodnutím předsedy ČAK ze dne 11. 2. 2014 ustanoven advokátem panu L. N., avšak z důvodu svého faktického přerušování činnosti 24. 2. 2014 zmocnil JUDr. L. B., advokáta se sídlem v Příbrami, aby právní služby pro pana L. N. za něj poskytl. Zároveň zaslal kopii plné moci, kterou takto tomuto advokátovi udělil. Dále kárně obviněný uvedl, že vztah mezi ním a panem L. N. nevznikl, neboť nedošlo k uzavření dohody o poskytnutí právních služeb.

- Po podání kárné žaloby se k ní vyjádřil kárně obviněný svým podáním ze dne 21. 12. 2014. Z této listiny pak kárný senát zjistil, že kárně obviněný uvádí, že nerozporuje skutkový stav, jak je popsán v kárné žalobě, že si je vědom pravdivosti tvrzení stěžovatele, že jej osobně nekontaktoval, neinformoval jej o stavu jeho věci a ve stanovené lhůtě vady ústavní stížnosti neodstránil. Zároveň však uvedl, že je nutné uvést i důvody, které k tomuto výsledku vedly. Kárně obviněný zároveň uvedl, že podnikl kroky k tomu, aby práva a oprávněné zájmy stěžovatele byly chráněny.

Kárně obviněný opětovně zopakoval, že v lednu 2014 ukončil svou advokátní činnost, přestal vykonávat praxi, kterou vykonával na základě mandátní smlouvy o trvalé spolupráci a jako advokát přestal pracovat, nadále neuzavíral žádné nové mandátní vztahy. Důvodem přerušování této činnosti bylo

předpokládané zahájení pracovněprávního vztahu od dubna 2014. Uvádí dále, že v měsících únor a březen 2014 se zdržoval převážně mimo své bydliště, částečně v zahraničí, a neměl tedy věcné ani časové předpoklady k poskytování právních služeb. V uvedeném období neměl pravidelný přístup k poštovní korespondenci s výjimkou příležitostné kontroly své datové schránky.

Dále kárně obviněný uvádí, že vzhledem ke skutečnosti, že se mělo jednat o poskytnutí právní služby při zastupování před Ústavním soudem, a dále ke skutečnosti, že podstatná část této lhůty v době jeho určení advokátem již uplynula, dospěl k závěru, že zbývající část lhůty nemusí být dostatečná k určení jiného advokáta ze strany ČAK, proto v této věci bez zbytečného odkladu po svém určení advokátem, resp. poté, co se o svém určení dozvěděl, kontaktoval advokáta JUDr. L. B. a dohodl se s ním na zastupování stěžovatele v posuzované věci. Dále s ním dohodl, že tento advokát pak již bude sám kontaktovat stěžovatele a o tomto postupu jej bude informovat. V rámci této dohody také uvedl, o jaké zastupování se jedná, a taktéž mu uvedl relevantní časové údaje pro poskytnutí právní pomoci stěžovateli před Ústavním soudem.

Zastupování JUDr. L. B. provedl v dobré víře a pověření JUDr. L. B. provedl s tím, že tento advokát měl velmi dobrou reputaci. Zároveň taktéž uvedl, že se zavázal tomuto advokátovi uhradit smluvní odměnu z vlastních prostředků. V této souvislosti kárně obviněný uvádí, že je osobně toho názoru, že podnikl všechny kroky směřující k tomu, aby práva a oprávněné zájmy stěžovatele byly chráněny a prosazovány, jak mu ukládá § 16 odst. 1 zákona o advokacii. V této souvislosti uvádí, že jednal čestně a svědomitě a pokusil se v dobré víře využít zákonné prostředky, které v zájmu odsouzeného L. N. pokládal za prospěšné. Dále kárně obviněný uvádí, že z uvedených důvodů se domnívá, že posuzovaný skutek nepředstavuje závažné porušení stanovených povinností advokáta, resp. není jednáním natolik závažným, které by stanovené povinnosti advokáta porušilo s takovou intenzitou, aby bylo považováno za kárně provinění ve smyslu § 32 odst. 2 zákona o advokacii.

- V závěru svého vyjádření pak kárně obviněný uvádí, že působí jako advokát od 1. 5. 2005, nezaznamenal žádné stížnosti nebo jiné podněty směřující proti výkonu jeho advokátní činnosti. Poukazuje na svou dosavadní profesní a občanskou bezúhonnost, dále poukazuje na to, že projednání kárného provinění je vážným zásahem do jeho osobních poměrů a jeho dobré pověsti a pokud kárný senát dospěje k závěru, že v posuzované věci se jednalo o méně závažné porušení povinností advokáta, bude pro něj samotné projednání této kárné žaloby pro jeho osobu postačujícím opatřením. Dále poukazuje na to, že s účinností od 15. 4. 2014 má pozastavený výkon advokacie a v dohledné době neplánuje svou advokátní praxi obnovit. V závěru svého vyjádření uvádí, že co se týká jeho osobních poměrů, je svobodný a bezdětný, je zdravý, je výlučným vlastníkem bytu o velikosti 1+1 v Praze 3 a osobního automobilu Ford Focus, rok výroby 2007. Další majetek představují zejména finanční úspory, nemá hypotéku ani jiné zadlužení.

V průběhu jednání kárného senátu pak kárně obviněný zcela odkázal na své písemné vyjádření a doplnil, že kárnou žalobu

nerozporuje skutkově, je si vědom svého porušení povinností a opakuje, že podle jeho mínění zajistil zastupování stěžovatele tím, že pověřil jiného advokáta. Dále k dotazům kárného senátu uvedl, že sdělil JUDr. L. B., že k doplnění ústavní stížnosti již zbývá 14 dní, předal mu společně s plnou mocí veškeré listiny, které měl dispozici z ČAK, které mu byly doručeny společně s určením jeho osoby zástupcem stěžovatele. Dále uvedl, že má pozastaven výkon advokacie od 15. 4. 2014, a to v souvislosti s pracovním poměrem, který ke stejnému datu uzavřel. O pozastavení výkonu advokacie pak žádal až po uzavření tohoto pracovního poměru. Jak uváděl dříve ve svých vyjádřeních, již v lednu 2014 fakticky pozastavoval svou činnost, konkrétně ukončil svou mandátní činnost pro advokátní kancelář, se kterou do té doby spolupracoval.

K dalším dotazům, jakým způsobem kontroloval výkon činnosti substituta, pak uvedl, že v této souvislosti nastaly podle něj dvě zásadní skutečnosti; tou první byl telefonát pracovnice věznice, která jej kontaktovala s tím, že byl ustanoven stěžovateli a toho do současné doby nekontaktoval. Kárně obviněný pak této pracovnici sdělil, že své zastupování převedl právě na JUDr. L. B., který mu měl slíbit, že bude stěžovatele v této věci kontaktovat. K dotazu, zdali v této souvislosti kontaktoval přímo JUDr. L. B. s dotazem, zda již kontaktoval stěžovatele, pak kárně obviněný uvedl, že nikoliv. A druhou skutečností pak bylo to, že jej kontaktoval přímo JUDr. L. B., a to nejspíše již v době, kdy uplynula lhůta k doplnění ústavní stížnosti, a sdělil mu, že stěžovatel byl přemístěn z blízké do jiné věznice, a z tohoto důvodu mu substituci již nezajistí, neboť s ohledem na změnu místa výkonu trestu stěžovatele je pro něj poskytnutí právní služby stěžovateli značně ztíženo.

Je pravda, že poté, kdy mu JUDr. L. B. sdělil, že substituci nezajistí, neinformoval o této skutečnosti stěžovatele, a taktéž na tuto skutečnost on sám nikterak nereagoval. V této souvislosti uvádí, že uznává, že toto jeho jednání nebylo v souladu s advokátními předpisy. Dále uvedl, že od ledna do dubna 2014 kromě stěžovatele neměl jiné klienty. K dotazům kárného žalobce pak kárně obviněný uvedl, že k uzavření dohody o poskytování právních služeb v souvislosti s jeho určením advokátem podle § 18 zákona o advokacii nedošlo, on se stěžovatelem žádnou dohodu neuzavřel. K dotazu, zdali informoval ČAK a stěžovatele o převedení právní služby na JUDr. L. B., uvádí, že nikoliv, předpokládal, že stěžovatel se měl o této skutečnosti dozvědět přímo od JUDr. L. B., když se s ním takto dohodl, či mu tuto skutečnost mohla sdělit zaměstnankyně věznice po uskutečněním telefonickém hovoru. K dotazu, jaká učinil opatření v době od ledna do dubna 2014 v souvislosti s § 27 odst. 1 zákona o advokacii, pak uvedl, že obecně lze říci, že žádná, pouze kontroloval svou datovou schránku v intervalu jedenkrát týdně až jedenkrát za dva týdny. V této souvislosti pak kárný žalobce předložil kárnému senátu doručenkou, kterou je dokládáno doručování rozhodnutí o určení kárně obviněného advokátem podle § 18 zákona o advokacii s tím, že bylo vykázáno doručení fikcí této listiny, a to ke dni 22. 2. 2014 a kárně obviněný tuto zásilku vyzvedl osobně ze své datové schránky 24. 2. 2014.

Následně se vyjádřil k dotazu kárně obviněný opětovně ke svým osobním a majetkovým poměrům, kdy uvedl, že

jeho majetkové poměry jsou zcela totožné s jejich popisem uvedeným ve vyjádření ke kárné žalobě, od této doby nedošlo k jejich změně. Od 15. 4. 2014 až dosud je v pracovním poměru u X. Pokud je dotazován na jeho současný příjem ze zaměstnání, pak jeho výši konkrétně nechtěl uvést s tím, že uvedl, že došlo ke snížení jeho příjmu oproti období, kdy vykonával advokacii.

Z výpisu z matriky na kárně obviněného ze dne 26. 3. 2014, 23. 7. 2014 a 26. 2. 2015 pak kárný senát zjistil, že kárně obviněný je zapsán v seznamu advokátů od 1. 5. 2005 dosud s tím, že od 15. 4. 2014 dosud má pozastaven výkon advokacie, a to ve smyslu § 9 odst. 1 písm. a) zákona o advokacii. Jedná se o samostatného advokáta se zaměřením na občanské právo, evropské právo a obchodní právo a generální praxi.

- Z listiny dne 28. 1. 2014 kárný senát zjistil, že Ústavní soud vyzývá k odstranění vad. Dále poučuje, že je nutno doložit soudu speciální plnou moc pro zastupování před Ústavním soudem v dané věci s tím, že stěžovatel musí být zastoupen advokátem. Zároveň je zde poučení, že Ústavní soud advokáta neustanovuje, je třeba obrátit se na Českou advokátní komoru se žádostí o určení advokáta.

- Žádost stěžovatele ze dne 3. 2. 2014 došla na Českou advokátní komoru 5. 2. 2014 s tím, že se jedná o žádost stěžovatele o ustanovení advokáta ve věci doplnění ústavní stížnosti.

- Z listiny založené na čísle listu 4/D kárného spisu pak kárný senát zjistil, že se jedná o rozhodnutí o určení advokáta, které bylo adresováno kárně obviněnému s tím, že je ustanoven advokátem ve smyslu § 18 zákona o advokacii, a to stěžovateli ve věci zastoupení v řízení vedeném u Ústavního soudu.

Z přípisu Vězeňské služby České republiky, datovaného 7. 4. 2014, kárný senát zjistil, že odsouzený stěžovatel odeslal v průběhu měsíce února dvakrát korespondenci na adresu kárně obviněného, přesná data odeslání byla 18. 2. 2014 a 21. 2. 2014.

- Plná moc, kterou udělil kárně obviněný advokátovi JUDr. L. B., a to dle ustanovení České advokátní komory, pobočka Brno, v trestní věci stěžovatele je datována dne 24. 2. 2014.

- Z usnesení Ústavního soudu ve věci stěžovatele kárný senát zjistil, že návrh byl odmítnut pro neodstranění vad.

- Z listiny založené na čísle listu 4/CH kárného spisu kárný senát zjistil, že se jedná o listinu adresovanou kárně obviněnému ze dne 24. 4. 2014, kterou mu adresuje ředitelka pobočky ČAK v Brně s dotazem, jaká učinil kárně obviněný opatření poté, kdy obdržel rozhodnutí předsedy ČAK své osoby advokátem podle § 18 zákona o advokacii, přičemž dne 22. 4. 2014 obdržela Česká advokátní komora stížnost stěžovatele, který si stěžuje na to, že jeho ústavní stížnost byla Ústavním soudem odmítnuta pro neodstranění vad podání. Kárně obviněný je v této výzvě vyzván, aby uvedl, kdy a jakým způsobem se stěžovatelem komunikoval, zda došlo k uzavření dohody o poskytnutí právní služby, udělení plné moci pro zastupování v řízení u Ústavního soudu, a pokud pak nevznikl vztah mezi advokátem a klientem, ať uvede důvody, které k takové situaci vedly.

- Přípisem datovaným 5. 5. 2014 kárně obviněný reagoval na výzvu ředitelky pobočky ČAK ze dne 24. 4. 2014. Kárně obviněný zde mimo jiné uvádí, že mu bylo doručeno roz-

hodnutí předsedy České advokátní komory, kterým byl ustanoven advokátem L. N., do jeho datové schránky dne 22. 2. 2014. S ohledem na to již dne 24. 2. 2014 zmocnil JUDr. L. B., aby jej v této věci zastupoval. JUDr. B. podle jeho informací je zkušeným a renomovaným advokátem, zároveň mu zaslal kopii plné moci. Dále uvedl, že březnu 2014 byl telefonicky kontaktován pracovníci věznice, kterou rovněž informoval o tom, že se ve věci pana L. N. nechal zastoupit uvedeným advokátem. Z těchto důvodů pak uvádí, že nemohl osobně poskytnout právní službu, v této věci se nechal zastoupit jiným advokátem.

- Z listiny předložené kárnému senátu u jednání dne 27. 2. 2015 kárný senát zjišťuje, že se jedná o doručku ve věci rozhodnutí o určení advokáta podle § 18 zákona o advokacii, příjemcem této zprávy je kárně obviněný, na doručence je vyznačeno datum 12. 2. 2014, kdy byla datová zpráva podána, tentýž den byla datová zpráva dodána do datové schránky příjemce, dále je zde vyznačeno datum 22. 2. 2014, kdy uplynulo 10 dnů od dodání této datové zprávy do datové schránky příjemce, a oprávněná osoba se do datové schránky přihlásila dne 24. 2. 2014. Další dokazování nebylo před kárným senátem prováděno.

Hodnocení dokazování:

Kárný senát při rozhodování v této věci vycházel zejména ze samotné stížnosti, vyjádření kárně obviněného, a to jak k podané stížnosti, tak i ke kárné žalobě, vyjádření kárně obviněného při jednání kárného senátu, a z listin, které byly kárným senátem k důkazu přečteny při jednání kárného senátu dne 27. 2. 2015.

Kárný senát dospěl po provedeném dokazování k jednoznačnému závěru o vině kárně obviněného za skutek, popsáný v kárné žalobě. Kárně obviněný převzal rozhodnutí předsedy ČAK, kterým byl ustanoven advokátem ve smyslu ust. § 18 zákona o advokacii, a to stěžovali pro řízení před Ústavním soudem. Toto rozhodnutí bylo kárně obviněnému doručováno do jeho datové schránky s datem doručení 22. 2. 2014. Jak vyplývá z usnesení Ústavního soudu, lhůta pro plnění ústavní stížnosti byla Ústavním soudem stanovena od 5. 2. 2014 do 5. 3. 2014. Pokud by kárně obviněný řádně vykonával advokacii, pak by nepochybně došlo k převzetí rozhodnutí předsedy ČAK o jeho ustanovení advokátem dříve než 24. 2. 2014. Z listin, které měl kárný senát k dispozici, zejména pak z doručky datové zprávy, kterou bylo kárně obviněnému doručováno rozhodnutí předsedy ČAK o určení advokáta, je zřejmé, že tato datová zpráva byla kárně obviněnému zaslána dne 12. 2. 2014 a kárně obviněný ji osobně vyzvedl až 24. 2. 2014. I v této době, pokud by kárně obviněný řádně vykonával své povinnosti advokáta a řádně přebíral doručenu poštu, mohl by řádně splnit i povinnosti, které pro něj vyplývají z doručení rozhodnutí předsedy ČAK o určení jeho osoby advokátem. Kárně obviněný měl dle zjištění kárného senátu dostatečnou dobu k tomu, aby prověřil, zdali jsou splněny podmínky pro ustanovení jeho osoby advokátem podle § 18 zákona o advokacii s tím, že mohl osobně navštívit či korespondenčně zjistit stanovisko stěžovatele.

Kárně obviněný sice dne 24. 2. 2014, tedy v tentýž den,

kdy osobně vyzvedl datovou zprávu, kterou mu bylo doručeno rozhodnutí o určení jeho osoby advokátem stěžovatele, udělil plnou moc JUDr. L. B., avšak bez bližšího zdůvodnění nekontroloval výkon činnosti substitučního pověřence, kdy se spoléhal pouze na tu skutečnost, že JUDr. L. B. zajistí právní pomoc pro stěžovatele v rozsahu požadovaném v rozhodnutí předsedy ČAK a potažmo ve lhůtě určené Ústavním soudem stěžovateli.

Bez uvedení konkrétních a relevantních důvodů pak kárně obviněný nezajistil, nekontroloval, a to ani v jediném případě, zdali JUDr. L. B. skutečně právní pomoc stěžovateli poskytuje či poskytl, a to ani v situaci, kdy byl kontaktován pracovníci věznice, která jej upozorňovala na tu skutečnost, že byl určen advokátem pro stěžovatele, a toho do data uskutečnění telefonického hovoru nekontaktoval.

Dle zjištění kárného senátu pak kárně obviněný nekontaktoval stěžovatele, nereagoval na jeho písemné žádosti, které mu dle zprávy věznice byly stěžovatelem odeslány dne 18. 2. 2014 a 21. 2. 2014.

Za této situace kárnému senátu nezbylo nic jiného, než uznat kárně obviněného vinným ze spáchání kárného provinění uvedeného v kárné žalobě.

Kárný senát vyhodnotil jednání kárně obviněného jako kárné provinění, tedy jako jednání, které naplňuje znaky kárného provinění ve smyslu ust. § 32 odst. 2 zákona o advokacii, kdy se jedná o závažné porušení povinnosti advokáta vůči klientovi při poskytování právních služeb. V souladu s kárným žalobcem pak kárný senát dospěl k závěru, že skutkem popsáním v kárné žalobě se kárně obviněný dopustil porušení zákona o advokacii a také Pravidel profesionální etiky v rozsahu uvedeném ve výroku tohoto rozhodnutí.

Při úvahách o ukládání kárného opatření vycházel kárný senát při rozhodování o vině či nevině kárně obviněného ze skutku popsání v kárné žalobě. Kárný senát zároveň při hodnocení intenzity porušení advokátních předpisů vycházel také z toho, že kárně obviněný projevil lítost nad následkem, který jeho jednáním byl způsoben stěžovateli, při jednání kárného senátu, i ve svém vyjádření ke kárné žalobě připustil svá dílčí pochybení, což kárný senát vyhodnotil ve prospěch kárně obviněného, zároveň ve prospěch obviněného kárný senát vyhodnotil dosavadní kárnou i občanskou bezúhonnost kárně obviněného.

Naproti tomu v neprospěch kárně obviněného pak vyhodnotil kárný senát skutkové okolnosti spáchání kárného provinění, když ze všech okolností je zcela zřejmé, že kárně obviněný byl netečný k písemnostem doručovaným mu stěžovatelem, dále zůstal netečným k urgenci stěžovatele provedené prostřednictvím telefonátu pracovnice věznice, a rovněž bez bližšího zdůvodnění kárně obviněný nekontroloval práci jím pověřeného advokáta, čímž zjevně nezodpovědně přistupoval k plnění svých povinností uložených mu zákonem o advokacii a Pravidly profesionální etiky. Zároveň kárný senát nemohl nehodnotit tu skutečnost, že kárně obviněný měl zajistit právní pomoc stěžovateli před Ústavním soudem s tím, že se lze důvodně domnívat, že svým nedbalým výkonem povinností advokáta zavinil, že stěžovateli byl odepřen ústavně zaručený přezkum rozhodnutí státu, které bylo proti jeho osobě v jiném řízení vydáno, když z listin za-

ložených v kárném spise vyplývá, že řízení před Ústavním soudem k podnětu stěžovatele bylo z důvodu nesplnění výzvy Ústavního soudu zastaveno, když došlo k odmítnutí návrhu stěžovatele.

Kárný senát tuto skutečnost vyhodnotil jako zvlášť závažnou skutečnost přitěžující kárně obviněnému, neboť stěžovatel se obrátil na Českou advokátní komoru se žádostí o ustanovení advokáta, když předpokládal a důvodně se domníval, že mu advokátní komora ustanoví odborníka k hájení jeho zájmů v řízení před Ústavním soudem, který minimálně formálně zajistí jeho přístup před Ústavním soudem tím, že zašle Ústavnímu soudu plnou moc pro zastupování stěžovatele v řízení před Ústavním soudem. To však za předpokladu, že kárně obviněný v postavení advokáta určeného k zastupování stěžovatele zjistí, zdali se nejedná o uplatňování zjevně neoprávněného nároku, a dále za situace, že kárně obviněný zjistí, že majetkové a osobní poměry stěžovatele odůvodňují poskytnutí bezplatné právní pomoci, když v opačném případě je povinen poskytnout právní pomoc stěžovateli za úplatu.

V dané věci bylo zjištěno, že žádnou z těchto povinností kárně obviněný neprovedl, nezjistil žádným způsobem podrobnosti a okolnosti, za kterých se stěžovatel domáhá poskytnutí právní pomoci, a tyto skutečnosti pak vyhodnotil kárný senát jako závažné porušení povinností advokáta uložených zákonem o advokacii a stavovskými předpisy.

Kárný senát s ohledem na tyto své úvahy pak dospěl k závěru, že vůči kárně obviněnému nelze použít jiné kárné opatření než pokutu, když jak napomenutí, tak i veřejné napomenutí se jevíly kárnému senátu jako kárná opatření nedostatečná vzhledem k intenzitě zaviněného porušení povinností stanovených advokátovi jak zákonem o advokacii, tak stavovským předpisem. Při stanovování výše pokuty pak senát vycházel z prohlášení kárně obviněného jak ve vyjádření ke kárné žalobě, tak i v průběhu jednání kárného senátu.

✦ Připravil JUDr. JAN SYKA,
vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

NĚMECKÝ PRÁVNÍ SERVIS

Dipl.-Jur. (Univ.) / Rechtsanwältin
Lenka Brázdilová

Specializace: vymáhání pohledávek, procesní zastupování, ověření bonity německých společností, soukromé stavební právo, právo veřejných zakázek ve stavebnictví, zakládání společností v SRN, E-Commerce, trestní, pracovní právo a další

www.czech-legal-help.de, info@czech-legal-help.de
0049 851 98832566

inzerce

Limity obhajoby v kárné praxi České advokátní komory

JUDr. JAN LATA, Ph.D.

V současné společnosti se zvyšuje agresivita a prosazování vlastních zájmů, které je často tím urputnější, čím méně je právo na mé straně, asertivita je považována za vysoce pozitivní vlastnost. Tyto jevy se logicky odrážejí i v právních profesích, přičemž advokáti jsou jimi logicky ohroženi nejvíce. Na rozdíl od soudců, státních zástupců, notářů a soudních exekutorů totiž v advokacii neplatí numerus clausus a advokátem se tak může stát kdokoli, kdo splní zákonné předpoklady. Ze všech právních profesí proto nejvíce stoupá počet advokátů, kterých je již více než deset tisíc, a vzhledem k množství koncipientů se ani dvojnásobný počet nejeví nedosažitelný.

Advokátů je tedy mnoho, konkurence veliká a klienti si často více než věcnou argumentaci přejí velkohubé a agresivní prosazování vlastní verze útočící na všechny kolem, při které bude obhajoba testovat limity profesní etiky a zákonnosti. Určitá část advokátů, pohříchu i někteří „zavedení a renomovaní“, vycházejí této poptávce vsříc.

Je zjevné, že se jedná o jevy, které jsou svobodné a pluralitní společnosti imanentní. O to větší odpovědnost však leží na České advokátní komoře (dále též „ČAK“) coby orgánu vykonávajícímu veřejnou správu na úseku advokacie, aby zejména při své normotvorné a kárné činnosti stanovovala pravidla vhodného, možného a zapovězeného. Coby státního zástupce mě pochopitelně v tomto směru zejména zajímá role advokáta coby obhájce v trestním řízení. Zcela přitom uznávám, že role obhájce je nezastupitelná při dosahování cílů trestní spravedlnosti a že je lépe, aby bylo v pochybnostech deset obžalovaných zproštěno, než aby byl jeden nevinný odsouzen. Oceňuji, pokud v jednacím sání narazím na kvalifikovaného obhájce, se kterým je radost odborně polemizovat, a mnohdy jsem mu dal v takovém případě za pravdu a po provedeném dokazování v rámci soudního řízení navrhl zproštění obžaloby. Většina obviněných však nedokáže zhodnotit, zda zvolená obhajoba je účelná, a mnohdy oceňují efektnost před efektivitou. Chtějí vidět, že se za ně obhájce „bije jako lev“, třebaže advokátův dramatický výkon nemá na výsledek trestního řízení žádný vliv. Obviněný se tak často i ve zjevně „prohrané“ věci díky zvolené obhajobě připraví o jediné dvě možné polehčující okolnosti, tedy doznání a lítost.

1 Mandák, V.: Meze trestní obhajoby – nástin základních otázek, *Trestněprávní revue* č. 7/2003, str. 198.

2 Navzdory shora uvedenému se objevuje názor, že kárná praxe ČAK je vůči advokátům přísnější než praxe Nejvyššího správního soudu coby soudu kárného vůči soudcům a státním zástupcům – viz Motyčka, P.: Kárná řízení advokátů, soudců a státních zástupců aneb měří se všem stejným metrem?, *Bulletin advokacie* č. 1-2/2015, str. 46 an. Aniz bych chtěl s tímto závěrem obsáhlé polemizovat, dovolil bych si toliko podotknout, že advokát je na rozdíl od soudce či státního zástupce svého druhu podnikatelem. Přichází do kontaktu s penězi od svých klientů a na rozdíl od soudců a státních zástupců se tedy logicky častěji „dostává do pokušení“, v němž opět logicky častěji selhává.

3 Z celkových přehledů jsou k dispozici jen slušivé barevné tabulky, jejichž informační význam je spíše nižší – viz <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=7470>.

Uznávám naopak, že někteří státní zástupci nejeví příliš chuti vstupovat do odborné polemiky s obhajobou a bez vyrovnání se s předloženou argumentací trvají na svém s tím, že soud si to „nějak přebere“.

Bohužel se však setkáváme u některých obhájců s chováním, které podle mého názoru vybočuje z etických i právních mezí, v nichž by se měl advokát pohybovat. Dovolil bych si proto upozornit na určité trendy poslední doby, které nejsou zcela ojedinělé a jež pokládám nejen za nevhodné, ale v posledku z hlediska účelnosti obhajoby obviněných i za kontraproduktivní. Současně upozorňuji, že jde jen o několik nepřilíš sourodých poznámek, aniž bych měl ambici komplexně pojednávat o limitech obhajoby.

Zesnulý Václav Mandák v roce 2003 souhlasně citoval více než půlstoletí starý výrok M. Skalníka, že „vztah obhájce k obviněnému určuje, co má obhájce dělat, tj. obhajovat, kdežto jeho vztah ke společnosti určuje, jak to má dělat, jak, resp. až pokud může obhajovat.“¹ Zdá se mi, že ČAK je při své kárné praxi velmi přísná při porušování povinností advokáta ke klientovi a v současné době je až absolutizována povinnost obhájce ve vztahu k obviněnému, která velí obhajovat jej (takřka) všemi prostředky, a to na úkor druhé povinnosti, kterou má advokát ke společnosti jako celku a jež spočívá v dodržování limitů, které obhajoba nemá překračovat.

Dříve, než učiním pár poznámek o tom, jak ČAK (ne)řeší přechod mezi možné obhajoby, je vhodné připomenout několik údajů týkajících se kárné odpovědnosti advokátů. O kárném provinění rozhoduje kárný senát tvořený ze členů kárné komise, proti jehož rozhodnutí lze podat odvolání, o němž rozhoduje odvolací senát tvořený ze členů odvolací kárné komise. Rozhodnutí odvolacího senátu lze navíc fakticky napadnout správní žalobou a vůči rozhodnutí správního soudu je možné brojit kasační stížností.

Na rozdíl od soudců a státních zástupců je tedy kárné řízení advokátů nikoliv jednostupňové ale (reálně) čtyřstupňové, přičemž v prvních dvou stupních je kárný senát tvořen výlučně advokáty a další dva stupně nemohou postavení kárné žalovaného zhoršit. Kárnými žalobci ve věcech advokátů jsou předseda kontrolní rady a ministr spravedlnosti, který je však několik posledních let fakticky nečinný. Advokát je tedy advokáty žalován a advokáty souzen.² Stížnost na chování advokáta je primárně projednána kontrolní radou a je buď odložena, anebo je podána kárná žaloba. Kárná judikatura ČAK je (na rozdíl od judikatury Nejvyššího správního soudu coby soudu kárného) publikována jen selektivně v *Bulletinu advokacie*³ a vůbec není publikována praxe kontrolní rady při projednávání stížností, jejíž význam vzhledem k faktické pozici jejího předsedy coby výlučného kárného žalobce rozhodně nelze podceňovat. Níže uvedené poznatky proto většinou čerpám od (neúspěšně) si stěžujících kolegů, aniž bych mohl obecně zhodnotit praxi kontrolní rady.

Nakolik jsem zjistil, tak **jediným případem z posledních let, kdy kárná komise ČAK postihla exces obhajoby, byla kauza advokáta Petra Kočího**, který v zastoupení obviněné vznesl námitku vůči soudnímu znalci Michalu Mazlovi, v níž mj. uve-

dl, že (cit.) „jako osoba židovského původu znalec bezesporu vnímá velmi citlivě otázku šoa (holocaustu) a německého nacionálního socialismu, a jako řada dalších soukmenovců má tendenci reagovat se zvýšenou citlivostí, která může přerůst až v nepatřičnou vztahovačnost, na jakékoli náznaky v tomto směru.“⁴

Za toto vyjádření mu byl kárnou komisí uložen trest dočasněho zákazu výkonu advokacie na dobu dvanácti měsíců, avšak trest mu byl následně odvolacím kárným senátem zmírněn a namísto pozastavení výkonu činnosti mu byla uložena pokuta ve výši 100 000 Kč s odkazem na jeho dosavadní bezúhonnost.⁵ Aniž bych chtěl spekulovat nad průměrným ročním příjmem schopnějšího advokáta, je zjevné, že se jedná o skutečně mimořádně výrazné zmírnění trestu.

Naopak bez trestu (ale i bez podání kárné žaloby) zůstávají výroky učiněné v jednací síni či mimo ni, jimiž jsou policejní orgány či státní zástupci přirovnáváni k StB či komunistickým prokurátorům. Skoro se až zdá, že někteří advokáti ve chvílích bezradnosti zavádějí nový typ právní argumentace, který lze pracovně nazvat „argumentum ad urvalkum“.

Například výrok advokáta při domovní prohlídce jeho klienta, že „státní bezpečnost používala praktiky velice podobného charakteru“, inspirovala kontrolní radu k následující úvaze: „Předmětná věta, která se Vás dotkla, může být vykládána negativně vůči těmto orgánům, pokud se abstrahuje od veškeré činnosti státní bezpečnosti. V této souvislosti je nutno se oprostít od jakékoliv ideologie, neboť státní bezpečnost vykonávala i celou řadu banálních úkonů.“⁶ Těžko se ubránit postřehu, že v této logice bylo možno postupy orgánů činných v trestním řízení (dále též „OČTŘ“) označit rovnou za gestapácké, neboť i Geheime Staatspolizei jistě vykonávala řadu banálních administrativních úkonů.

Výrok koncipienta, který zhodnotil postup OČTŘ vůči zadrženému klientovi následujícím způsobem: „Zadrželi ho po noční službě, nenechali ho vyspat ani najíst a vodili ho jak cvičeného medvěda. Takové metody se používaly v 50. letech. Chyběl už jen waterboarding“, zhodnotila kontrolní rada coby „hraničně expresivní“, a věc odložila s upozorněním koncipienta „na povinnosti dané čl. 17 odst. 1 etického kodexu a povinnost nepoužívat expresivních výrazů vůči orgánům činných v trestním řízení“.⁷ Není mi tedy zřejmé, zda byl výrok posouzen jako expresivní či nikoliv a zda podle závěru kontrolní komise dotyčný koncipient porušil čl. 17 odst. 1 etického kodexu, podle kterého „vůči soudům, rozhodčím orgánům, orgánům veřejné správy a jiným orgánům, které rozhodují v právních věcech, jakož i vůči osobám, které plní jejich úkoly, je advokát povinen zachovávat náležitou úctu a zdvořilost“.

Konečně pokud advokát v zastoupení klienta podal návrh na obnovu řízení (tedy v pravomocně odsouzené věci), v níž byl státní zástupce bezdůvodně obviněn, že se měl dopustit závažných trestných činů, a to zatajováním důkazů, krytím členů organizované skupiny pachatelů, manipulacemi s důkazy, křivým obviněním pravomocně odsouzené osoby a účasti na legalizaci výnosů z trestné činnosti, kontrolní rada šalamounsky upozornila na fakt, že „Advokát nebyl oprávněn odmítnout pokyn klienta, z důvodu návrhu na obnovu řízení vyplývá, že se jedná o argumentaci navrhovatele, tedy klienta advokáta, nikoliv advokáta samotného.“⁸

Z citovaných dopisů vyplývá argumentační konstrukce, jež je pro kontrolní radu patrně typická, zdůrazňující ustanovení § 16 zákona o advokacii, podle něhož je advokát povinen řídit se pokyny svého klienta, a současně článek 6 odst. 3 etické-

ho kodexu, podle kterého není advokát oprávněn ověřovat úplnost skutkových informací poskytnutých klientem. Kombinace obou ustanovení pak fakticky (alespoň podle kontrolní rady) umožňuje uvést advokátovi sebevětší nehoráznost s odkazem na klientův požadavek a jím sdělené informace.

Třebaže podle mého názoru ve všech třech shora citovaných případech došlo k porušení čl. 17 odst. 1 etického kodexu, nedomnívám se, že by byl na místě nějaký razantní postih, a **za plně dostačující bych pokládal spíše mírnější pokutu.** Z praxe kontrolní rady však vyplývá snad až programová tendence za žádnou cenu nevyhovět podnětům učiněným ze strany orgánů veřejné moci. Tato praxe je však nejen nesprávná, ale jeví se mi též netaktická, neboť může vést k návrhům omezit veřejnoprávní pravomoci ČAK a uvést ji pod větší kontrolu Ministerstva spravedlnosti. Ministerstvo by mělo přinejmenším provést důkladnou prověrku k úrovni projednávání stížností na advokáty kontrolní radou.

Pro letmé srovnání, jak je posuzováno chování advokátů v Německu, dobře poslouží nedávno publikovaný rozsudek Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) Fuchs proti Německu ze dne 27. 1. 2015, č. 29222/11.⁹ Advokát Fuchs, poté, co byla provedena domovní prohlídka v jím pronajímaných prostorách, kdy mu byl předložen rozkaz k domovní prohlídce, podal trestní oznámení s tím, že došlo ke vloupání, přičemž podle třetích osob se zřejmě jednalo o akci policie. V souvislosti s touto věcí poté v zastoupení klienta podezřelého ze stahování dětské pornografie uvedl, že společnost provádějící znalecké dokazování má osobní zájem na úspěšném výsledku vyšetřování, a to bez ohledu na fakta, a že zřejmě došlo k pozměnění zajištěných souborů. Advokát byl uznán kárně vinným za uvedení veřejné moci v omyl, neboť si byl vědom, že prohlídku provedla policie na základě soudního příkazu, jakož i za pomluvu znalce, a byla mu uložena pokuta. ESLP dospěl k závěru, že ve věci nebyl porušen čl. 10 ani čl. 6 Úmluvy, neboť postup advokáta nelze odůvodnit jako legitimní obranu zájmů klienta. Dlužno ještě podotknout, že o kárném provinění rozhodovaly obecné soudy a nikoliv tamní advokátní komora.

Závěrem těchto svých několika kritických postřehů bych chtěl zdůraznit, že jsou adresovány vůči minoritě obhájců, zatímco většina advokátů postupuje při obhajobě klientů korektně a v mezích zákonných i stavovských předpisů. Je zejména věcí advokátů, zda tyto mé poznámky posoudí jako třebas i částečně relevantní a odůvodňující změnu kárné praxe České advokátní komory, či jako zapšklé postěkávání státního zástupce vůči klidně krácející karavaně advokacie, jemuž netřeba věnovat pozornost.

✿ Autor je státním zástupcem Nejvyššího státního zastupitelství.

Článek vychází z příspěvku proneseného na konferenci „Právo na obhajobu – teorie a praxe 21. století“, která se konala dne 1. 10. 2015 na Právnické fakultě Univerzity Karlovy – zprávu o ní přinesl BA č. 11/2015 na str. 6-9. Úplný text příspěvku bude uveřejněn ve sborníku z konference.

4 <http://paragraphos.pecina.cz/2011/10/namitka-podjatosti.html>

5 <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=12010>

6 Dopis předsedy kontrolní komise ČAK ze dne 2. 4. 2014, stížnost č. 1227/2013.

7 Dopis předsedy kontrolní komise ČAK ze dne 14. 11. 2014, stížnost č. 643/2014.

8 Dopis předsedy kontrolní komise ČAK ze dne 6. 10. 2014, stížnost č. 604/2014.

9 Český překlad publikován ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, Výběr důležitých rozhodnutí ESLP pro justiční praxi z pohledu Nejvyššího soudu č. 3/2015, str. 47an.

Průběh a výsledky advokátních zkoušek, uznávacích zkoušek a zkoušek způsobilosti, konaných v II. pololetí roku 2015

ADVOKÁTNÍ ZKOUŠKY SE V II. POLOLETÍ 2015 KONALY VE TŘECH ZKUŠEBNÍCH TERMÍNECH, A TO V MĚSÍCÍCH SRPEN-ZÁŘÍ, ZÁŘÍ-ŘÍJEN A LISTOPAD-PROSINEC.

V těchto zkušebních termínech se písemné části advokátních zkoušek podrobilo **419 uchazečů** o vykonání advokátní zkoušky, ústní části advokátních zkoušek 441. Rozdílný počet uchazečů u písemné a ústní části zkoušky vyplývá z toho, že 22 uchazečů skládalo opravnou zkoušku ze zkušebních oborů, u nichž není stanovena písemná část zkoušky.

U advokátních zkoušek ve zkušebním termínu srpen-září 2015 uspělo z celkového počtu 145 uchazečů 120 uchazečů, z toho 28 uchazečů s prospěchem výtečným. Úspěšnost zkoušek činila 83 %. Neuspělo 25 uchazečů, což činí 17 %. U advokátních zkoušek ve zkušebním termínu září-říjen 2015 uspělo z celkového počtu 110 uchazečů 86 uchazečů, z toho 18 uchazečů s prospěchem výtečným. Úspěšnost zkoušek činila 78 %. Neúspěšnost se rovná 22 %, neuspělo 24 uchazečů. Ve zkušebním termínu advokátních zkoušek listopad-prosinec 2015 uspělo z celkového počtu 186 uchazečů 133 uchazečů, z toho 21 s prospěchem výtečným. Úspěšnost zkoušek činila 72 %. Neuspělo 53 uchazečů, což činí 28 %.

Podle zkušebních oborů bylo ve všech konaných zkušebních termínech 34 uchazečů neúspěšných z oboru předpisy upravující poskytování právních služeb, 39 uchazečů z oboru ústavní a správní právo, 47 uchazečů z oboru trestní právo, 41 uchazečů z oboru občanské, rodinné a pracovní právo a 53 uchazečů z oboru obchodní právo.

Při advokátních zkouškách ve zkušebním termínu srpen-září 2015 prospěli výtečně:

Mgr. Eliška Čáslavská
 Mgr. Jakub Kocmánek
 Mgr. Josef Břeň
 Mgr. Václav Cidlina
 Mgr. Michaela Felegy
 Mgr. Jan Fikar
 Mgr. Eliška Flídrová
 JUDr. Adéla Francúzová
 Mgr. Ivo Heger
 Mgr. Lukáš Hendrych
 JUDr. Jakub Hlína
 Mgr. Monika Hofrichterová
 Mgr. Michal Hubáček
 Mgr. Tomáš Kaščák
 Mgr. Tomáš Kelyman
 Mgr. Radek Klesa
 Mgr. Michala Králová
 Mgr. Barbora Kudrhalt Suchá
 Mgr. Lenka Němcová
 Mgr. Jiřina Neumannová
 Mgr. Martin Pelikán
 Mgr. Jana Sedláková
 Mgr. Jan Škorpil
 Mgr. Eva Theimerová
 Mgr. Michal Uko
 Mgr. Jan Valíček
 Mgr. Jan Vozár
 JUDr. Veronika Zoulová

Při advokátních zkouškách ve zkušebním termínu září-říjen 2015 prospěli výtečně:

JUDr. Monika Bezděková
 Mgr. Martin Bieleš
 Mgr. Zuzana Bystrická
 JUDr. Petr Hošek
 Mgr. Alena Hošková
 Mgr. Tomáš Javorský
 Mgr. Radim Kozub
 Mgr. Jan Kusznir
 Mgr. Martina Novotná
 JUDr. Filip Plašil
 JUDr. Luboš Průša
 JUDr. Andrea Schelleová, LL.M.
 Mgr. Barbora Slovákova
 Mgr. Jana Sobotková
 Mgr. Pavel Svoboda
 Mgr. Kateřina Šveřepová
 JUDr. Lukáš Valúšek
 JUDr. Michael Zvára

Při advokátních zkouškách ve zkušebním termínu listopad-prosinec 2015 prospěli výtečně:

Mgr. Petra Andršová
 JUDr. Michal Brychta
 Mgr. Tereza Fisenková
 Mgr. Aleš Hrubý
 JUDr. Petra Humlíčková, Ph.D.
 Mgr. Zuzana Kročilová
 Mgr. Halína Kubicová
 Mgr. Veronika Kučerová
 Mgr. Anna Mašková
 Mgr. Luděk Nývlt
 Mgr. Jana Paulová
 JUDr. Michala Plachká
 Mgr. Lucie Řápková
 Mgr. Hana Sívrová
 Mgr. Soňa Šedivá
 Mgr. Ondřej Šváb
 JUDr. Kateřina Švecová
 Mgr. Eva Vavrošová
 Mgr. Martina Vítková
 JUDr. Milan Vrba
 JUDr. Kristýna Zoufalá

Dodatečně a s omluvou zveřejňujeme jméno Mgr. Zuzany Hrbálové, která u advokátních zkoušek v termínu leden-únor 2015 prospěla výtečně.

✿ odbor výchovy a vzdělávání ČAK

Z jednání představenstva ČAK

PŘEDSTAVENSTVO ČAK SE VE DNECH 14. A 15. PROSINCE 2015 SEŠLO NA SVÉ 24. SCHŮZI V TOMTO VOLEBNÍM OBDOBÍ V SÍDLE ČAK, KAŇKOVĚ PALÁCI V PRAZE. JAKO PRAVIDELNĚ PROJEDNALI ČLENOVÉ PŘEDSTAVENSTVA ČAK NEJPRVE POZASTAVENÍ VÝKONU ADVOKACIE NĚKTERÝM KOLEGŮM-ADVOKÁTŮM ČI VYŠKRTNUTÍ ZE SEZNAMU ADVOKÁTŮ.

Předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň informoval představenstvo o jednání s předsedou Nejvyššího soudu prof. Pavlem Šámallem, a to ve věci návrhu na ustanovení zkušebních komisařů z řad soudců dle § 52 odst. 2 zákona o advokacii, o ustanovování obhájců ex offio prostřednictvím anonymizovaných telefonních čísel a dále o nedůstojných podmínkách advokátů při vstupu do soudních budov. Předsedovi ČAK bylo přislíbeno projednání všech záležitostí a zjednání nápravy tam, kde je to nezbytné a možné.

Místopředseda ČAK Mgr. Robert Němec a člen představenstva ČAK JUDr. Vladimír Papež předložili materiál k institucionálnímu promítnutí novely zákona na ochranu spotřebitele (v době konání představenstva ještě neúčinné, nyní již v účinnosti) do činnosti ČAK. Po obsáhlé diskusi představenstvo ČAK rozhodlo tak, že se pro tyto účely přiměřeně použije smírčí řád a uložilo odboru vnější a vnitřní legislativy ČAK předložit návrh úpravy smírčího řádu pro účely řešení mimosoudních sporů spotřebitelů s advokáty. Představenstvo ČAK uložilo rovněž svému předsedovi podat žádost o status Komory jako pověřeného subjektu ve smyslu novely zákona.

Členové představenstva ČAK dále konstatovali, že ČAK je k činnosti institucionálně, personálně i materiálně vyba-

vena. Administrativní podporu bude vykonávat kontrolní oddělení ČAK. Předsedou ČAK pověřený pracovník tohoto oddělení bude předkládat návrhy smírčí komisi.

Místopředseda ČAK JUDr. František Smejkal předložil návrh (a představenstvo ČAK ho odsouhlasilo) na změnu čl. I. sdělení představenstva ČAK, kterým se stanoví principy hospodaření regionálních středisek ČAK tak, že v čl. 6 se částka 2 500 Kč nahrazuje částkou 3 500 Kč.

Představenstvo ČAK dále projednalo předběžný návrh na odvolání a jmenování členů poradních orgánů ČAK. S přihlédnutím k tomu, že poslední nominace přišly těsně před zasedáním, bude souhrnný návrh, včetně jmenného seznamu a počtu členů, projednán na příštím zasedání představenstva ČAK.

Místopředseda ČAK Mgr. Robert Němec seznámil představenstvo ČAK s pracovním návrhem věcného záměru zákona o státem zajištěné právní pomoci. Informaci doplnil aktuálním stavem projednávání JUDr. Johan Justoň, vedoucí odboru vnější a vnitřní legislativy ČAK, finální návrh věcného záměru zákona měl být po dalších úpravách rozeslán do připomínkového řízení a představenstvo ČAK vyslovi- lo souhlas s preferovaným návrhem na dílčí novelizace zejména procesních předpisů.

Místopředseda ČAK JUDr. František Smejkal předložil (a představenstvo následně odsouhlasilo) návrh rozpočtu ČAK pro rok 2016 a návrh rozpočtu sociálního fondu ČAK pro rok 2016.

Podrobný zápis z 24. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) jsou všem advokátům a advokátním koncipientům k dispozici na www.cak.cz/rubrika/Orgány_Komory/Představenstvo/Zápis_z_jednání.

✿ icha

Druhý ročník Vánočního poháru české a slovenské advokacie

obr. č. 5

V ZÁVĚRU POSLEDNÍHO LISTOPADOVÉHO TÝDNE, TEDY V PÁTEK 27. 11. A V SOBOTU 28. 11. 2015, SE V PRAŽSKÝCH BENICÍCH USKUTEČNIL DRUHÝ ROČNÍK TENISOVÉHO TURNAJE „O VÁNOČNÍ POHÁR ČESKÉ A SLOVENSKÉ ADVOKACIE“. ZÁŠTITU NAD TURNAJEM PŘEVZALI PŘEDSEDA ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY JUDr. MARTIN VYCHOPENĚ A PŘEDSEDA SLOVENSKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY JUDr. LUBOMÍR HREŽDVOVIČ. O ORGANIZACI SE POSTARALA ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ ŽIŽLAVSKÝ.

Tenisový turnaj slavnostně zahájili JUDr. Petr Meduna, představitel pražského regionálního střediska ČAK, Mgr. Viktória Hellenbart, místopředsedkyně SAK, JUDr. Michal Žižlavský, člen představenstva ČAK a organizátor turnaje, a Mgr. Robert Němec, LL.M., místopředseda ČAK.

Akce se zúčastnilo čtyřicet šest hráčů zejména z řad českých a slovenských

advokátů. Na prvním snímku je zachycen tenisový profesionál Bohdan Ulihrach (obr. č. 1), bývalý 22. hráč světa a daviscupový reprezentant České republiky, se kterým si vylosovaní hráči zahráli exhibiční čtyřhru. Na snímcích jsou dále při hře zachyceni Mgr. Viktória Hellenbart (obr. č. 2), JUDr. Michal Žižlavský (obr. č. 3) a Mgr. Robert Němec (obr. č. 4).

Po prvním hracím dni odstartovala společenskou část akce degustace vín od společnosti M. Král & spol, s. r. o. Večeři zahájil svým projevem předseda SAK JUDr. Lubomír Hrežďovič a poté večer pokračoval za doprovodu pianisty Václava Tobrmana.

Druhý hrací den odstartoval semifinálovými zápasy a vyvrcholil závěrečným finále. Bronzovou medaili v kategorii „Zlatá skupina“ získaly dvojice Jaroslav Brož a David Šupej z advokátní kanceláře BROŽ VALA, a Martin Bartoš z EGAPu s Janem Portem. Druhé místo obsadil tým složený z Filipa Ehrenbergera a Roberta Jehneho z advokátní kanceláře Jehne, Vodák a partneři. Zlaté medaile si odnesli hráči Jan Harrer a Robin Štork z Deloitte Advisory s. r. o. (partner turnaje).

V kategorii „Platinová skupina“ získaly medaile tyto dvojice: bronzové medaile vybojovali advokáti Petr Meduna a Marian Heres a Michal Žižlavský a Ivan Juřena. Stříbrnou pozici obsadili Martin Kofroň a Viktor Dušek z KPMG (partner turnaje). Zlatá medaile patří advokátům Petrovi Matouškoví a Evženovi Zörkleri.

Vítězům druhého ročníku tenisového turnaje (viz. obr. č. 5) gratulujeme a těšíme se na příští ročník, který proběhne na přelomu listopadu a prosince 2016.

✦ Mgr. VERONIKA SABOLOVÁ
✦ Foto: archiv AK Žižlavský

Kompletní fotogalerii naleznete na www.zizlavsky.cz v sekci Akce.

obr. č. 1

obr. č. 2

obr. č. 3

obr. č. 4

Rozhodnutí o zákazu odposlechů advokátů v Nizozemí

NIZOZEMSKÉ SOUDY ROZHODLY O DLOUHO SLEDOVANÉ KAUZE ODPOSLECHŮ ADVOKÁTŮ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘE PRAKKEN D'OLIVEIRA. TATO ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ PŮSOBÍ V NIZOZEMSKÉM KRÁLOVSTVÍ A PŘI POSKYTOVÁNÍ PRÁVNÍCH SLUŽEB SE ZAMĚŘUJE NA LIDSKOPRÁVNÍ OTÁZKY, ZEJMÉNA PAK TY, KTERÉ SOUVISÍ S TRESTNÍM PRÁVEM A IMIGRAČNÍM PRÁVEM.

Před časem advokáti advokátní kanceláře Prakken d'Oliveira zjistili, že komunikace mezi nimi a jejich klienty je odposlouchávána nizozemskou zpravodajskou službou a že takto získané informace jsou využívány v soudních řízeních, jejichž účastníky jsou klienti této advokátní kanceláře. Advokáti, kteří měli podezření, že jsou odposloucháváni, žádali ministra vnitra Nizozemského království (viz níže), aby zastavil další odposlouchávání jejich komunikace. I v Nizozemsku je totiž komunikace mezi advokáty a jejich klienty chráněna jako jeden ze základních prvků práva na spravedlivé řízení a práva na soukromí. Ministr vnitra žádosti advokátů nevyhověl.

Advokáti advokátní kanceláře Prakken d'Oliveira tedy podali žalobu k Okresnímu soudu v Haagu proti Nizozemskému království a domáhali se, aby státu byla uložena povinnost zdržet se dalších odposlechů těchto advokátů ze strany zpravodajské služby. Do řízení následně jako vedlejší účastníci vstoupily Nizozemská unie obhájců a Evropská rada advokátních komor (CCBE). Vedlejší účastníci se domáhali, aby se zákaz odposlechů advokátů vztahoval na všechny advokáty působící v Nizozemsku.

Prvostupňový soud rozhodl o žalobě rozsudkem dne 1. července 2015, a to tak, že uložil žalovanému státu, aby „počínaje uplynutím šesti měsíců po doručení

rozsudku zastavil a nepokračoval v (přímém nebo nepřímém) odposlouchávání, příjmu, záznamu, monitorování a přeписech jakékoliv formy komunikace advokátů nebo s advokáty“. Soud dále rozhodl, že citovaný zákaz přestane být účinným, pokud stát před uplynutím šestiměsíční lhůty vytvoří dostatečná pravidla, která zajistí ochranu advokátní povinnosti mlčenlivosti (viz níže) před neoprávněnými zásahy ze strany státních orgánů. Soud dále uložil státu povinnost, aby jeho zpravodajské služby nepředávaly zaznamenanou komunikaci státním zástupcům, pokud pořízení záznamu nebylo předem povoleno nezávislým orgánem.

K důvodům svého rozhodnutí soud prvého stupně uvedl následující. Podle dosavadních nizozemských předpisů jsou nizozemské zpravodajské služby oprávněny odposlouchávat komunikaci advokátů nebo s advokáty pouze na základě souhlasu ministra vnitra nebo ministra obrany. S odkazem na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva (např. rozhodnutí ve věci Telegraaf ca. Nizozemí, zn. 39315/06, a ve věci Kennedy ca. Spojené království, zn. 26839/05) Okresní soud v Haagu dospěl k závěru, že takový systém není dostatečný, neboť povolení odposlechu a jeho následná kontrola nejsou podrobeny přezkumu ze strany nezávislého orgánu (tím nemůže být ministr). Podobně je tomu i v případě předávání informací získaných zpravodajskými službami státnímu zastupitelství. I v tomto případě soud v posuzované věci dospěl k závěru, že informace kryté advokátní mlčenlivostí nemohou zpravodajské služby předávat bez povolení nezávislého orgánu. Podle soudu odposlouchávání komunikace advokátů a předávání informací krytých advokátní mlčenlivostí státnímu zastupitelství zasahuje do práva na právní pomoc, neboť toto právo nelze plně využít bez možnosti otevřeně hovořit se svým advokátem.

Nizozemský stát podal odvolání proti rozhodnutí Okresního soudu v Haagu ze dne 1. července 2015. Stát ve svém odvolání namítal, mimo jiné, že soud nevzal

dostatečně v potaz rozdíly mezi pravidly odposlechů telekomunikačního provozu použitelnými v trestním řízení a pravidly, které by měly být použity při vyšetřování prováděném zpravodajskými službami. Při jednání odvolacího soudu stát dále namítal, že plošné omezení odposlechu advokátů nelze vztáhnout na advokáty registrované mimo Nizozemsko, protože nelze ověřit registraci těchto advokátů u národních advokátních komor. Touto námitkou stát reagoval na návrh CCBE, aby se ochrana advokátního tajemství v Nizozemí vztahovala také na advokáty registrované v jiných členských zemích EU. K námitce státu CCBE dodala, že ověření lze jednoduše provést skrze aplikaci „Find-a-lawyer“, která je k dispozici na webovém portálu EU e-justice.europa.eu.

Odvolací soud o podaném odvolání rozhodl dne 27. října 2015, když potvrdil napadené rozhodnutí soudu prvního stupně. V odůvodnění svého rozhodnutí podobně jako soud prvního stupně odkázal na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva (také např. Kopp proti Švýcarsku, Weber a Saravia ca. Německo, Klass a další ca. Německo, Michaud ca. Francie) a následně uzavřel, že výkon zvláštních oprávnění zpravodajských služeb vůči advokátům musí být předmětem předchozího a také následného (průběžného) přezkumu nezávislým orgánem tak, aby bylo možné předejít a zamezit možným zásahům do advokátní mlčenlivosti. Podle odvolacího soudu dosavadní nizozemský režim neodpovídá požadavkům na ochranu soukromí a spravedlivé řízení podle čl. 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 6 této Úmluvy.

Odvolací soud ve svém rozhodnutí dále zdůraznil, že ochrana advokátní mlčenlivosti se nevztahuje pouze na komunikaci nizozemských advokátů, ale je nutno ji vztáhnout také na komunikaci všech evropských advokátů, kteří poskytují právní služby v Nizozemí. Nizozemské orgány jsou schopné ověřit registraci evropských advokátů u příslušných národních ko-

mor skrze zmiňenou webovou aplikaci „Find-a-lawyer“.

Stejně jako soud prvního stupně i odvolací soud uzavřel, že dosavadní nizozemský systém neposkytuje dostatečné záruky zamezující neoprávněnému předávání informací chráněných advokátní mlčenlivostí a získaných zpravodajskými službami státnímu zastupitelství.

Soud prvního stupně poskytl Nizozemskému království šestiměsíční lhůtu, aby přijalo příslušná opatření proti neoprávněným zásahům do komunikace chráněné advokátní mlčenlivostí. Nizozemsko nicméně již po doručení rozsudku soudem prvního stupně (přes podané odvolání) avizovalo, že přijme příslušná opatření, aby vyhovělo požadavkům soudu

na povolení a přezkum odposlechných advokátů nezávislým orgánem.

V návaznosti na popsany vývoj odposlechných komunikace advokátů v Nizozemí se nabízí krátký pohled na dosavadní nizozemský režim ochrany advokátní mlčenlivosti při pořizování odposlechných v trestním řízení. Způsob ochrany advokátní mlčenlivosti v trestním řízení vychází z podobných principů jako v České republice. Za zmínku však stojí technické zajištění této ochrany použité v Nizozemí. Podobně jako v České republice, tak i v Nizozemí, jsou odposlechy pořizovány pomocí automatického systému. Avšak nizozemští advokáti, kteří hodlají předejít odposlechným komunikací se svými klienty, mohou své telefon-

ní číslo registrovat u nizozemské advokátní komory. Automatický systém pak odposlech sám ukončí v případě, když zjistí, že probíhá komunikace s telefonním číslem registrovaným na advokáta. Oproti českému systému provádění odposlechných by tedy v Nizozemsku nemělo dojít ani k zaznamenání komunikace advokáta s klientem.

✿ JUDr. JIŘÍ NOVÁK, advokát v Praze

Rozhodnutí obou soudů jsou v anglickém znění k dispozici na webu Bulletinu advokacie www.bulletin-advokacie.cz, v rubrice Z evropské advokacie.

Nová pamětní deska v Martině připomíná sídlo „Advokátskej komory“

DNE 20. LISTOPADU 2015 SE VE SLOVENSKÉM MARTINĚ KONALA MALÁ SLAVNOST. PŘEDSEDA SLOVENSKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY JUDr. LUBOMÍR HREŽDOVIČ ODHALIL PAMĚTNÍ DESKU NA BUDOVĚ, VYBUDOVANÉ Z PENĚZ TEHDEJŠÍCH SLOVENSKÝCH ADVOKÁTŮ, KDE SÍDLILA V LETECH 1923-1944 ADVOKÁTNÍ KOMORA PRO SLOVENSKO.

Advokátní komora pro Slovensko byla zřízena v roce 1920. V té době na Slovensku působily celkem čtyři komory, v Bratislavě, Banské Bystrici, Prešově a Košicích, avšak ty s výkonnou mocí v nově vzniklém Československu nespocovaly. Proto byly tyto komory zákonem zrušeny a zřízena jedna advokátní komora pro Slovensko, a to se sídlem v tehdejší Turčianskom Svätom Martine. Volba na toto místo padla z toho důvodu, že v tomto místě bylo tehdy nejvíce advokátů Slováků, a to v počtu devět.

✿ JUDr. PETR POLEDNÍK, advokát v Brně a místopředseda ČAK

Budova bývalé advokátní komory v ulici A. Kmeťa 22 v Martině.

informace a zajímavosti

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Praze v paláci Dunaj

od pondělí 15. února 2016 do 27. června 2016

Právnícká angličtina pro pokročilé

Pololetní kurz, 14 lekcí, vždy v pondělí od 14.45 do 16.15 hod.

Lektorka: Mgr. Vladimíra Kvasničková, právnička a učitelka, přednáší na PF Univerzity Karlovy v Praze

ve čtvrtek 17. března 2016

Vybrané otázky vzájemných vztahů mezi manžely a mezi rodiči a dětmi

Lektorka: Mgr. Ingrid Kovářová Kochová, Ph.D., soudkyně Okresního soudu v Olomouci

ve čtvrtek 18. února 2016

Odměna advokáta a advokátní tarif

Lektorka: JUDr. Daniela Kovářová, advokátka a členka sekce pro advokátní tarif ČAK

ve čtvrtek 24. března 2016

Veřejné seznamy a nabývání od neoprávněného, sousedská práva v NOZ a určování hranic pozemků, včetně aktuální judikatury NS

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 25. února 2016

Mezinárodně právní ochrana dětí

Lektor: JUDr. Ing. Zdeněk Kapitán, Ph.D., ředitel Úřadu pro mezinárodně právní ochranu dětí

ve čtvrtek 31. března 2016

Úpadek korporací 2016, nové evropské nařízení

Lektor: JUDr. Michal Žižlavský, advokát a insolvenční správce, člen představenstva ČAK, předseda odborné sekce pro insolvenční právo a předseda Rady expertů Asociace insolvenčních správců

ve čtvrtek 3. března 2016

Jednání za obchodní korporace

Lektor: JUDr. Petr Šuk, předseda senátu Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 10. března 2016

Nad výkladovými problémy vybraných institutů závazkového práva podle (nového) občanského zákoníku

Lektorka: JUDr. Dana Ondřejová, Ph.D., samostatná advokátka, rozhodce Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR, odborná asistentka na katedře obchodního práva PF Masarykovy univerzity

ve čtvrtek 7. dubna 2016

Nemajetková újma dle nového občanského zákoníku

Lektor: JUDr. Petr Vojtek, předseda senátu Nejvyššího soudu

ve středu 13. dubna 2016

Nové instituty dědického práva

JUDr. Václav Bednář, Ph.D., člen rekodifikační a výkladové komise k novému občanskému zákoníku

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK. Telefonické informace na tel. č. 224 951 778 – pí Marie Knížová.

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v sále Veřejného ochránce práv

ve čtvrtek 18. února 2016

Odpovědnost za újmu zaměstnanců v pracovněprávních vztazích, včetně újmy na zdraví pohledem posledních legislativních změn

Lektor: JUDr. Martin Mikyska, advokát, soudní znalec pro obor ekonomika, odvětví mzdy, se zvláštní specializací náhrady za ztrátu na výdělků při úrazech a nemocech z povolání

Semináře pro advokáty pořádané v seminární místnosti pobočky ČAK Brno

ve středu 16. března 2016

Svěřenské fondy a správa cizího majetku

Lektor: JUDr. Jaroslav Svejkovský, advokát, Právník roku 2012 pro obor občanské právo (hmotné a procesní)

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK. Telefonické informace: 542 514 401 – pí Tereza Quittová.

asociace insolvenčních správců

Asociace insolvenčních správců si vás dovoluje pozvat na seminář:

Vybrané otázky insolvenčního řízení – zajištění věřitelé, oddlužení, aktuální judikatura

Přednáší: JUDr. Jolana Maršíková, místopředsedkyně Krajského soudu v Hradci Králové

Termín konání: 19. února 2016 od 9 do 16 hodin

Místo konání: Justiční akademie Praha, Hybernská 18, Praha 1

Přihlašujte se na www.asis.cz v sekci Školení.

Pozvánka na sedmý ročník Josefského symposia ve Křtinách
Evropský institut pro smír, mediaci a rozhodčí řízení, o. p. s.

zve na

JOSEFSKÁ SETKÁNÍ 2016

18. – 20. 3. 2016 na Zámku Křtiny

Online přihlášky a více informací na www.esi-cz.eu a www.josefske-symposium.cz.

Pozvánka na semináře a přednášky Jednoty českých právníků v I. pololetí 2016

VÝBOR PRAŽSKÉHO SDRUŽENÍ JČP VE SPOLUPRÁCI S JUSTIČNÍ AKADEMIÍ PŘIPRAVIL V SOULADU SE SVÝM POSLÁNÍM A STANOVAMI V PRVÉM POLOLETÍ 2016 PRO SVÉ ČLENY A ŠIRŠÍ PRÁVNICKOU VEŘEJNOST TYTO ODBORNÉ SEMINÁŘE S AKTUÁLNÍ PRÁVNÍ PROBLEMATIKOU, NA KTERÉ VÁS SRDEČNĚ ZVE:

18. března 2016

Základní instituty občanského soudního řízení
Přednášející: JUDr. Ljubomír Drápal, Nejvyšší soud

8. dubna 2016

Náhrada majetkové a nemajetkové újmy podle NOZ
Přednášející: JUDr. Petr Vojtek, Nejvyšší soud

22. dubna 2016

Likvidace pozůstalosti
Přednášející: JUDr. Ladislav Muzikář, Městský soud Praha

20. května 2016

Základní aspekty nájmu a pachtu jakožto institutu přenechání věci k užití jinému
Přednášející: JUDr. Blanka Trávníková, Městský soud Praha

9. června 2016

Zákoník práce v aplikační praxi, výkladové problémy, judikatura

Přednášející: JUDr. Dominik Brůha, Ph.D., advokát, a JUDr. Petr Bukovjan, lektor a specialista na pracovní právo

16. června 2016

Aktuální judikatura Nejvyššího soudu k novému občanskému zákoníku v oblasti věcných práv

Přednášející: Mgr. Michal Králík, Ph.D., Nejvyšší soud

Všechny uvedené semináře se konají od 9 do 14 hodin v přednáškovém sále Justiční akademie, Hyberská 18, Praha 1.

Účastnický poplatek činí za každý seminář 1 500 Kč (vč. DPH) pro členy JČP, advokátní a notářské koncipienty 900 Kč (vč. DPH). Účast na seminářích je uznávána jako součást přípravy advokátních koncipientů k advokátním zkouškám.

VÝBOR PRAŽSKÉHO SDRUŽENÍ JČP PŘIPRAVIL V SOULADU SE SVÝM POSLÁNÍM A STANOVAMI VE SPOLUPRÁCI S JUSTIČNÍ AKADEMIÍ V PRVÉM POLOLETÍ 2016 TAKÉ TENTO CYKLUS ODPOLEDNÍCH PŘEDNÁŠEK K NOVÉMU OBČANSKÉMU ZÁKONÍKU:

7. března 2016

Poslední pořízení s důrazem na dědickou smlouvu a nepominutelné dědice
Přednášející: JUDr. Roman Fiala, místopředseda Nejvyššího soudu

21. března 2016

Rozhodčí řízení v praxi
Přednášející: Mgr. Vladimír Syruček, rozhodce

4. dubna 2016

Vadné plnění smlouvy a jeho důsledky
Přednášející: doc. JUDr. Ivana Štenglová

2. května 2016

Odstoupení od smlouvy a smluvní pokuta v úpravě NOZ
Přednášející: JUDr. Michal Krenk, Ph.D., Vrchní soud Praha

16. května 2016

Praktické otázky vypořádání SJM
Přednášející: JUDr. Jana Dvořáková Závodská, advokátka

Všechny tyto odpolední přednášky se konají od 16 do 18 hodin v prostorách Justiční akademie, Hyberská 18, Praha 1.

Účastnický poplatek za přednášku činí 400 Kč (vč. DPH). Členové PS JČP, kteří mají zaplacený členský příspěvek, a advokátní a notářští koncipienti platí za přednášku 200 Kč (vč. DPH).

Přihlášky a další informace o těchto seminářích lze získat na internetových stránkách www.jednotaceskychpravniku.cz nebo u koordinátorů:

JUDr. Ludmila Suchá, tel. 272 766 026 nebo 607 10 30 37

JUDr. Božena Burdychová, tel. 286 881 113 nebo 604 245 079

JUDr. Ilona Mouchová, tel. 272 913 916 nebo 732 256 311

Výroční konference EELA 2016 v Praze

VE DNECH 19. – 21. KVĚTNA 2016 SE PRAZE USKUTEČNÍ VÝROČNÍ KONGRES EVROPSKÉ ASOCIACE PRÁVNÍKŮ SPECIALIZUJÍCÍCH SE NA PRACOVNÍ PRÁVO EELA 2016. ZÁŠTITU NAD AKCÍ PŘEVZALA ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA. PARTNERY KONGRESU JSOU THE LAW REVIEWS (WWW.THELAWREVIEWS.CO.UK), CZELA (WWW.CZELA.CZ) A BOTANICUS (WWW.BOTANICUS.CZ). MEDIÁLNÍM PARTNEREM JE EPRAVO.CZ (WWW.EPRAVO.CZ).

Asociace EELA (European Employment Lawyers Association) oslaví v letošním roce dvacet let od okamžiku, k němuž se datuje zahájení jejích aktivit (formálně totiž byla asociace založena až o dva roky později). Po celou dobu její existence je hlavním cílem asociace přivést dohromady evropské právníky specializující se na pracovní právo a prostřednictvím jejich kooperace zajistit lepší pochopení sociální dimenze tohoto právního odvětví, zakotvit pravidla pro efektivnější implementaci základních hodnot, na nichž stojí nejen pracovněprávní odvětví, ale i celé evropské společenství, a posílit vzájemné mezinárodní vztahy a vazby.

Výroční kongres členů EELA má dlouholetou tradici a každý rok se koná v jiné zemi. Po loňském kyberském létu se kongres na jaře letošního roku přesune do samotného historického i geografického srdce Evropy – do Prahy.

Stejně jako v předchozích letech, kdy kongres v hostitelských zemích zahajovaly svými přednáškami významné osobnosti tamního společenského života – např. ve Finsku v roce 2011 tehdejší prezidentka Tarja Halonenová nebo v Polsku v roce 2014 první nekomunistický prezident a člen Solidarity Lech Wałęsa – také v letošním roce se účastníci mohou těšit na zahájení váženým hostem. Dvoudenní cyklus přednášek v kongresových prostorách hotelu Hilton zahájí v pátek 20. května 2016 speciální host **Msgr. prof. Tomáš Halík, Ph.D., DD.**

V průběhu pátečního dne bude následovat bohatá série přednášek s pracovněprávními tématy, které povedou mezinárod-

ně uznávání odborníci; jejich přesahy zacílí mimo jiné i na současné náměty diskutované napříč evropskými zeměmi. Účastníci konference se tak mohou těšit např. na témata lidské migrace po Evropě, ekonomiky na zavalanou, zvládání extremismu na pracovišti,

pozice pracovněprávního právníka v rámci interního korporátního vyšetřování nebo na téma ochrany soukromí vs. odhalení pravdy v pracovněprávních sporech. Čerstvé intelektuální obohacení budou moci účastníci konference společně prodiskutovat na slavnostní galavečeři v Žofínském paláci.

Sobotní den (21. května 2016) poté doslova odstartuje tradičním EELA joggingem v historickém centru Prahy, na který naváže přednáška o současných trendech v pracovněprávních rozhodnutích SD EU v podání pana Michaela Rubensteina. Celý kongres bude v odpoledních hodinách slavnostně ukončen společným zasedáním všech zúčastněných členů EELA.

Více informací o konferenci a jejím programu naleznete již nyní na internetových stránkách www.eela2016.org.

✿ JUDr. NATAŠA RANDLOVÁ, advokátka,
členka představenstva EELA

Rezoluce a Doporučení IBA pro advokátní komory o podnikání a lidských právech

Ve dnech 4. – 9. října 2015 se uskutečnila ve Vídni konference Mezinárodní advokátní komory (International Bar Association – IBA), v rámci které zasedal rovněž Výbor IBA. Během zasedání byly schváleny dva dokumenty: „Rezoluce Rady IBA o Doporučení IBA pro advokátní komory o podnikání a lidských právech a o návrhu Praktické příručky IBA o podnikání a lidských právech pro právníky působící v oblasti podnikání“, a dále „Doporučení IBA pro advokátní komory o podnikání a lidských právech“. Oba dokumenty, přeložené do češtiny, jsou k dispozici na www.cak.cz.

Česká advokátní komora, Krajský soud v Plzni
a Krajské státní zastupitelství v Plzni zvou na

10. ples právníků

Kdy: 20. 2. 2016 od 20 hodin
Kde: Měšťanská beseda Plzeň
Moderuje: Jan Čenský
Vystoupí: Orchestr Golden Big Band Prague
INFLAGRANTI
Exkluzivní hosté: Josef Vojtek a LUCIE BÍLÁ

Vstupenky na ples objednávejte
na e-mailové adrese:
julie.sindelarova@email.cz.

Pozvánka na jubilejní XX. ročník turnaje ve squashu a XV. ročník turnaje v bowlingu

Vážené kolegyně a vážení kolegové,

srdečně vás zveme na výroční XX. ročník turnaje advokátů a advokátních koncipientů ve squashu a na XV. ročník turnaje advokátů a advokátních koncipientů v bowlingu, které se uskuteční pod záštitou regionálního sdružení advokátů Praha.

Je v našem zájmu, aby se tento turnaj zapsal do sportovní historie ČAK, ale i do světové historie squashu. Proto jsme si dovolili na tento turnaj pozvat šestnáctinásobného mistra republiky ve squashu **Jana Koukala**, který vyzve všechny dosavadní vítěze squashových turnajů ČAK ke hře na jeden set. S ohledem na výjimečné postavení ČAK a s osobním přispěním Jana Koukala přijal pozvání k sehrání exhibice čtyřnásobný mistr světa **Gregory Gaultier** (vítěz British Open, US Open, Windy City Open).

Turnaj ve squashu se uskuteční v **pátek 11. 3. 2016** v SB Centrum Chodov, K Horkám 2284/1, Praha 4-Chodov s prezencí účastníků od **10.45 hodin**.

Vlastní turnaj bude zahájen v **11 hodin** po rozlosování a úhradě účastnického poplatku ve výši **650 Kč za osobu**. Účastnický poplatek zahrnuje pronájem kurtů, cenu vítězům a celodenní pitný režim v průběhu turnaje.

Turnaj v bowlingu se uskuteční téhož dne, v **pátek 11. 3. 2016, od 17 do 20 hodin** také v SB Centru Chodov.

Účastnický poplatek na turnaj v bowlingu je ve výši **550 Kč** za osobu.

Vyhlášení vítězů obou turnajů bude po 20. hodině v restauraci SB Centra, kde bude následovat raut a společné posezení s kolegy a vítězi turnajů.

Závazné přihlášky do obou turnajů, prosím, zasílejte s uvedením jména, roku narození a sídla vaší AK či zaměstnavatele **nejpozději do středy 9. 3. 2016** buď na e-mailovou adresu JUDr. Petra Meduny – meduna@akmeduna.cz, nebo na e-mail JUDr. Marka Bánského – marek.bansky@akbansky.cz.

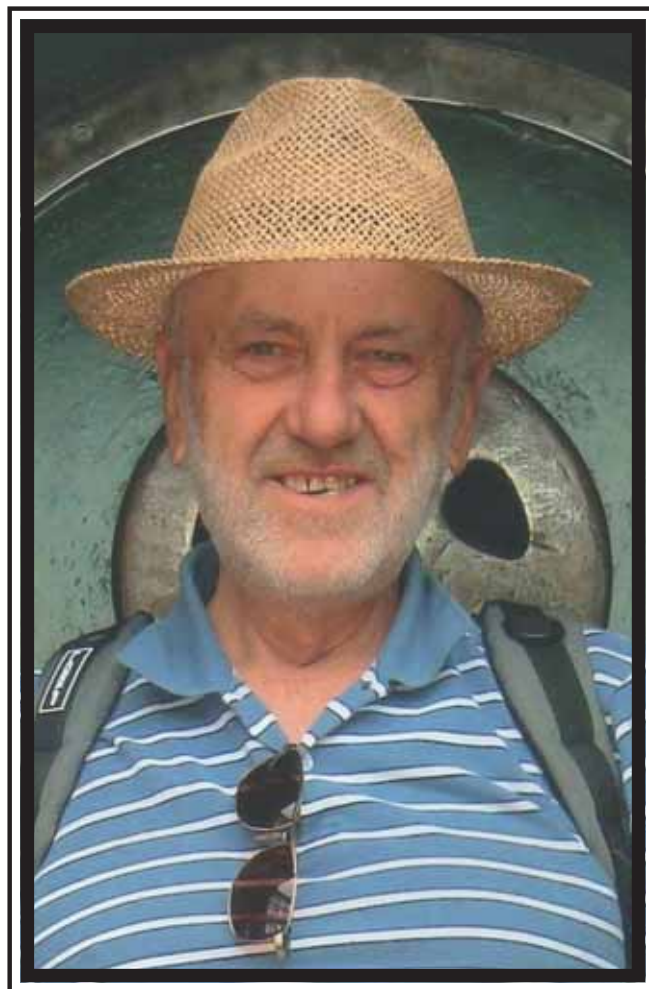
Za organizační výbor se na vás jako vždy těší

JUDr. Petr Meduna &
viceprezident

JUDr. Marek Bánský
viceprezident

Vzpomínka na kolegu a kamaráda Jirku Brátku

JE VEČER, SEDÍM V TEPLÉ HORSKÉ CHALUPY, PIJU VÝBORNÉ KAFE A V DUŠI MÁM POHODU Z PŘÍJEMNÉHO DNE, PROŽITÉHO PROCHÁZKOU V ZIMNÍ PŘÍRODĚ. INTENZIVNĚ SI UVĚDOMUJI PŮVABY JEDNODUCHÝCH ZÁŽITKŮ PROŽÍVANÝCH I V OBDOBÍ TŘETÍ ETAPY ŽIVOTA, TEDY V OBDOBÍ PO DOŽITÍ ŠEDESÁTKY. PRÁVĚ ÚVAHY O UMĚNÍ PROŽÍVAT RADOSTNĚ, S POŽITKEM I BĚŽNÉ ŽIVOTNÍ SITUACE, MÍT SCHOPNOST VNÍMAT KRÁSY PŘÍRODY, PŮVABY ČESKÝCH KRAJŮ, MĚST I VESNIC, UMĚT MÍT RADOST Z PŘÍBĚHŮ LIDÍ KOLEM SEBE, RADOST ZE SETKÁVÁNÍ S LIDMI, RADOST ZE SDÍLENÍ SPOLEČNOSTI PŘÁTEL A RADOST Z TOHO BÝT UŽITEČNÝ DRUHÝM, MĚ PŘÍVEDLY K ÚVAHÁM O KAMARÁDOVI A KOLEGOVI JIŘÍM BRÁTKOVI, KTERÝ NÁS NEDÁVNO PŘEDČASNĚ OPUSTIL.

Jirka byl člověk, od něhož bylo možné čerpat umění žít kvalitním aktivním životem, mít ze života radost a přitom jednat nejen ve svém zájmu, ale myslet i na druhé a hledat způsob, jak život ozvláštnit i jim.

Jiří Brátka se narodil 22. 2. 1946 v Novém Strašecí. Po absolvování gymnázia vystudoval Právnickou fakultu UK v Praze, když studium dokončil v roce 1970. Poté krátce pracoval jako právník v Krajském ústavu národního zdraví a na personálním oddělení Hlavní

pošty, ale z politických důvodů musel tato zaměstnání opustit. Hledal proto cestu do advokacie, která přeci jenom představovala pro profesní realizaci právníků svobodnější prostor. To se mu podařilo v roce 1974, kdy nastoupil jako koncipient JUDr. Karla Koláře staršího do Advokátní poradny v Brandýse nad Labem.

Jirka byl můj vrstevník a spolu jsme v advokacii začínali, když oba jsme byli koncipienti Krajského sdružení advokátů v Praze. Advokacii jsme se učili od nesporných právnických autorit, jako byli v KSA Praha JUDr. Korběl, JUDr. Růžek, JUDr. Kolář starší, JUDr. Brejcha, JUDr. Cidlinský, JUDr. Třesohlavý a další, a ve studijních orgánech advokacie od známých vynikajících právnických osobností, jako byli JUDr. Radimský, JUDr. Göppfert, JUDr. Mandák či JUDr. Hrazdára.

V době, kdy se naše generace učila být advokáty, byla tuhá normalizace a advokacie představovala, oproti jiným právnickým profesím, jakousi enklávu relativně svobodného povolání. Navzdory totalitnímu režimu vnímala naše generace vždy advokacii především jako službu obyčejným lidem, kteří se z jakýchkoliv důvodů ocitli v životní situaci, kdy potřebují vysoce kvalifikovanou, osobně angažovanou a nebojácnou intervenci za jejich zájmy, a to proti všem jejich odpůrcům, včetně mocenských orgánů totalitního systému. Advokacie měla v této době určitý přesah do politického boje proti totalitnímu režimu, vyplývající z toho, že byla legální, byť trpěnou, opozicí proti státní moci totalitního režimu.

Jirka byl velmi kvalitní právník a advokát. Právu rozuměl a uměl úspěšně využívat velmi dobré znalosti procesu při zastupování před soudy. Měl také schopnosti jako mediátor mezi rozhádanými stranami. O své klienty se bral s porozuměním jejich problémů, s osobním nasazením a jeho právní pomoc byla nejen odborně na výši, ale i lidsky angažovaná. Z těchto důvodů byl jako advokát oblíbený, vyhledávaný a úspěšný.

Jako advokát působil v rámci Krajského sdružení advokátů v Praze v Advokátní poradně v Brandýse nad Labem až do roku 1990, a to posléze jako vedoucí advokátní poradny. Po privatizaci advokacie se stal advokátem Advokátní kanceláře Pejchal a Nespala s tím, že i poté nadále advokacii vykonával převážně ve své kanceláři v Brandýse nad Labem. Z osobních a rodinných důvodů se v roce 1997 rozhodl advokacii opustit a do roku 2008 působil jako státní zástupce na Státním zastupitelství v Lounech. Poté jej však život znovu přivedl k původní profesi advokáta a opětovně začal působit jako Advokát v advokátní kanceláři Pejchal a Nespala.

Jirka Brátka měl velmi dobré znalosti hmotného i procesního práva a já si vzpomínám na bouřivé diskuse na různých školeních a společných akcích, k nimž docházelo mezi námi, tehdy mladými právníky, při nichž jsme probírali různé kauzy, aktuální soudní judikáty i aktuální politickou situaci a třibili si jak právní znalosti, tak i schopnost formulovat vlastní názory a čelit tak tlaku totalitního režimu. Při těchto diskusích byl Jirkův hlas a Jirkův názor vždycky ctěn a vnímán jako názor člověka, který má věci dobře nastudované a promyšlené. Velkou znalost práva, zkušenost z dlouholeté praxe, uvážlivost a rozvahy při výkonu advokacie a vysokou kvalitu služeb poskytovaných klientům si Jirka zachoval po celou svoji profesní dráhu advokáta a jako kvalitní právník byl hodnocen i v době, kdy pracoval jako státní zástupce.

Ve své vzpomínce na kolegu a kamaráda Jirku Brátku se na chvíli vrátím ještě na počátek naší profesní kariéry, tedy do 70. let. V 70. letech nastoupilo do advokacie, navzdory tuhé normalizaci, velké množství mladých lidí, kteří v rámci celé české advokacie tvořili v tu dobu bezvadnou partu, která se kromě práce a studia věnovala i řadě volnočasových aktivit. Jako koncipienti a mladí advokáti jsme společně chodili po horách, jezdili lyžovat, sjížděli řeky, běhali přespoláky, hráli basketbal, volejbal, tenis, pořádali lyžařské kurzy pro děti, ale také divadlo, pořádali mejdany s pro-

gramem z vlastní literární tvorby, nebo v kostýmovém převlečení z různých historických období a pořádali jsme různé recesistické akce, jako například výstup na Mount Everest na schodech v Advokátní poradně v Benešově apod. U všeho byl Jirka jako jeden z hlavních organizátorů, nebo alespoň jako aktivní účastník. Při všem jeho konání se vždy projevovalo jeho charisma, jeho přirozená autorita i jeho pohodová povaha, které všechny akce, jež pořádal, činily atraktivní pro všechny zúčastněné.

Tak vznikla i tradice vyhlášených a jím po několik desítek let pořádaných tzv. „branných cvičení“, tedy pravidelných jarních a podzimních setkání advokátů v různých krásných přírodních a turistických lokalitách ČR. Pro tato setkání Jirka, společně se svojí dlouholetou pracovní paní Jitkou Pourovou, vždy pečlivě vybíral zajímavá místa v České republice a pro jejich účastníky zajišťoval ubytování a sportovně rekreační program. Obliba těchto setkání, kterých se postupně zúčastnily desítky advokátů z Prahy a Středočeského kraje, trvá doposud a všichni, kteří prožili při těchto setkáních zajímavé a krásné zážitky, jsou za ně Jirkovi vděční.

Jirka Brátka nás opustil dne 5. 12. 2015 ve věku nedožitých 70 let v důsledku tragické dopravní nehody. Ze světa odešel, ač byl ještě plný sil, kdy i nadále působil jako advokát v Advokátní kanceláři Marka Nespaly, organizoval „branná cvičení“ pro nás, své kolegy, a kdy se intenzivně věnoval rodinnému životu i péči o své vnoučky.

Intenzivně vnímám Jirkův odchod jako nespravedlnost osudu vůči němu, neboť odešel člověk, který dokázal být milý a užitečný pro své okolí, který měl ještě dostatek sil, elánu a schopností žít intenzivní a zajímavý život.

Odešel vzácný člověk a nám všem, kteří jsme ho znali a měli rádi, a kteří jsme s ním rádi sdíleli společné zážitky, bude chybět, a proto prosím, věnujte mu tichou vzpomínku.

JUDr. JAN CAMRDA,
advokát v Benešově

Právníkovy zápisky

Vědcům bývalo kdysi předhazováno, že si čtou knihy, které je zajímají či dokonce baví, a zároveň jsou za to placeni docela slušně, i když nikoliv oslnivě. Skuteční vědci pak po řádce let přinášeli plochy takové četby a zejména i svého přemýšlení. Uveřejnili knižní dílo, které bylo zajímavé a podnětné pro druhé; někdy je inspirativní stále, byť od jeho vzniku uplynulo několik století. Uvědomil jsem si to, když jsem v Lidových novinách z 12. prosince 2015 četl příspěvek Terezy Matějčkové s názvem „Měj odvalu myslet“ a s podtitulkem „**Myšlení je hodno svého označení, bere-li na sebe břímě odpoutávání se od zaslepenosti sebou samým**“. Zmíněný článek pak autorka uvozuje následujícími větami, které by si mohli často ve svém profesním počínání připomínat také soudci, advokáti, podnikoví právníci, juristé v administrativních funkcích: „*Každý, kdo to se svým myšlením myslí vážně, by si měl položit tři otázky: **Není moje stanovisko výrazem emocí či ctižádosti? Neopomněl jsem dostatečně a spravedlivě zohlednit hledisko druhého? Nezastávám něco vnitřně sporného? Při hledání odpovědi by mu mohl pomoci esej německého filozofa Immanuele Kanta **Kritika soudnosti**, jehož revidovaný překlad právě vychází.***“

Obávám se, že současní vědci nebudou mít čas ani přečíst takové rozsáhlé dílo, pokud chtějí sami dostatečně publikovat v recenzovaných časopisech, uplatnit se na knižním trhu a obstát v každoročním hodnocení vědecké produktivity, byť ne s pracemi Kantova kalibru. Před pár roky leccos o tom naznačil Vladimír Renčín v kreslené anekdotě, kde dva pánové stojí před rozměrnou knihovnou plnou knižních svazků a vedou následující rozhovor:

To všechno jste přečetl?

Kdepak. Jak bych na to vzal čas? To všechno jsem napsal.

Zejména závěr roku bývá dnes všeobecně (a také pro vysokoškolské učitele a jiné vědecké pracovníky) též obdobím myšlenkové aktivity vyčerpávací. Posléze uvedené slovo, ačkoliv mi ho počítač podčervenil, není chybou a neobsahuje dva nedoklepy. Nemínil jsem psát o činnostech myšlenkově vyčerpávajících, byť by i takové vyjádření mělo své dobré důvody. Chtěl jsem uvést, že v současné době bývá prosinec časem, kdy se ještě urychleně musí vymyslet, jak vyčerpat peníze (někdy i ty evropské), určené na nejrůznější činnosti.

Prosinec roku nedávno minulého byl navíc i na vysokých školách a ve vědeckých institucích poznamenán neobvyklým duchovním jiskřením. Byla tam hodnocena – též z právního

hlediska – televizní soutěž Star Dance. I badatelé polemicky posuzovali zejména skutečnost, že komik Lukáš Pavlásek postupoval do dalších kol soutěže a vyřadil zdatnější tanečnice a tanečníky. Z takových debat uvádím jen některé názory, které se zároveň vyjadřovaly i k právu. Jak bude patrné, část takových myšlenek ohledně samotné soutěže byla v jejím průběhu uvedena na pravou míru.

Možný problém naznačuje už samotné označení „zábavná taneční soutěž“. Soutěž je konkurenční boj, ve kterém není mnoho prostoru pro zábavu. Takže výraz „zábavná soutěž“ je vlastně protinludem v přívlastku. I obecně platí: Jakmile sledujeme současně více hodnot, nemůžeme je dosáhnout v úplnosti. U každé z hodnot musíme něco slevit. Je to jako v právu, které sleduje hodnoty spravedlnosti, účelnosti a právní jistoty. Ty jsou v některých ohledech navzájem kompatibilní (souladné), ale z jiných hledisek jsou konkurenční.

Možná Pavlásek jen předstírá, že nemá smysl pro rytmus a talent pro ladný pohyb. Přece i v cirkusech bývá číslo, ve kterém hudební klaun je zpočátku úplný popleta. V cirkusové terminologii se mu říká komický výtržník. Na závěr svého výstupu ale vytáhne housličky a hraje na ně jako Paganini. I v právních záležitostech leckdo působí nedovtipně a je vlastně rafinovaný a nakonec má úspěch. (Potvrdilo se však, že Lukáš Pavlásek skutečně neměl pohybové vlohy a nestal se Paganinim tance.)

Povšimněme si, že odborné a obecné posouzení těch či oněch výkonů se často liší. My Češi asi nemáme rádi ty, kdo o úspěch usilují až příliš urputně. V demokratických volbách vítězí spíše přijatelnost určitého počínání, než jeho účelnost a – řekněme – technická správnost. A mimochodem – úspěšným ve volbách někdy nejvíce spílají ti, kdo se na hlasování dost pravděpodobně nepodíleli.

Jedna stará divadelní hra se jmenovala „Svět chce být klamán“. Pro Čechy možná platí, že jejich svět chce být baven. Vzpomeňme si, že v soutěži o největšího Čecha mohl vyhrát Jára Cimrman. Tenkrát to myslím zatrhla zahraniční vlastník práv k té akci. V pravidlech soutěže Star Dance (jde o tak zvaný televizní formát licencovaný z Velké Británie) se možná počítalo s tím, že některý ze soutěžících bude tanečně neohrabaný, což učiní soutěž zajímavější a také zábavnější. (Dramaturg pořadu později v novinovém rozhovoru vyvrátil takovou domněnku a uvedl, že pravidla počítají jen s co největší různorodostí účastníků soutěže.)

Z právnických úvah o jednom televizním pořadu a o jeho aktérech by se daly uvést další postřehy. Naznačily by, že taneční soutěž Star Dance byla inspirativní i z dosti překvapivých hledisek. A potvrdilo by se mínění německého Ústavního soudu, který kdysi judikoval, že i do veřejnoprávní televize patří kultivovaná zábava. Myslím, že se ani nevyklučuje s doporučením číst si v Kantovi.

✿ prof. PETR HAJN

1 Kant, I.: *Kritika soudnosti*; překlad Vladimír Špalek, Walter Hansel; upravené vydání Tomáš Koblížek, OIKOYMENH 2015, 343 stran.

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR UCHÝ

Víte, že ...

- předsedou Poslanecké sněmovny Parlamentu Italského království v letech 1865-1867 byl advokát? Adriano Mari (1813-1887) vystudoval práva v Pise, od r. 1831 působil jako advokát. V r. 1848 se zapojil do politického dění, byl krátce poslancem Toskánského shromáždění. V r. 1859 se připojil k těm, kteří usilovali o připojení Toskánského velkovodství k Piemontu. Ve sjednocené Itálii byl poslancem, předsedou Poslanecké sněmovny, ministrem spravedlnosti ve vládě hraběte Menabrei v letech 1867-1868 a od r. 1884 doživotním senátorem. O tři roky později podle slov tehdejšího předsedy Senátu Domenica Fariniho „zemřel ve vile ve Fiesole, oplakáván četnými pozůstalými přáteli a všemi Florentány, kteří jej milovali vášnivou láskou.“

- i v Maďarsku byl v r. 1937 nadbytek advokátů? Podle zprávy v časopise Česká advokacie „těžkou starost způsobuje zemi otázka advokacie. V Maďarsku je dnes 6600 advokátů, z těch 3500 v Budapešti. Počet ten neodpovídá hospodářským poměrům, takže méně než polovina advokátů má zajištěnu existenci, kdežto ostatní živoří“.

- dne 23. května 1924 pořádal bývalý prezident Advokátní komory v království Českém Friedrich Kaufmann oslavu čtyřicátého výročí od zápisu do seznamu advokátů? Friedrichu Kaufmannovi (1850-1926) podle informace uveřejněné následujícího dne v deníku Deutsche Zeitung Bohemia písemně gratulovali mimo jiné i kancléř prezidenta republiky Přemysl Šámal, sekční šéf ministerstva spravedlnosti Emerich Polak a sekční šéf prezidentské kanceláře Josef Schieszl. Kaufmann, který o rok později oslavil 70. narozeniny, byl v té době předsedou Německého spolku advokátů (*Deutsches Rechtsanwaltsverband*). Kromě toho byl Friedrich Kaufmann prezidentem České Unionbanky (Böhmische Unionbank) a členem správních rad řady akciových společností.

- úvahy o snížení advokátního tarifu byly v r. 1933 v časopise Česká advokacie komentovány veršovánkou? „Když žito málo platí,/ neb slípky nesou špatně,/ tu volá venkov chvatně:/ „Tím vinni jsou advokáti,/ zaveďte tarif levný,/ ať za paušálek pevný/ si každá naše vesnice/ vyřídí všechny různé.“

✿ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Obsah ročníku 2015

název..... č./str. BA

Úvodník

Martin Vychopen: Úvodník novoroční	1-2/3
Jiří Všecká: O nezávislosti advokacie	3/3
Robert Němec: Čeká nás „advokátní Uber“?	4/3
Vladimír Papež: Krátké ohlédnutí za advokátní legislativou	5/3
Antonín Mokry: Na vlně Solidarity	6/3
Petr Poledník: Advokacie v těžkých časech	7-8/3
František Smejkal: Čtvrt století svobodné advokacie	9/3
Lenka Vidovičová: Jak rozhodnout?	11/3
Michal Žižlavský: Houslista a Pepř	12/3

Aktuality

Novela zákona o advokacii Robert Němec.....	1-2/4
Jubilejní 10. galavečer Právnicka roku – s humorem a ve velkém stylu	
Ivana Cihlářová.....	1-2/5
Z oslav prvního Evropského dne advokátů Irena Schejbalová.....	1-2/13
Rozhovor s novým viceprezidentem IBA JUDr. Martinem Šolcem Ivana Cihlářová.....	1-2/14
Výzva advokátům: hledáme osobnosti české advokacie Petr Toman.....	1-2/16
Evropská komise vyjádřila uznání ČAK Martina Doležalová.....	1-2/17
Aktuálně v právu Hana Rýdlová.....	1-2/18, 3/14, 4/12, 5/20, 6/12, 7-8/12, 9/10, 10/26, 11/14, 12/14
Domovní prohlídky advokátů Michal Žižlavský.....	3/4
ČAK zaregistrována v evropském Rejstříku transparentnosti	
Eva Indruchová.....	3/5
ČAK jednala se zástupci vlády o zapojení do legislativního procesu a další spolupráci	
Hana Rýdlová.....	3/6
Předseda ČAK osobně poblahopřál v Bruselu eurokomisaře Jourové	3/8
Pozvánka na XXIII. Karlovarské právní dny	3/9, 4/8, 5/16
Pozvánka na kongres Právní prostor 2015	3/11
Pozvánka na konferenci IBA v Praze	3/12
Oznámení o ztrátě advokátního razítka	3/12
Pozvánka na konferenci „Fungování trustu“	3/13
Veřejné zakázky na právní služby Michal Žižlavský.....	4/4
Systém PRAETOR v knihovnách ČAK	4/4
Změny ve vzdělávání koncipientů Radim Miketa.....	4/6
Intervence ČAK v soudních sporech Michal Žižlavský.....	5/4
Upozornění na problémy kolem vzdělávání koncipientů Radim Miketa.....	5/5
Magna charta libertatum (Zamyšlení u příležitosti 800. výročí Velké listiny svobod) Stanislav Balík.....	5/7
5. ročník kongresu Právní prostor Ivana Cihlářová.....	5/10
Vyhlášen 11. ročník celostátní soutěže Právnicka roku 2015	5/19, 6/14, 7-8/14, 9/12
Rozhovor s novým předsedou Nejvyššího soudu prof. JUDr. Pavlem Šámalem, Ph.D. Ivana Cihlářová.....	6/4
Bulletin advokacie obhájil titul nejlepšího právního časopisu rh.....	6/6
Kalendář akcí na webu ČAK nově: konec dublování termínů icha.....	6/7
Husův proces Petr Čornej.....	6/8
Mezinárodní akce IBA v Praze slavily úspěch Eva Indruchová.....	6/10
Kongres AJA získal prestižní ocenění rh.....	6/12
Jaké byly XXIII. Karlovarské právní dny? Michal Vávra, Petr Bříza.....	7-8/4
Změny v povinném pojištění advokátů Ladislav Krym.....	7-8/7
K aktuálně probíhajícím kontrolám u advokátů – kdy, jak a proč Irena Schejbalová.....	7-8/8
Stáže studentů v advokátních kancelářích Robert Němec.....	7-8/9
Linka právní pomoci funguje už deset let Hana Rýdlová.....	7-8/10
Pravidla odívání advokátů Michal Žižlavský.....	9/4
Nejvyšší soud zaujal stanovisko k výkladu pojmu „jiné prostory, v nichž advokát vykonává advokacii“ Vladimír Papež.....	9/5
Pozvánka na seminář „Aktuální vývoj legislativy a judikatury EU v oblasti práva veřejných zakázek a vliv na českou právní úpravu“	9/6
První rok Unie obhájců České republiky – rozhovor s jejím předsedou JUDr. Tomášem Sokolem Hana Rýdlová.....	9/7
Projev předsedy ČAK JUDr. Martina Vychopeně na oslavách 25 let obnovení nezávislosti české advokacie	10/3
Zdravice prezidentky CCBE Marie Slazak	10/6
Zdravice 1. místopředsedy CCBE Michela Benichou	10/7
Konference na téma advokátní mlčenlivosti zahájila oslavy Ivana Cihlářová.....	10/8
Svobodné a nezávislé čtvrtstoletí oslaveno icha.....	10/12
Zdravice předsedů některých advokátních komor	10/16
Kaňkuv palác ozdobily nové sochy sv. Yva a Viktorina Kornela ze Všehrd Ivana Cihlářová.....	10/18
Právnicka roku vstoupí v Brně do svého druhého desetiletí icha.....	10/20
Výzva vedení ČAK advokátům	10/25
Pozvánka na 4. ročník konference „Nové soukromé právo“	10/27
Zastupování předluženého klienta Michal Žižlavský.....	10/28
Konference o aktuálních problémech obhajoby	10/28

Informace o povinných platbách advokátů na rok 2016	10/30, 11/16, 12/16
Jak na legislativní smršť Robert Němec.....	11/4
Martin Vychopeň znovu zvolen předsedou ČAK	11/4
Kontrolní hlášení plátců DPH se týká i advokátů Monika Novotná	11/5
Konference o aktuálních problémech obhajoby Hana Rýdlová	11/6
Galavečer Právnicka roku 2015: Vstupenky zcela rozebrány! icha.....	11/10
Druhý ročník Evropského dne advokátů Tereza Tupá	11/12
Pozvánka na konferenci k problematice advokátní mlčenlivosti	11/12
Dva roky nového soukromého práva – zpráva z konference Hana Rýdlová	12/4
Právnická firma roku 2015 Hana Rýdlová.....	12/8
Česká advokátní komora odsuzuje vraždu tureckého advokáta	12/12
Galavečer Právnicka roku 2015	12/12

Články

Daniel Bartoň, Petr Toman: Spor o bankovní poplatky z pohledu základních procesních principů	6/26
Josef Bejček: Soukromoprávní ochrana slabšího obchodního partnera	7-8/24
Alexander J. Bělohávek: Odpovědnost členů statutárních orgánů korporací v případě insolvenčních řízení s mezinárodním prvkem.....	7-8/15
Eduard Bruna: K diskusi o subjektu trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti	5/25
Petr Coufalík: Několik poznámek k náhradě nákladů řízení v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu	3/39
Petr Čížek: K formě plné moci při založení obchodní korporace aneb jakou zprávu nám přináší rozhodnutí NS sp. zn. 29 Cdo 3919/2014	3/33
Martina Doležalová: Institut Med-Arb a jeho uplatnění v českých podmínkách.....	1-2/40
Jiří Duba, Kateřina Šveřepová: Ústav – nedostatky právní úpravy v praxi	10/53
Karel Eliáš: K pojetí dispozitivního práva v občanském zákoníku	9/13
Richard W. Fetter: Propouštění pro nadbytečnost v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu	7-8/45
Vítězslava Fričová, Petr Rafaj: Vybrané instituty práva veřejných zakázek v judikatuře Soudního dvora EU a jejich úprava v nových zadávacích směrnicích	9/39
Tomáš Friedel: Ještě o kárném řízení advokátů, soudců a státních zástupců	10/49
Petr Hampel: Notář a jeho postavení v řízení ve věcech obchodního rejstříku	5/32
Jakub Harašta, Jakub Mišek: Analýza praktických dopadů rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci Google Spain	1-2/30
Jiří Herczeg: Legalizace výnosů z trestné činnosti a zdanění zisků z neidentifikovatelných zdrojů	3/23
Zdeněk Husták, Karel Marek: Koupě obchodního podílu závodu – k některým předpokladům uplatnění práv z vadného plnění	5/28
Radim Chalupa: Vybrané otázky důkazního břemene v řízení o zaplacení směnečného nároku	12/26
Eva Indruchová: Nová směrnice o předcházení využívání finančního systému k praní špinavých peněz	11/46
Jiří Jelínek: K přechodu trestní odpovědnosti právnické osoby na právního nástupce	5/21
Jiří Jelínek, Vladimír Pelc: Zákon o obětech trestných činů – jeho nedostatky a možnosti řešení	11/19
Ladislav Jouza: Výpověď pro nadbytečnost	1-2/37
Ladislav Jouza: Právní jednání podle o. z. – důsledky pro pracovněprávní vztahy	3/34
Ladislav Jouza: Čas a lhůty podle občanského zákoníku – vliv na pracovněprávní vztahy	12/23
Jan Kober: Právnická etika na univerzitách a v profesním školení	10/46
Pavel Kotrady: Pohled soudní praxe na některé otázky týkající se stanovení výše výživného	7-8/48
Daniela Kovářová: Střídavá péče velebená i proklínaná	3/44
Michal Králik: Civilněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (aktuální vývojová východiska a nový český občanský zákoník)	7-8/37
Stanislav Křeček: Nebezpeční lidé mezi námi – k ustanovení § 2923 o. z.	6/38
Stanislav Křeček: Podnikání v bytě (§ 2255 odst. 2 o. z.) v souvislostech	10/56
Karolína Kutnarová: Zákonná vyživovací povinnost rodiče ve vztahu k insolvenčnímu řízení	12/35
Hana Lenghartová, Jan Štandera: „Advokátní“ mediace na vzestupu	4/30
Michal Majchrák: Důsledky procesních úkonů v řízeních přerušených konkursem	6/31
Karel Marek, Zdeněk Husták: Koupě obchodního podílu závodu – k některým předpokladům uplatnění práv z vadného plnění	5/28
Pavel Mates: Zastoupení ve správním řízení	4/13
Jakub Mišek, Jakub Harašta: Analýza praktických dopadů rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci Google Spain	1-2/30
Petr Motyčka: Kárná řízení advokátů, soudců a státních zástupců aneb měří se všem stejným metrem?	1-2/46
Karel Nedbálek: Výpočet nemajetkové újmy	11/35
Jiří Novák ml.: K uchování provozních a lokalizačních údajů v České republice ve světle rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie	5/36
Dana Ondřejová: Klamavé obchodní praktiky podle tzv. černé listiny směrnice č. 2005/29/ES	11/27
Vladimír Pelc, Jiří Jelínek: Zákon o obětech trestných činů – jeho nedostatky a možnosti řešení	11/19
Zdena Pinkavová: Hodnocení věrohodnosti svědecké výpovědi v civilním řízení	11/42
Tomáš Plihal: Časté chyby při podávání návrhů na zápis do veřejných rejstříků právnických a fyzických osob	1-2/34
František Půry: Některé zásadní souvislosti nové úpravy soukromého práva s postihem hospodářské a majetkové kriminality	9/25
Petr Rafaj, Vítězslava Fričová: Vybrané instituty práva veřejných zakázek v judikatuře Soudního dvora EU a jejich úprava v nových zadávacích směrnicích	9/39
Adam Rakovský, Tomáš Troup: Poznámka k rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci souběhu obecné a insolvenční odporovatelnosti aneb když méně je ...méně	9/32
Vladimír Smejkal: Ochrana dat advokátů v elektronických úložištích	3/15
Karel Svoboda: Jak vymezit právo cesty	11/24
Pavel Šámal: Trestné činy související se zadáváním a realizací veřejných zakázek	10/33
Jan Šimeček: Vliv rekodifikace soukromého práva na stanovení právní moci a vykonatelnosti rozhodčích nálezů	9/37
Jan Štandera, Hana Lenghartová: „Advokátní“ mediace na vzestupu	4/30
Martin Štefko: K univerzální sukcesi jako důvodu přechodu povinnosti k náhradě újmy způsobené pracovním úrazem či nemocí z povolání na pojišťovnu	12/19
Martina Šuláková: Náhrada nákladů řízení ve světle aktuální judikatury Ústavního soudu	4/25
Kateřina Šveřepová, Jiří Duba: Ústav – nedostatky právní úpravy v praxi	10/53
Ivo Telec: Zakázané těžení a nebezpečná situace na elektronických úložištích dat	1-2/19
Ivo Telec: Posuzování obvyklé ceny u převodu nemovitostí	6/15
Petr Toman, Daniel Bartoň: Spor o bankovní poplatky z pohledu základních procesních principů	6/26
Milan Trávníček: Promlčení nároku na přiměřené zadostiučinění dle zákona č. 82/1998 Sb.	4/18
Tomáš Troup, Adam Rakovský: Poznámka k rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci souběhu obecné a insolvenční odporovatelnosti aneb když méně je ...méně	9/32

Jaroslav Truneček, Václav Vlk: Náhrada újmy vzniklé zásahem státu bez zahájení trestního stíhání	4/22
Václav Vlk, Jaroslav Truneček: Náhrada újmy vzniklé zásahem státu bez zahájení trestního stíhání	4/22
Michal Žížlavský: Testy insolvence: Pro koho a proč?	3/29
Michal Žížlavský: Odměna advokáta a úpadek klienta	6/20

Z judikatury

Dodržení podmínek dotace z fondu Evropské unie	1-2/53
Vyživovací povinnost vůči věčným studentům	1-2/58
Z judikatury ESLP	1-2/60, 4/51, 6/58, 9/56, 11/56, 12/58
Forma plné moci k založení společnosti s ručením omezeným	3/49
Komunikace mezi rodiči jako faktor při rozhodování o střídavé péči	3/51
Směnka, možnost kauzální námitky	4/37
Odpovědnost advokáta za škodu při bezplatné poradě	4/39
Společná odpovědnost útočníků za škodu	4/42
Obecné ohrožení – řidič motorového vozidla	4/44
Nejvyšší soud Kanady: výsada mlčenlivosti právního zástupce je základním principem spravedlnosti	4/54
Náklady řízení při vymáhání bagatelní pohledávky (formulářová žaloba)	5/42
Uložení pořádkové pokuty v řízení podle § 85b tr. ř.	5/44
Neplatnost usnesení valné hromady, šikanózní jednání	5/46
Náhrada za průtahy řízení, stížnosti poškozeného	5/48
Z judikatury Soudního dvora EU	5/52, 6/55, 7-8/75
Zabrání věci	6/40
Rozsudek pro zmeškání	6/44
Dovolání vedlejšího účastníka	6/53
Právo na obhajobu – neodkladné a neopakovatelné úkony	7-8/56
Zmocněnec poškozeného jako svědek	7-8/63
Náhrada nákladů poškozeného v trestním řízení	7-8/67
Odpovědnost státu za škodu – důkazní břemeno	7-8/71
K otázce výkladu pojmu „jiné prostory, v nichž advokát vykonává advokacii“ (§ 85b odst. 1 tr. ř.) a k otázce, zda o návrhu ve smyslu § 85b odst. 3 tr. ř. má být vždy rozhodováno formou usnesení, nebo zda přichází v úvahu i jiná forma „rozhodnutí“ a za jakých podmínek	9/45
Presumpce neviny a svoboda projevu	10/59
K otázce náhrady škody způsobené při výkonu veřejné moci nesprávným úředním postupem v případě zastavení správního řízení	10/61
Náhrada nákladů řízení – dědictví – § 150 o. s. ř.	10/64
Nabytí nemovitosti zapsané v katastru nemovitostí od nevlastníka	11/50
Zastoupení advokáta před Ústavním soudem	12/39
Pořádková pokuta za opožděné dodání listin advokátem	12/42
Retroaktivita – vedení exekuce na majetek manžela	12/46
K otázce uplatnění námitky započtení, které nebylo předmětem původního návrhu	12/54
Úplnost výroku rozhodnutí správního orgánu	12/55

Z odborné literatury

Marta Škárová a kol.: Vzory rozhodnutí a úkonů soudů všech stupňů v občanském soudním řízení a v soudním řízení správním včetně zvláštních řízení soudních (Stanislav Křeček)	1-2/62
J. Lasák, J. Pokorná, Z. Čáp, T. Doležal a kol.: Zákon o obchodních korporacích. Komentář (Petr Liška)	1-2/62
J. Jelínek, T. Gřivna, J. Herzog, J. Navrátilová, A. Syková a kol.: Trestní právo Evropské unie (Ivona Berková)	1-2/63
Lucie Jandová, Petr Šlauf, Jaroslav Svejkovský: Pojištění v novém občanském zákoníku. Komentář. § 2756-2872 (Martin Mikyska)	1-2/64
Petr Ritter: Brodyho testament (Stanislav Balík)	1-2/65
Přečetli jsme za vás Jan Mates	1-2/66, 3/58, 6/68
Bulletin slovenskej advokácie přináší...	1-2/69, 3/59, 4/62, 5/62, 7-8/80, 9/61, 10/70, 11/64, 12/64
David Kosař, Marek Antoš, Zdeněk Kühn, Ladislav Vyhnaněk: Ústavní právo. Casebook (Jan Kysela)	3/54
Aleš Gerloch, Karel Beran a kol.: Funkce a místo právní odpovědnosti v recentním právním řádu (Jan Tryzna)	3/55
Zdeněk Kučera, Jiří Gaňo: Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentované vydání s důvodovou zprávou a souvisejícími předpisy (Květoslav Růžička)	3/56
Ondřej Šmíd, Renáta Šínová a kol.: Manželství (Radka Demjanová)	3/57
Ivana Štenglová, Jan Dědič, Milan Tomsa a kol.: Základy obchodního práva (Karel Marek)	4/57
Karel Svoboda: Nesporná řízení I. (Lenka Vítková)	4/58
Martin Valoušek: Fotografie a právo. Autorské právo a ochrana osobnosti ve vztahu k fotografii (Stanislav Balík)	4/58
Lukáš Pauldura a kol.: Slovník právních pojmů – občanský zákoník (Eva Dobrovolná)	4/59
Přečetli jsme za vás Petr Bělovský, Jan Mates	4/60
Eva Barešová, Iveta Bláhová, Pavel Doubek, Bohumil Janeček, Lumír Nedvídek, Helena Šandová: Katastrální zákon. Komentář (Jan Dvořák)	5/54
Daniel Novák: Zákon o ochraně osobních údajů a předpisy související. Komentář (Jiří Kolman)	5/55
Karel Svoboda, Šárka Tlášková, David Vlácil, Jiří Levý, Miroslav Hromada a kol.: Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář (Jindřich Pšutka)	5/56
Miloš Olik, Martin Maisner, Radek Pokorný, Petr Málek, Martin Janoušek: Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář (Petr Liška)	5/57
Matěj Myška: Veřejné licence (Jiří Kolman)	5/58
Red.: A lawyer's Guide to Detecting and Preventing Money Laundering (Eva Indruchová)	5/60
Pavel Rychetský, Tomáš Langásek, Tomáš Herc, Petr Mlsna a kol.: Ústava České republiky. Ústavní zákon o bezpečnosti ČR. Komentář (Jiří Nykodym)	6/62
Jiří Jelínek, Jiří Řiha, Zdeněk Sovák: Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů (Vladimír Pelc)	6/63
Jan Tuláček (ed.) et al.: Vzory podání a smluv s vysvětlivkami (Petr Dobiáš)	6/64

Stanislava Černá, Ivana Štenglová, Irena Pelikánová a kol.: Právo obchodních korporací (Jan Dědič)	6/65
Blanka Vítová, Jakub Dohnal, Jan Kotula: Náhrada majetkové a nemajetkové újmy v novém občanském zákoníku	
Komentář k § 2894 až § 2971 (Martin Mikyska)	6/66
Vladimír Smejkal: Kybernetická kriminalita (Pavel Mates)	6/67
Karel Klíma: Listina a její realizace v systému veřejného a nového soukromého práva (Josef Blahož)	7-8/77
Martina Gajdošová, Peter Kerecman: Prvé ženy v slovenskej advokácii (Stanislav Balík)	7-8/79
Jiří Švestka, Jan Dvořák, Josef Kříž a kol.: Občanský zákoník. Komentář (Jiří Nykodým)	9/59
Petr Zima: Právo stavby (Jakub Handrlica)	9/60
Drašík, Fremr, Durdík, Růžička, Sotolář a kol.: Trestní zákoník. Komentář (Karel Hasch)	10/68
Markéta Selucká, Lukáš Hadamčík: Nájem bytu a domu po rekodifikaci soukromého práva (Vlastimil Vítoul)	10/69
Jan Dědič, Jan Lasák, Josef Kříž a kol.: Judikatura k rekodifikaci (Kateřina Eichlerová)	11/60
Pavel Vrcha: Nabytí nemovitosti (zapsané v katastru nemovitosti) od nevladníka (Michal Králík, Eva Dobrovolná)	11/60
Jiří Jelínek, Jaroslav Ivor a kol.: Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky (Ivona Berková)	11/62
Miloslav Macela, Daniel Hovorka, Adam Křístek, Klára Trubačová, Zuzana Zárasová: Zákon o sociálně-právní ochraně dětí.	
Komentář (Monika Puškinová)	11/63
Jana Bilková: Bezdůvodné obohacení v novém občanském zákoníku. Komentář (Jan Hurdík)	12/61
Dana Ondřejová: Průvodce uzavíráním smluv po rekodifikaci (Michal Vítek)	12/62
Miroslav Hromada: Pracovněprávní spory (Martin Mikyska)	12/62

Sloupek Karla Čermáka

MASO Z LENINA od českých dodavatelů aneb jak finlandizovat prezidenta	1-2/71
Prognostici, gnostici, agnostici a demiurgové	3/61
Svěcení jara	4/63
Komunistický zvyk je druhá přirozenost	5/63
Jak památku uctít a jak znectit	6/71
Vzpouza na parniku Primátor Dittrich	7-8/81
Nejdřív Punové, pak běženci, a nakonec Hunové	9/63
Dante a krize středního věku (čtení z prvního zpěvu Pekla)	10/71
Dnes, pane Bušku, čehos zvíš, čili romance o konci rudého člověka	11/65
Četba bez útěchy a púvabu čili prázdný konec rudého člověka (nad Světlanou Alexjevičovou)	12/65

Z české advokacie

Česká advokátní komora a rozkvět regionů Petr Mrázek	1-2/72
Z kárné praxe Jan Syka	1-2/74, 3/64, 4/66, 5/66, 6/74, 7-8/87, 9/66, 10/75, 11/68, 12/68
Z jednání představenstva ČAK icha	1-2/75, 3/65, 4/67, 5/67, 6/76, 7-8/88, 9/68, 10/76, 11/75, 12/71
Novinky v životním pojištění v roce 2015 Vlasta Páfalová	1-2/76
Ohlédnutí za sportovními hrami české advokacie 2014 Bohuslav Sedlatý	1-2/77
Pardubická kopačka 2014 Jan Najman	1-2/78
Tenisté-advokáti se sešli opět v Mariánských Lázních Ladislav Jirásek	1-2/79
Tenisový turnaj O Vánočního pohár české a slovenské advokacie Karolina Mrázková	1-2/80
Děni v regionech: Advokáti v Praze Petr Meduna	3/62
Pojištění profesní odpovědnosti z činnosti svěřenských správců Jana Lunerová	3/66
Průběh a výsledky advokátních zkoušek, uznávacích zkoušek a zkoušek způsobilosti, konaných v II. pololetí roku 2014	3/68
Děni v regionech: Advokáti v severních Čechách Zdeněk Grus	4/64
Děni v regionech: Advokáti ve středních Čechách Roman Premus	5/64
Labský pohár ČAK 2015 – celostátní turnaj advokacie v badmintonu Michal Vejlupek	5/68
Děni v regionech: Advokáti v jižních Čechách Vladimír Smejkal	6/72
Děni v regionech: Advokáti ve východních Čechách Milan Jelínek	7-8/82
Zvýšení limitu pojistného plnění v hromadném pojištění advokátů Jana Lunerová	7-8/84
Kontroly advokátů v roce 2014 Marcela Marešová	7-8/86
Děni v regionech: Advokáti v západních Čechách Julie Šindelářová	9/64
Děni v regionech: Advokáti na severní Moravě Aleš Videnský	10/72
Průběh a výsledky advokátních zkoušek, uznávacích zkoušek a zkoušek způsobilosti konaných v I. pololetí roku 2015	10/77
Golfový turnaj advokátů ADVO-CUP již podeváté Kristýna Spurná, Radek Spurný	10/78
Děni v regionech: Advokáti na Střední Moravě Lenka Vídovičová	11/66
Program pojištění profesní odpovědnosti pro advokáty a advokátní kanceláře 2016 Jana Lunerová	11/71
Změna ve způsobu ustanovování obhájců v Karvině Jiří Klega	11/74
Tenisové setkání ústeckých advokátů a soudců Michal Vejlupek	11/76
Golfový turnaj české advokacie po osmnácté Jan Myška	11/76
Děni v regionech: Advokáti na Jižní Moravě Irena Schejbalová	12/66
Tenisový turnaj advokátů 2015 Ladislav Jirásek	12/72

Z Evropy

Úprava bezúhonnosti ve vybraných členských státech EU Kamila Hájičková	1-2/81
Rozhovor se soudci EPL Markem Villigerem a Alešem Pejchalem Kamila Hájičková	1-2/83
Zpráva z kongresu UIA ve Florencii Martina Doležalová	1-2/84
AJJA pořádala konferenci v Antverpách Denisa Molnár	7-8/89
Porozumienia sierpniowe (Několik poznámek k 35. výročí Srpnových dohod a dějinám Solidarności) Stanislav Balík	7-8/91

Zástupci ČAK v mezinárodních organizacích informují	9/69
Mezinárodní výroční kongres AIJA 2015, tentokrát v Londýně Denisa Molnár, Eva Indruchová	11/77

Měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	1-2/85, 3/79, 4/77, 5/75, 6/77, 7-8/93, 9/77, 10/79, 11/79, 12/73
Evropský vyhledávač advokátů a notářů	1-2/86
Pozvánka na semináře a přednášky Jednoty českých právníků v I. pololetí 2015	1-2/87
Co je nového v metodě CL/CP, neboli v tzv. právu spolupráce, u nás a ve světě? Eva Vaňková, Lenka Pavlová, Anna Márová	1-2/88
Soudní a mimosoudní projednávání sporů – zpráva z konference Daniela Kovářová	1-2/90
Pozvánka na Prezidentský pohár v tenise Radim Miketa	1-2/91
XI. konference o historii advokacie Ivana Cihlářová	1-2/92
Pozvánka na 6. ročník Josefského symposia ve Křtinách	1-2/93
Pozvánka se seminář o aktuálních otázkách insolvenčního řízení	1-2/93, 4/78
Vítězná práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2014 Katarína Maisnerová ml.	3/69
Pozvánka na VIII. ročník šachového turnaje v Bratislavě	3/78
2. práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2014 Vít Křížka	4/69
Pozvánka na konferenci „Fungování trustu“	4/78
Pozvánka na konferenci IBA v Praze	4/79
Pozvánka na konferenci o insolvenční v Praze	4/79
Pozvánka na konferenci „O zneužití práva“	4/80
Pozvánka na 9. ročník turnaje dvojic ve volejbale – Kubečkův memoriál	4/80
Pozvánka na 26. ročník tradičního běžeckého závodu „O parohy arcivévodý Ferdinanda“	4/81, 5/74
3. práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2014 Vojtěch Mihalík	5/69
Pozvánka na celostátní tenisový turnaj v Mariánských Lázních	5/76
Pozvánka na 9. ročník golfového turnaje advokátů „ADVO-CUP“	5/77
Dvě podujatí na šachovnicích v Bratislavě Lucia Strečanská, Katarína Marečková	5/77
Advokáti u prvorepublikových pracovních soudů Ladislav Voják	5/80
Pozvánka na 5. ročník turnaje ČAK v beach volejbale	6/78
Pozvánka na turnaj regionálních týmů ve fotbale „Ostravská šajtla 2015“	6/79
Pozvánka na 18. ročník golfového turnaje české advokacie	6/79, 7-8/97
Pozvánka na 18. Sportovní hry české advokacie	6/80, 7-8/98
Pozvánka na konferenci „Právo na obhajobu – teorie a praxe 21. století“	7-8/94, 9/79
Pozvánka na seminář „Aktuální vývoj legislativy a judikatury EU v oblasti práva veřejných zakázek“	7-8/95
Pozvánka na seminář „Dítě v civilním řízení“ v Kroměříži	7-8/95
Pozvání na semináře a přednášky Jednoty českých právníků v II. pololetí 2015	7-8/96
Pozvánka na Codexis Golf Tour 2015	7-8/97
Seminář pro novináře na téma kárné odpovědnosti právnických profesí Ivana Cihlářová	7-8/99
Jan z Jesenice – právník, politik, diplomat a advokát Jana Husa Marta Ehlová	7-8/100
Pozvánka na konferenci „Trestní odpovědnost právnických osob v praxi“	9/79
Pozvánka na 4. ročník konference „Nové soukromé právo“	9/80
Pozvánka na seminář o insolvenčním právu	9/80
Pozvánka na Krakonošův pohár 2016	10/80, 11/82, 12/75
Trestné činy proti životu a zdraví včera a dnes – zpráva z konference Jaromír Tauchen	10/81
Pozvánka na 3. ročník festivalu „Kultura v srdci Prahy“	10/82
Pozvánka na 2. ročník tenisového turnaje ve čtyřhře „O vánoční pohár české a slovenské advokacie“	10/83
Užívání zpravodajské techniky v souvislosti se vztahem advokáta a klienta Robert Němec	11/80
Pozvánka na seminář „Aktuální otázky insolvenčního řízení“	11/81
Pozvánka na XIV. turnaj advokátů a advokátních koncipientů v bowlingu	11/81
XII. konference o dějinách advokacie Ivana Cihlářová	12/74
Právnícký salon 2015 na téma „Právo, kvóty, diskriminace“ Ivana Cihlářová	12/76
Kulatý stůl k problematice elektronické evidence tržeb - nad jedním odpolednem Pražského právníckého podzimu Petra Vráblíková	12/77

Z právnícké společnosti

Symposion k 80. narozeninám Karla Čermáka Ivana Cihlářová	1-2/94
JUDr. Gerhard Bubník osmdesátiletý! Václav Král	7-8/102
Předány Randovy medaile za rok 2015 Hana Kantorová	12/78

Nakonec

Právníkovy zápisky Petr Hajn	1-2/96, 3/80, 4/82, 5/82, 6/81, 7-8/103, 9/81, 10/84, 11/83, 12/80
Kresba Lubomíra Lichého	1-2/97, 3/81, 4/83, 5/83, 6/82, 7-8/104, 9/82, 10/85, 11/84, 12/81
Víte, že... Stanislav Balík	1-2/97, 3/81, 4/83, 5/83, 6/82, 7-8/104, 9/82, 10/85, 11/84, 12/81

OBSAH ROČNÍKU 2014	1-2/98
---------------------------------	--------

INHALTSVERZEICHNIS	1-2/103, 3/82, 4/84, 5/84, 6/83, 7-8/105, 9/83, 10/86, 11/85, 12/82
ZUSAMMENFASSUNG/SUMMARY	1-2/104, 3/83, 4/85, 5/85, 6/84, 7-8/106, 9/84, 10/87, 11/86, 12/83
TABLE OF CONTENTS	1-2/105, 3/84, 4/86, 5/86, 6/85, 7-8/107, 9/85, 10/88, 11/87, 12/84

Leitartikel

Martin Vychopeň: Neuenjahrsleitartikel	3
---	---

Aktuelles

Beilegung von Verbraucherstreitigkeiten Robert Némec	4
Der Galaabend des Juristen des Jahres 2015 Ivana Cihlářová	5
Die Novelle des Verbraucherschutzgesetzes hat neue Pflichten für Rechtsanwälte eingeführt Martina Doležalová	15
Die Rechtsanwälte in České Budějovice gründeten die Beratungsstelle für Schuldner mit Eds.	18
60 Jahre der Anwaltszeitschrift Stanislav Balík	21
Der Europäische Tag der Rechtsanwälte 2015	22
Aktuell im Recht Hana Rydlová	24

Aus Rechtstheorie und Praxis**Artikel**

Charakter des Punktesystems laut Gesetz über den Straßenverkehr im Lichte der aktuellen Rechtsprechung Pavel Mates, Karel Šemik	25
Zulässiges Risiko im Sport Jan Kocina	28
Untersuchung der Gültigkeit der Schiedsgerichtsklausel im Vollstreckungsverfahren im Lichte des Rechts auf den Gerichtsschutz Alena Macková	35
Erwerb des Eigentumsrechts zum Handelsunternehmen Kateřina Eichlerová	39
Belehrungspflicht und Beweisführung durch das Berufungsgericht Šárka Gondeková	44
Fragezeichen über die Präsomption des wechselnden Sorgerechts für unmündige Kinder bzw. Einfluss des EGMR auf die Rechtsprechung des Verfassungsgerichts Monika Forejtová, Jana Grygerová	47

Aus der Judikatur

Anrechnung des Honorars des Rechtsanwalts auf Forderung des Klienten	54
Bezahlung der Kosten der Verteidigung	56
Verfahrenskosten – Aufforderung zur Erfüllung	59
Arbeitsverhältnis auf bestimmte Zeit – Verlängerung	62
Verantwortung des Anbieters der Gesundheitsdienstleistungen – Belehrung des Klienten	66
Aus der Rechtsprechung des Europäischen Gerichts für Menschenrechte	69

Aus der Fachliteratur

Jiří Večeřa: Das Gesetz über Gerichtsgebühren und damit zusammenhängende Vorschriften. Kommentar (Aleš Roztočil)	70
Jiří Spáčil, Dušan Hrabánek und Koll.: Nachbarrechte nach dem neuen Bürgerlichen Gesetzbuch (Michal Králík, Eva Dobrovolná)	71
Marie Stupková, Martin Klečácký: Das Wörterbuch der Repräsentanten der Gerichtsverwaltung in Böhmen in den Jahren 1849-1918 (Pavel Blanický)	72
Martin Rája: An der Spitze der bürgerlichen Eliten. Rechtsanwälte und Gesellschaft in Mähren in den Jahren 1869-1914 (Stanislav Balík)	72
Das Bulletin der slowakischen Rechtsanwaltschaft bringt	73

Aus der Rechtsanwaltschaft**Kolumne von Karel Čermák**

Abnehmende Vorliebe für ausgebildete Dummköpfe und andere Erscheinungen des „Klausismus-Zemanismus“ bzw. festina lente	75
--	----

Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft

Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka	76
Grenzen der Verteidigung in der Disziplinarpraxis der Tschechischen Rechtsanwaltskammer Jan Lata	80
Verlauf und Ergebnisse der Rechtsanwaltsprüfungen, der Anerkennungsprüfungen und der Befähigungsprüfungen, die im II. Halbjahr 2015 stattgefunden haben	82
Aus der Verhandlung des Vorstands der Tschechischen Rechtsanwaltskammer icha	83
Der zweite Jahrgang des Weihnachtspokals der tschechischen und slowakischen Rechtsanwaltschaft Veronika Sabolová	84

Aus Europa

Entscheidung über das Verbot des Abhörens der Rechtsanwälte in den Niederlanden Jiří Novák	85
Neue Gedenktafel in Martin erinnert an den Sitz der Rechtsanwaltskammer Petr Poledník	86

Informationen und Wissenswertes**Was Sie wissen sollten**

Vorträge und Seminare für Anwälte und Rechtsanwörter in den Bildungs- und Schulungszentren der Tschechischen Rechtsanwaltskammer ...	87
Einladung zum Seminar über die aktuellen Fragen des Insolvenzverfahrens	88
Einladung zum 7. Jahrgang des Josef-Symposiums in Křtiny	88
Einladung zu Seminaren und Vorträgen der Union der tschechischen Juristen im I. Halbjahr 2016	89
Jahreskonferenz EELA 2016 in Prag Nataša Randlová	90
Resolution und Empfehlung von IBA für Rechtsanwaltskammern über die unternehmerische Tätigkeit und Menschenrechte	90
Einladung zum 10. Ball der Juristen in Plzeň	91
Einladung zum XX. Jubiläumsjahrgang des Squash-Turniers und zum XV. Jahrgang des Bowling-Turniers	91

Aus der juristischen Gesellschaft

Eine Erinnerung an den Kollegen und Freund Jirka Brátka Jan Camrda	92
--	----

Zum Schluss

Juristen	94
Eine Zeichnung von Lubomír Lichý	95
Wissen Sie, dass... Stanislav Balík	95

Inhalt des Jahrgangs 2015	96
---------------------------------	----

Inhaltsverzeichnis	101
--------------------------	-----

Zusammenfassung/Summary	102
-------------------------------	-----

Table of Contents	103
-------------------------	-----

Pavel Mates, Karel Šemik: Charakter des Punktesystems laut Gesetz über den Straßenverkehr im Lichte der aktuellen Rechtsprechung

Die Autoren analysieren das Institut der sogenannten Punktebewertung, das in die Modifikation des Gesetzes über den Straßenverkehr durch das Gesetz Nr. 441/2005 Sb. eingeführt wurde, das heißt also, welchen Charakter die Eintragung der Punkte ins Fahrerregister hat und welche strafrechtlichen Konsequenzen diese Eintragung hat. Sie kommentieren umfassend den Beschluss des erweiterten Senats des Obersten Verwaltungsgerichts, Geschäftsnummer 6 As 114/2014-55, nach dem die Eintragung der Punkte im Fahrerregister eine Strafe ist, für die die Retroaktivität der günstigeren späteren Regelung angewendet werden muss. Die Autoren urteilen auch, dass de lege ferenda die Pflicht vom Amts wegen angewendet werden soll, dem Fahrer die Eintragung der Punkte mitzuteilen.

Jan Kocina: Zulässiges Risiko im Sport

Der Beitrag beschäftigt sich im Allgemeinen mit dem angemessenen Risiko als neu definiertem Umstand, der die Rechtswidrigkeit im Strafgesetzbuch, das seit dem 1. 1. 2010 wirksam ist, ausschließt. Dieser Umstand, der die Rechtswidrigkeit ausschließt, wird im Hinblick auf den Sport als gesellschaftsnützliche Tätigkeit definiert. Die Interpretierung der einzelnen Bedingungen, die die Zulässigkeit des Risikoverhaltens definieren, wird durch den Bereich der Menschentätigkeit beeinflusst, auf den sie sich beziehen wird. Der Sport und die daraus resultierende rechtliche und somit auch die eventuelle strafrechtliche Verantwortlichkeit des Sportlers für Unfälle muss als solcher Bereich betrachtet werden. Für den Sportbereich werden einzelne Bedingungen spezifisch angewendet, die die Grenzen des zulässigen Risikos definieren. Im Fall der Nichterfüllung dieser Bedingungen wird auch öfters als im Verhältnis zu anderen Bereichen die Anwendung des § 12 Abs. 2 des Strafgesetzbuchs in Frage kommen, der eines der grundlegenden Prinzipien des materiellen Strafrechts zum Ausdruck bringt, nämlich die Subsidiarität der strafrechtlichen Repression.

Alena Macková: Untersuchung der Gültigkeit der Schiedsgerichtsklausel im Vollstreckungsverfahren im Lichte des Rechts auf den Gerichtsschutz

Der Artikel beschäftigt sich mit der hochaktuellen Frage der Ungültigkeit der Schiedsgerichtsklausel und analysiert die Entwicklung der Rechtsprechung und der Rechtsregelung im Hinblick auf diese Frage. Die Autorin analysiert ausführlich die Schlussfolgerungen der Gerichte (inklusive der Rechtsprechung des Verfassungsgerichts der Tschechischen Republik und des Gerichtshofs der Europäischen Union) und deren Folgen insbesondere und vor allem dann die Folgen der Einstellung der Vollstreckung der Entscheidung, des Schiedsspruchs, der aufgrund einer ungültigen Schiedsgerichtsklausel in Verbraucherstreitigkeiten erlassen wurde, sei es auf Antrag des Verpflichteten aus dem Schiedsspruch, oder sogar ohne einen solchen Antrag, wo durch ein unrichtiges Vorgehen des Gerichts das Recht auf den Gerichtsschutz laut Art. 36 der Akte der Grundrechte und Grundfreiheiten verletzt werden kann.

Der Artikel reflektiert dabei die Folgen der Novellierung des Gesetzes über das Schiedsverfahren (§ 35) mit Wirksamkeit seit dem 1. 4. 2012 und betont dessen Zweck und Sinn im Hinblick auf die Frage der Anwendung des § 268 Abs. 1 Buchst. h) der Zivilprozessordnung auf die Entscheidung des Gerichts über die Einstellung der Vollstreckung der Entscheidung. Während ein konsequentes Vorgehen des Gerichts gem. § 35 des Gesetzes über das Schiedsverfahren (nach den vorübergehenden Bestimmungen auch für die vor dessen Wirksamkeit eröffneten Verfahren) die rechtliche Stellung des Berechtigten rechtlich sicher macht, ist es bei dem umgekehrten Vorgehen nicht der Fall, wobei der Rechtsschutz des Berechtigten geschwächt wird. Die Schlussfolgerungen der Gerichte werden im vorliegenden Artikel auch aus Gesichtspunkten analysiert, die das Verfassungsgericht der Tschechischen Republik insbesondere im Hinblick auf die Frage der Umkehr der Rechtsprechung bezüglich des Rechts auf den Gerichtsschutz bzw. die Gleichstellung der Beteiligten geäußert hat.

Kateřina Eichlerová: Erwerb des Eigentumsrechts zum Handelsunternehmen

Die Autorin beschäftigt sich in diesem Beitrag mit folgenden Fragen: Welchen Charakter hat die gesetzliche Bestimmung § 2180 BGB über den Erwerb des Eigentumsrechts zum Handelsunternehmen? Handelt es sich um eine geeignete gesetzliche Lösung? Können die Vertragsparteien den Zeitpunkt der Hinterlegung des Dokuments über den Ankauf des Unternehmens in die Urkundensammlung beeinflussen?

Šárka Gondeková: Belehrungspflicht und Beweisführung durch das Berufungsgericht

Dieser Beitrag analysiert das Vorgehen des Berufungsgerichts im Zusammenhang mit dessen Belehrungspflicht und Beweisführung, und zwar auf einem konkreten Beispiel. An Anfang werden dem Leser in Kürze die Tatumstände des analysierten Falls und die Entscheidung sowohl des erkennenden Gerichts als auch des Berufungsgerichts geschildert. Der Beitrag ist ferner in zwei Teile gegliedert, wo der erste Teil die Analyse des Vorgehens des Berufungsgerichts in Bezug auf dessen Belehrungspflicht und der zweite die Analyse des Vorgehens in Bezug auf die Beweisführung vor dem Berufungsgericht enthält. Das Ziel des Beitrags ist festzustellen, wie das Berufungsgericht nach der Meinung der Autorin vorgehen sollte, damit sein Vorgehen als gesetzlich bezeichnet werden kann, und zwar mittels der Suche nach gegenseitigen Zusammenhängen zwischen den einzelnen Bestimmungen des Gesetzes Nr. 99/1963 Sb. der Zivilprozessordnung. Die Autorin versucht ihre Schlussfolgerungen durch die Rechtsprechung, den Grundbescheid und die Kommentar-Literatur zu untermauern.

Monika Forejtová, Jana Grygerová: Fragezeichen über die Präsümption des wechselnden Sorgerechts für unmündige Kinder bzw. Einfluss des EGMR auf die Rechtsprechung des Verfassungsgerichts

Der Artikel behandelt die Entscheidungspraxis des Verfassungsgerichts der Tschechischen Republik in Fragen des Sorgerechts für unmündige Kinder, insbesondere soweit es sich um das wechselnde Sorgerecht handelt. Die Autorinnen weisen auf die aktuelle Rechtsprechung des Verfassungsgerichts hin, die infolge der vorherigen Entscheidungspraxis des Europäischen Gerichts für Menschenrechte die Entscheidungen der allgemeinen Gerichte über die Regelung der Verhältnisse der unmündigen Kinder wesentlich beeinflussen kann. Die Autorinnen analysieren vor allem den Befund des Verfassungsgerichts, dessen Begründung die sogenannte Präsümption des wechselnden Sorgerechts verankert, sie bewerten ihn im Kontext der nachfolgenden Entscheidungen und skizzieren ebenfalls mögliche Folgen de lege ferenda.

Pavel Mates, Karel Šemik: The nature of the penalty point system under the Road Traffic Act in the light of the current case law

The authors discuss the institution of the penalty point system, which was introduced in the Road Traffic Act by Act No. 411/2005 Sb., i.e. what is the nature of entry of penalty points in the drivers' register and what criminal consequences it has. They extensively comment the decision of the extended chamber of the Supreme Administrative Court ref. No. 6 As 114/2014-55, under which an entry of penalty points in the drivers' register is a punishment which must be subject to retroactivity of later more favourable regulation. The authors also think that, de lege ferenda, an obligation to notify, ex officio, drivers of entry of points in the register should apply.

Jan Kocina: Acceptable risk in sport

In general, the paper deals with a reasonable risk as a newly defined circumstance excluding punishability in the Criminal Code effective from 1 January 2010. This circumstance excluding punishability will be defined in relationship to sport as a socially beneficial activity. The interpretation of individual conditions which define the lawfulness of hazardous conduct is influenced by the area of human activity to which it applies. Sport and resulting legal or, where applicable, criminal liability of an athlete for an injury can be considered such an area. Individual conditions defining boundaries of acceptable risk will not apply to the area of sport.

Where these conditions are not met, application of section 12(2) of the Criminal Code, which expresses one of the basic principles of substantive criminal law—subsidiarity of criminal repression—will come into consideration more often.

Alena Macková: Examination of the validity of an arbitration clause in enforcement proceedings in the light of the right to judicial protection

The paper deals with a highly topical issue of invalidity of an arbitration clause and analyses the evolution of case law and legislation on this issue. The author analyses in detail case-law conclusions (including the case law of the Constitutional Court of the Czech Republic and the Court of Justice of the EU) and their consequences, in particular the consequences of discontinuance of enforcement of a decision or enforcement of a judgement, or arbitration award issued based on an invalid arbitration clause in consumer disputes, both with a proposal of a mandatory arbitration award or even without such proposal, where the right to legal protection expressed in Art. 36 of the Czech Charter of Fundamental Rights and Freedoms.

The paper reflects the consequences of amendment to the Arbitration Act (section 35) effective since 1 April 2012, and emphasises its purpose and meaning in relation to the question of application of section 268(1)(h) of the Code of Civil Procedure on the judicial decision to discontinue enforcement of a decision or of a judgement. Whereas a consistent procedure of the court under section 35 of the Arbitration Act (pursuant to transitional provisions also for proceeding commenced before its coming into effect) makes the beneficiary's legal position legally certain, a reverse procedure does not, thus weakening its legal protection. The paper also analyses case-law conclusions in aspects expressed by the Constitutional Court of the Czech Republic in relation to the turn in the case law, the right to legal protection and equality of parties.

Kateřina Eichlerová: Acquisition of ownership right to a business establishment

In her paper, the author deals with the following questions: What is the nature of the statutory provision in section 2180 of the Civil Code on the acquisition of ownership right to a business establishment? Is it a suitable legal solution? Can the parties influence the moment of entry of a document on the purchase of an establishment in a collection of documents?

Šárka Gondeková: Duty to instruct, and evidence proceedings carried out by a court of appeal

The paper is an analysis, on a particular case, of the procedure of a court of appeal in relation with its duty to instruct and evidence proceedings. The introduction briefly outlines the facts of the analysed case and the decisions of the first instance court and the court of appeal. The paper is divided into two parts; the first one is an analysis of the procedure of the court of appeal in relation to its duty to instruct, and the second part is an analysis of the procedure in relation to evidence proceeding before the court of appeal. The paper aims to conclude how the court of appeal should have, in the author's view, proceeded so that its procedure can be described as legal, through finding mutual links between individual provisions of Act No. 99/1963 Sb., the Code of Civil Procedure. The author tries to base her conclusions on case law, the Act's explanatory memorandum and commentary literature.

Monika Forejtová, Jana Grygerová: Question marks over the presumption of alternate care for minor children, or the Influence of the ECHR on the case law of the Constitutional Court

The article deals with the decision-making practice of the Constitutional Court of the Czech Republic in matters of custody of minor children, in particular as regards alternate care. The authors point to the current case law of the Constitutional Court, which, as a result of previous decision-making practice of the European Court of Human Rights, may significantly affect the decision-making of general court on the circumstances of minor children. The authors analyse mainly the Constitutional Court's decision the reasoning of which is based on the presumption of alternate care, evaluate it in the context of the following decisions and outline possible consequences de lege ferenda.

Leading Article

Martin Vychopeň: New year's editorial	3
--	---

Current News

Resolution of Consumer Disputes Robert Némec	4
Lawyer of the Year 2015 gala evening Ivana Cihlářová	5
Amendment to the Consumer Protection Act has introduced new duties for lawyers Martina Doležalová	15
Lawyers in České Budějovice have founded an advice centre for debtors Eds.	18
60 years of a lawyers' magazine Stanislav Balík	21
European Lawyers Day 2015	22
Currently in law Hana Rýdlová	24

Legal Theory and Practice**Articles**

The nature of the penalty point system under the Road Traffic Act in the light of the current case law Pavel Mates, Karel Šemik	25
Acceptable risk in sport Jan Kocina	28
Examination of the validity of an arbitration clause in enforcement proceedings in the light of the right to judicial protection Alena Macková	35
Acquisition of ownership right to a business establishment Kateřina Eichlerová	39
Duty to instruct, and evidence proceedings carried out by a court of appeal Šárka Gondeková	44
Question marks over the presumption of alternate care for minor children, or the influence of the ECHR on the case law of the Constitutional Court Monika Forejtová, Jana Grygerová	47

Judicial Decisions

Settlement of lawyer's fee against a client's receivable	54
Reimbursement of costs of the defence	56
Costs of proceedings—request for payment	59
Employment for a fixed period—its continuation	62
Liability of a provider of health services—instructions for patients	66
ECHR Judicial Decisions	69

Professional Literature

Jiří Večeřa: Court Fees Act and Related Legislation. Commentary (Aleš Roztočil)	70
Jiří Spáčil, Dušan Hrabánek et al.: Neighbour's rights under the new Civil Code (Michal Králík, Eva Dobrovolná)	71
Marie Stupková, Martin Klečáček: Dictionary of justice administration representatives in Bohemia in the years 1849–1918 (Pavel Blanický)	72
Martin Rája: At the head of civic elites. Solicitors and the Moravian Society in Years 1869-1914 (Stanislav Balík)	72
Bulletin of the Slovak Bar Association brings...	73

Legal Profession**Karel Čermák's Column**

Falling popularity of educated fools and other manifestations of Klausism-Zemanism or Festina lente	75
---	----

Czech Legal Profession

Disciplinary Practice Jan Syka	76
Limits of defence in the disciplinary practice of the Czech Bar Association Jan Lata	80
Course and results of bar exams, bar exams for foreign-educated lawyers and aptitude tests held in the 2nd half of 2015	82
Meeting of the Czech Bar Association Board of Directors icha	83
Second year of the Christmas Cup of the Czech and Slovak Legal Professions Veronika Sabolová	84

Europe

Decision on prohibition of wiretaps of lawyers in the Netherlands Jiří Novák	85
A new plaque in Martin reminds of the seat of the Bar Association Petr Poledník	86

Information and Points of Interest**You should know**

Lectures and seminars for lawyers and legal trainees at the educational and training centres of the Czech Bar Association	87
Invitation to a seminar on current issues in insolvency proceedings	88
Invitation to the 7 th year of the Joseph's Symposium in Křtiny	88
Invitation to seminars and lectures of the Union of Czech Lawyers in the 1 st half of 2016	89
EELA 2016 annual conference in Prague Nataša Randlová	90
IBA's Resolution and Recommendation for bar associations on business and human rights	90
Invitation to the 10 th lawyers' ball in Pilsen	91
Invitation to the jubilee 20 th year of a squash tournament and the 15 th year of a bowling tournament	91

Legal Society

The memory of a colleague and a friend Jiří Brátka Jan Camrda	92
---	----

Finally

Lawyer's Diary	94
Drawing by Lubomír Lichý	95
Did you know that... Stanislav Balík	95

Contents of the 2015 volume	96
-----------------------------------	----

Inhaltsverzeichnis	101
--------------------------	-----

Zusammenfassung/Summary	102
-------------------------------	-----

Table of Contents	103
-------------------------	-----

ADVOKÁT

ADVOKÁTNÍ KONCIPIENT

POŽADUJEME:

- odpovídající právní znalosti v oblasti obchodního, korporátního a správního práva
- pečlivost, odpovědnost, dlouhodobý zájem o práci v advokacii
- aktivní přístup k řešení problému
- vysoké pracovní nasazení, odolnost vůči stresu a časovou flexibilitu
- profesionální vystupování a výborné komunikační schopnosti
- znalost německého nebo anglického jazyka podmínkou

NABÍZÍME:

- zázemí zavedené advokátní kanceláře poskytující právní služby především mezinárodní klientele
- každodenní využití cizích jazyků
- zajímavou práci v mladém kolektivu a získání cenných zkušeností
- příjemné pracovní prostředí
- nadstandardní finanční ohodnocení a zaměstnanecké benefity
- nástup možný ihned

V případě Vašeho zájmu o danou pozici zasílejte strukturované životopisy v českém a dále anglickém nebo německém jazyce na e-mail: office@dolezalpartners.com.

Přední pražská advokátní kancelář poskytující komplexní právní služby hledá nové kolegy na pozici

advokátní koncipient/ka

Nabízíme:

- zajímavou práci s možností odborného růstu
- ohodnocení odpovídající pracovnímu výkonu a schopnostem
- možnost získání praxe ve všech oblastech práva
- přátelský a dynamický kolektiv
- dobré pracovní zázemí a perspektivu dlouhodobého uplatnění a růstu ve firmě
- podporu odborného a jazykového vzdělávání

Požadujeme:

- výbornou znalost a orientaci v platném právu
- vysoké pracovní nasazení a flexibilitu
- znalost práce na PC
- profesionální vystupování, samostatnost a schopnost týmové práce
- výbornou znalost anglického jazyka slovem i písmem (znalost dalšího jazyka vítána)

Své nabídky spolu s profesním životopisem zasílejte Mgr. Miroslavě Řádkové (miroslava.radkova@akf.cz). Více detailů o naší advokátní kanceláři naleznete na webových stránkách www.akf.cz.

Exkluzivně v ASPI

**Díky tomuto souboru vám neunikne žádné
podstatné rozhodnutí!**

Umožňuje na jednom místě sledovat průběh řízení od podání na
ÚOHS přes odvolání, rozhodnutí soudů až po konečné rozhodnutí.

Soubor obsahuje grafické zobrazení rozhodovacího procesu
s detailním popisem a právní větou pravomocných rozhodnutí.

Pro více informací kontaktujte obchodního poradce - <http://obchodnici.aspi.cz>

POMOZTE NÁM NAKRMIT DĚTI JÍDLEM A LÁSKOU

VĚDĚLI JSTE, ŽE V ČESKÉ REPUBLICE SI
KAŽDÁ 10. RODINA

NEMŮŽE DOVOLIT PLATIT SVÝM DĚTEM ŠKOLNÍ OBĚDY?

TYTO DĚTI PŘÍCHÁZÍ JÍ O DŮLEŽITOU SOUČÁST PRAVIDELNÉ STRAVY
A NAVÍC ZAŽÍVAJÍ POCIT VYČLENĚNÍ Z DĚTSKÉHO KOLEKTIVU, COŽ
MŮŽE MÍT VELMI NEGATIVNÍ DOPAD NA JEJICH PSYCHICKÝ ROZVOJ.

SOUHLASÍTE S TÍM, ŽE BY V ČR NEMĚLO ŽÁDNÉ DÍTĚ TRPĚT HLADEM?

POKUD ANO, POMOZTE TĚMTO DĚTEM LIBOVOLNOU ČÁSTKOU.
VŠECHNY PŘÍSPĚVKY DO KORUNY POUŽIJEME NA ZAPLACENÍ OBĚDŮ
KONKRÉTNÍM DĚTEM!

ČÍSLO TRANSPARENTNÍHO ÚČTU:

888 555 999 / 5500

WWW.OBEDYPRODETI.CZ

Připravte se ke startu. Nové Audi A4 Avant.

Více prostoru, více stylu a více sportovního ducha – to je nové Audi A4 Avant. Kromě dokonalého spojení elegantního designu a promyšlené funkcionality nabízí nové Audi A4 Avant ještě mnohem více. Audi virtual cockpit s displejem o velikosti 12,3 palce a 3D zvukový systém Bang & Olufsen posunou Vaše vnímání vnitřního prostoru do nadpozemských sfér.

Porsche Praha-Prosek
tel.: 286 001 703
e-mail: audi.prosek@porsche.cz
www.audi-prosek.cz

Porsche Praha-Smíchov
tel.: 257 107 220
email: audi.smichov@porsche.cz
www.audi-smichov.cz

Kombinovaná spotřeba a emise CO₂ modelu Audi A4 Avant: 3,7-6,4 l/100 km, 95-147 g/km.
Vyobrazený model může obsahovat prvky příplatkové výbavy. Foto je pouze ilustrativní.

Náskok díky technice